

עזרי מעם השם עושה שמים וארץ

ספר הזהר

שיחבר התנא האלקי רבן שמעון בר יוחאי זיע"א

ובו: "ספר הזהר", "זהר חדש", "תקוני הזהר"

מנקד

- כרך ו -

נח - לך לך

דף ס"ט ע"א - דף פ"ה ע"א

מבאר בלשון הקדש עם פרוש קל ונחמד למען ירוץ הלומד בו

מחלק לשנה אחת ולשלוש שנים

מופץ ללא מטרות רווח כלל ועיקר
לקירוב הגאולה ברחמים

בדקות ספורות בלבד תזכה להיות בן עולם הבא

נסדר, נערך והוגה מחנך, בנקוד ופסוק מלא, עם מראה מקומות,
בחלוק קטעים לפי העניינים, באותיות גדולות ומאירות עינים

יוצא לאור על ידי "מפעל הזהר העולמי"
בעיה"ק בית שמש תובב"א
כסלו תשע"א לפ"ק

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א
רחוב נחל לכיש 24/8 רמת בית שמש ארץ ישראל
טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gross
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin
Cong. Of Holmin, Nachal Lachish 24/8
Ramat Beth Shemesh 99093, Israel
Tel: 054-843-6784 / fax: 02-995-1300
hazohar.com@gmail.com

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,
ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א
וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים
ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

כל הזכויות שמורות

ואין למכור או לסחור או לקבל רווח עבור הטקסט או חלקו
מותר ומצוה ללמוד ולזכות את הרבים **בחינם בלבד**

ניתן ל"מפעל הזוהר העולמי"

על ידי הרב הצדיק המקובל **הרב בניהו שמואלי** שליט"א
ראש ישיבת "נהר שלום" (רח' שילה 6 ירושלים)
לעילוי נשמת מורינו ורבינו הצדיק הקדוש
רבי **מרדכי** בן מרים **שרעב"י** זיע"א

תפלה קודם למוד הזהר (קבלה מהאריז"ל)

רבון העולמים ואדוני האדונים, אב הרחמים והסליחות. מודים אנחנו לפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, בקדה ובהשתחויה, שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש, ונתת לנו חלק בסודות תורתך הקדושה. מה אנו, מה חיינו, אשר עשית עמנו חסד גדול פנה. על פן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך, שתמחול, ותסלח, לכל חטאתינו ועוונותינו, ואל יהיו עוונותינו מבדילים בינינו לביניך.

ובכן יהי רצון מלפניך יי אלהינו ואלהי אבותינו, שתכונן לבבינו ליראתך ואהבתך, ותקשיב אזניך לדברינו אלה, ותפתח לבבינו הערל בסודות תורתך, ויהיה למודנו זה נחת רוח לפני כסא כבודך פריח נחות. ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתינו, ושיתנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית דבריך אלה בעולם. וזכותם, וזכות אבותם, וזכות תורתם, ותמימותם, וקדשם, יעמוד לנו לבל נפשל בדברים אלו. ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים. כמאמר נעים ומירות ישראל "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך". יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יי צורי וגואלי. כי יי יתן חכמה מפיו דעת ותבונה:

תפלה לאחר למוד הזהר (יאמר בפנות הלב)

אלהינו ואלהי אבותינו מלך רחמן רחם עלינו טוב ומטיב הדרש לנו. שובה אלינו בהמון רחמיה בגלל אבות שעשו רצונך. בנה ביתך כבתחלה וכוונן מקדשך על מכונו. והראנו בבנינו ושמחנו בתקונו. והשב פהנים לעבודתם ולויים לדוכנם לשירם ולזמרם. והשב ישראל לנויהם. ומלאה הארץ דעה את ה' ליראה ולאהבה את שמך הגדול הגבור והנורא אמן פן יהי רצון.

גודל השכר והזכות בהוראת אצבע

הגר"א במשלי (יב, יד), מבאר גודל הזכות שיש למזכי הרבים ומוכיח את חבירו, אם שמע, מקבל שכר על כל מה שיעשה לדורות, וגם אם לא שמע, אז מקבל כל חלקו הטוב, וזה שלא שמע לוקח ממנו את חלק הגיהנום שלו.

הידעת? ברגע אחת אתה יכול לזכות לעולמות נצח! "עין לא ראתה.."
 - עתה הכול בידך - אתה יכול לחלק ס' "ערכה של שעה", שמעודד ומעורר ללמוד זה"ק בכל יום. וכל הלומד שעה זה"ק בשבת עולה לו למאה מיליון שנה תורה, ואם תכפיל בכל שבתות השנה ויו"ט, לכל ימי חייו, תגיע ל' 640 מיליארד שנה תורה. ואם בזכותך יתארגן שיעור לעשר יהודים, תגיע ל' 6 טריליון ו' 400 מיליארד שנה תורה. ובזה"ק (פ' ויצא קס"א). כתוב: שכל מה שנותנים משמים הוא באלף, ועוד כידוע כל עשרה ביה שכינה שריה, אתה מכפיל כל מנין יהודים באלף. תגיע ל' 6 זיליון ו' 400 טריליון שנה תורה. - ומי יוכל לחשב את גודל השכר הנצחי שיש לך מכך בוודאות!!!

החפץ חיים והחזון איש זי"ע

במכתבי מרן החפץ חיים זצ"ל (דף יד אות ג'), שספר בנו הר' אריה ליב על אביו, שהחזיק מאד בחכמת הקבלה באמרו כי הוא אחד מחלקי תורה היותר נעלים, ומרגלא בפומיה תמיד כי בלי סתרי תורה מגששים אנו באפלה, ובס' "מאיר עיני ישראל" (כ"ג ע' תקנ"ו), שרבי שלמה ספר לו על רבו החפץ חיים, שכל שבת קודש למד את הזהר של הפרשה, גם היה אומר לאחרים שילמדו הזהר של הפרשה, אפילו בחורים. והיה אומר שרבו כמדרש. (אור הזהר דף 82). ובספר מעשה איש (חלק ג' ע' צ"ח): שמרן החזון איש זצ"ל אמר להג' ר' שמריהו גריינימן זצ"ל, שאין ספר מוסר כל כך טוב כמו ספר הזהר. (מפעל הזהר העולמי - 0548436784)

וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ אֶת־מַחֲוֹן מִן כְּלָא.
תָּא חֲזִי, בַּהֲוֵא זְמַנָּא דְזַמִּין קִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא לְאַחֲרֵיָא מִתְיִיא, כֹּל אַנּוּן מִתִּין
דִּישְׁתַּכְּחוּן לְבַר בְּשָׂאֵר אַרְעִין נּוֹכְרַאִין קִדְשָׁא
בְרִיךְ הוּא יִכְרָא לֹון גּוֹפִיִּיהוּ (נ"א יוֹקִים לֹון בְּנוֹפִיִּיהוּ)
כְּדָקָא חֲזִי. דְּהָא גְרָמָא חֵד דְּאַשְׁתָּאֵר בֵּיה בְּבַר
נָשׁ תַּחוּת אַרְעָא הֵהוּא גְרָמָא יִתְעַבִּיד
כְּחִמִּירָא בְּעִיסָה וְעַלְיָה יִבְנִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
כֹּל גּוֹפָא.

וְלָא יִהְיֵב לֹון קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא נִשְׁמַתִּין אֱלָא
בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל. דְּכַתִּיב, (יִחֻקָּאל לוֹ) הִנֵּה
אַנִּי פּוֹתַח אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם
מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם אֶל אֲדַמַּת
יִשְׂרָאֵל. דִּיתַגְלָגְלוּן תַּחוּת אַרְעָא. וּלְבַתֵּר מַה
כְּתִיב וְנִתְתִי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם וְגו'. דְּהָא
בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל יִקְבְּלוּן נִשְׁמַתִּין כֹּל אַנּוּן בְּנִי
עֲלָמָא. בַּר אֱלִין (דְּרָא דְמוֹפְנָא) דְּאַסְתָּאִבוּ וּסְאִיבוּ
אַרְעָא. דְּבְּאֵלִין כְּתִיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. מִן
הָאָרֶץ דִּיִּיקָא. וְאַף עַל גַּב דְּאַקְשׁוּ וְאַפְּלִיגוּ
קִדְמָאֵי עַל דָּא. וַיִּמְחוּ כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (תַּהֲלִים
טו) יִמְחוּ מִסְפַּר חַיִּים.

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן וְדָאֵי לִית לֹון חוּלְקָא
בְּעֲלָמָא דְאַתִּי דְכַתִּיב וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ.
וְכַתִּיב לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אָרֶץ. אַבְּל יְקוּמוּן בְּדִין.
וְעַלְיִיהוּ כְּתִיב, (דְּנִיָּאל יב) וְרַבִּים מִיִּשְׁנֵי אֲדַמַּת
עֶפְרָיִם יִקְצוּ אֱלֵה לְחַיִּי עוֹלָם וְאַלֵה לְחַרְפּוֹת
וּלְדָרְאוֹן עוֹלָם. וּפְלוּגְתָא בְּהָא אַבְּל כְּלָא כְּמָה
דְּאוּקְמוּהָ חֲבַרְיָא:

וַיִּמְחָ אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה.
רַבִּי אַבְּא אָמַר (אֶת כָּל) לְאַכְלָלָא כָּל אַנּוּן
שְׁלִיטִין דְּשְׁלִטִין מְמַנָּן עַל אַרְעָא. וְדָא הוּא
הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאֲדָמָה. דְּכַד עַבִּיד
קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא דִינָא בְּבִנֵי עֲלָמָא אַעֲבַר

וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, שְׁנִמְחוּ מֵהַפֶּל.
בֵּא רָאָה, בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן שְׁעִתִּיד
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַחֲיוֹת
הַמֵּתִים, כֹּל אוֹתָם מֵתִים שְׁיִמְצְאוּ
בַחוּץ בְּשָׂאֵר אַרְצוֹת נְכַרְוֹת,
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִכְרָא לְהֶם
גּוֹפִיֵהֶם [נ"א עֲמִידִם בְּנוֹפִים] כְּרָאוּי.
שְׁהֲרִי עֲצֵם אַחַת שְׁנִשְׁאָרְתָּ בְּאֲדָם
פַּחַת הָאָרֶץ, אוֹתָהּ עֲצֵם תַּעֲשֶׂה
כְּשָׂאוֹר שְׁבַעֶסָה, וְעַלְיָה יִבְנֶה
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת כָּל הַגּוֹף.
וְלָא יִתֵּן הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהֶם
נִשְׁמוֹת אֱלָא בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל,
שְׁכַתוֹב (יִחֻקָּאל לוֹ) הִנֵּה אֲנִי פּוֹתַח
אֶת קְבֻרוֹתֵיכֶם וְהֵעֲלִיתִי אֶתְכֶם
מִקְבֻרוֹתֵיכֶם עִמִּי וְהִבֵּאתִי אֶתְכֶם
אֶל אֲדַמַּת יִשְׂרָאֵל. שְׁיִתַּגְלָגְלוּ
פַּחַת הָאָרֶץ. וְאַחַר כֵּךְ מַה כְּתוּב?
וְנִתְתִי רוּחִי בְּכֶם וְחִייתֶם וְגו',
שְׁהֲרִי בְּאָרֶץ יִשְׂרָאֵל יִקְבְּלוּ
נִשְׁמוֹת כֹּל אוֹתָם בְּנֵי הָעוֹלָם,
פְּרִט לְאֵלוּ (דְּדוֹר הַמְּבוּל) שְׁנִשְׁטָמָאוּ
וּטְמָאוּ אֶת הָאָרֶץ. בְּאַלֵּה כְּתוּב
וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, דְּוִקָּא מִן הָאָרֶץ.
וְאַף עַל גַּב שְׁהַקְשׁוּ וְנַחֲלִקוּ
הִרְאֻשׁוֹנִים עַל זֶה. וַיִּמְחוּ, כְּמוֹ
שְׁנַאֲמַר (תַּהֲלִים טו) יִמְחוּ מִסְפַּר
חַיִּים.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְדָאֵי שְׁאִין
לְהֶם חֵלֶק בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׁכַתוֹב
וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, וְכַתוּב לְעוֹלָם
יִירָשׁוּ אָרֶץ. אַבְּל יְקוּמוּ בְּדִין.
וְעַלְיֵהֶם כְּתוּב (דְּנִיָּאל יב) וְרַבִּים
מִיִּשְׁנֵי עֶפְרָיִם יִקְצוּ אֱלֵה לְחַיִּי
עוֹלָם וְאַלֵה לְחַרְפּוֹת לְדָרְאוֹן
עוֹלָם. וְהַמְחַלְקַת בְּזֶה. אַבְּל הַכֹּל
כְּפִי שְׁבַאֲרוּהָ הַחֲבַרְיִים.

וַיִּמְחָ אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה. רַבִּי אַבְּא אָמַר, (אֶת כָּל) -
לְכַלֵּל כָּל אוֹתָם שְׁלִיטִים
שְׁשׁוּלְטִים הַמְּמַנִּים עַל הָאָרֶץ,
וְזוֹהוּ הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי
הָאֲדָמָה. שְׁכַאֲשֶׁר עוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא דִין בְּבִנֵי הָעוֹלָם,

לְאֲנוּן שְׁלִיטִין דְּמִמְנָן עַל־יְהוּ בְּקִדְמִיתָא
וּלְבַתֵּר לְאֲנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹת גְּדַפְיֵיהוּ דְכְּתִיב
(ישעיה כד) יִפְקֹד יי' עַל צָבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם
וּלְבַתֵּר עַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל הָאָדָמָה.

וְהִיךְ מִתְעַבְרָן קַמִּיהּ. אָלָא אַעֲבַר לֹון בְּנוּרָא
דְדָלִיק הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים ד) כִּי ה'
אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא אֵל קִנָּא. אָשָׁא (הוּא)
דְּאָכִיל אָשָׁא. הַהוּא יְקוּם דְעַל־יְהוּ (נ"א מַעֲבָר)
בְּאָשָׁא. וְאֲנוּן דִּיתְבִּי תַחֲוֹתֵיהוּ בְּמִיָּא. וּבְגִינֵי
כֶף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה.
וּלְבַתֵּר מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד עוֹף
הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ. כָּל אֵלִין דְלִתְתָא.
וַיִּשְׁאַר אֶף נַח. אֶף לְמַעוּטֵי. דְלֵא אֲשַׁתְּאָרוּ
בְּעֵלְמָא בַר נַח וַדְעֻמִּיה בְּתִיבוּתָא. רַבִּי יוֹסִי
אוֹמַר חֲגִיר הָוָה דְאֶפִּישׁ לִיה אַרְיָא וְהָא
אוֹקְמוּהָ:

וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל הַחַיָּה וְאֶת כָּל
הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא
פִּתַח (משלי כב) עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. הַאי קָרָא
אֲתַמָּר עַל נַח דְעָאֵל לְתִיבוּתָא וְאִסְתַּתֵּר בָּהּ.
וְעָאֵל לָגוּ תִיבוּתָא בְּזַמְנָא דְמִיָּיא דְחִקוּ לִיה.
וְהָא אֲתַמָּר דְעַד לֹא עָאֵל לְתִיבוּתָא חָמָא לִיה
לְמֵלְאֵךְ הַמּוֹת דְאִזִּיל בִּינְיֵיהוּ וְאִסְחָר לֹון.
כִּיּוֹן דְחָמָא לִיה, עָאֵל לְתַבָּה וְאִסְתַּתֵּר בְּגוּה.
הָדָא הוּא דְכְּתִיב עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה
רָעָה דָא מְלֵאֵךְ הַמּוֹת וְנִסְתָּר מִקַּמִּיהּ הָדָא
הוּא דְכְּתִיב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר עָרוֹם רָאָה רָעָה וְנִסְתָּר. (וַיִּסְתַּר
לֹא כְּתִיב), אֲהַדְרַר עַל מַה דְאֲתַמָּר בְּזַמְנָא
דְמוֹתָא שְׂרִיָא בְּעֵלְמָא בַר נֶשׁ חַפִּים יִסְתַּר וְלֹא
יְקוּם לְבַר וְלֹא יִתְחַזֵּי קַמִּי מְחַבְּלָא. בְּגִין
דְכִיּוֹן דְאֲתִיָּהִיב לִיה רְשׁוּ, יַחֲבַל כָּל אֲנוּן
דִּישְׁתַּפְּחוּן קַמִּיהּ וַיַּעֲבְרוּן קַמִּיהּ בְּאֲתַגְלִיָּיא.

מַעֲבִיר אֶת אוֹתָם הַשְּׁלִיטִים
הַמְּמַנִּים עֲלֵיהֶם בְּהַתְחַלָּה, וְאַחַר
כֶּף אֶת אוֹתָם שְׂיוֹשְׁבִים תַּחַת
כְּנַפְיָהֶם, שְׁכַתוֹב (ישעיה כד) יִפְקֹד
ה' עַל צָבָא הַמְרוֹם בְּמָרוֹם, וְאַחַר
כֶּף - עַל מַלְכֵי הָאָדָמָה עַל
הָאָדָמָה.

וְאִיךְ מַעֲבָרִים מִלְּפָנָיו? אֵלָא
מַעֲבִיר אוֹתָם בְּאֵשׁ שְׂדוּלְקַתָּ. זְהוּ
שְׁכַתוֹב (דברים ד) כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵשׁ
אֹכְלָה הוּא אֵל קִנָּא. אֵשׁ [הוּא]
שְׂאוּכְלַת אֵשׁ. אוֹתוֹ שְׂעוּמָד
מַעֲלֵיהֶם [נ"א עוֹבָר] בְּאֵשׁ. וְאוֹתָם
שְׂיוֹשְׁבִים תַּחֲתֵיהֶם בְּמִים.
וּמִשׁוּם כֶּף וַיִּמַּח אֶת כָּל הַיְקוּם
אֲשֶׁר עַל פְּנֵי הָאָדָמָה, וְאַחַר כֶּף
מֵאָדָם וְעַד בְּהֵמָה עַד רֶמֶשׂ וְעַד
עוֹף הַשָּׁמַיִם וַיִּמְחוּ מִן הָאָרֶץ, כָּל
אֵלוֹ שְׁלֵמֻטָּה. וַיִּשְׁאַר אֶף נַח - אֶף
לְמַעוּט. שְׁלֵא נִשְׁאָרוּ בְּעוֹלָם רַק
נַח וּמִי שְׁעֵמוּ בַּתְּבָה. רַבִּי יוֹסִי
אָמַר, שְׁהִיָּה חֲגִיר, שְׁהַפִּישׁוּ
אַרְיָה, וְהָרִי פְרָשׁוּהָ.

וַיִּזְכַּר אֱלֹהִים אֶת נַח וְאֶת כָּל
הַחַיָּה וְאֶת כָּל הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר אִתּוֹ
בַּתְּבָה. רַבִּי חִיָּיא פִּתַח, (משלי כב)
עָרוֹם רָעָה רָעָה וְנִסְתָּר. פְּסוּק זֶה
נֶאֱמַר עַל נַח שְׂנַכְנַס לְתַבָּה
וְהִסְתַּתֵּר בָּהּ, וְנַכְנַס לְתוֹךְ הַתְּבָה
בְּזַמַּן שְׁהַמִּים דְּחִקוּ אוֹתוֹ. וְהָרִי
נֶאֱמַר שְׁעַד שְׁלֹא נַכְנַס לְתַבָּה,
רָאָה אֶת מְלֵאֵךְ הַמּוֹת שְׁהוֹלֵךְ
בִּינֵיהֶם וּמְקִיף אוֹתָם. כִּיּוֹן שְׂרָאָה
אוֹתוֹ, נַכְנַס לְתַבָּה וְהִסְתַּתֵּר
בְּתוֹכָהּ. זְהוּ שְׁכַתוֹב עָרוֹם רָאָה
רָעָה וְנִסְתָּר. רָאָה רָעָה - זְהוּ
מְלֵאֵךְ הַמּוֹת, וְנִסְתָּר מִלְּפָנָיו. זְהוּ
שְׁכַתוֹב מִפְּנֵי מֵי הַמַּבּוּל.

רַבִּי יוֹסִי אָמַר, עָרוֹם רָאָה רָעָה
וְנִסְתָּר, [לֹא כְּתוּב וַיִּסְתַּר] חֲזַר עַל מַה
שְׂנֵאֲמַר, בְּזַמַּן שְׁהַמּוֹת שְׂרִי
בְּעוֹלָם, בְּן אָדָם חָכַם יִסְתַּתֵּר וְלֹא
יַעֲמַד בַּחוּץ וְלֹא יִתְרָאָה לְפָנֵי
הַמַּשְׁחִית, מִשׁוּם שְׁכִיּוֹן שְׁנַתְּנָה

וּסּוּפָא דְקָרָא וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ עֲבָרִין
קָמִיה וְאִתְחַזְיִין קָמִיה וְנִעְנְשׂוּ.

דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ, עֲבָרוּ פְקוּדָא (דא) (ג"א דמאריהון)
וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר אַחַר עָרוּם רָאָה רְעָה
וְנִסְתָּר דָּא נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ אֲלִין בְּנֵי
דְרִיה. (וְנִעְנְשׂוּ), פִּיּוֹן דְּאִסְתַּתֵּר וְאִשְׁתַּהֵי תַּמָּן כָּל
הֵהוּא זְמַנָּא. (דף סט ע"ב) לְבַתֵּר וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת
נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח) תָּא חַזִּי
בְּשַׁעְתָּא דְדִינָא אֲתַעְבִּיד לָא כְּתִיב בִּיה
זְכִירָה. פִּיּוֹן דְּאִתְעַבִּיד (בִּיה) דִּינָא וְאִתְאַבִּידוּ
חַיִּיבֵי עֲלָמָא, כְּדִין כְּתִיב בִּיה זְכִירָה. דִּהָא כַּד
דִּינָא שְׂרִיא בְּעֲלָמָא אִתְחַבְרוּתָא לָא אִשְׁתַּכַּח.
וּמַחְבְּלָא שְׂרִיא עַל עֲלָמָא. פִּיּוֹן דְּאִתְעַבֵּר
דִּינָא וְאִשְׁתַּכִּיף רִוּגָזָא, תָּב כִּלְא לְאִתְרִיה.
וּבְגִין כֶּף כְּתִיב הָכָא וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.
דְּבִיה שְׂרִיא זְכוּר. דִּנַּח אִישׁ צַדִּיק כְּתִיב בִּיה.
כְּתִיב, (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל בְּגֵאוֹת הַיָּם
בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה תִּשְׁבַּחֲחֵם. בְּשַׁעְתָּא
דִּימָא קָפִיץ בְּגִלְגּוּלֵי וְתַהוּמֵי סִלְקֵי וְנַחְתֵי,
קִדְשָׁא בְרִיף הוּא שְׂדֵר חַד חוּטָא מִסְטָרָא
דִּימִינָא וּמְשִׁיף גִּלְגּוּלֵי וְשַׁכִּיף זַעְפִּיה וְלִית
מָאן דִּידַע לִיה.

יִוְנָה נַחַת לִימָא וְאִזְדַּמֵּן לִיה הֵהוּא נוּנָא
וּבְלַע לִיה. הֵיךְ לָא נִפְקַת נִשְׁמַתִּיה מִנִּיה
וְלָא פְרַחָא מִיַּד. אֲלָא בְּגִין דְּקִדְשָׁא בְרִיף הוּא
שְׁלִיט בְּהֵהוּא גְאוּתָא דִּימָא. וְהֵהוּא גְאוּתָא
דִּימָא הוּא חַד חוּטָא דְשְׁמָא לָא דְסִלְיָק לִיה
לִימָא לְעִילָא וּבִיה אִסְתַּלַּק. וְאִי לָאו הֵהוּא
חוּטָא דְמִטֵי לִיה מִסְטָרָא דִּימִינָא לָא סִלְקָא
לְעֲלָמִין. דְּכַד (דב"י) דִּהֵהוּא חוּטָא נַחִית לִימָא
וְיִמָא אִתְאַחִיד בַּה כְּדִין אִתְעָרִין גִּלְגּוּלֵי
וְשֶׁאֲגֵן לְמִטְרָף טְרַפָּא. עַד דְּקִדְשָׁא בְרִיף הוּא

לוּ הִרְשׁוּת, הוּא יִשְׁחִית אֶת כָּל
אוֹתָם שְׁנַמְצָאִים לְפָנָיו וְעוֹבְרִים
לְפָנָיו גְּלוּי. וְסוּף הַפְּסוּק -
וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ. עֲבָרוּ
לְפָנָיו וְהִתְרָאוּ לְפָנָיו, וְנִעְנְשׂוּ.
דְּבַר אַחַר עֲבָרוּ - עֲבָרוּ עַל
מִצְוָה זוּ (ג"א שֶׁל רְבוּכָם) וְנִעְנְשׂוּ. דְּבַר
אַחַר עָרוּם רָאָה רְעָה וְנִסְתָּר - זֶה
נַח. וּפְתָאִים עֲבָרוּ וְנִעְנְשׂוּ - אֵלוּ
בְנֵי דוּרוּ (וְנִעְנְשׂוּ). פִּיּוֹן שֶׁהִסְתַּתֵּר
וְהִשְׁתַּהֵי שֵׁם כָּל אוֹתוֹ זְמַן, אַחַר
כֶּף וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, (וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח)
בֹּא רָאָה, בְּשַׁעְתָּא שֶׁהִדִּין נַעֲשֶׂה,
לָא כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. פִּיּוֹן שֶׁנַּעֲשֶׂה
(בן) הִדִּין וְנִאֲבָדוּ רְשַׁעֵי הָעוֹלָם,
אִז כְּתוּב בּוֹ זְכִירָה. שֶׁהִרִי כַּאֲשֶׁר
הִדִּין שְׂרוּי בְּעוֹלָם, לָא נִמְצְאָת
הִתְחַבְרוּת, וְהִמְשַׁחִית שְׂרוּי עַל
הָעוֹלָם. פִּיּוֹן שֶׁעֲבַר הִדִּין וְשַׁכִּיף
הִרְגֹו, שֶׁב הַכַּל לְמַקּוּמוֹ, וְלִכְן
כְּתוּב כֶּאֱן וַיִּזְכֹּר אֱלֹהִים אֶת נַח,
שֶׁבּו שׁוֹרָה זְכוּר, שֶׁנַּח אִישׁ צַדִּיק
כְּתוּב בּוֹ.

כְּתוּב (תהלים פט) אַתָּה מוֹשֵׁל
בְּגֵאוֹת הַיָּם בְּשׂוֹא גִלְיֹו אַתָּה
תִּשְׁבַּחֲחֵם. בְּשַׁעְתָּא שֶׁהִים קוֹפֵץ
בְּגִלְיֹו וְהִתְהוּמוֹת עוֹלָם וַיּוֹרְדִים,
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּף הוּא שׁוֹלַח חוּט
אֶחָד מִצַּד הַיָּמִין וּמוֹשֵׁף אֶת גִּלְיֹו
וְשׁוֹכֵף זַעְפּוֹ, וְאִין מִי שִׁידַע
אוֹתוֹ.

יִוְנָה יָרַד לַיָּם וַהֲזַדְמֵן לוֹ אוֹתוֹ
הִדְג וּבְלַע אוֹתוֹ, אִיף לָא יִצְאָה
נִשְׁמַתוֹ מִמֶּנּוּ וְלָא פְרַחָה מִיַּד?
אֲלָא מִשׁוּם שֶׁהַקִּדּוּשׁ בְּרוּף הוּא
שׁוֹלַט בְּאוֹתָהּ גְאוּת שֶׁל הַיָּם,
וְאוֹתָהּ גְאוּת הַיָּם הִיא חוּט אֶחָד
שֶׁל הַשְּׁמַאֵל שֶׁמַּעֲלָה אֶת הַיָּם
לְמַעֲלָה, וּבּוֹ הוּא מִתְעַלָּה. וְאִם
לָא אוֹתוֹ הַחוּט שֶׁמַּגִּיעַ אֵלָיו
מִצַּד הַיָּמִין, לָא יַעֲלָה לְעוֹלָמִים.
שֶׁכַּאֲשֶׁר (שבי"ן) שְׁאוֹתוֹ הַחוּט
יָרַד לַיָּם, וְהִים אוֹחַז בּוֹ, אִז

מתעוררים הגלים ושואגים לטרף טרף, עד שהקדוש ברוך הוא משיב אותו [אותם] לאחור ושבים למקומם.

והו שפתיב בשוא גליו אתה תשבחם. תשבחם את אותם גלי הים. תשבחם - תשבר אותם לחזר למקומם. דבר אחר, תשבחם מממש. שבח הוא להם משום שעולים לראות בהשתוקקות. מכאן, כל מי שנכסף להסתפל ולדעת, אף על גב שלא יכול [נ"א ולא נתנים לו רשות] - השבח הוא שלו, וכלם משבחים אותו.

אמר רבי יהודה, נח, כשהיה בתבה, היה פוחד שלא יזכר אותו הקדוש ברוך הוא לעולמים. וכיון שנעשה הדין ונעברו רשעי העולם, אז מה פתוב? ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר, בא ראה, בשעה שהדין שרוי בעולם, לא צריך לאדם שיזכר שמו למעלה ולפני הקדוש ברוך הוא בעולם. שהרי אם נזכר שמו, נזכרים [כל] חטאיו ויבואו להשיגו בו. מנין לנו? משונמית. שאותו היום היה יום טוב של ראש השנה, והקדוש ברוך הוא דן את העולם, ואז אמר לה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? זה הקדוש ברוך הוא, שאז נקרא מלך. מלך הקדוש. מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. איני רוצה שיזכרו אותי וישגיחו בי, אלא בתוך עמי. מי שמכניס ראשו בין העם [כלו], לא ישגיחו עליו לדון אותו לרע. משום כך אמרה בתוך עמי.

בא ראה, נח, בשעה שהרגו היה שרוי בעולם, לא נזכר. כיון שעבר הדין, מה פתוב? ויזכר אלהים את נח. עכשו נזכר שמו. דבר אחר ויזכר אלהים את נח, כמו שנאמר ואזכר את בריתי.

אתיב ליה (לוי) לאחורא ותבין לאתרייהו. ה'רא הוא דכתיב בשוא גליו אתה תשבחם. תשבחם לאנון גלי ימא. תשבחם תתבר לון לאתבא לאתרייהו. דבר אחר תשבחם מממש שבחא הוא לון בגין דסלקין בתיאובתא למחמי. מכאן כל מאן דכסיף לאסתפלא ולמנדע אף על גב דלא יכול (נ"א ולא יתבין ליה רשותא) שבחא איהו דיליה וכלא משבחן ליה.

אמר רבי יהודה נח פד הוה בתיבה דחיל הוה דלא ידבר ליה קדשא בריה הוא לעלמין. וכיון דאתעביד דינא ואתעברו חייבי עלמא כדין מה כתיב ויזכר אלהים את נח.

רבי אלעזר אמר תא חזי, בשעתא דדינא שריא בעלמא לא ליבעי ליה לאיניש דידבר שמייה לעילא (קמיה דקדשא בריה הוא בעלמא). דהא אי אדבר שמייה ידפרון חובוי (כלהו) וייתון לאשגחא ביה. מנלן משונמית, דההוא יומא יום טוב דראש השנה הוה וקדשא בריה הוא דאין עלמא. וכדין אמר ליה אלישע (מלכים ב ד) ה'יש לדבר לך אל המלך? דא קדשא בריה הוא. דכדין אקרי מלך. מלך הקדוש מלך המשפט. ותאמר בתוך עמי אנכי יושבת. לא בעינא דידפרון לי וישגחון בי אלא בתוך עמי. מאן דעייל רישיה בין עמא (כלא) לא ישגחון עליה למידן ליה לביש. בגיני כך אמרה בתוך עמי.

תא חזי, נח בשעתא דרוגזא שריא בעלמא לא אדבר. כיון דדינא אתעבר מה כתיב ויזכר אלהים את נח השתא אדבר שמייה. דבר אחר ויזכר אלהים את נח כמה דאת אמר ואזכר את בריתי.

רבי חזקיה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד. פגע ביה רבי ייסא. אמר ליה תוהנא עלך דאת בלחודך. דהא תנינן דלא יפוק בר נש יחידאי בארחא. אמר ליה רביא חד אזיל בהדאי ואיהו אתי אבתראי. אמר ליה ועל דא תוהנא איך אזיל בהדך מאן דלא תשתעי ביה מלי דאורייתא. דהא תנינן כל מאן דאזיל בארחא ולא עמיה מלי דאורייתא אסתפן בנפשיה. אמר ליה הכי הוא ודאי.

אדהכי מטא ההוא רביא. אמר ליה רבי ייסא ברי מאן אתר אנת. אמר ליה מקרפא דלוד ושמענא דהאי בר נש חפים אזיל תמן וזמינא גרמאי לפולחניה ולמיהך בהדיה. אמר ליה ברי ידעת מלי דאורייתא. אמר ליה ידענא דהא אבא הוה אוליף לי בפרשת קרפנות וארכינא אודנאי למאי דהוה אמר עם אחי דאיהו קשישא מנאי. אמר ליה רבי ייסא ברי אימא לי.

פתח ואמר ויבן נח מזבח ליי ויקח מפל הבהמה הטהורה ומפל העוף הטהור ויעל עולות במזבח. ויבן נח מזבח, דא איהו מזבח דאקריב ביה אדם קדמא. נח (דף ע"ב א) אמאי קריב עולה. דהא עולה לא סלקא אלא בגין הרהורא ורעותא דלפא ונח במה חב. אלא נח הרהר ואמר הא קדשא בריך הוא גזר דינא על עלמא דיתחרב, דילמא בגין דשזיב לי כל זכותא פקע לי ולא ישפאר לי זכו בעלמא. מיד ויבן נח מזבח ליי.

ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון הוה. אי הכי אמאי ויבן. אלא בגין דחייבי עלמא גרמו דלא קיימא בדוכתיה. פיון דאתא נח פתיב ביה ויבן. ויעל עולות עלת פתיב חדא. פתיב, (ויקרא א) עולה הוא

רבי חזקיה הוה אזיל מקפוטקיא ללוד. פגע בו רבי ייסא. אמר לו, תמהני עלך דאתה לבר, שהרי שנינו שלא יצא אדם יחיד לדרך. אמר לו, תינוק אחד הלך עמי, והוא בא אחרי, אמר לו, ועל זה אני תמה, איך הולך עמך מי שלא תדבר עמו דברי תורה? שהרי שנינו, כל מי שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, מסתפן בנפשו. אמר לו, כך זה בודאי.

בינתים הגיע אותו תינוק. אמר לו רבי ייסא, בני, מאיזה מקום אתה? אמר לו, מעיר לוד, ושמעתי שהאיש הזה החכם הולך לשם, וזמנתי עצמי לעבודתו וללכת עמו. אמר לו, בני, אתה יודע דברי תורה? אמר לו, אני יודע, שהרי אבי למד אותי בפרשת קרפנות, והרפנתי אזני למה שהיה אומר עם אחי, שהוא גדול ממני. אמר לו רבי ייסא, בני, אמר לי.

פתח ואמר: ויבן נח מזבח לה' ויקח מפל הבהמה הטהורה ומפל העוף הטהור ויעל עלת במזבח. ויבן נח מזבח - זהו המזבח שהקריב בו אדם הראשון. למה נח הקריב עולה, שהרי עולה לא עולה אלא בשביל הרהור ורצון הלב, ונח במה חטא? אלא נח הרהר ואמר: הרי הקדוש ברוך הוא גזר דין על העולם שיחרב, אולי משום שמציל אותי פקעה כל זכותי ולא תשאר לי זכות בעולם? מיד - ויבן נח מזבח לה'.

אחוז מזבח שבו הקריב אדם הראשון היה. אם כך, אז למה ויבן? אלא משום שרשעי העולם גרמו שלא עמד במקומו. פיון שפא נח, פתיב בו ויבן. ויעל עלת, פתיב עלת, אחד.

פְּתוּב (ויקרא א) עֲלֶה הוּא אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ לְהוֹ [וְלִשְׁמֵךְ עֲלֶה עֲלֶה זָכָר. אַם]
עוֹלָה - עוֹלָה זָכָר וְלֹא עוֹלָה
נְקֵבָה, שְׁפֹתוֹב זָכָר תְּמִים
יִקְרִיבוּ. לְמָה פְּתוּב אִשָּׁה, שְׁהָרִי
אֵשׁ צְרִיכָה לְהַמְצִיא שֵׁם?.

אִלָּא אִף עַל גַּב שְׁעוֹלָה נְקֵבָה
זָכָר וְלִמְקוֹמָה נְקֵבָה, הַנְּקֵבָה
לֹא צְרִיכָה לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אֲלֵא
עֲמָה נְקֵבָה, בְּשִׁבְלִי לְחִבְרָה זֶה עִם
זֶה. שְׁעוֹלָה הַנְּקֵבָה אֶל הַזָּכָר
לְהַתְחַבֵּר כְּאֶחָד, וְאִף עַל גַּב
שְׁאִשָּׁה לְשׁוֹם אִישִׁים.

נַח הִיָּה צְרִיף לְהַקְרִיב עוֹלָה,
שֶׁהוּא בְּמִקוֹם שֶׁל הַזָּכָר, עֲשֵׂה
אוֹתוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְהַתְחַבֵּר
וְלִהְיוֹת לְתֵבָה, וְעַל זֶה הַקְרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' .
שֶׁהַתְחַבֵּר [עִמָּה] הַשְּׂמֵאל בְּנְקֵבָה.
שְׁהָרִי [כָּל] נְקֵבָה מִצַּד הַשְּׂמֵאל
בְּאֵה, וְזָכָר מִצַּד הַיָּמִין
בְּהַתְדַבְּקוֹת זֶה בְּזֶה, וְלִכְּן נְקֵבָה
[ועוֹלָה] נְקֵבָה אִשָּׁה. אִשָּׁה - קֶשֶׁר
שֶׁל הַהֶבְהָה שְׁאוּחוֹ בֵּה הַשְּׂמֵאל
לְהַעֲלוֹתָהּ לְמַעְלָה וְלְהַתְקַשֵּׁר
כְּאֶחָד, וְלִכְּן פְּתוּב עֲלֶה הוּא
אִשָּׁה, הַקֶּשֶׁר שֶׁל זָכָר וְנְקֵבָה זֶה
עִם זֶה.

וַיִּרַח ה' אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַתוּב
אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ. אִשָּׁה, כֶּף
שְׁמַעְנוּ - עֶשֶׂן וְאֵשׁ מְחַבְּרִים
כְּאֶחָד, שְׁהָרִי אֵין עֶשֶׂן בְּלֹא אֵשׁ,
כְּמוֹ שְׁפֹתוֹב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי
עֶשֶׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי אֶשֶׁר יֵרֵד עָלָיו ה'
בְּאֵשׁ.

בֹּא רְאֵה, אֵשׁ יוֹצֵאת מִבְּפָנִים
וְהוּא זָק, וְאוֹחוֹ בְּדָבָר אֶחָד
בְּחוּץ שְׂאִינוֹ דָק כֶּף, וְנִאֲחֹזִים זֶה
בְּזֶה, וְאֵז עוֹלָה הַעֶשֶׂן. מָה
הַטַּעַם? מִשׁוֹם שֶׁהָאֵשׁ אוֹחוֹת
בְּדָבָר הַמְתַפְעֵל, וְסִימָן לְדָבָר -
הַחֹטֵם שְׁיִוצֵא בּוֹ עֶשֶׂן מִחוּץ אֵשׁ.
וְעַל זֶה כְּתוּב (דְּבָרִים לג) יִשְׁיִמוּ
קְטוֹרֶה בְּאֶפֶס. מִשׁוֹם שֶׁחוֹזֶרֶת

אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לִי (לְעוֹלָם עוֹלָה סִלְקָא דְכָר. א) עוֹלָה
סִלְקָא דְכָר וְלֹא סִלְקָא נְוִקְבָא דְכְּתִיב זָכָר
תְּמִים יִקְרִיבוּ. אֲמַאי כְּתִיב אִשָּׁה דְהָא אֵשׁ
בְּעֵי לְאִשְׁתַּפְּחָא תַמָּן.

אִלָּא אִף עַל גַּב דְּעוֹלָה אֲתִקְרִיב דְכָר.
וְלֹאֲתֵרִיה אֲתִקְרִיב. נְוִקְבָא לֹא בְּעֵיָא
לְאֲתַפְרֵשָׁא מִנִּיה, אֲלֵא בֵּה אֲתִקְרִיב בְּגִין
לְחִבְרָא דָא בְּדָא. דְּסִלְקָא נְוִקְבָא לְגַבֵּי דְכוּרָא
לְאֲתַחְבְּרָא כְּאֶחָד. וְאִף עַל גַּב דְּאִשָּׁה לְשׁוֹם
אִישִׁים.

נַח אֲצִטְרִיף לִיה לְמַקְרֵב עוֹלָה. דְּאִיהוּ בְּאֲתֵר
דְּדְכוּרָא. עֶבֶד לִיה קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא
לְאֲתַחְבְּרָא וְלֹאֲעֲלָה בְּתִיבָה. וְעַל דָּא אֲקִרִיב
עוֹלָה. עוֹלָה הוּא אִשָּׁה. אֵשׁ ה' דְּאֲתַחְבֵּר (בָּה)
שְׂמֵאלָא בְּנְוִקְבָא. דְּהָא (כָּל) נְוִקְבָא מְסִטְרָא
דְּשְׂמֵאלָא קָא אֲתֵיָא וְדְכוּרָא מְסִטְרָא דִּימִינָא
בְּאֲתַדְבְּקוֹתָא דָא בְּדָא. וּבְגִין כֶּף אֲקִרִי (עוֹלָה)
נְוִקְבָא אִשָּׁה. אִשָּׁה קְטִירוֹ דְּרַחֲמִינוּ דְּאֲחִיד בֵּה
שְׂמֵאלָא לְסִלְקָא לְהַ לְעִילָא וְלֹאֲתַקְשֵׁרָא
כְּאֶחָד. וּבְגִין כֶּף (ר"א כְּתִיב) עוֹלָה הוּא אִשָּׁה.
קְשִׁירוֹ דְּדָבָר וְנְוִקְבָא דָא בְּדָא :

וַיִּרַח יי אֶת רִיחַ הַנִּיחֹחַ. וְכַתִּיב אִשָּׁה רִיחַ
נִיחֹחַ. אִשָּׁה הִכִּי שְׁמַעְנָא תִנָּנָא וְאִשָּׁא
מְחַבְּרִין כְּאֶחָד. דְּהָא לִית תִּנָּנָא בְּלֹא אִשָּׁא
כְּמָה דְכְּתִיב (שְׁמוֹת יט) וְהָרִי סִינִי עֶשֶׂן כְּלוֹ מִפְּנֵי
אֶשֶׁר יֵרֵד עָלָיו יי בְּאֵשׁ.

הָא חֲזִי, אֵשׁ נִפְיָק מְלָגִיו וְאִיהוּ דָק. וְאֲחִיד
בְּמִלָּה אֲחִרָא לְבַר דְּלֹאוֹ אִיהוּ דָק הִכִּי
וְאֲתַאֲחִדֵּן דָא בְּדָא וְכִדִּין תִּנָּנָא סִלְקָא. מְאִי
טַעְמָא בְּגִין דְּאֲתַאֲחִיד אִשָּׁא בְּמִלָּה דְרַגִּישׁ.
וְסִימָנִיף חוּטְמָא דְנִפְיָק בִּיה תִּנָּנָא מְגוֹ אִשָּׁא.
וְעַל דָּא כְּתִיב (דְּבָרִים לג) יִשְׁיִמוּ קְטוֹרֶה בְּאֶפֶס.
בְּגִין דְּאֲהַדְר אִשָּׁא לְאֲתֵרִיה. וְחוּטְמָא

הָאֵשׁ לְמִקְוָמָהּ. וְהַחֲטָם [מִתְחַלֵּל]
נֶאֱסַף בְּאוֹתוֹ רֵיחַ לְפָנַי וְלִפְנֵימִי,
עַד שֶׁנֶּאֱחָזוּ הַכֹּל וַחֲזוֹר לְמִקְוָמוֹ,
וְנִקְרַב הַכֹּל לְתוֹךְ הַמִּחְשָׁבָה
וְנִעְשָׂה רִצּוֹן אֶחָד. וְאֵז רֵיחַ נִיחַח,
שֶׁנֶּחַח הָרְגוֹ וְנִעְשָׂה נַחַח.

שְׁהָרִי הַעֲשֵׂן נֶאֱסַף וְנִכְנָס
וּמִתְקַמֵּט בְּאֵשׁ, וְהָאֵשׁ אוֹחֶזֶת
בְּעֵשֶׂן, וְנִכְנָסִים שְׁנֵיהֶם לְפָנַי
וְלִפְנֵימִי עַד שֶׁנֶּחַח הָרְגוֹ. וְכִשְׁהַכֹּל
נֶאֱחָזִים [אוֹחֵז] זֶה בְּזֶה וְנַח הָרְגוֹ,
אֵז הוּא מְנוּחָה וְקָשֶׁר אֶחָד
וְנִקְרָאת נַחַח. נַחַח הַרוּחַ חֲדוֹת
הַכֹּל כְּאֶחָד. הָאֵרֶת הַנְּרוֹת הָאֵרֶת
הַפְּנִימִים. וְלִכְן כְּתוּב וַיִּרַח ה' אֶת
רֵיחַ הַנִּיחַח, כִּמּוֹ מִי שֶׁמְרִיחַ
וְכוֹנֵס הַכֹּל לְתוֹךְ מִקְוָמוֹ.

כֹּא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקוּ. אָמַר, וּמָה
כֹּל הַטוֹב הַזֶּה פִּתַח יָדָךְ וְלֹא
יִדְעֵתִי בּוֹ? אָמַר, אֲחִזּוֹר מִהֲדַרְךָ
וְנִתְחַבֵּר עִמָּךְ. הֲלֹכּוֹ. אָמַר רַבִּי
חֲזַקְיָה, בְּדַרְךָ זֶה עִם הַשְּׂכִינָה
גִּלְךָ, שְׁהָרִי מִתְקַנֵּת לְפָנֵינוּ. אֲחִזּוֹ
בְּיַד אוֹתוֹ תִּינּוֹק וְהֲלֹכּוֹ. אָמַר לוֹ,
אָמַר לָנוּ פְּסוּק אֶחָד מֵאוֹתָם
שֶׁאֵבִיד אָמַר לָךְ.

פִּתַּח אוֹתוֹ הַתִּינּוֹק וְאָמַר, (שִׁיר א)
יִשְׁקֵנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא
הַשְּׂתוֹקָקוֹת הַעֲלִינָה שִׁיּוּצָא
וְשִׁיּוּצָא רִצּוֹן מִהֲפָה לְנִשְׁקָא, וְלֹא
יּוּצָא מִהַחֲטָם כְּאֶשֶׁר יּוּצָאת אֵשׁ.
שְׁהָרִי כְּשִׁמְתַּחְבֵּר הַפֶּה לְנִשְׁקָא,
יּוּצָאת אֵשׁ בְּרִצּוֹן בְּפָנִים
מֵאִירוֹת, בְּחֲדוֹת הַכֹּל,
בְּהַתְדַּבְּקוֹת שֶׁל מְנוּחָה.

וּמִשּׁוּם כִּף פִּי טוֹבִים דוֹדִיד מִיָּין. מִהֵהוּא יִין
מֵאוֹתוֹ יִין [יין] הַמְשַׁמֵּחַ וּמֵאִיר
פְּנִים וְהַעֲיִנִים מַחִיכוֹת, וְנִעְשָׂה
הָרִצּוֹן. וְלֹא מִהֵיָּין הַמְשַׁכֵּר
[שְׁמִשְׁכִּיר] וְעוֹשָׂה רִגְזוֹ וּמְחַשֵּׂיף
פְּנִים, וְהַעֲיִנִים לוֹהֲטוֹת יִין שֶׁל
רִגְזוֹ. וְעַל זֶה, מִשּׁוּם שֵׁיָּין זֶה טוֹב
מֵאִיר הַפְּנִים וּמִשְׁמַח הַעֲיִנִים
וְעוֹשָׂה הַשְּׂתוֹקָקוֹת שֶׁל אַהֲבָה,

(אֲתֵרְגִישׁ) אֲתֵפְנִישׁ בְּהֵהוּא רִיחָא לָגוֹ לָגוֹ עַד
דְּאֲתֵאֲחִיד כֹּלָא וְתַב לְאֲתֵרִיָּה. וְאֲתֵקְרִיב כֹּלָא
לָגוֹ מִחְשָׁבָה וְאֲתַעְבִּיד רְעוּתָא חֲדָא. וְכַדִּין
רֵיחַ נִיחַח. דְּנַח רוּגְזָא וְאֲתַעְבִּיד נִיחָא.

דְּהָא תִּנְנָא אֲתֵפְנִישׁ וְעִייל וְקָמִיט בְּאֶשָּׁא
וְאֶשָּׁא אֲחִיד בְּתִנְנָא וְעִיילִי תִרוּוִיָּהוּ
לָגוֹ לָגוֹ עַד דְּנַח רוּגְזָא. וְכַד אֲתֵאֲחִיד (אֲחִיד)
כֹּלָא דָּא בְּדָא וְנַח רוּגְזָא, כְּדִין הוּא נִיחָא,
וְקָשִׁירוֹ חַד וְאֲתֵקְרִי נִיחָא. נִיחָא דְרוּחָא
חֲדוּתָא דְכֹלָא כְּחֲדָא. נְהִירוֹ דְבוּצִינִין נְהִירוֹ
דְאַנְפִּין. וּבְגִין כִּף פְּתִיב, וַיִּרַח יי אֶת רֵיחַ
הַנִּיחַח. כִּמּוֹן דְאַרַח וְכִנִּישׁ כֹּלָא לָגוֹ אֲתֵרִיָּה.
אֲתָא רַבִּי יִיסָא וּנְשָׁקִיָּה. אָמַר וּמָה כֹּל הַדִּין
טְבָא אֵית תַּחֲוֹת יָדָךְ וְלֹא יִדְעָנָא בֵּיהּ.
אָמַר אֲהַדְרִנָּא מִן אוּרְחָא, וְנִתְחַבֵּר בְּהַדָּךְ.
אָזְלוֹ. אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה אֲרַחָא דָּא בְּהַדִּי
שְׂכִינְתָא נְהִיךְ דְּהָא מִתְקַנָּא קִמֵּן. אֲחִיד בִּידָא
דְּהֵהוּא יְנוּקָא וְאָזְלוֹ. אָמַרוֹ לִיָּה אֵימָא לָן
קָרָא חַד מֵאֲנוּן דְּאָמַר לָךְ אָבוּךְ.

פִּתַּח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי
מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ, דָּא הוּא תִּיאוּבְתָא
עֲלָאָה דִּיפּוּק (דְּנִפְקָא) רְעוּתָא מְפּוּמָא לְנִשְׁקָא
וְלֹא נְפִיק מִחוּטְמָא כַּד אֶשָּׁא נְפְקָא, דְּהָא כַּד
אֲתַחְבֵּר פּוּמָא לְנִשְׁקָא נְפִיק אֶשָּׁא בְּרְעוּתָא
בְּנְהִירוֹ דְאַנְפִּין בְּחֲדוּהַ דְכֹלָא בְּאֲתֵדַבְּקוּתָא
דְנִיחָא.

וּבְגִין כִּף פִּי טוֹבִים דוֹדִיד מִיָּין. מִהֵהוּא יִין
(יין) דְּמִחְדִּי וְנְהִיר אֲנְפִין וְחִיכִין עֵינִין
וְעַבִּיד רְעוּתָא. וְלֹאוֹ מִיָּין דְּמִשְׁכֵּר (דְּשִׁכִּיר)
וְעַבִּיד רוּגְזָא וְאֲחַשֵּׂיף אֲנְפִין וְלַהֲטָאן עֵינִין
יִין דְרוּגְזָא. וְעַל דָּא בְּגִין דְחִמַּר דָּא טַב, נְהִיר
אֲנְפִין וְחִדִּי עֵינִין וְעַבִּיד תִּיאוּבְתָא דְרַחֲמִמוֹ,
מְקָרִיבִין לִיָּה כֹּל יּוּמָא עַל גְּבִי מְדַבְּחָא (דף טו)

ע"ב) שְׁעוּרָא דְמֵאן דְשִׁתִּי לִיָּה חֲדֵי לִיָּה וְעֵבִיד לִיָּה נְיִיחָא דְכְתִיב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ יִין רְבִיעִית הֵהִין. וּבִגִּין כֶּף פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מִיִּין. מֵהֵהוּא יִין דְאֲתַעֲר רְחִימוּתָא וְתִיאוּבְתָא.

וּבְכֵּלָא פְמָה דְלִתְתָא אֲתַעֲר רְחִימוּתָא דְלַעֲיִלָּא. תְרִין שְׂרֵגִין פִּד אֲתַדְעֵךְ נְהוּרָא דְלַעֲיִלָּא בְתַנְנָא דְסְלִיק מֵהֵהוּא דְלִתְתָא אֲתַדְלִיק הֵהוּא דְלַעֲיִלָּא. אֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה הֵכִי הוּא וְדָאֵי דְעֲלָמָא עֲלָאָה תִלְיָא בְתַתְּאָה וְתַתְּאָה בְעֲלָאָה, וּמִזְמַנָּא דְאֲתַחְרִיב בִּי מִקְדָּשָׁא בְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ לַעֲיִלָּא וְתַתָּא. לְאֲחֻזָּאָה דְדָא בְדָא תִלְיָא.

וְאֲמַר רַבִּי יוֹסִי בְרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ וּלְוֹטִין אֲשַׁתְּפַחוּ, דְהָא יְנִיקוּ דְכֵלָּא בְהֵהוּא

סְטְרָא נְפִקִי (ר"א וּבְרַכָּאן לָא נְפִקוּ), מָאֵי טַעְמָא, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל לָא שְׂרִיין בְּאַרְעָא וְלָא פְלַחִי פּוּלְחָנָא דְאַצְטְרִיךְ לְאֲדִלְקָא בּוֹצִינִין וְלֹאֲשַׁתְּפַחָא בְרַכָּאן, וּבִגִּין כֶּף לָא מִשְׁתְּפַחִי לַעֲיִלָּא וְתַתָּא, וְעֲלָמָא לָא יְתִיב בְּקִיּוּמֵיהּ פְּדָקָא יָאוּת.

וְאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה לָא אוֹסִיף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוּר הָאֲדָם. מָאֵי הוּא, אֲמַר רַבִּי יִיסָא הֵכִי שְׂמַעְנָא מִרַבִּי שְׂמַעוֹן דְאֲמַר כֹּל זְמַנָּא דְאָשָׁא דְלַעֲיִלָּא אוֹסִיף לְתַקְפָּא, תַּנְנָא דְאִיהוּ דִּינָא דְלִתְתָא אֲתַקִּיף רוּגְזָא וְשַׁצִּי כֵלָּא. בְּגִין דְכַד נְפִיק אָשָׁא לִית לִיָּה פְסָק (קַמִּיחָה) עַד דִּישְׁתַּלִּים דִּינָא. וְכַד דִּינָא דְלִתְתָא לָא אוֹסִיף לְאֲתַתְּקַפָּא בְּדִינָא דְלַעֲיִלָּא עֵבִיד דִּינָא וּפְסִיק וְלָא יִשְׁתַּלֵּם דִּינָא לְשִׁיזָּאָה. וּבִגִּין כֶּף פְתִיב לָא אוֹסִיף לְמִיָּהֵב תּוֹסַפֵּת לְאֲתַתְּקַפָּא דִּינָא דְלִתְתָא.

אֲמַר הֵהוּא יְנוּקָא שְׂמַעְנָא בְּגִין דְכְתִיב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ. דְהָא בְהֵהוּא

מְקַרְיָבִים אוֹתוֹ כֹּל יוֹם עַל גְּבִי הַמְזוּבָח בְּשַׁעוֹר שְׁמֵי שְׁוֹתָה אוֹתוֹ, מְשַׁמַּח אוֹתוֹ וְעוֹשֶׂה לוֹ נַחַת, שְׁכַתוּב (במדבר כח) וְנִסְכּוֹ רְבִיעִית הֵהִין. וּמִשּׁוּם כֶּף פִּי טוֹבִים דְדוּדִיךְ מִיִּין, מֵאוֹתוֹ הֵיִין שְׂמַעוֹרָר אֶהְבֵּה וְהִשְׁתַּוְּקוּת.

וְהַבֵּל כְּמוֹ שְׁלֹמֹטָה מְעוֹרָר אֶהְבֵּה שְׁלֹמֹעֲלָה. שְׁנֵי גְרוּת, כְּשִׁדּוּעֵךְ הָאוּר שְׁלֹמֹעֲלָה בְעֵשֶׂן שְׁעוּלָה מֵאוֹתוֹ שְׁלֹמֹטָה, גְּדִלְק אוֹתוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה. אֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כֶּף הוּא בּוֹדָאֵי, שְׁהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן תְּלוּי בְּתַתְּוֹן וְהַתַּתְּוֹן בְּעֲלִיּוֹן. וּמִזְמַן שְׁנַחְרַב בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, לָא נִמְצְאוּ בְרַכּוֹת לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כְּדֵי לְהִרְאוֹת שְׁזָה תְּלוּי בְּזָה.

וְאֲמַר רַבִּי יוֹסִי, בְרַכּוֹת אֵין נִמְצְאוֹת, וְקַלְלוֹת נִמְצְאוֹת, שְׁהִרִי יְנִיקַת הַכֹּל מֵאוֹתוֹ צַד יוֹצְאִים (ר"א וּבְרַכּוֹת לָא יוֹצְאוֹת). מַה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שִׁישְׂרָאֵל לָא שְׂרוּיִים בְּאַרְץ וְלָא עוֹבְדִים עֲבוּדָה שְׂצִרִיךְ לְהַדְלִיק מְאוֹרוֹת וּלְהַמְצִיא בְרַכּוֹת, וְלִכֵּן לָא נִמְצְאִים לְמַעְלָה וּלְמַטָּה, וְהַעוֹלָם לָא יוֹשֵׁב בְּקִיּוּמוֹ פְרָאוּי. וְאֲמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, לָא אֶסֶף לְקַלֵּל עוֹד אֶת הָאֲדָמָה בְּעִבּוּר הָאֲדָם. מַהוּ זֶה? אֲמַר רַבִּי יִיסָא, כֶּף שְׂמַעְתִּי מִרַבִּי שְׂמַעוֹן שְׂאֵמֵר, כֹּל פַּעַם שְׂאֵשׁ שְׁלֹמֹעֲלָה מוֹסִיפָה לְהַתְּחַזֵּק - הַעֲשׂוֹן, שְׁהוּא דִּין שְׁלֹמֹטָה, מְחֻזַּק הַרְגוֹ וּמִשְׁמִיד הַכֹּל. מִשּׁוּם שְׁכִישׁוּיִצְאֵת אֵשׁ, אֵין לָהּ הַפְסָקָה (לַפְנִי) עַד שְׁנוּשְׁלָם הַדִּין, וּכְשִׁדִּין שְׁלֹמֹטָה לָא מוֹסִיף לְהַתְּחַזֵּק עִם הַדִּין שְׁלֹמֹעֲלָה, עוֹשֶׂה דִּין וּפּוֹסֵק, וְלָא יִשְׁלַם הַדִּין לְהַשְׁמִיד. וְלִכֵּן כְּתוּב לָא אֶסֶף, לְתַת תּוֹסַפֵּת שִׁיתְחַזֵּק הַדִּין שְׁלֹמֹטָה.

אֲמַר אוֹתוֹ תִּינוּק, שְׂמַעְתִּי מִשּׁוּם שְׁכַתוּב אַרְוֶרָה הָאֲדָמָה בְּעִבּוּרָךְ,

שְׁהַרְי בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שֶׁהִתְקַלְלָה
הָאָרֶץ בְּחַטָּאוֹ שֶׁל אָדָם, נִתְּנָה
רְשׁוּת שִׁשְׁלֹט עָלֶיהָ אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ
הַרְעָה, שֶׁהוּא מְשַׁחֵת אֶת הָעוֹלָם
וּמְשַׁמֵּד אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם. מֵאוֹתוֹ
יוֹם שֶׁהִקְרִיב נֹחַ קָרְבָן וְהָרִיחַ
הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אוֹתוֹ, נִתְּנָה
רְשׁוּת לָאָרֶץ לְצַאת מִתַּחַת אוֹתוֹ
הַנְּחָשׁ וּיִצְאֶה מִטְּמֵאָתָה. וְלִכֵּן
מְקַרְיָבִים יִשְׂרָאֵל קָרְבָן לַקְדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּדֵי לְהָאִיר פְּנֵי
הָאָרֶץ.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סִימָן ג')

עוֹד פֶּתַח אוֹתוֹ תִּינוּק וְאָמַר, (שִׁיר
הַשִּׁירִים א) לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ מִי? אֵלֹא יֵשׁ רִיחַ וְיֵשׁ רִיחַ,
רִיחַ הַקָּרְבָן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת. רִיחַ
הַקָּרְבָן מְקַרֵּב וּמֵיחֵד כֹּל אוֹתָם
שְׁבֻטִים שֶׁל הַיֵּכֶל בֵּית דָּוִד, וְרִיחַ
הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב וּמֵיחֵד וּמֵאִיר
אוֹתָם גְּרוֹת עֲלִיוֹנִים נִהְרֹת
אֶפְרָסִמוֹן וְךָ.

וְעַל זֶה הָיוּ שְׁנֵי מִזְבְּחוֹת - מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת וּמִזְבַּח הָעוֹלָה. מִזְבַּח
הַקְּטֹרֶת הוּא פְּנִימִי, מִזְבַּח
הָעוֹלָה הוּא חִיצוֹנִי. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת
תְּחִינּוֹת, רִיחַ מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
מִתְקִין לְהָאִיר מְנוֹרוֹת עֲלִיוֹנוֹת.
וְעַל זֶה לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים,
לְרִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַקְּטֹרֶת, שְׁמִנִּיךָ
טוֹבִים.

בֹּא רֵאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח
פְּנִימִי לְמַעַל מִזְבַּח חִיצוֹן
לְמַטָּה. מִזְבַּח הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם.
וְזֶהוּ שְׁכֵתוֹב הַמִּזְבְּחָה, בְּתוֹסֶפֶת
ה"א, וְכָף הוּא בְּכֹל מְקוֹם.
וּמִזְבַּח הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א,
כְּמוֹ נֶעְרָה, נֶעֶר חֶסֶר ה'. נִמְצָא
שֶׁמֶהֲתַעֲוֲרוּת הַמִּזְבַּח (הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה מִתְעוֹרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל
מַעַלָּה, וּבִמָּה מִתְעוֹרֵר? בְּרִיחַ
[שֶׁמֶהֲתַעֲוֲרוּת מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה מִתְעוֹרֵר

שְׁעַתָּא דְּאַתְלִטְיָא אַרְעָא בְּחוּבָא דְּאָדָם.
אַתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְשִׁלְטָאָה עָלֶיהָ הֵהוּא חוּיָא
בִּישָׂא דְּאִיהוּ מִחְבְּלָא דְּעִלְמָא וְשָׂצִי בְּנֵי
עִלְמָא. מֵהֵהוּא יוֹמָא דְּקָרִיב נֹחַ קָרְבָּנָא, וְאַרְח
לִיָּה קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתְיִיחֵיב רְשׁוֹ לְאַרְעָא
לְנַפְקָא מִתַּחַת הֵהוּא נְחָשׁ וְנַפְקָא מִמְּסַאבָּא.
וְעַל דָּא מְקַרִּיבִין יִשְׂרָאֵל קָרְבָּנָא לְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בְּגִין לְאַנְהָרָא אִפִּי אַרְעָא.

הַשְׁלֵמָה מִהַשְׁמֹמֹת (סִימָן ג')

עוֹד פֶּתַח הֵהוּא יְנוּקָא וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים א') לְרִיחַ
שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים. לְרִיחַ מָאן, אֵלֹא אִית
רִיחַ וְאִית רִיחַ. רִיחַ הַקָּרְבָן וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת.
רִיחַ הַקָּרְבָן מְקַרֵּב וּמֵיחֵד כֹּל אֵינוֹן שְׁבֻטִיָּא
דְּהֵיכְלָא דְּבֵית דָּוִד וְרִיחַ הַקְּטֹרֶת מְקַרֵּב
וּמֵיחֵד וְאַנְהִיר אֵינוֹן בּוֹצִינִין עֲלֵאִין נְהָרִי
אֶפְרָסִמוֹנָא דְּכָנָא.

וְעַל דָּא תְּרִין מְדַבְּחִין הִיוּ, מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת
וּמִזְבַּח הָעוֹלָה מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת אִיהוּ
פְּנִימָאָה מִזְבַּח הָעוֹלָה אִיהוּ לְבַר. רִיחַ מִזְבַּח
הָעוֹלָה מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין תְּתַאֲרִין, רִיחַ
מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת מִתְקִין לְאַנְהָרָא בּוֹצִינִין
עֲלֵאִין. וְעַל דָּא לְרִיחַ שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים לְרִיחַ
דְּהֵהוּא קְטֹרֶת שְׁמִנִּיךָ טוֹבִים.

בֹּא וּרְאֵה שְׁתֵּי מִזְבְּחוֹת הֵן מִזְבַּח פְּנִימִי
לְעִילָא מִזְבַּח חִיצוֹן לְתַתָּא. מִזְבַּח
הַפְּנִימִי הוּא שְׁלֵם וְזֶהוּ דְּכֵתִיב הַמִּזְבְּחָה
בְּתוֹסֶפֶת ה"א וְכָף הוּא בְּכֹל מְקוֹם. וּמִזְבַּח
הַחִיצוֹן הוּא חֶסֶר ה"א כְּמוֹ נֶעְרָה נֶעֶר חֶסֶר
ה' אֲשֶׁתְּכֹח דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבַּח (ס"א הַחִיצוֹן) שֶׁל
מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה וּבִמָּה
אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ (ס"א דְּמֵאֲתַעֲרוּתָא דְּמִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר
מִזְבַּח הַחִיצוֹן שֶׁל מַעַלָּה וּבִמָּה אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ הַקְּטֹרֶת שֶׁל
מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מִטָּה אֲתַעֲרֵר מִזְבַּח הַפְּנִימִי שֶׁל מַעַלָּה, וּבִמָּה אֲתַעֲרֵר בְּרִיחַ

מזבח החיצון של מעלה, ובמה מתעורר? בריח הקרקנות. ובריח הקטרת של מזבח הפנימי של מטה מתעורר מזבח הפנימי של מעלה, ובמה מתעורר? בריח הקטרת. ועל זה] הקטרת של מטה. ועל זה (שם) לְרִיחַ שְׁמַנֶּיךָ טוֹבִים, אוֹתָם גֵּרוֹת מְאִירִים נוֹצְצִים. פְּתוּב פֶּאֶן טוֹבִים, וְכַתוּב שֵׁם (בראשית א) וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב: ע"כ מההשמטות.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, יֵפֶה הוּא, [והוא] וְזֶה הָיָה תְלוּי עַד שְׁעֲמִדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי. אָמַר רַבִּי יִיסָא, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הַקְּטִין אֶת הַלְּבָנָה וְשָׁלַט אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ, אֲבָל מִשׁוּם חֲטָאוֹ שֶׁל אָדָם הַתְּקַלְלָה כְּדֵי לְקַלֵּל אֶת הָעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ יוֹם [שְׁתַּנְּהָה הַתּוֹרָה] יֵצְאָה הָאָרֶץ מֵאוֹתָהּ קַלְלָה וְעַמְדָה הַלְּבָנָה בְּאוֹתָהּ גְרִיעוֹת, פָּרַט לְשַׁעֲהָ שְׁקִיבָנוֹת נִמְצְאוּ בְּעוֹלָם וַיִּשְׂרָאֵל יוֹשְׁבֵים עַל אֲרָצָם.

אָמַר רַבִּי יִיסָא לְאוֹתוֹ תִּינוּק, מַה שְׁמָךְ? אָמַר לוֹ, אָבָא. אָמַר לוֹ, אָבָא תִּהְיֶה בְּפֶל, בְּחֻכְמָה וּבְשָׁנִים. קָרָא עָלָיו (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאָמַר וַתִּגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה, עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר רוּחַ הַטְּמָאָה מִהָעוֹלָם, כְּמוֹ [שְׁנַאֲמַר] שְׁפָתוֹב (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ, וְכַתוּב (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וּמָחָה ה' אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְחָרַפְתָּ עִמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי ה' דִּבֶּר.

וְעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַאִיר אֶת הַלְּבָנָה וּלְהוֹצִיאָהּ מִהַחֹשֶׁךְ מִשׁוּם אוֹתוֹ נְחָשׁ הָרַע, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שם ל) וְהִיָּה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲתִים הַיָּמִים. אֵיזָה אוֹר? אוֹתוֹ הָאוֹר שְׁגִנְזוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית.

וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֵת בָּנָיו

הַקְּטוֹרֶת. וְעַל דָּא (הקטורת של מטה. ועל דא (שיר השירים א') לְרִיחַ שְׁמַנֶּיךָ טוֹבִים אֵינּוֹן בּוֹצִינִין נְהַרִין וְנֹצְצִין. פְּתִיב הֶכָּא טוֹבִים וְכַתִּיב הֶתָם (בראשית א') וַיֵּרָא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב: (עד כאן מההשמטות)

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה יְאוֹת הוּא (והיא) וְהֵאֵי הָוָה תְּלִי עַד דְּקִיִּימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְּסִינַי. אָמַר רַבִּי יִיסָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲזַעִיר לָהּ לְסִיְהָרָא וְשָׁלְטָא הוּא נְחָשׁ, אֲבָל בְּגִין חוּבָא דְּאָדָם אֲתַלְטִיָּא בְּגִין לְמִילַט עַלְמָא. בְּהַהוּא יוֹמָא (דְּאֲתִיִּיבְתָא אוֹרִיָּתָא) נִפְקַת אֲרַעָא מִהֵיא קַלְלָה וְקִיִּימָא סִיְהָרָא בְּהֵיא גְרִיעוֹתָא, בַּר בְּשַׁעֲתָא דְּקוֹרְבָנָא אֲשַׁתְּפָחוּ בְּעַלְמָא וַיִּשְׂרָאֵל יִתְבִּין עַל אֲרַעְהוֹן.

אָמַר רַבִּי יִיסָא לְהַהוּא יְנוּקָא מַה שְׁמָךְ, אָמַר לִיָּה אָבָא. אָמַר לִיָּה אָבָא תְּהֵא כְּכֹלָא בְּחֻכְמָה וּבְשָׁנִין. קָרָא עָלֵיהּ (משלי כג) יִשְׂמַח אָבִיךָ וְאָמַר וַתִּגַּל יוֹלְדֶתְךָ.

אָמַר רַבִּי חִזְקִיָּה זְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא רוּחַ מְסֻאָבָא מִן עַלְמָא כְּמַה (ד"א ל"ג דְּאֲתִמֶּר) דְּכַתִּיב, (זכריה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמָאָה אֲעֲבִיר מִן הָאָרֶץ. וְכַתִּיב, (ישעיה כה) בְּלַע הַמּוֹת לְנֹצֵחַ וּמָחָה יי אֱלֹהִים דְּמַעָה מֵעַל כָּל פְּנִים וְחָרַפְתָּ עִמּוֹ יִסִּיר מֵעַל כָּל הָאָרֶץ כִּי יי דִּבֶּר. וְזְמִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַנְהָרָא לְסִיְהָרָא וְלְאַפְקָא לָהּ מַחֲשׁוּכָא בְּגִין הַהוּא חוּיָא בִּישָׂא. כְּמַה דְּכַתִּיב, (ישעיה ל) וְהִיָּה אוֹר הַלְּבָנָה כְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים כְּאוֹר שְׁבַעֲתִים הַיָּמִים. מְאִי אוֹר, הַהוּא אוֹר דְּגִנְזִי לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹבְדָא דְּבְרָאשִׁית:

וַיְבָרַךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֵת בָּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגְו'. רַבִּי אָבָא

וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגּוֹ'. רַבִּי אָבָא פִתַח וְאָמַר, (משלי י) בְרַכַת ה' הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְרַכַת ה' - זו הַשְׂכִּינָה, שֶׁהִיא מְמַנָּה עַל בְּרִכּוֹת הָעוֹלָם, וּמְמַנָּה יוֹצְאוֹת בְּרִכּוֹת לְכָל.

בֹּא רֵאֵה מָה פְּתוּב בְּהִתְחַלָּה, וַיֹּאמֶר ה' לְנֹחַ בֹּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתְּבָה וּגּוֹ'. כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר, שֶׁבַע הַבֵּית נִתְּן לוֹ רְשׁוּת לְהַכְנִס. אַחֲרַי כִּף הָאִשָּׁה אָמְרָה לוֹ לְצֵאת. בְּהִתְחַלָּה נִכְנַס בְּרִשׁוּת בַּעֲלָה, וּבִסּוּף יֵצֵא בְּרִשׁוּת הָאִשָּׁה. מִכָּאן לְמַדְנוּ שֶׁבַע הַבֵּית יִכְנִס, וְהָאִשָּׁה תּוֹצִיא. זֶהוּ שְׂכָתוֹב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתְּבָה. שְׂרִשׁוּת הֵיחָד בְּיַדֶּיהָ לְהוֹצִיא אֶת הָאוֹרֶחַ, וְלֹא לְהַכְנִיסוֹ.

בֵּינָן שְׂרִיזָא, נִתְּן לָהּ מִתְּנוּת, מִשּׁוּם שֶׁהִיא בְּבֵית וְהַבֵּית בְּיַדֶּיהָ. וְאוֹתָם הַמִּתְּנוּת שֶׁנִּתְּן לָהּ, כְּדֵי לְהַרְבוֹת אֲהָבָה אֵל בַּעֲלָה. מִכָּאן לְמַדְנוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ לְאוֹרֶחַ [לְחַת בֵּית בַּעֲלָה, כְּשִׁיזָא עוֹמֵן מִתְּנוּת לְאִשְׁתּוֹ, וְלֹא בְּיַדֶּיהָ, כִּינּוּן שְׂמֵת לוֹ מִתְּנוּת]. וְעַל זֶה, לְאַחַר שֶׁנִּתְּן לָהּ מִתְּנוּת לְהַרְבוֹת לָהּ אֲהָבָה עִם בַּעֲלָה.

ג"א בֵּינָן שְׂרִיזָא, נִתְּן מִתְּנוּת וְאוֹצְרוֹת בֵּית בַּעֲלָה לְחַת לְאִשְׁתּוֹ וְלַשֶּׁמֶשׁ עִמָּה וְלְהַרְבוֹת לָהּ אֲהָבָה עִם בַּעֲלָה. וְדוּ שְׂכָתוֹב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עֵלֶת בְּמוֹבֵת. אֵלּוּ מִתְּנוּת שֶׁנִּתְּן בְּיַד שַׁל בַּעֲלָה כְּדֵי לְהַרְבוֹת לָהּ אֲהָבָה בְּעוֹלָם. וּמִכָּאן לְמַדְנוּ דֶּרֶךְ אֶרֶץ לְאוֹרֶחַ שִׁמּוֹן מִתְּנוּת בְּיַד שַׁל בַּעֲלָה לְאִשְׁתּוֹ וְלֹא בְּיַדֶּיהָ. וְעַל זֶה וְעַל עֵלֶת בְּמוֹבֵת, קָרָן לְקָרָה, לְהַרְבוֹת אֲהָבָה עִם בַּעֲלָה בְּרַךְ אוֹתוֹ [בְּרַךְ אוֹתוֹ, שְׂכָתוֹב וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגּוֹ'. וְלִכְן כְּתוּב (משלי י) בְרַכַת ה' הִיא

פִתַח וְאָמַר, (משלי י) בְרַכַת יי הִיא תַעֲשִׂיר וְלֹא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. בְרַכַת יי דָּא שְׂכִינְתָא דְאִיהִי אֲתַפְקָדָא עַל בְּרַכָּאן דְעֵלְמָא, וּמְמַנָּה נְפֻקֵי בְרַכָּאן לְכָלָא.

הָא חֲזִי, מָה כְּתִיב בְּקַדְמִיתָא וַיֹּאמֶר יי לְנֹחַ בֹּא אִתָּה וְכָל בֵּיתְךָ אֵל הַתְּבָה וּגּוֹ'. כְּמָה דְאִתְּמַר דְמֵאֲרִיָּה דְבֵיתָא יְהִיב לִיה רְשׁוּ לְמִיעָאֵל. לְבַתָּר אֲתַתָּא אָמְרָה לִיה לְנַפְקָא. בְּקַדְמִיתָא עָאֵל בְּרִשׁוּתָא דְבַעֲלָה, לְסוּף נְפִיק בְּרִשׁוּ דְאִתְּתָא. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא מֵאֲרִיָּה (דף עא ע"א) דְבֵיתָא יַעֲיֵל וְאִתְּתָא תְּפִיק, הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֵל נֹחַ לֵאמֹר צֵא מִן הַתְּבָה. דְרִשׁוּ הוּוּ בִידְהָא לְאַפְקָא לִיה לְאוֹשְׁפִיזָא וְלֹא לְאַעֲלָא לִיה.

בֵּינָן דְנַפְקָא יְהִיב מִתְּנָן לָהּ, בְּגִין דְאִיהִי בְּבֵיתָא וּבֵיתָא בִידְהָא. וְאִנּוּן מִתְּנָן דְיִהִיב לָהּ בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה. מִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרְחָא אֲרַעָא לְאוֹשְׁפִיזָא. (לְמִיחָב בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה כְּדֵי נְפִיק וְיִהִיב מִתְּנָן לְאִתְּמִיָּה וְלֹא בְיַדֶּיהָ וּבְגִין כְּדֵי בֵּינָן דְיִהִיב לִיה מִתְּנָן) וְעַל דָּא לְבַתָּר דְיִהִיב לָהּ מִתְּנָן לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה.

(ג"א בֵּינָן דְנַפְקָא יְהִיב מִתְּנָן וּנְכֻבְדוֹן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה לְמִיחָב לְאִתְּמִיָּה וְלְמַחְדֵי כַּה וְלְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּקַּח מִכָּל וְגו' וְעַל עוֹלוֹת בְּמוֹבֵת, אֵלּוּ מִתְּנָן דְיִהִיב בְּגִין לְאַסְגָּאָה לָהּ רְחִימוּתָא בְּעֵלְמָא, וּמִכָּאן אוֹלִיפְנָא אוֹרְחָא אֲרַעָא לְאוֹשְׁפִיזָא דְיִהִיב מִתְּנָן בְּיַדֶּיהָ דְבַעֲלָה לְאִתְּמִיָּה וְלֹא בִידְהָא, וְעַל דָּא וְעַל עוֹלוֹת בְּמוֹבֵת, קוֹרְבָנָא לְדְכוּרָא לְאַסְגָּאָה רְחִימוּתָא בְּבַעֲלָה בְּרַכָּא לִיה) בְּרַכָּא לִיה, דְכְתִיב וַיְבָרֵךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וַיֹּאמֶר לָהֶם פְּרוּ וּרְבוּ וּגּוֹ'. וּבְגִין כְּדֵי פְתִיב, (משלי י) בְרַכַת יי הִיא תַעֲשִׂיר. וַדָּאִי כְמָה דְאִתְּמַר.

וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה. רְזָא דְכְתִיב בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עַצְבוֹן עֲצִיבוּ וְרוּגְזָא בְלֹא נְהִירוּ דְאַנְפִּין. כְּדֵי אֲתַחֲשׁוּף סִיְהָרָא וּבְרַכָּאן לֹא מְשַׁתְּפְּחִי. בְּעַצְבוֹן סְטָרָא דְרוּחָא אֲחִירָא

תַעֲשִׂיר. וַדָּאִי כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. וְדָא יוֹסֵף עֲצָב עִמָּה - סוּד הַכְּתוּב בְּעַצְבוֹן תֹּאכְלֶנָּה. עַצְבוֹן - עַצְבוֹת וְרוּגְזוּ בְּלִי הָאֲרֵת פְּנִים. כְּשֶׁנִּשְׁחַשְׁכַת הַלְבָנָה (מַלְכוּת)

וברכות לא נמצאות. בעצבון -
צד של רוח אחר שמונע ברכות
מהעולם, ולכן לא יוסף עצב
עמה. וזהו סוד הכתוב (בראשית ח)
לא אסף עוד לקלל את האדמה.
ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן
ולהלאה יהיה לכם דמיות בני
אדם, שהרי בתחלה לא היו
דמיות של בני אדם. בא ראה,
בתחלה כתוב (שם ט) בצלם אלהים
עשה את האדם, וכתוב (שם ה)
בדמות אלהים עשה אתו. כיון
שחטאו, השתנתה דמותם מאותה
דמות עליונה, והם התהפכו
לפחד מלפני חיות השדה.

בתתחלה כל בריות העולם זקפו
עינים, וראו דמות קדושה עליונה
וזהו ופחדו מלפניו. כיון שחטאו,
התהפכה דמותם בעיניהם לדמות
אחרת, והתהפך שבני אדם זעים
ופוחדים לפני שאר הבריות.

בא ראה, כל אותם בני אדם שלא
חוטאים לפני רבונם ולא עוברים
על מצוות התורה, זיו דמותם לא
משתנה ממראה הדמות העליונה,
וכל בריות העולם זעים ופוחדים
לפניו. ובשעה שבני אדם עוברים
על דברי התורה, מתחלפת
דמותם, וכלם מזדעזעים ופוחדים
מלפני הבריות האחרות, משום
שהתחלפה הדמות העליונה
והעברה מהם, ואז שולטים בהם
חיות השדה, שהרי לא רואים
בהם אותה דמות עליונה כראוי.

וער כף עכשו, כיון שהעולם
התחדש כמו מקדם, ברכם את
הברכה הזו והשליט אותם על
הכל, כמו שנאמר וכל דגי הים
בידכם נתנו. ואפלו דגי הים. רבי
חייא אמר, בידכם נתנו - מקדם
לכן. כשהקדוש ברוך הוא ברא
את העולם, מסר בידיהם את
הכל, שכתוב ורדו בידגת הים
ובעוף השמים וגו'.

דאמנע ברכאן מעלמא, ובגין כך ולא יוסיף
עצב עמה. ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית ח) לא
אוסיף לקלל עוד את האדמה:

ומוראכם וחתכם יהיה. מפאן וילהלאה יהא
לכוון דיוקנין דבני נשא דהא
בדמיתא לא הוה דיוקנין דבני נשא. תא חזי,
בדמיתא כתיב, (בראשית ט) בצלם אלהים עשה
את האדם. וכתיב, (בראשית ה) בדמות אלהים
עשה אותו. כיון דחטו אשתנו דיוקנייהו
מההוא דיוקנא עלאה ואתהפכו אנון למדחל
מקמי חיוון ברא.

בדמיותא פל בריין דעלמא זקפן עיינין
וחמאן דיוקנא קדישא עלאה
וזעאן ודחלין מקמיה. כיון דחטו אתהפך
דיוקנייהו מעינייהו לדיוקנא אחרא. ואתהפך
דבני נשא זעין ודחלין קמי שאר בריין.

תא חזי, פל אנון בני נשא דלא חטאן קמי
מאריהון ולא עברין על פקודי אורייתא.
זיו דיוקנא דלהון לא אשתני מחיזו דדיוקנא
עלאה. וכל בריין דעלמא זעין ודחלין קמיה.
ובשעתא דבני נשא עברין על פתגמי
אורייתא, אתחלף דיוקנא דלהון וכלהו זעין
ודחלין מקמי בריין אחרנין, בגין דאתחלף
דיוקנא עלאה ואתעבר מנייהו, וכדין שליטי
בהו חיות ברא, דהא לא חמו בהו ההוא
דיוקנא עלאה כדקחזי.

וער בן השתא כיון דעלמא אתחדש
במלקדמין, בריף לון ברכתא דא ושלטי
לון על פלא, פמה דאת אמר וכל דגי הים
בידכם נתנו. ואפילו נויני ימא. רבי חייא אמר
בידכם נתנו. מקדמת דנא. דכד ברא קדשא
בריף הוא עלמא מסר פלא בידהון דכתיב
ורדו בידגת הים ובעוף השמים וגו'.

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח, (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. פְּסוּק זֶה בְּאֵרוֹהוּ, אֲבָל פְּסוּק זֶה נִתְבָּאָר בְּסוּד הַחֲכֵמָה. שְׁהָרִי שְׁנִינּוּ, בַּעֲשָׂרָה מִיָּנִי שָׁבַח שְׁבַח דָּוִד אֶת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַד מֵהֶם הוּא מִשְׁפִּיל, וְהוּא דְרָגָה אַחַת מֵאוֹתָן עֶשֶׂר. וְדוֹד הַתְּקִין עֲצָמוֹ בְּטָרִם שִׁתְּשָׁרָה עָלָיו הַדְּרָגָה הַזֹּאת.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, שְׁהָרִי בִשְׁעָה שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹקֵל חֲטָאִים וְזִכְרֵי שֶׁל בְּנֵי אָדָם שֶׁל אוֹתוֹ [ד"א כְּשֵׁאוֹתוֹ] מִשְׁקָל שֶׁבְּצַד הַחֲטָאִים עוֹלִים, וְאוֹתָם הַאֲחֵרִים, הַזִּכְרֵי שֶׁהֵן בְּמִשְׁקַל אַחֵר, מְכַרְעוֹת לַמָּטָה - זֶהוּ נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה - בִּשְׁעָה שֶׁהָדִין שׁוֹרֵה בְּעוֹלָם, שִׁיְהִיָּה מְכֻסָּה שֶׁלֹּא יִשְׁלַט עָלָיו הַמְּשַׁחֵת, כְּמוֹ שֶׁהִיָּה לְנֹחַ שֶׁכֻּסָּה אוֹתוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁהִמְשִׁיף עָלָיו אָדָם עַל הָעוֹלָם. שְׁכִינָן שֶׁחֲטָא זֶה הַשְּׁפִיעַ אָדָם עַל הָעוֹלָם, שְׁאָר הַבְּרִיּוֹת שׁוֹלְטוֹת, וְכֵן אָדָם פּוֹחַד מֵהֶם, וְהָעוֹלָם לֹא הִתְקַן בְּתַקְוָנוֹ. וְלָכֵן כְּשִׁיְצֵא נֹחַ מִהַתְּבָחָה, בְּרָכּוֹ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁכְּתוּב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּבִרְכוֹת הַלְלוּ לֹא נִמְצְאוּ נְקֻבוֹת, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נְקֻבוֹת הַפְּסוּק לֹא אָמַר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַתֶּם - כָּלֵל שֶׁל הַזְּכָרִים וְהַנְּקֻבוֹת כְּאַחַד. וְעוֹד, אֶת נֹחַ - לְרִבּוֹת אֶת אֲשֶׁתּוֹ. וְאֶת בְּנָיו - לְרִבּוֹת אֶת נְקֻבוֹתֵיהֶם.

וְלָכֵן כְּתוּב וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְהַלְאָה, שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְכָאן נִתֵּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁבַע מִצְוֹת

וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ. רַבִּי חֲזַקְיָה פָתַח (תהלים לב) לְדוֹד מִשְׁפִּיל אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה. הַאי קָרָא אוּקְמוּהָ, אֲבָל קָרָא דָא בְּרִזָּא דְחֲכֵמָתָא אַתְמָר. דִּהָא תְּנִינָן בַּעֲשָׂרָה זִינֵי שְׁבַחָא שְׁבַח דָּוִד לְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְחַד מִזִּינֵיהוּ מִשְׁפִּיל. וְהוּא דְרָגָא חַד מֵאֲנוּן עֲשָׂרָה. וְדוֹד אַתְקִין גְּרַמִּיָּה עַד לָא יִשְׂרִי עָלָיו הַאי דְרָגָא.

אֲשֶׁרִי נְשׁוּי פֶשַׁע, דִּהָא בִשְׁעָתָא דְקַדְשָׁא בְּרִיף הוּא אַתְקִיל הוֹבֵי וְזַכּוּן דְּבַנֵּי נְשָׂא דִּהְוָא (ד"א כַּד הָוָא) תִּיקְלָא דְּבַסְטָר חוֹבִין מִסְתַּלְקִין וְאֲנוּן אוּחְרַנִּין זְכִינִין דְּאֲנוּן בְּתִיקְלָא אַחְרָא מְכַרְיעִין לְתַתָּא דָּא הוּא נְשׁוּי פֶשַׁע.

כְּסוּי חֲטָאָה בִשְׁעָתָא דְּדִינָא שְׂרִיָּא בְּעֵלְמָא דִּיהָא מְחַפֵּיָּא דְלָא יִשְׁלוּט עָלָיו מְחַבְּלָא, כְּמָה דִּהְוָה לְנֹחַ דְּכִסִּי לִיהָ קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא מֵהָוָא חֲטָאָה דְּאִמְשִׁיף עָלֵיהָ אָדָם עַל עֵלְמָא. דְּכִינִין דְּחֲטָאָה דָּא אֲנַגִּיד אָדָם עַל עֵלְמָא, שְׁאָר בְּרִינִין שְׁלִטָּאן וּבַר נֶשׁ דְּחִיל מִזִּינֵיהוּ וְעֵלְמָא לָא אַתְקִין בְּתַקְוָנִיָּה. וּבְגִין כֶּף פֶּד נֶפֶק נֹחַ מִתִּיבּוֹתָא קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא בְּרַכִּיָּה. דְּכְתִיב וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו וְגו'.

וְאַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ. בְּהֵנִי בְּרַכָּאן לָא אֲשַׁתְּפַחוּ נּוֹקְבֵי, אֲלֹא אֶת נֹחַ וְאֶת בְּנָיו, אֲבָל נּוֹקְבֵי לָא אָמַר קָרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאַתֶּם כָּלְלָא דְּרַכּוּרֵי (דף ע"א ב) וְנוֹקְבֵי כְּחַדָּא. וְתוּ אֶת נֹחַ לְאַסְגָּאָה נּוֹקְבֵיָּה. וְאֶת בְּנָיו לְאַסְגָּאָה נּוֹקְבֵי דְלָהוֹן.

וּבְגִין כֶּף פְּתִיב אַתֶּם פְּרוּ וּרְבוּ לְמַעַבְדַּ תּוֹלְדוֹת מִכָּאן וְלַהֲלָאָה שְׂרָצוּ בְּאֶרֶץ. וְהָכָא זְהִיב לוֹן קַדְשָׁא בְּרִיף הוּא שְׁבַע פְּקוּדֵי אוּרִייתָא לוֹן וְלָכֵל דְּאֶתּוּ אַבְתְּרִיָּהוּ, עַד

התורה ולכל הבאים אחריהם, עד שעמדו ישראל בהר סיני ונתנו להם כל מצוות התורה כאחד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ וְגו', זאת אות הברית אשר אני נתן ביני וביניכם וְגו', את קשתי נתתי בענן. נתתי - מקדם לכן. רבי שמעון פתח, (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁוֹ כַּמְרָאָה אֲבָן סִפִּיר דְמוּת פְּסָא. מה פתוב למעלה? ואשמע את קול כנפיהם קול מים רבים קול שדי בלכתן. אלו ארבע חיות גדולות עליונות קדושות שאותו הרקיע מתקן עליהם. וכל הכנפים [גפרות] מתחברות זו בזו לכסות את גופם.

וּבִשְׁעָה שֶׁהֵם פּוֹרְשִׁים כְּנַפְיָהֶם, נִשְׁמָע קוֹל הַכְּנָפִים שֶׁלְכָלֶם שְׁאוֹמְרִים שִׁירָה. זֶהוּ שֶׁפְתוּב כְּקוֹל שְׂדֵי, שֶׁלֹא שׁוֹכֵף לְעוֹלָמִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ל) לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְבוֹד וְלֹא יְדוֹם. וּמָה אוֹמְרִים? (שם צח) הוֹדִיעַ ה' יִשׁוּעָתוֹ לְעֵינַי הַגּוֹיִם גָּלָה צְדָקָתוֹ.

קוֹר הַמְּלָה קְקוֹל מַחְנָה, קְקוֹל מַחְנָה קְדוֹשׁ כְּשֶׁמִּתְחַבְּרִים כָּל הַצְּבָאוֹת הַעֲלִיּוֹנִים לְמַעְלָה. וּמָה אוֹמְרִים? קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ ה' צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. חוֹזְרִים לְדָרוֹם, אוֹמְרִים קְדוֹשׁ. חוֹזְרִים לְצָפוֹן, אוֹמְרִים קְדוֹשׁ. חוֹזְרִים לְמִזְרַח, אוֹמְרִים קְדוֹשׁ. חוֹזְרִים לְמַעְרָב, אוֹמְרִים כְּרוּף.

וְהַרְקִיעַ הַזֶּה עוֹמֵד עַל רֹאשֵׁיהֶם. וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהֵיא הוֹלְכָתָ, מְסוֹבְבִים פָּנִים לְאוֹתוֹ צֵד שֶׁנִּכְלָלִים הַפָּנִים בּוֹ. מְסוֹבֵב פָּנָיו לְאַרְבָּעָה רוּחוֹת, וְכָלֶם מְסוֹבְבִים לְמַטָּה. בְּרַבּוּעַ שְׁלוֹ נִחְקָקָת בְּאַרְבַּע פָּנִים: פָּנֵי אֲרִיָּה, פָּנֵי נֶשֶׁר, פָּנֵי שׁוֹר, פָּנֵי אָדָם. חֲקוּק בְּכָלֶם אָדָם. פָּנֵי אֲרִיָּה אָדָם. פָּנֵי נֶשֶׁר אָדָם. פָּנֵי שׁוֹר אָדָם. פָּלָם כְּלוּלִים בּוֹ. וְלִכְן פְּתוּב [אדם].

דְּקִיּוֹ יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְסִינַי וְאַתִּיּיבָה לֹוֹן כָּל פְּקוּדֵי אוֹרִיּוֹתָא כְּחֻדָּא:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְנֹחַ וְגו'. זֹאת אוֹת הַבְּרִית אֲשֶׁר אֲנִי נוֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם וְגו'. אֵת קִשְׁתִּי נָתַתִּי בְּעַנָּן. נָתַתִּי מִקְדַּמַּת דְּנָא. רַבִּי שְׁמַעוֹן פֶּתַח (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל-רֹאשׁוֹ כַּמְרָאָה אֲבָן סִפִּיר דְמוּת פְּסָא. מַה כְּתִיב לְעִילָא וְאַשְׁמַע אֵת קוֹל כְּנַפְיָהֶם פְּקוֹל מִים רַבִּים פְּקוֹל שְׂדֵי בְלִכְתָּן. אֵלִין אַרְבַּע חִיוּן רַבְּרָבֵן עֲלָאִין קְדִישִׁין דִּיהוּא רְקִיעַ מִתְתַּקְנָא עֲלֵיהוּ. וְכִלְהוּ גְדַפְיָהוּ (ד"א ל"ג פְּרִישׁוֹן) מִתְחַבְּרָאן דָּא בְדָא לְחַפְיָא גּוּפְיָהוּ.

וּבִשְׁעָתָא דְאַנוּן פְּרִשְׁי גְדַפְיָהוּ, אֲשֶׁתַּמַּע קוֹל גְּדַפִּין דְכִלְהוּ דְאַמְרֵי שִׁירָתָא, הַדָּא הוּא דְכְתִיב פְּקוֹל שְׂדֵי. דְלֹא אֲשֶׁתְּכִיף לְעִלְמִין. כְּמָה דְכְתִיב, (תהלים ל) לְמַעַן יִזְמְרֶךָ כְבוֹד וְלֹא יְדוֹם. וּמֵאֵי אָמְרֵי, (תהלים צח) הוֹדִיעַ יי יִשׁוּעָתוֹ לְעֵינַי הַגּוֹיִם גָּלָה צְדָקָתוֹ.

קוֹר הַמְּלָה קְקוֹל מַחְנָה, פְּקוֹל מִשְׁרִיּוֹתָא קְדִישָׁא כַּד מִתְחַבְּרָן כָּל חִילִין עֲלָאִין לְעִילָא. וּמֵאֵי אָמְרֵי קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ יי צְבָאוֹת מְלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ. אֶהְדְּרוּ לְדָרוֹם אָמְרוּ קְדוֹשׁ, אֶהְדְּרוּ לְצָפוֹן אָמְרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמִזְרַח אָמְרוּ קְדוֹשׁ. אֶהְדְּרוּ לְמַעְרָב אָמְרוּ כְּרוּף.

וְהֵאֵי רְקִיעַ קָאִים עַל רִישֵׁיהוּן. וּבְכָל אֶתְר דְּאִיְהִי אֲזֵלָא, אֲסַחְרוּ אֲפִין לְהוּא סְטְרָא דְאַתְּפְּלִילוּ אֲנַפִּין בֵּיה. אֲסַחְרוּ אֲנַפִּין לְאַרְבַּע זְוִיִין, וְכִלְהוּ מְסַתְּחִרִין לְתַתָּא. בְּרַבּוּעָא דִילִיָּה אֲתַגְלִיפַת בְּאַרְבַּע אֲנַפִּין, אֲנַפִּי אֲרִיָּה. אֲנַפִּי נֶשֶׁרָא. אֲנַפִּי שׁוֹר. אֲנַפִּי אָדָם. גְּלִיף בְּכִלְהוּ אָדָם. אֲנַפִּי אֲרִיָּה אָדָם. אֲנַפִּי נֶשֶׁר אָדָם. אֲנַפִּי שׁוֹר (ד"א אדם). כִּלְהוּ

כְּלִילָן בֵּיהּ. וּבְגִין כֶּךָ פְּתִיב וּדְמוּת פְּנִיָהּ פְּנֵי אָדָם.

וּדְמוּת פְּנִיָהּ פְּנֵי אָדָם. וְהִרְקִיעַ הִזָּה שֶׁהִתְרַבַּע, כֹּל הַגְּוֹנִים כְּלוּלִים בּוֹ. אַרְבַּעַה גְּוֹנִים נִרְאִים בּוֹ חֻקִּים בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּעַה חֻקִּים רְשׁוּמִים אִוֹרוֹת עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. כְּשֶׁנִּפְרָדִים הַגְּוֹנִים שֶׁל אוֹתָם אַרְבַּע, עוֹלִים שְׁנַיִם עֶשֶׂר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן אָדָם. גּוֹן לְבָן. גּוֹן סִפִּיר שֶׁנִּכְלָלוּ מִכֹּל הַגְּוֹנִים. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (יחזקאל א) כְּמֵרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגֹּשֶׁם כִּן מֵרְאָה הַנִּגְוָה סָבִיב הוּא מֵרְאָה דְמוּת כְּבוֹד ה'. הַמֵּרְאָה שֶׁל כֹּל הַגְּוֹנִים, וְלִכֵּן אֵת קִשְׁתִּי נִתְּמִי בְּעֵנַן.

מָה זֶה קִשְׁתִּי? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר בְּיוֹסֵף, שְׁכֵתוּב (בראשית מט) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתוֹ, מִשׁוּם שִׁיּוֹסֵף נִקְרָא צַדִּיק. וְלִכֵּן קִשְׁתוֹ, זוֹ בְּרִית שֶׁל הַקֶּשֶׁת שֶׁנִּכְלָלָת בְּצַדִּיק, שֶׁהַבְּרִית זֶה עִם זֶה נֶאֱחָז. וּמִשׁוּם שֶׁנֶּחַ הִנֵּה צַדִּיק, הַבְּרִית שֶׁלוֹ קִשְׁת.

וַיִּפְּזוּ, מָה זֶה וַיִּפְּזוּ? הָאִירוֹ בְּחֻמְדַּת הַכֹּל, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמִתּוֹקִים. הוּאֵרוֹ בְּאוֹר עֲלִיּוֹן כְּשֶׁשָּׁמֵר הַבְּרִית. וְלִכֵּן נִקְרָא יוֹסֵף הַצַּדִּיק. וְעַל זֶה הַקֶּשֶׁת נִקְרָאת בְּרִית, כּוֹלֵל זֶה בְּזֶה.

זֶהר נִכְבָּד עֲלִיּוֹן הַמֵּרְאָה שֶׁל כֹּל הַמֵּרְאוֹת, מֵרְאָה כְּמֵרְאָה טְמוּנִים [ג"א טמון] הַגְּוֹנִים הַטְּמוּנִים. הַגְּוֹנִים שֶׁלֹּא הִתְגַּלּוּ. וְאֵין רְשׁוּת לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵין בְּקִשְׁת כְּשֶׁנִּרְאִית בְּעוֹלָם, שֶׁלֹּא יִתְרָאֶה קְלוּן בְּשִׁכְיֵנָה. וְכֵן גּוֹנֵי הַקֶּשֶׁת הוּא מֵרְאָה מוֹצֵק קְשׁוֹר כְּמֵרְאָה כְּבוֹד הַעֲלִיּוֹן שֶׁלֹּא לְהִסְתַּפֵּל.

וְכִיּוֹן שֶׁהָאֵרֶץ רָאָתָה אֵת הַקֶּשֶׁת הַזֶּה, בְּרִית קְדוּשָׁה, הִתְקַיְּמָה בְּקִיּוּם. וְעַל זֶה וְהִיָּתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. זֶה

וְהָאִי רְקִיעַ דְּאִתְרַבַּע כְּלָהוּ גְּוֹנֵין כְּלִילָן בֵּיהּ, אַרְבַּע גְּוֹנֵין אִתְחַזְיִין בֵּיהּ גְּלִיפִין בְּאַרְבַּע אַרְבַּע. בְּאַרְבַּע גְּלִיפִין רְשִׁימֵין טְהִירִין עֲלֵאִין וְתַתְּאִין. כַּד מִתְפָּרְשָׁאן גְּוֹנֵין דְּאִנוּן אַרְבַּע סְלָקִין תְּרִיסַר. גּוֹן יֶרֶק. גּוֹן סוּמָק. גּוֹן חוּור. גּוֹן סִפִּיר דְּאִתְכְּלִילוּ מִכֹּל גְּוֹנֵין. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יחזקאל א) כְּמֵרְאָה הַקֶּשֶׁת אֲשֶׁר יִהְיֶה בְּעֵנַן בְּיוֹם הַגֹּשֶׁם כִּן מֵרְאָה הַנִּגְוָה סָבִיב הוּא מֵרְאָה דְמוּת כְּבוֹד יי. חִיזוּ דְגְּוֹנֵין דְּכִלָּא. וּבְגִין כֶּךָ אֵת קִשְׁתִּי נִתְּמִי בְּעֵנַן.

מָאִי קִשְׁתִּי, כְּמָה דְּאִתְמַר בְּיוֹסֵף דְּכְּתִיב, (בראשית מט) וְתִשָּׁב בְּאֵיתָן קִשְׁתוֹ. בְּגִין דְּיוֹסֵף צַדִּיק אַקְרִי, וּבְגִין כֶּךָ קִשְׁתוֹ דָּא בְּרִית דְּקִשְׁת דְּאִתְכְּלִיל בְּצַדִּיק, דְּבְרִית דָּא בְּדָא אִתְאַחִיד. וּבְגִין דִּנְחַ הָוָה צַדִּיק, קִיַּמָּא דִּילֵיהּ קִשְׁת.

וַיִּפְּזוּ. מָאִי וַיִּפְּזוּ, אֲנָהִירוֹ בְּחֻמְדוֹ דְּכִלָּא. כְּמָה דְּאֵת אִמֵּר (תהלים ט) הַנְּחַמְדִּים מִזְהָב וּמִפָּז רַב וּמִתּוֹקִים. אִתְנַהִירוֹ בְּנַהִירוֹ עֲלָאָה כַּד נִטַר בְּרִית. וּבְגִין כֶּךָ אַקְרִי יוֹסֵף הַצַּדִּיק. עַל דָּא אַקְרִי הַקֶּשֶׁת בְּרִית, כְּלִיל דָּא בְּדָא.

וְהָרָא יִקְרָא עֲלָאָה חִיזוּ דְכֹל חִיזוּ חִזוּ כְּחִיזוּ טְמִירִין (ג"א טמירא) גְּוֹנֵין טְמִירִין. גְּוֹנֵין דְּלָא אִתְגַּלְיִין. וְלִית רְשׁוּ לְאִסְתַּכְּלָא בְּעֵינָא בְּקִשְׁת כַּד אִתְחַזִּי בְּעֵלְמָא דְלָא יִתְחַזִּי קְלָנָא בְּשִׁכְיֵנָתָא. וְכֵן גְּוֹנֵין דְּקִשְׁת הוּא חִיזוּ סוּסְטִיפָא קְטִירָא כְּחִיזוּ יִקְרָא עֲלָאָה דְלָא לְאִסְתַּכְּלָא.

וְכִיּוֹן דְּאִרְעָא חִמָּאת לְהָאִי קִשְׁת קִיַּמָּא קְדִישָׁא, אִתְקַיְּמַת בְּקִיּוּמָא. וְעַל דָּא

שֶׁאֲמַרְנוּ שְׂאֵלוֹ שְׁלֹשֶׁת הַגְּנוּיִם
וְאֶחָד שֶׁנִּכְלַל בִּינֵיהֶם כֻּלָּם סוּד
אֶחָד, וּבְתוֹךְ הָעֵנָן עוֹלָה
לְהִרְאוֹת. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ
אֲשֶׁר עַל רֹאשׁוֹ כְּמִרְאֵה אֶבֶן
סַפִּיר - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה שֶׁהִיא
נִקְדָּה אַחַת שֶׁל כָּל הָעוֹלָם וְעוֹמֵד
עָלֶיהָ קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים, וּמַהִי?
הַפְּסָא הַקְּדוּשׁ הָעֲלִיּוֹן שֶׁמִּמֶּנָּה
עַל אֲרֻבָּעָה אֱלֹהִים דְּמוּת כֶּסֶף
בְּאֲרֻבָּעָה עֲמוּדִים, וְזוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה
אָדָם עָלָיו מְלַמְעֵלָה - זוּהִי תוֹרָה
שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן שֶׁתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב
יְשִׁימוּ אוֹתָהּ עַל תוֹרָה שֶׁבַעַל
פֶּה, מִשּׁוּם שֶׁזֶה כֶּסֶף לְזוֹה.
כְּמִרְאֵה אָדָם, שֶׁהוּא הַדְּמוּת שֶׁל
יַעֲקֹב שֶׁהוּא יוֹשֵׁב עָלֶיהָ.

רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָה אֶחָד לַעֲסֹק
בְּתוֹרָה בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה בְּאֶכְסֵנְיָה
בְּעִיר מַחְסִיָּא, וְהָיָה שָׁם בְּבֵית
יְהוּדִי אֶחָד שֶׁבָּא בִשְׂמֵי אֲמַתְחוֹת
שֶׁל מְלֻבוּשִׁים. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה
וְאָמַר, (בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת
אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבֵּה יְהִיָּה בֵּית
אֱלֹהִים - זוּהִי אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה
שֶׁמִּשָּׁם נִשְׁתַּל הָעוֹלָם וְעָלֶיהָ
נִבְנְה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ.

הַרִיִם רֹאשׁוֹ אוֹתוֹ יְהוּדִי וְאָמַר
לוֹ, דְּבַר זֶה אֵיךְ אֶפְשָׁר? וְהָרִי
אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה טָרַם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם
הַיְתָה, וּמִמֶּנָּה נִשְׁתַּל הָעוֹלָם,
וְאִתָּה אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר
שְׂמֵתִי מִצְבֵּה, שֶׁמִּשָּׁמַע שִׁיעַקֵּב
שֵׁם אוֹתָהּ עֲכָשׁוּ, שְׂכַתוֹב (שם)
וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם
מִרְאֲשֹׁתָיו? וְעוֹד, שִׁיעַקֵּב בְּבֵית
אֵל הָיָה, וְהָאֶבֶן הַזֹּאת הָיְתָה
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא סוֹכֵב רֹאשׁוֹ אֵלָיו,
פָּתַח וְאָמַר, (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת
אֱלֹהֵיךָ יִשְׂרָאֵל, וְכַתוּב (דְּבָרִים כז)
הִסַּכְתָּ וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל. דְּבַרִי תוֹרָה

וְהִיְתָה לְאוֹת בְּרִית בֵּין אֱלֹהִים וְגו'. הַאִי
דְּאֲמַרְן דְּאֵלִין תְּלַת גְּוֹנִין וְחַד דְּאֲתַפְּלִיל
בִּינֵיהוּ כְּלָהוּ רְזָא חָדָא. וּבְגוּ עֲנָנָא סְלִקָּא
לְאֲתַחְזָא. (יחזקאל א) וּמִמַּעַל לָרְקִיעַ אֲשֶׁר עַל
רֹאשׁוֹ כְּמִרְאֵה אֶבֶן סַפִּיר. הַאִי הִיא אֶבֶן
שְׁתִיָּה דְּאִיהִי נִקְוֵדָה חָדָא דְּכָל עֲלָמָא. וְקִיִּימָא
עָלָה קֹדֶשׁ הַקְּדוּשִׁים. וּמַאי הִיא, כְּרִסְיָא
קְדִישָׁא עֲלָאָה דְּאִיהִי מִמֶּנָּא עַל אֵלִין אֲרֻבָּע
דְּמוּת כֶּסֶף בְּאֲרֻבָּע סְמִכִין, וְדָא הוּא תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה.

וְעַל דְּמוּת הַפְּסָא דְּמוּת כְּמִרְאֵה אָדָם עָלָיו
מְלַמְעֵלָה. דָּא הִיא תוֹרָה שֶׁבַכְתָּב. מִכָּאן
דְּתוֹרָה שֶׁבַכְתָּב יִשׁוּוֹן (דף עב ע"א) יְתָה עַל תוֹרָה
שֶׁבַעַל פֶּה. בְּגִין דְּהִיא כְּרִסְיָא לְדָא, כְּמִרְאֵה
אָדָם דְּאִיהוּ דְּיוֹקְנָא דְּיַעֲקֹב דְּאִיהוּ יְתִיב עָלָה.
רַבִּי יְהוּדָה קָם לִילָא חַד לְמַלְעֵי בְּאוּרִיִּיתָא
בְּפִלְגוֹ לִילָא בְּבִי אוּשְׁפִיזָא בְּמַתָּא
מַחְסִיָּא. וְהוּהוּ תַמָּן בְּבֵיתָא חַד יוּדָאִי דְּאֲתָא
בְּתַרִי קְסִירִי דְּקֻטְפִירָא. פָּתַח רַבִּי יְהוּדָה וְאָמַר
(בְּרַאשִׁית כח) וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבֵּה
יְהִיָּה בֵּית אֱלֹהִים. דָּא הִיא אֶבֶן שְׁתִיָּה דְּמַתַּמָּן
אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא וְעָלָה אֲתַבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא.

זְקַרְיָה רִישִׁיָּה הַהוּא יוּדָאִי וְאָמַר לִיה הַאִי מְלָה
אֵיךְ אֶפְשָׁר, וְהָא אֶבֶן שְׁתִיָּה עַד לֹא
אֲתַבְּרִי עֲלָמָא הוֹת וּמִינָּה אֲשֶׁתִּיל עֲלָמָא, וְאִתָּה
אֲמַרְתָּ וְהָאֶבֶן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמֵתִי מִצְבֵּה.
דְּמִשְׁמַע דְּיַעֲקֹב שׁוּי לָהּ הַשְּׁתָא דְּכַתִּיב, (בְּרַאשִׁית
כח) וַיִּקַּח אֶת הָאֶבֶן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשֹׁתָיו. וְתוֹ
דְּיַעֲקֹב בְּבֵית אֵל הוּהוּ וְהִיא אֶבֶן הוֹת
בִּירוּשָׁלַיִם.

רַבִּי יְהוּדָה לֹא אֶסְחָר רִישִׁיָּה לְגַבִּיָּה, פָּתַח
וְאָמַר (עֲמוּס ד) הַכּוֹן לְקִרְיַת אֱלֹהֵיךָ
יִשְׂרָאֵל. וְכַתִּיב, (דְּבָרִים כז) הִסַּכְתָּ וּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל.

צְרִיכִים כְּפֹנֶה, וְדַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים לְהִתְפַּקֵּן בְּגוֹף וּרְצוֹן כְּאַחַד. קָם אוֹתוֹ יְהוּדֵי וְהִתְלַבֵּשׁ, וַיֵּשֶׁב אֶצֶל רַבֵּי יְהוּדָה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם הַצְדִּיקִים שְׁעוֹסְקִים בַּתּוֹרָה יוֹמָם וְלַיְלָה.

אָמַר לוֹ רַבֵּי יְהוּדָה, עֲכָשׁוּ שְׂכֹנֹתַי עִצְמוֹ, אָמַר דְּבָרְךָ שְׁנַתְּחַבֵּר כְּאַחַד, שְׁתֵּי דַבְרֵי תוֹרָה צְרִיכִים תִּקְוֶן הַגּוֹף וְתִקְוֶן הַלֵּב, וְאִם לֹא - בְּמַטְתִּי הֵייתִי שׁוֹכֵב, וּבִלְבָבִי הֵייתִי אוֹמֵר דְּבָרִים. אֲלֵא הֲרֵי שְׁנִינוּ, שְׁאִפְלוּ אַחַד שְׁיֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הַשְּׂכִינָה מִתְחַבֵּרַת עִמוֹ, וְיָמָּה שְׂכִינָה כָּאֵן וְאֵנִי שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! וְלֹא עוֹד, אֲלֵא שְׁצְרִיכִים צְחוּת.

וְעוֹד, שְׁפַל בֶּן אָדָם שֶׁקָּם לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה מִחֲצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמְתַעֲוֶרֶת רוּחַ צְפוֹן [בַּחֲצוֹת הַלַּיְלָה], הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בֹא לְהִשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצְדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן. וְהוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׂבִיבִין, כָּלֶם מְקַשְׁבִּים [לוֹ, וּמְקַשְׁבִּים] לְאוֹתָם דְּבָרִים שְׁיֹצְאִים מִפִּי. וְיָמָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכָל הַצְדִּיקִים שְׂמַתְעַדְנִים לְשִׁמְעַ דְּבָרֵי תוֹרָה בְּשִׁעָה הַזֹּה, וְאֵנִי אֶהְיֶה שׁוֹכֵב בְּמַטְתִּי?! אָמַר לוֹ, כַּעַת אָמַר דְּבָרְךָ.

אָמַר לוֹ, שְׂאִלְתִּי עַל מָה דְּאָמַרְתָּ בְּפִסְוִק הַזֶּה [סוּד שֶׁל אֲבוֹן הַשְּׂתִיָּה שְׂאִמְרָתָּ], וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים, דְּדָא אֲבָן הַשְּׂתִיָּה, [הַשְּׂתִיָּה דְּעִיִּית לְמַלְיָ] הֵיךְ אֶפְשָׁר, דְּהָא אֲבָן שְׂתִיָּה עַד לֹא אֶתְבָּרִי עֲלִמָּה הוּת וּמְנָה אֶשְׂתִּיל עֲלִמָּה, וְאֵת אִמְרָתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְּמִשְׁמַע דִּיעֻקֵּב שְׁוִי לָהּ הַשְּׂתִיָּה. וְכַתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשׁוֹתָיו.

וְתוֹ דִּיעֻקֵּב בְּבֵית אֵל הָוֵה וְאֲבָנָא דָּא הוּת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לִיהּ כָּל אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲכַפְּלָ תַחֲוֹתָיו וְהוּא אֲבָן תַּחֲוֹתֵיהּ הוּת. אָמַר

מְלִי דְּאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי כְּפֹנֶה. וּמְלִין דְּאוֹרֵייתָא בְּעָאן לְאַתְתַּקְנָא בְּגוּפָא וּרְעוּתָא כְּחָדָא. קָם הוּא יוֹדְאֵי וְאַתְלַבֵּשׁ, וַיְתִיב לְגַבֵּיהּ דְּרַבֵּי יְהוּדָה, וְאָמַר זְכָאִין אַתּוּן צְדִיקָא דְּמִשְׂתַּדְּלִי בְּאוֹרֵייתָא יוֹמָא וְלַיְלָה.

אָמַר לִיהּ רַבֵּי יְהוּדָה הַשְּׂתִיָּה דְּכוּוֹנַת גְּרַמְךָ, אִימָא מִלְךָ דִּנְתַּחְבֵּר כְּחָדָא. דְּהָא מְלִי דְּאוֹרֵייתָא בְּעֵינֵי תִקְוֶנָא דְּגוּפָא וְתִקְוֶנָא דְּלִבָּא. וְאִי לֹא בְּעַרְסָאֵי שְׂכִיבָנָא וּבִלְבָבָא אִמְרָנָא מְלִין. אֲלֵא הָא תְּנִינְךָ דְּאִפְּלוּ חַד דִּיתִיב וְלַעֵי בְּאוֹרֵייתָא שְׂכִינְתָּא אֶתְחַבֵּרַת בְּהַדִּיָּה, וְיָמָּה שְׂכִינְתָּא הָכָא וְאֵנָּה שְׂכִיב בְּעַרְסָאֵי. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְּבְעֵינֵי צְחוּתָא.

וְתוֹ דְּכָל בֶּר נֶשׁ דְּקָם לְמַלְעֵי בְּאוֹרֵייתָא מִפְּלָגוּ לִילְיָא כַּד אַתְעַר רוּחַ צְפוֹן [בְּפִלְגוּ לִילְיָא] קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתִּי לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צְדִיקָא בְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן. וְהוּא וְכָל צְדִיקָאֵי דְּבְגַנְתָּא כְּלָהוּ צִיִּיתִין [לִיהּ וְצִיִּיתִין] לְאֵלִין מְלִין דְּנִפְקִי מִפּוּמִיָּה. וְיָמָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכָל צְדִיקָאֵי מִתְעַדְנִין לְמִשְׁמַע מְלִי דְּאוֹרֵייתָא בְּשַׁעֲתָא דָּא וְאֵנָּה אֶהָא שְׂכִיב בְּעַרְסָאֵי. אָמַר לִיהּ הַשְּׂתִיָּה אִימָא מִלְךָ.

אָמַר לִיהּ שְׂאִילְנָא עַל מָה דְּאָמַרְתָּ בְּפִסְוִקָא דָּא [הוּא דְּאֲבָן שְׂתִיָּה דְּאִמְרָתָּ] וְהָאֲבָן הַזֹּאת אֲשֶׁר שְׂמַתִּי מִצְבָּה יִהְיֶה בֵּית אֱלֹהִים דְּדָא אֲבָן שְׂתִיָּה. [הַשְּׂתִיָּה דְּעִיִּית לְמַלְיָ] הֵיךְ אֶפְשָׁר, דְּהָא אֲבָן שְׂתִיָּה עַד לֹא אֶתְבָּרִי עֲלִמָּה הוּת וּמְנָה אֶשְׂתִּיל עֲלִמָּה, וְאֵת אִמְרָתָּ אֲשֶׁר שְׂמַתִּי, דְּמִשְׁמַע דִּיעֻקֵּב שְׁוִי לָהּ הַשְּׂתִיָּה. וְכַתִּיב וַיִּקַּח אֶת הָאֲבָן אֲשֶׁר שָׁם מִרְאֲשׁוֹתָיו.

וְתוֹ דִּיעֻקֵּב בְּבֵית אֵל הָוֵה וְאֲבָנָא דָּא הוּת בִּירוּשָׁלַם. אָמַר לִיהּ כָּל אַרְעָא דִּישְׂרָאֵל אֲכַפְּלָ תַחֲוֹתָיו וְהוּא אֲבָן תַּחֲוֹתֵיהּ הוּת. אָמַר

אמר לו, כל ארץ ישראל
התקפלה תחתי, ואותה אבן
תחתי היתה. אמר לו, אשר שם
כתוב, וכתוב והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. אמר לו, אם ידעת
הדבר - אומר אותו.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק
אחזה פניך אשבעה בהקיץ
תמונתך. דוד המלך, החכיבות
והדבקות שלו היתה באבן
הזאת, ועליה אמר (שם קיח) אבן
מאסו הבונים היתה לראש פנה.
וכשרצה להסתפל במראה פבוד
רבונו, נטל אבן זו בידו בתחלה,
ואחר כך נכנס.

משום שכל מי שרוצה להראות
לפני רבונו, לא נכנס אלא עם
אבן זאת, שכתוב (ויקרא יג) בזאת
יבא אהרן אל הקדש. ודוד
משבח עצמו ואומר, אני בצדק
אחזה פניך. וכל השתדלותו של
דוד להראות באבן זאת פראוי
כלפי מעלה.

בא ותראה, אברהם תקן תפלת
הבקר והודיע טוב רבונו בעולם,
ותקן אותה השעה בתקונייה
פראוי, שכתוב (בראשית כב) וישכם
אברהם בבקר. יצחק תקן תפלת
מנחה, והודיע בעולם שיש דין
ויש דין שיכול להציל ולדון את
העולם.

יעקב תקן תפלת ערבית,
ובשכיל התפלה הזו שתקן מה
שלא תקן בן אדם מקדם לזה
פראוי, לכן שבח את עצמו ואמר
והאבן הזאת אשר שמתי מצבה.
שעד אותה שעה לא תקן אותה
אחר כמותו.

ורבן ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מה
זה מצבה? שהיתה נפולה,
והקים אותה. ויצק שמן על
ראשה. שהרי כיעקב תלוי הדבר
לעשות יותר מכל בני העולם.

ליה אשר שם פתיב. וכתוב והאבן הזאת
אשר שמתי מצבה. אמר ליה אי ידעת מלה
אימא לה.

פתח ואמר, (תהלים יז) אני בצדק אחזה פניך
אשבעה בהקיץ תמונתך. דוד מלכא
חביבותא ודבקותא דיליה בהאי אבן הוה.
ועלה אמר (תהלים קיח) אבן מאסו הבונים היתה
לראש פנה. וכד בעא לאסתפל לא בחיזו יקרא
דמריה, נטל להאי אבן בידיה בקדמיתא
ולבתר עייל.

בגין דכל מאן דבעי לאתחזאה קמי מריה,
לא אעיל אלא בהאי אבן. דכתוב, (ויקרא
יג) בזאת יבא אהרן אל הקדש. ודוד משבח
גרמיה ואמר אני בצדק אחזה פניך. וכל
אשתדלותיה דדוד לאתחזאה בהאי אבן
פדקא יאות לגבי דלעילא.

תא חזי, אברהם אתקין צלותא דצפרא
ואודע טיבו דמאריה בעלמא. ואתקין
ההיא שעתא בתקוניהא פדקא יאות דכתוב,
(בראשית כב) וישכם אברהם בבקר. יצחק אתקין
צלותא דמנחה ואודע בעלמא דאית דין ואית
דיין דיכול לשזבא ולמידן עלמא.

יעקב אתקין צלותא דערבית, ובגין צלותא
דא דאתקין מה דלא אתקין בר נש
מקדמת דנא פדקא יאות. בגין כך שבח
גרמיה ואמר (דף עב ע"ב) והאבן הזאת אשר
שמתי מצבה. דעד ההיא שעתא לא שוי לה
אחרא כנותיה.

ובגין כך ויקח את האבן אשר שם
מראשותיו וישם אותה מצבה. מאי
מצבה דהוה נפילה ואוקים לה. ויצוק שמן
על ראשה. דהא ביעקב תליא מילתא למעבד
יתיר מכל בני עלמא. אתא רבי יהודה

בא רבי יהודה ונשקו. אמר לו, וכל זה ידעת, ואיך אתה עוסק בסחורה ומניח חיי עולם?! אמר לו, שדחוקה היתה לי השעה, ויש לי שני בנים, ועומדים כל היום בבית הרב, ואני משתדל במזונם ולתת להם שכר למורם פדי שיעסקו בתורה.

פתח ואמר, (מלכים א-ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפן מלכתו מאד. מה הוא השבח הזה? אלא שהתקין אבן שתיה ושם עליה קדש הקדשים, ואז תפן מלכתו מאד. וכתוב (בראשית ט) וראייתה לזכר ברית עולם. שחרי הקדוש ברוך הוא חשקו בה תמיד, ומי שלא נראה עמה, לא נכנס לפני רבונו. ועל זה כתוב וראייתה לזכר ברית עולם.

וראייתה, מה זה וראייתה? סוד הוא, כמו שנאמר (יחזקאל ט) והתוית תו על מצחות וגו', להראות עליהם. ויש אומרים, זה רשם האות הקדוש שבבשר. אמר רבי יהודה, ודאי הכל הוא [קד] אבל קשת זו שנראית בעולם עומדת בסוד עליון, וכשיצאו ישראל מהגלות, עתידה קשת זו להתקשט בגונים ככלה הזו שמתקשטת לבעלה. אמר לו אותו יהודי, כף אמר לי אבא, כשהיה מסתלק מהעולם, [אמר לי] אל תצפה לרגלי משיח עד שתראה קשת זו בעולם [בשם] מקשטת בגונים מאירים ויואר לעולם, ואז צפה למשיח.

מנין לנו? שכתוב וראייתה לזכר ברית עולם. וכעת שנראית בגונים חשוכים, נראית לזכרון [והיא לזכר] שלא יבא מבול. אבל באותו זמן נראית בגונים מאירים ומקשטת בתקון כמו כלה שמתקשטת לבעלה, ואז

ונשקיה, אמר ליה וכל האי ידעת (ומיד) ואת משתדל בסחורתא ומנח חיי עלמא. אמר ליה דהנה דחיקא לי שעתא, ואית לי תרין בנין וקיימין כל יומא כבי רב ואנא אשתדלנא על מזונייהו ולמיהב לון אגר למורייהו בגין דישתדלון באורייתא.

פתח ואמר, (מלכים א ב) ושלמה ישב על כסא דוד אביו ותפון מלכותו מאד. מאי שבחא דא. אלא דאתקין אבן שתיה ושוי עלה קדש הקדשים וכדין ותפון מלכותו מאד. וכתוב, (בראשית ט) וראייתה לזכור ברית עולם. דהא קדשא בריך הוא תיאובתא דיליה בה תדיר, ומאן דלא אתחזי בה לא אעיל קמי מאריה. ועל דא כתיב וראייתה לזכור ברית עולם.

וראייתה. מאי וראייתה, רזא הוא כמה דאת אמר (יחזקאל ט) והתוית תיו על מצחות וגו'. לאתחזא עלייהו. ואיכא דאמרי דא רשימו דאת קדישא די בבשרא.

אמר רבי יהודה ודאי כללא הוא. (ר"א הכי) אבל האי קשת דאתחזי בעלמא ברזא עלאה קיימא. וכד יפקון ישראל מן גלותא זמינא האי קשת לאתקשטא בגונוי ככלה דא דמתקשטא לבעלה. אמר ליה ההוא יודאי כף אמר לי אבא כד הוה מסתלק מעלמא (אמר לי) לא תצפי לרגלי דמשיחא עד דיתחזי האי קשת בעלמא (ר"א ל"ג בענא) מתקשטא בגווי נהירין ויתנהיר לעלמא. וכדין צפי ליה למשיח.

מנלן, דכתיב וראייתה לזכור ברית עולם. והשתא דאתחזיא בגוונין חשוכין מתחזיא לדוכרנא (והיא לזכור) דלא ייתי מבול. אבל בההיא זמנא אתחזייתא בגוונין נהירין

וּמִתְקַשְׁטָא בְתִקּוּנָא כְּכֵלָה דְּמִתְקַשְׁטָא
 לְבַעֲלָהּ וְכַדִּין לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם וְיִדְכַר קִדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְהַאי בְרִית דְּאִיהוּ בְּגִלוּתָא וְיָקִים
 לָהּ מַעֲפָרָא הָדָא הוּא דְּכֹתִיב, (הושע ג) וּבִקְשׁוּ
 אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם, וְכֹתִיב, (ירמיה
 ל) וְעַבְדוּ אֶת יְיָ אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם
 אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם, אֲשֶׁר אָקִים מַעֲפָר כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (עמוס ט) אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד
 הַנוֹפְלֹת. וְעַל דָּא וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵאקְמָא לָהּ מַעֲפָרָא.

וְאָמַר הָכִי אָבָא דְּבַגִּין כְּףֵי אֲדַכְרֵי בְּאוֹרֵייתָא
 פּוֹרְקָנָא דִּישְׂרָאֵל וְדְכוּרָנָא דִּילָהּ.
 וְדָא הוּא דְּכֹתִיב, (ישעיה נד) אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי
 מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי
 מִקְצוֹף עֲלֶיךָ וּמִגְעָר כְּףֵי: (דף עב ע"ב)

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. רַבִּי
 אֶלְעָזָר אָמַר פִּיּוֹן דְּכֹתִיב וַיְהִי בְּנֵי נַח.
 אֲמַאי אָמַר הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה. וְכִי בְּנִין
 אַחֲרָנִין הָווּ לִיהּ דְּלֵא נִפְקִי מִן תִּיבוּתָא. אָמַר
 לִיהּ רַבִּי אָבָא אֵין. דְּהָא לְבַתֵּר אוֹלִידוּ בְּנוֹי
 בְּנִין. דְּכֹתִיב אֵלֶּה תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו'. וְאֲנוּן
 לֹא נִפְקִי מִגּוֹ תִיבוּתָא. וּבַגִּין כְּףֵי כְּתִיב
 הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּיָבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר אֵילוּ הוּינָא שְׂכִיחַ בְּעֵלְמָא
 כַּד יְהִיב קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא סְפָרָא
 דְּחִנּוּף בְּעֵלְמָא וְסְפָרָא דְּאָדָם, אֶתְקִיפְנָא דְּלֵא
 יִשְׁתַּפְּחוּן בֵּין בִּינֵי אַנְשָׁא, בַּגִּין דְּלֵא חֵיִישׁוּ
 כָּל חֲכָמָן לֹא סְתַפְלָא כְּהוּ וְטַעֵן בְּמַלְיָן
 אַחֲרָנִין לְאַפְקָא מְרֵשׁוּ עֲלָאָה לְרֵשׁוּ אַחֲרָא.
 וְהִשְׁתָּא הָא חֲפִימֵי עֲלָמָא יַדְעִין מַלְיָן
 וְסַתְמִין לוֹן וּמִתְתַּקְפִּי בְּפוֹלְחָנָא דְּמֵאֲרִיהוּן.
 וְהָא קָרָא אֲשַׁפְּחָנָא בְּרָזָא דְּרָזִין. (תוספתא)

לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם, וְיִזְכַּר הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֶת הַבְּרִית הַזֹּאת שֶׁהִיא
 בְּגִלוּת וַיְקִימָהּ מִהַעֲפָר. זֶהוּ
 שְׁכַתוּב (הושע ג) וּבִקְשׁוּ אֶת ה'
 אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת דָּוִד מִלְּפָם. וְכֹתִיב
 (ירמיה ל) וְעַבְדוּ אֶת ה' אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת
 דָּוִד מִלְּפָם אֲשֶׁר אָקִים לָהֶם. אֲשֶׁר
 אָקִים מִהַעֲפָר. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט)
 אָקִים אֶת סִפְתֵי דָּוִד הַנוֹפְלֹת. וְעַל
 זֶה וְרֵאִיתִיהּ לְזִכְרֵי בְרִית עוֹלָם
 וְלֵהקִימָהּ מִהַעֲפָר.

וְאָמַר כְּףֵי אָבָא, שְׁמֵשׁוּם כְּףֵי נִזְכְּרָה
 בַּתּוֹרָה גְּאֵלַת יִשְׂרָאֵל וְזִכְרוֹנָה.
 וְזֶהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נד) אֲשֶׁר
 נִשְׁבַּעְתִּי מִעֲבוּר מִי נַח עוֹד עַל
 הָאָרֶץ כֵּן נִשְׁבַּעְתִּי מִקְצוֹף עֲלֶיךָ
 וּמִגְעָר כְּףֵי.

וַיְהִי בְּנֵי נַח הַיּוֹצְאִים מִן הַתְּבָה.
 רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פִּיּוֹן שְׁכַתוּב
 וַיְהִי בְּנֵי נַח, לְמָה אָמַר הַיּוֹצְאִים
 מִן הַתְּבָה? וְכִי בְּנִים אַחֲרִים הָיוּ
 לוֹ שְׁלֵא יֵצְאוּ מִהַתְּבָה? אָמַר לוֹ
 רַבִּי אָבָא, כֵּן, שֶׁהָיוּ אַחֵר כְּףֵי
 הוֹלִידוּ בְּנוֹי בְּנִים, שְׁכַתוּב אֵלֶּה
 תוֹלְדוֹת שֵׁם וְגו', וְהֵם לֹא יֵצְאוּ
 מִהַתְּבָה. וְלָכֵן כְּתוּב הַיּוֹצְאִים מִן
 הַתְּבָה שֵׁם וְחָם וַיִּפֹּת.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֵילוּ הַיִּיטִי מְצוּי
 בְּעוֹלָם כְּשֶׁנִּתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 סְפָרוֹ שֶׁל חִנּוּף בְּעוֹלָם וְסְפָרוֹ שֶׁל
 אָדָם, הַיִּיטִי מִתְחַזֵּק שְׁלֵא יִמְצְאוּ
 בֵּין הָאֲנָשִׁים, כִּי לֹא חָשְׁשׁוּ כָּל
 הַחֲכָמִים לְהִסְתַּפֵּל בָּהֶם וְטַעוּ
 בַּדְּבָרִים אַחֲרִים לְהוֹצִיא מְרֵשׁוֹת
 עֲלֵיוֹנָה לְרֵשׁוֹת אַחֲרָת, וְכַעֲת הִנֵּה
 חֲכָמֵי הָעוֹלָם יוֹדְעִים דְּבָרִים
 וּמְסִתְרִים אוֹתָם וּמִתְחַזְּקִים
 בְּעַבּוּדַת רַבּוֹנָם.

וּפְסוּק זֶה מְצֵאתִי בְּסוּד הַסּוּדוֹת
 (תוספתא), שְׁכַשְׁמַעוֹרֵר חֲדוֹת כָּל
 הַחֲדוֹת הַטְּמִיר הַנְּסֵתֵר, זְקָן
 הַזְּקָנִים מֵאִיר מִמֶּנּוּ אוֹר דְּקִיק.

דְּכַד אַתְעַר חֲדוּהָ דְּכָל חֲדוּוֹן טְמִירָא סְתִימָא דְּסַבְתִּין אֲנַהִיר

חֲדוֹת כָּל הַחֲדוֹת מֵאִיר לְמִינֵן
בְּשִׁמֶן מִשְׁחָה עֲלִיּוֹן, וּמֵאִיר
לְשִׁמְאֵל בַּחֲדוֹת הַיּוֹן הַטּוֹב,
מֵאִיר לְאַמְצַע בַּחֲדוֹה [של הארומון]
שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים. רוּחַ מִתְעוֹרְרֵת
וְרוּחַ עוֹלָה וְנִתֵּן בְּרוּחַ.

דְּבֻקִים זֶה בְּזֶה. שְׁלֹשׁ נִכְנָסִים
לְשֹׁלֶשׁ. מִתּוֹךְ שְׁלֹשׁ יוֹצֵאת בְּרִית
אַחַת שְׂדֻבְקָה בְּבְרִית. עוֹבְרֵת
הַרוּחַ הַעוֹלָה וּמִתְעַבֵּרֵת מִמֶּנּוּ.
כְּשֶׁנִּתְּנָה בְּשְׁנֵי צְדָדִים, נִדְבָקִים
רוּחַ בְּרוּחַ, וּמִתְעַבְרוֹת מִשְׁלֹשָׁה
בְּנִים. וְנַח וְתֻבָּה יֵצְאוּ מֵהֶם
שְׁלֹשָׁה, כְּמוֹ שְׁלֹשֵׁת הָעֲלִיּוֹנִים,
וְאַלֶּה הֵם שֶׁיֵּצְאוּ מִתּוֹךְ הַתְּבָה -
שֵׁם וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם שְׂבַצַד יִמִּין,
חַם שְׂבַצַד שְׂמָאל, יֶפֶת אֲרֻמָּן
שְׂכוֹלֵל אוֹתָם.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן, זְהֵמַת הַזֶּהָב
תַּחַת סִיגִים. הַתְּעוֹרְרוֹת רוּחַ
הַטְּמָאָה שֶׁל נַחֵשׁ הַקְּדוּמוֹנִי. וְלִכְן
רָשַׁם וְאָמַר, וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
שֶׁהֵבִיא קְלָלוֹת עַל הָעוֹלָם. אוֹתוֹ
כְּנַעַן שֶׁהִתְקַלֵּל, אוֹתוֹ כְּנַעַן
שֶׁהִחְשִׁיף פְּנֵי הַבְּרִיּוֹת.

וְכֵן [גַּלְסָם] לֹא יֵצֵא מִכָּלֵל כָּלָם,
אֲלֹא זֶה שְׂפָתוֹב וְחַם הוּא אָבִי
כְנַעַן, אוֹתוֹ שֶׁהִחְשִׁיף אֶת
הָעוֹלָם, וְלֹא כְתוּב בְּכָלֵל זֶה וְשֵׁם
הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן,
אֲלֹא מִיֵּד קִפְצֵן וְאָמַר וְחַם הוּא
אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל זֶה, כְּשֶׁבֵּא אֲבָרָהָם, מֶה
פְּתוּב? (בְּרֵאשִׁית יב) וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם
בְּאֶרֶץ. שְׁעָרֵינָּה לֹא הָיָה קִיּוּם שֶׁל
הָאֲבוֹת וְלֹא כִּיאוּ זֶרַע שֶׁל יִשְׂרָאֵל
לְעוֹלָם שֶׁיֵּצֵא הַשֵּׁם הַזֶּה וַיִּכְנַס
שֵׁם עֲלִיּוֹן קְדוֹשׁ. כְּשֶׁהָיָה יִשְׂרָאֵל
צְדִיקִים, נִקְרָאָה הָאֶרֶץ עַל הַשֵּׁם
הַזֶּה - אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלֹּא זָכוּ,
נִקְרָאָה הָאֶרֶץ עַל שֵׁם אַחֵר - אֶרֶץ
כְּנַעַן.

וְעַל זֶה כְּתוּב (שם ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר
כְּנַעַן עֶבֶד עֲבָדִים יִהְיֶה לְאַחִיו.

מִיָּה נִהִירוּ דְקִיק. חֲדוֹה דְכָל חֲדוֹן נִהִיר
לְיִמִּנָּה בְּמִשְׁחָה רְבוּת עֲלָאָה. וְנִהִיר לְשִׁמְאֵל
בַּחֲדוֹה דְחִמְרָא טַב, נִהִיר לְאַמְצַעִיתָא
בַּחֲדוֹה (ר"א דְאַרְמוֹנָא) דְתַרִּין סְטְרִין. רוּחַ אֲתַעֵר

וְרוּחַ סְלָקָא וְאַתִּיּהִיב בְּרוּחָא.
דְבֻקָן דָּא בְדָא. תְּלַת עָאלין בְּתַלַת. מְגוּ תְּלַת
נְפָקָא חַד בְּרִית דְדְבָקָא בְּבְרִית.
אַתְעַבֵּרֵת רוּחַ דְסְלָקָא, מִתְעַבֵּרֵת מִיָּה. כַּד
אַתִּיּהִיבֵת בְּתַרִּין סְטְרִין אֲתַדְבְּקוּ רוּחָא
בְּרוּחָא (דף עג ע"א) וּמִתְעַבְרָן מִתְּלַת בְּנִין. וְנַח
וְתִיבָה נְפָקוּ מִיָּהוּ תְּלַתָּא, כְּגוֹוֹנָא דְתְּלַתָּא
עֲלָאִין, וְאַלִּין אֲנוּן דְנְפָקוּ מְגוּ תִיבּוּתָא שֵׁם
וְחַם וְיֶפֶת. שֵׁם דְבִסְטֵר יִמִּנָּה, חַם דְבִסְטֵר
שְׂמָאֵלָא. יֶפֶת אֲרֻמוֹנָא דְכָלִּיל לוּן.

וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. זוֹהֵמָא דְדִהֵבָא תַּחוֹת
קְסִטִּיפִין. אֲתַעֲרוּתָא דְרוּחָא מְסֻאָבָא
דְנַחֵשׁ קְדַמָּאָה. וּבְגִין כֶּף רִשִׁים וְאָמַר, וְחַם
הוּא אָבִי כְנַעַן. דְאִיִּתִּי לוֹוֹטִין עַל עֲלָמָא.
הֵהוּא כְנַעַן דְאַתְלִטְיָא. הֵהוּא כְנַעַן דְאַחְשִׁיף
אַנְפִּי בְרִיּוֹן.

וּבְגִין כֶּף (כְּלֵהוּ) לֹא נְפִיק מְגוּ כָּלֵלָא דְכָלֵהוּ
אֲלֹא דָא דְכְּתִיב וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן.
הֵהוּא דְאַחְשִׁיף עֲלָמָא, וְלֹא כְתִיב בְּכָלֵלָא דָא
וְשֵׁם הוּא אָבִי כְּנַעַן אוֹ יֶפֶת הוּא אָבִי כְּנַעַן, אֲלֹא
מִיֵּד קִפְצֵן וְאָמַר וְחַם הוּא אָבִי כְנַעַן. וְדַאי.

וְעַל דָּא כַּד אֲתָא אֲבָרָהָם מֶה כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית יב)
וַיַּעֲבֹר אֲבָרָם בְּאֶרֶץ. דְעַד לֹא הָוּה
קִיּוּמָא דְאַבְהֵן וְלֹא אֲתוּ זֶרַע דְיִשְׂרָאֵל
בְּעֲלָמָא, דִּיפּוּק שְׂמָא דָא וַיִּיעוֹל שְׂמָא עֲלָאָה
קְדִישָׁא. כַּד הָווּ זְפִאִין יִשְׂרָאֵל אֲקָרִי אֲרַעָא
עַל שְׂמָא דָא אֶרֶץ יִשְׂרָאֵל. כַּד לֹא זָכוּ אֲקָרִי
אֲרַעָא עַל שְׂמָא אַחְרָא, אֶרֶץ כְּנַעַן.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית ט) וַיֹּאמֶר אֲרוּר כְּנַעַן

שהוא הביא קללות על העולם. ובנחש מה פתוב? (שם א) ארור אתה מפל הבהמה, הינו מה שפתוב עבד עבדים. ועל זה פתוב שם וחס ויפת. שלשת אלה בני נח היוצאים מן התבה, כמו שאמרנו.

שרשה אלה בני נח, הקיום של כל העולם, הקיום של סוד עליון. ומאלה נפצה כל הארץ, הינו סוד [ה] של שלשת הגונים העליונים. שפשוטו נהר ששופע ויוצא, משקה את הגן בכח של שלשת העליונים הללו. ומשם נפרדים הגונים שלמטה כל אחד ואחד כלול בתכורו, להראות שפבוד הקדוש ברוך הוא התפשט למעלה ולמטה, והוא אחד אחד בעליונים ובתחתונים.

אמר רבי אלעזר, שלשת הגונים הללו בכל אותם שבאים מצד הקדשה, וממראה של שלשת גונים אלו נפרדים לכל אותם שבאים מצד הרוח האחרת, וכשתסתפל בסוד הדרגות תמצא איך נפרדים הגונים לכל אותם הצדדים, עד שנכנסים למטה בסוד של אותם עשרים ושבעה הצנורות, [הצדדים] של הדלתות שמכסים את התהומות.

והבדל ידוע לחכמים עליונים. אשרי חלקם של הצדיקים שהקדוש ברוך הוא רוצה בכבודם וגלה להם סתרי חכמה עליונים, עליהם פתוב (תהלים כה) סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם. פתח רבי אלעזר ואמר, (ישעיה כה) ה' אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחק אמונה אמן. פמה יש לבני אדם להסתפל בכבוד הקדוש ברוך הוא ולשבח לכבודו, משום שכל

עבד עבדים יהיה לאחיו. דאיהו אייתי לוטין על עלמא. ובנחש מה פתיב, (בראשית ג) ארור אתה מפל הבהמה. היינו דכתיב עבד עבדים. ועל דא כתיב שם חס ויפת. תלת אלין בני נח היוצאים מן התיבה כדקאמרינן:

שרשה אלה בני נח. קיומא דכל עלמא, קיומא דרזא עלאה. ומאלה נפצה כל הארץ. היינו רזא (דא) דתלת גוונים עלאין. דכד ההוא נהר דנגיד ונפיק אשקי לגנתא בחילא דתלת אלין עלאין. ומתמן אתפרשן גוונים דלתתא כל חד וחד פליל בתכריה, לאחזאה דיקרא דקדשא בריה הוא אתפשט לעילא ותתא, ואיהו חד בעלאי ותתאי.

אמר רבי אלעזר תלת גוונים אלין בכל אנון דאתיין מסטר דקדושה, ומחיוזו דתלת גוונים אלין מתפרשן לכל אנון דאתיין מסטרא דרוחא אחרא. וכד תסתפל ברזא דדרגין תשפח היך מתפרשן גוונים לכל אנון סטרין עד דעזילין לתתא ברזא דאנון שבעה ועשרין צנורין (סטר) דדשי דחפיין לתהומי.

ובלא ידיעא לחכמיין עליונין. זפאה חולקהון דצדיקניא דקדשא בריה הוא אתרעי ביקריהון וגלי לון סתרין עלאין דחכמתא, עליהו כתיב, (תהלים כה) סוד יי ליראיו ובריתו להודיעם.

פתח רבי אלעזר ואמר (ישעיה כה) יי אלהי אתה ארוממך אודה שמך פי עשית פלא עצות מרחוק אמונה אמן. פמה אית לון לבני נשא לאסתפלא ביקרא דקדשא בריה הוא ולשבחא ליקריה. בגין דכל מאן

מי שיוֹדע לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוּ כְּרַאוי, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, וְלֹא עוֹד - אֵלָּא שְׁמֵרָבָה בְּרֻכּוֹת לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה. וְעַל כֵּן, מִי שְׁיֹדֵעַ לְשַׁבַּח אֶת רַבּוֹנוּ וּלְיַחַד אֶת שְׁמוֹ, חֲבִיב הוּא לְמַעַלָּה וְנִחְמַד לְמַטָּה, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בּוֹ [בַּכְּבוֹד], וְעַלּוֹ פְתוּב (שם מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר.

וַיַּחַד נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. אַחַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן [מְרַבְּהָ] גִרְשָׁה וְנִטַּע אוֹתָהּ כְּאֵן. וְאַחַד אָמַר בְּאֶרֶץ הַיְתֵדָה, וְעַקַר אוֹתָהּ וְשֵׁתֵל אוֹתָהּ, וּבְאֹתוֹ יוֹם עָשְׂתָה פְרוֹת וְנִצְנְצוּ לְבָלוּבִים וְעֲנָבִים, וְהָיָה סוּחַט אוֹתָהּ וְשׁוֹתָהּ מִהֵינן וּמִשְׁתַּכֵּר.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, סוּד הַחֲכָמָה הוּא כְּאֵן בְּפִסּוּק הַזֶּה. כְּשֶׁרָצָה נַח לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁבִדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן - לֹא כְּדִי לְהַתְדַבֵּק בּוֹ, אֲלֵא לְדַעַת וּלְתַקֵּן הָעוֹלָם, וְלֹא יָכַל סַחַט עֲנָבִים לְבַדֵּק בְּאוֹתוֹ כָּרֶם. כִּינּוּן שְׁהֵגִיעַ לָזֶה, [וא] וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל, וְלֹא הָיָה לוֹ פֶּחַ לְעַמֵּד. וְלָכֵן וַיִּתְגַּל, גָּלָה פְרֻצָּה שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִיָּתָה נִסְתָּרָת. בְּתוֹךְ אֶהְלָה, כְּתוּב בְּה"א. וְעַל זֶה כְּתוּב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ אֶהְלָה שֶׁל אוֹתָהּ כָּרֶם.

כְּמוֹ זֶה בְּנֵי אֶהְרָן שֶׁשְּׁנִינּוּ שְׁהִיוּ שְׁתוּיִי זִינ, וְכִי מִי נִתֵּן לָהֶם זִינ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם לְשִׁתוֹת? אִם תַּעֲלֶה בְּדַעְתְּךָ שְׁהִיוּ חֲצוּפִים שֶׁשְׁתוּ זִינ - לֹא כֵּן! אֲלֵא וַדַּאי מְאוֹתוֹ זִינ שְׁתוּ, שֶׁפְתוּב (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי ה' אֵשׁ זָרָה. כְּתוּב כְּאֵן אֵשׁ זָרָה, וְכְתוּב שֵׁם (משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאֵשׁ זָרָה. וְהַפֵּל דְּבַר אַחַד.

וְכֵן כְּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל זֶה הַתְּעוּרָר חֵם אָבִי כִנְעֵן, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָאֵר, וְנִתֵּן מְקוֹם

דִּידַע לְשַׁבַּח לְמֵאֲרִיָּה בְּדָקָא יְאוּת, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עַבִּיד לִיָּה רְעוּתִיָּה. וְלֹא עוֹד אֵלָּא דְאַסְגִּי בְּרַכָּאן לְעִילָא וְתַתָּא.

וְעַל דָּא מָאן דִּידַע לְשַׁבַּח לִיָּה לְמֵאֲרִיָּה וּלְיַחַדָּא שְׁמִיָּה, חֲבִיב הוּא לְעִילָא וְחֲמִיד לְתַתָּא וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְשַׁתַּבַּח בִּיָּה (נ"א בִּיקְרִיָּה), וְעַלִּיָּה פְתִיב, (ישעיה מט) וַיֹּאמֶר לִי עַבְדִּי אַתָּה יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר בְּךָ אֶתְפָּאֵר:

וַיַּחַד נַח אִישׁ הָאֲדָמָה וַיִּטַּע כָּרֶם. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי יוֹסִי. חַד אָמַר מִגֵּן עֵדֶן (אתְרַבְּכַת) אֶתְתַּרְכַּת וְנִצִּיב לָהּ הַכָּא. וְחַד אָמַר בְּאֶרְעָא הֹת וְעַקַר לָהּ וְשֵׁתֵל לָהּ, וּבְהֵהוּא יוֹמָא עַבְדַּת אִיבִין וְנִיצַת לְבָלְבִין וְעֲנָבִים וְהָיָה סַחִיט לָהּ וְשְׁתִי מִן חֲמֵרָא וְרוּי.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר רְזָא דְחֲכָמְתָא אִיְהוּ הַכָּא בְּהַאי קָרָא. כַּד בַּעַא נַח לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא חוּבָא דְבִדֵּק אָדָם הֲרֵאשׁוֹן. לָאו לְאַתְדַבְּקָא בִיָּה, אֲלֵא לְמַנְדַּע וּלְאַתְקַנָּא עֲלֵמָא וְלֹא יָכִיל. סַחַט עֲנָבִים לְמַבְדֵּק בְּהֵהוּא כָּרֶם. כִּינּוּן דְּמֵטָא לְהַאי, (ד"א כד"ו) וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְלֹא הָיָה לִיָּה חִילָא לְמִיָּקָם. וּבְגִין כֵּן וַיִּתְגַּל גְּלִי פְרֻצָּה דְעֲלֵמָא דְהָיָה סְתִיב. בְּתוֹךְ אֶהְלָה כְּתִיב בְּה"א. וְעַל דָּא כְּתִיב וְאֵל תִּקְרַב אֶל פֶּתַח בֵּיתָהּ. בְּתוֹךְ (דף עג ע"ב) אֶהְלָה דְהֵהוּא כָּרֶם.

בְּגוֹוְנָא דָא בְּנֵי אֶהְרָן דְתַנְיִנן שְׁתוּיִי זִינ הוּו. וְכִי מָאן יְהִיב לוֹן חֲמֵרָא בְּהֵהוּא אֶתְר לְמִשְׁתִּי. אִי סִלְקָא דְעַתְרָה דְאַנּוּן חֲצִיפִין הוּו דְרוּו חֲמֵרָא. לָאו הַכִּי, אֲלֵא וַדַּאי מֵהֵהוּא חֲמֵרָא רוּו דְכְּתִיב, (ויקרא י) וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יי אֵשׁ זָרָה. כְּתִיב הַכָּא אֵשׁ זָרָה וְכְּתִיב הָתָם (משלי ז) לְשִׁמְרֶךָ מֵאֵשׁ זָרָה וְכֵלָא חַד מְלָה.

וְכֵן כְּמוֹ זֶה וַיִּשְׁתֵּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל. וְעַל דָּא אֶתְעַר חֵם אָבִי כִנְעֵן כְּמָה

לכנען לשלט. ומה שהיה זה צדיק בסוד הברית, סרס אותו. ושנינו, שהעביר ממנו אותו קיום.

ורכן אמר ארור, שהרי הקללות התעוררו בתחלה על ידו בעולם. (ועל זה ויאמר ארור כנען, שהרי קללות יבאו על העולם כבתחלה). עבד עבדים יהיה, כמו שנאמר ארור אתה מפל הבהמה וגו'. הפל יתקן לעתיד לבא, והוא לא יתקן. וכלם יצאו לחרות, והוא לא יצא. וסוד הוא לאותם שיודעים דרכי ושבילי התורה.

פתח ואמר, (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה יש לבני אדם להשמר מחטאיהם לפני הקדוש ברוך הוא, שהרי אחר שחטא אדם, רשום חטאו למעלה ולא נמחק, רק בכח של תשובה רבה, כמו שנאמר (ירמיה ב) פי אם תכבסי בנתר ותרבי לך ברית נכתם עונך לפני.

בא ראה, פיון שחטא אדם לפני הקדוש ברוך הוא פעם אחת - עושה רשם. וכשחטא בו פעם שניה - מתחזק יותר אותו הרשם. חטא בו פעם שלישית - מתפשט אותו הכתם מצד זה לצד זה, ואז פתוב נכתם עונך לפני.

בא ראה, פיון שחטא דוד המלך לפני הקדוש ברוך הוא על העסק של בת שבע, חשב שאותו חטא נרשם עליו לעולמים. מה פתוב? (שמואל ב-יב) גם ה' העביר חטאתך לא תמות. העבר אותו הרשם מלפניו.

אמר לו רבי אבא, והרי שנינו שבת שבע היתה של דוד המלך מיום שנברא העולם, למה נתן אותה הקדוש ברוך הוא לאוריה החתי מקדם לזה? אמר לו, כך

דאמר ואתייב אתר לכנען לשלטאה, ומאי דהוה הדין צדיק ברוזא דברית סרסו. ותניא דאעבר מיניה ההוא קיומא.

ובגין כך אמר ארור דהא לווטין אתעררו בקדמיתא על ידיה בעלמא. (ועל דא ויאמר ארור כנען דהא לווטין ייתון על עלמא בקדמיתא). עבד עבדים יהיה כמה דאת אמר ארור אתה מפל הבהמה וגו'. פלא יתתקן לזמנא דאתי והוא לא יתתקן. וכלא יפקון לחירו והוא לא יפוק. ורוזא איהו לאנון דידיעי ארחוי ושבילי דאורייתא.

פתח ואמר (תהלים נא) פי פשעי אני אדע וחטאתי נגדי תמיד. כמה אית לון לבני נשא לאסתמרא מחובביהו מקמי קדשא בריך הוא. דהא לבתר דחטא בר נש רשים הוא חובביה לעילא ולא אתמחק בר בתוקפא דתיובתא סגיא. כמה דאת אמר, (ירמיה ב) פי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני.

הא חזי, פיון דחב בר נש קמי קדשא בריך הוא זמנא חדא עביד רשימו. וכד חב ביה זמנא תניינא אתתקף ההוא רשימו יתיר. חב ביה זמנא תליתאה אתפשט ההוא כתמא מסטרא דא לסטרא דא, פדין פתיב נכתם עונך לפני.

הא חזי, דוד מלפא פיון דחב קמי קדשא בריך הוא על עסקא דבת שבע, חשיב דההוא חובא אתרשים עליה לעלמין. מה כתיב, (שמואל ב יב) גם יי העביר חטאתך לא תמות. אעבר ההוא רשימו מקמיה.

אמר ליה רבי אבא והא תנינן דבת שבע דיליה דדוד מלפא הות מן יומא דאתברי עלמא, אמאי יהבה קדשא בריך הוא

דָּרְכוּ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - אֵף עַל גַּב שְׂמֹזְמַנְת לְבָן אָדָם לְהִיּוֹת שְׁלוֹ, מִקְדִּים אַחַר וְנוֹשֵׂא אוֹתָה עַד שְׂמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל זֶה. כִּינּוּן שֶׁהִגִּיעַ זְמַנּוֹ, נִדְחָה זֶה שְׂנֹשֵׂא אוֹתָה מִלְּפָנֵי הָאֲחֵר הַזֶּה שֶׁבָּא אַחַר כֶּף וּמִסְתַּלֵּק מִהָעוֹלָם, וְקָשָׁה לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִירוֹ מִהָעוֹלָם כְּשֶׁעֲדִין לֹא הִגִּיעַ זְמַנּוֹ מִלְּפָנֵי הָאֲחֵר הַזֶּה. וְסוּד שֶׁבַע שָׁבַע שְׂנַתְנָה לְאוּרֵיהָ הַחֲתָנִי (כְּפִי שְׂאֵמְרֵנוּ) בַּתְּחִלָּה, צָא וְדִיק וְתִמְצָא לְמָה נִתְּנָה הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה לְכַנְעַן בְּטָרָם שֶׁבָּאוּ יִשְׂרָאֵל, וְתִמְצָא דָבָר זֶה. וְהַכֵּל סוּד אֶחָד הוּא וְדָבָר אֶחָד.

בֹּא רְאֵה, דָּוִד, אֵף עַל גַּב שֶׁהוֹדָה עַל חֲטָאוֹ וְשָׁב בַּתְּשׁוּבָה, לֹא הִסִּיר מִלְּבוֹ וּרְצוֹנוֹ מֵאוֹתָם חֲטָאִים שֶׁחָטָא וּמֵאוֹתוֹ חֲטָא שֶׁל בַּת שֶׁבַע, כִּי פָּחַד עֲלֵיהֶם תְּמִיד שֶׁמָּא יִגְרַם אֶחָד מֵהֶם וַיִּקְטַרְגַּע עֲלֵיו בַּשַּׁעַת הַסַּפְּנָה, וְלִכְּן לֹא שָׁכַח אוֹתָם מִמֶּנּוּ וּמִרְצוֹנוֹ.

דָּבָר אַחֵר, כִּי פָּשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע - כֹּל הַדְּרָגוֹת שֶׁתְּלוּיּוֹת בָּהֶם חֲטָאֵי בְּנֵי אָדָם אֲנִי אֲדַע. וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד - זֶה פְּגִימַת הַלְּבָנָה שֶׁלֹּא יֵצֵא מִטְּמֵאָתָה עַד שֶׁבָּא שְׁלֵמָה וְהֵאִירָהּ בְּשֵׁלֵמוֹת, וְאִזּוֹ הִתְבַּסֵּם הָעוֹלָם וַיִּשְׁכּוּ יִשְׂרָאֵל לְבִטָּח, שֶׁפְּתוּב (מַלְכִים א-ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְבִטָּח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ. וְעַם כֹּל זֶה - וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד, וְלֹא נִפְסַק מִהָעוֹלָם עַד שֶׁיָּבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ לְעֵתִיד לְבָא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמֹר (זְכוּרִיה) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעֲבִיר מִן הָאֶרֶץ.

הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנֵי ה' עַל כֵּן יֵאמָר כְּנִמְרוֹד גִּבּוֹר צִיד לְפָנֵי ה'. בֹּא רְאֵה, הוּא הָיָה אִישׁ חָזָק. לְבוּשֵׁי אָדָם הִרְאִישׁוֹן הָיָה לוֹבֵשׁ, וְיָדַע

לְאוּרֵיהָ הַחֲתָנִי מִן קְדַמַּת דְּנָא. אָמַר לִיָּה הַכִּי אוֹרְחוּי דְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אֵף עַל גַּב דְּאַתְתָּא אֲזַמְיָנָא לִיָּה לְבַר נֶשׁ לְמַהוּי דִּילִיָּה, אֲקָדִים אַחְרָא וְנָסִיב לָהּ עַד דְּמָטָא זְמַנִּיה דְּהֵאִי. כִּינּוּן דְּמָטָא זְמַנִּיה, אֲתִדְחִיָּיא הֵאִי דְנָסִיב לָהּ מִקְּמֵי הֵאִי אַחְרָא דְאֲתִי לְבַתָּר וְאַסְתַּלֵּק מִעֲלָמָא. וְקָשִׁי קָמִיהָ קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לִיָּה מִעֲלָמָא עַד לֹא מָטִי זְמַנִּיה מִקְּמֵי הֵאִי אַחְרָא. וְרָזָא דְבַת שֶׁבַע דְּאַתִּיְהִיבַת לְאוּרֵיהָ הַחֲתָנִי (כְּדָאֲמֵרוּ) בְּקַדְמֵיתָא, פּוּק וְדוּק וְתִשְׁכַּח. אֲמַאי אֲתִיְהִיבַת אֶרְעָא קַדִּישָׁא לְכַנְעַן עַד לֹא יִיתוּן יִשְׂרָאֵל. וְתִשְׁכַּח מְלָה דָּא. וְכֹלֵא רִזָּא חֲדָא אִיהוּ וּמְלָה חֲדָא.

הָא חֲזִי, דָּוִד אֵף עַל גַּב דְּאוּדֵי עַל חוֹבִיָּה וְתַב בַּתִּיּוּבְתָא, לֹא אֲעֲדִי לְבִיָּה וְרַעוּתִיָּה מֵאַנּוּן חוֹבִין דְּחָב, וַיִּמָּהֵהוּא חוֹבָא דְבַת שֶׁבַע, בְּגִין דְּדַחִיל עֲלִיָּיהוּ תְּדִיר דִּילְמָא גְרִים חַד מְנַיָּיהוּ וַיִּקְטַרְגַּע עֲלִיָּה בַּשַּׁעַתָּא דְסַפְּנָה. וּבְגִין כֶּף לֹא אֲנָשִׁי לוּן מִיָּנִיה וּמִרַעוּתִיָּה.

דָּבָר אַחֵר כִּי פָּשְׁעֵי אֲנִי אֲדַע כְּלֵהוּ דְרָגִין דְּתַלְיִין בְּהוּ חוֹבֵי בְּנֵי נֶשָׂא אֲנִי אֲדַע. וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד דָּא פְּגִימוֹ דְּסִיְהֵרָא דְלֹא נִפְקָא מִסְּאוּבְתָא עַד דְּאַתָּא שְׁלֵמָה וְאַתְנַהִירַת בְּאַשְׁלֵמוֹתָא. וְכַדִּין אֲתַבְּסֵם עֲלָמָא וִיתִיבוּ יִשְׂרָאֵל לְרַחֲצֵן דְּכַתִּיב, (מַלְכִים א ה) וַיֵּשֶׁב יְהוּדָה וַיִּשְׂרָאֵל לְבִטָּח אִישׁ תַּחַת גַּפְנוֹ וְתַחַת תְּאֲנָתוֹ. וְעַם כֹּל דָּא וְחֲטָאֵי נִגְדֵי תְּמִיד. וְלֹא אֲתַפְּסַק מִעֲלָמָא. עַד דִּיִּתִּי מִלְּפָא מְשִׁיחָא לְזַמְנָא דְאֲתִי כְּמָה דְאַתְמֹר (זְכוּרִיה יג) וְאֵת רוּחַ הַטְּמֵאָה אֲעֲבִיר מִן הָאֶרֶץ:

הוּא הָיָה גִבּוֹר צִיד לְפָנֵי יי עַל כֵּן יֵאמָר כְּנִמְרוֹד גִּבּוֹר צִיד לְפָנֵי יי. תָּא חֲזִי, הוּא הָיָה גִבּוֹר תְּקוּף. לְבוּשׁוֹי דְאָדָם הִרְאִישׁוֹן הָיָה

לצוד צידה של הבריות בהם.
אמר רבי אלעזר, נמרוד היה
מפתה את הבריות ללכת אחר
עבודת העבודה זרה, והיה
שולט באותם לבושים ומנצח
את בני העולם, והיה אומר
שהוא שליט של העולם,
ועובדים אותו בני אדם. ולמה
נקרא שמו נמרוד? שמרד במלך
העליון שלמעלה, שמרד
בעליונים ומרד בתחתונים.

באותם לבושים הוא שלט על
כל [שאר] בני העולם ומלך בהם,
ומרד ברבוננו ואמר שהוא
השליט של העולם, והיה מפתה
את הבריות אחריו, עד שמשך
בני אדם לצאת מאחר עבודת
רבון העולם. אמר רבי שמעון,
בלבושים הללו יודעים בהם
החברים סוד עליון.

משנה. ויהי כל הארץ שפה אחת
ודברים אחדים. רבי שמעון
פתח, (מלכים-א 1) והבית בהבנתו
אכן שלמה מסע נבנה ומקבות
והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע
בבית בהבנתו. והבית בהבנתו -
וכי לא היה בונה אותו שלמה
וכל האמנים שהיו שם? מה זה
בהבנתו?

אלא כף הוא, כמו שכתוב (שמות
כה) מקשה תיעשה המנורה. אם
היא מקשה, מהו תיעשה? אלא
ודאי הפל באות ונס נעשה הוא
מעצמו. כיון שהתחילו לעשות
המעשה, למד את האמנים
לעשות אותה מה שלא היו
יודעים מקדם לכן.

מה הטעם? משום שפרכת
הקדוש ברוך הוא שרתה על
ידם, ועל כן כתוב בהבנתו, הוא
נבנה מעצמו, שהוא למד את
הלמוד לאמנים איך להתחיל
לעשות, ולא הסתלק מעיניהם
הרשם של אותו המעשה ממש,

לביש והיה ידע למיצד צידה דברייטא בהו.
אמר רבי אלעזר נמרוד היה מפתה לברייטא
למיהו בתר פולחן דעבודה זרה והיה
שליט באנון לבושין ונצח בני עלמא והיה
אמר דאיהו שליטא בעלמא ופולחין ליה בני
נשא. ואמאי אקרי שמה נמרוד דמרד
במלכא עלאה דלעילא דמרד בעלאי ומרד
בתתאי.

באנון (דף טו"א) לבושין שליט על כל (ר"א שאר)
בני עלמא ומלך בהו ומרד במאריה
ואמר דאיהו שליטא דעלמא והיה מפתה
לברייטא אבתריה עד דמשך בני נשא למיפק
מבתר פולחנא דמארי עלמא. אמר רבי
שמעון באילין לבושין ידעי בהו חברייא רזא
עלאה:

מתניתין. ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים. רבי שמעון פתח (מלכים א 1)
והבית בהבנתו אכן שלמה מסע נבנה
ומקבות והגרזן כל כלי ברזל לא נשמע בבית
בהבנתו. והבית בהבנתו. וכי לא היה בני
ליה שלמה וכלהו אמנין דהוו תמן, מהו
בהבנתו.

אלא כף הוא כמה דכתיב, (שמות כה) מקשה
תיעשה המנורה. אם היא מקשה מהו
תיעשה. אלא ודאי כלא באת וניסא אתעביד
איהו מגרמיה. כיון דשראן למעבד עבידתא
אוליף לאומנין למעבד בה מה דלא הוו
ידעין מקדמת דנא.

מאי טעמא בגין דברכתא דקדשא בריך הוא
שרא על ידיהו, ועל דא כתיב בהבנתו
איהו אתבני מגרמיה, דהוא אולפא אולפן
לאומנין היאך שראן למעבד, ולא אסתלק
מענייהו רשימו דההוא עבידתא ממש

ומסתפלים בו ועושים, עד שנבנה
כל הבית.

אכן שלמה מסע נבנה, שלמה
כתוב חסד יו"ד, אכן שלמה ודאי.
מסע, שנסעה וכאה ושרתה
עליהם ונעשתה העבודה ומסע,
שנמעה דם ונעשתה העבודה. מסע,
שהסיע ידם לעשות שלא מדעתם.
כתוב פאן מסע, וכתוב שם (במדבר
י) ולמסע את המחנות. ומקבות
והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע,
משום שהשמיר בקע הכל ולא
נשמע דבר, שלא הצטרכו לשאר
הכלים לעשות, והכל היה עם אות
ונס.

אמר רבי שמעון, כמה חביבין אנון מלי
הם דברי התורה. אשרי חלקו של
מי שמתעסק בהם ויודע ללכת [בן]
בדרך אמת. והבית בהבנתו.
כאשר עלה ברצון הקדוש ברוך
הוא לעשות כבוד לכבודו, עלה
מתוך המחשבה רצון להתפשט,
והתפשט מהמקום של אותה
המחשבה הנסתרת שאינה ידועה.
עד שמתפשטת ושורה בבית
הגרון, המקום שתמיד נובע בסוד
שהוא רוח חיים. ואז,
לשמתפשטת המחשבה היא
ושורה במקום הזה, נקראת
המחשבה היא אלהים חיים,
שכתוב (ירמיה י) הוא אלהים חיים.
עוד רצה להתפשט ולהתגלות,
משם יצאו אש רוח ומים כלולים
יחד, ויוצא יעקב איש שלם, והוא
קול אחד שיוצא ונשמע. מפאן
המחשבה שהיתה נסתרת בחשאי
נשמעת בגלוי.

עוד מתפשטת המחשבה הזו
להתגלות, ומפה הקול הזה
ומקיש בשפתים, ואז יוצא הדבור
שמשלים הכל ומגלה הכל. נשמע
שהכל הוא אותה מחשבה נסתרת
שהיתה בפנים, והכל אחד.

ומסתפלאן ביה ועבדי עד דאתבני כל ביתא.
אכן שלמה מסע נבנה. שלמה כתיב חסר
יו"ד אכן שלמה ודאי. מסע דאתנטיל
ואתייא ושרייא עלייהו ואתעביד עבידתא
(מסע דאתנטיל ירו ועביד עבידתא), מסע דאתנטיל ידן
למעבד דלא מדעתיהו. פתיב הכא מסע
וכתיב התם (במדבר י) ולמסע את המחנות.
ומקבות והגרזן כל פלי ברזל לא נשמע. בגין
דשמיר בזע פלא ולא אשתמע מלה, דלא
אצטריכו לשאר מאנין למעבד. וכלא באת
וניסא הוה.

אמר רבי שמעון כמה חביבין אנון מלי
דאורייתא. זכאה חולקיה מאן
דאתעסק בהו וידע למיהן (ביה) בארז קשוט.
והבית בהבנותו. פד סלקא ברעיותא דקדשא
ברין הוא למעבד יקרא ליקריה, סלקא מגו
מחשבה רעותא לאתפשטא, ואתפשטת
מאתר דאיהי מחשבה סתימא דלא אתיידע.
עד דאתפשטת ושרייא לבי גרון אתר דאיהו
נביע תדיר ברזא דאיהו רוח חיים. וכדין
פד אתפשטת ההיא מחשבה ושריא באתר
דא, אקרי ההיא מחשבה אלהים חיים.
דכתיב, (ירמיה י) הוא אלהים חיים.

עוד בעא לאתפשטא ולא תגליא מתמן נפקו
אש"א ורוח"א ומי"א כלילן פחדא,
ונפק יעקב גבר שלים ואיהו קול חד דנפיק
ואשתמע. מהכא מחשבה דהוה סתימא
בחשאי אשתמע לאתגליא.

עוד אתפשטת האי מחשבה לאתגליא.
ובטש האי קול ואקיש בשפון, וכדין
נפקא דבור, דאשלים פלא, וגלי כלא.
אשתמע דכלא איהו ההיא מחשבה סתימא
דהות לגו וכלא חד.

בין דמטא אתפשטותא דא ואתעביד דבור
בתקיפא דההוא קלא, כדין והבית
בהבנותו. באשר נבנה לא כתיב אלא
בהבנותו בכל זמנא וזמנא. אכן שלמה כמה
דאתמר. וכתוב, (שיר השירים ג) בעטרה שעטרה לו
אמו.

בין שמגיעה התפשטות זו
ונעשה דבור בכח אותו הקול,
או - והבית בהבנתו. לא כתוב
כאשר נבנה, אלא בהבנתו, בכל
פעם ופעם. אכן שלמה, כמו
שנתבאר. וכתוב (שיר א) בעטרה
שעטרה לו אמו.

מסע, שיוצא מבפנים ושורה
ונוסע החוצה. יוצא מלמעלה
ושורה ונוסע למטה. ומקבות
והגרזן כל כלי ברזל - אלו שאר
הדרגות הפחתונות שכלם
תלויים בו, ולא נשמעו ולא
התקבלו פנימה כשהיא עולה
להאחז למעלה ולינוק משם,
וזהו בהבנתו. ואז, כשהיא
יונקת, כלם עומדים בחדרה
ויונקים ומתמלאים בכרכות, ואז
כל העולמות עומדים בסוד
אחד, ביחוד אחד, ואין בהם
בכל העולמות פרוד. אחר שכל
אחד ואחד נוטלים חלקם, כלם
מתפשטים ונפרדים לצדיהם
למה שהתמנו.

מסע דנפקא מלגו ושריא ונטיל לבר, נפקא
מלעילא ושריא ונטיל לתתא. ומקבות
והגרזן כל כלי ברזל. אליו שאר דרגין תתאין
דכלהו תליין ביה ולא אשתמעו ולא אתקבלן
לגו פד איהי סלקא לאתאחדא לעילא ולינוקא
מתמן. ודא הוא בהבנותו. וכדין פד איהי
ינקא, פלהו קיימי בחדוותא וינקין ואתמליין
ברכאן. וכדין קיימין עלמין פלהו ברזא חדא
ביחודא חד, ולא הוי בהו בכלהו עלמין
פירוודא. לבתר דנטלי חולקהון כל חד וחד
פלהו מתפשטן ומתפרשן לסטרייהו למה
דאתמנו.

בא ראה, ויהי כל הארץ שפה
אחת וגו'. מה כתוב אחר כך?
ויהי בנסעם מקדם - מאותו
קדמונו של העולם - וימצאו
בקעה בארץ שנער. שהרי משם
נפרדים לכל אותם הצדדים,
והוא ראש המלכות להתפזר.

תא חזי, ויהי כל הארץ שפה אחת וגו' (ד)
טו ע"ב) לבתר מה כתוב ויהי בנסעם
מקדם. מההוא קדמאה דעלמא. וימצאו
בקעה בארץ שנער. דהא מתמן מתפרשן
לכל אנון סטריין, ואיהו ריש מלכו
לאתבדרא.

ואם תאמר, הנה כתוב (בראשית ב)
ונהר יצא מעדן להשקות את הגן
ומשם יפרד? ודאי שפכה זה.
שפיון שנוסעים משם יש פרוד,
וכאשר הם מכנסים שם לינוק
אין פרוד. וכשנוסעים יש פרוד,
שכתוב ויהי בנסעם מקדם
וימצאו בקעה, כמו שנתבאר.

ואי תימא הא כתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן
להשקות את הגן ומשם יפרד. ודאי הכי
הוא דכיון דנטלי מתמן הוי פירוודא, וכד
אנון פנישין תמן לינוקאה לא הוי פירוודא.
וכד נטלין הוי פירוודא, דכתיב ויהי בנסעם
מקדם וימצאו בקעה כמה דאתמר.

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים
אחדים, שאז הרי העולם ביסוד
ועקר ושרש אחד ואמונה אחת
בקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב?
ויהי בנסעם מקדם, מהראשון

ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים
דהא כדין עלמא ביסודא ועקרא
ושרשא חדא ומהימנותא חדא ביה בקדשא

עקר העולם אמונת הכל. וימצאו בקעה, מציאה מצאו ויצאו בה מתחת האמונה העליונה [וימצאו]. בא ראה מה פתוב בנמרוד, ויהי ראשית ממלכתו בכל. שהרי משם נסע להאחז ברשות אחרת. וכאן, וימצאו בקעה בארץ שנער. משם נסעו בלבם לצאת מרשות העליונה לרשות אחרת. סתרי תורה

מקומי העיר והמגדל מדברים בלשון הקדש שפלאכי השרת מפירים אותה, ולא היו מדברים בלשון אחרת, משום כך פתוב ועתה לא יבצר מהם וגו'. שאלמלא מדברים בלשון אחרת שפלאכים עליונים לא היו מפירים אותה, נחסרה החשיבות שהם חשבו לעשות, כיון שמעשה השדים אינו אלא ברגע אחד למראה בני אדם ולא יותר. ודברים אחדים, שהיו יודעים דרגות עליונות כל אחת ואחת על בריה, ולא התחלפה להם דרגה, ולכן פתוב ודברים אחדים. ומשום כך התניעצו בעצה רעה, עצה של חכמה, שפתוב הבה נבנה לנו עיר ומגדל. הכל הוא בסוד החכמה. ורצו לחזק בארץ את הצד האחר ולעבד את עבודתו, משום שהיו יודעים שכל הדינים הרעים משם יורדים לעולמות, ורצו לדחות את דרגת הקדש.

ע"ר ומגדל - זו החכמה העליונה, [שהרי] היו יודעים ששם הקדוש לא מתחזק בארץ אלא בעיר ומגדל. ע"ר - שפתוב (שמאל-ב ה) עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל - שפתוב (שיר ד) כמגדל דויד צנארף. ובחכמה עשו להיות שלטון הצד האחר בארץ שדוחה [לדחות] את אדון כל הארץ מקומו, ולהיות דויר לסטרא אחרא בארץ.

ברוך הוא. מה כתיב ויהי בנסעם מקדם מקדמאה עקרא דעלמא מהימנותא דכלא. וימצאו בקעה. מציאה אשפחו ונפקו בה מתחות מהימנותא עלאה (וימצאו).

תא חזי, נמרוד מה כתיב ביה ויהי ראשית ממלכתו בכל. דהא מתמן נטל לאתאחדא ברשו אחרא. והכא וימצאו בקעה בארץ שנער מתמן נטלו בלבייהו לאפקא מרשותא עלאה לרשו אחרא:

סתרי תורה

(דף ע"ד ע"ב):

קומטורא דהרמנא ממלך בלשון הקדש דמלאכי השרת אשתמודען ביה ולא הוו ממלךין בלישן אחרא. בגין כך פתיב ועתה לא יבצר מהם וגו'. דאלמלי משתעאן בלישן אחרא דמלאכי עלאי לא הוו אשתמודען ביה, גרע חשיבו דאננו חשבין למעבד. בגין דעובדא דשדין לאו איהו אלא ברגעא חדא לחזו בני אנשא ולא תיר.

ודברים אחדים. דהוו ידעין דרגין עלאין כל חד וחד על ברניה ולא אתחלף להו דרגא ובגין כך פתיב ודברים אחדים. ובגין כך אתניעטו בעיטא בישא עיטא דחכמתא דכתיב הבה נבנה לנו עיר ומגדל. כלא ברזא דחכמתא הוא, ובעו לאתקפא בארעא סטרא אחרא ולמפלח פולחנא דיליה. בגין דהוו ידעין דהא כל דינין בישין מתמן נחתין לעלמין. ובעינין לדחויי דרגא דקדשא.

ע"ר ומגדל, דא חכמתא עלאה. (ר"א דהא) הוו ידעי דשמא קדישא לא אתתקף בארעא, אלא בעיר ומגדל. ע"ר דכתיב, (שמאל ב ה) עיר דוד היא ציון וגו'. מגדל דכתיב (שיר השירים ד) כמגדל דוד צנארף. ובחכמתא עבדו למהוי שלטנא דסטרא אחרא בארעא דדחייא (ר"א לדחייא) אדון כל הארץ מאתריה. ולמהוי דוירא לסטרא אחרא בארעא.

לחיות שלטון הצד האחר בארץ שדוחה [לדחות] את אדון כל הארץ מקומו, ולהיות דויר לסטרא אחרא בארץ.

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם - כְּמוֹ שְׁאָחוֹז
[שְׁאָחוֹז] הוּא הַשֵּׁם לְמַעַלָּה, נִחְזַק
אוֹתָהּ בְּיַנּוּנוֹ שִׁיְהִי שֵׁם בְּאַרְץ.
פֶּן נַפּוּץ - יִדְעָה הִיּוּ יוֹדְעִים
שִׁיתְפָּזְרוּ מֵעַל פְּנֵי הָאָרֶץ, וְלִכְן
הִיּוּ מְתִיחֲדִין לְעֲשׂוֹת מַעֲשֶׂה זֶה
בְּחֻכְמָה.

הַצַּד הָאֲחֵר הוּא זָכַר וְנִקְבָּה,
תִּקְוָה זְהֻמַּת הַדִּין הַקָּשָׁה. וְכְמוֹ
שְׂאָדָם חָטָא [כח] בְּהֵם וְהִתְחַזְּקוּ
בַגְּלָלוֹ עַל הָעוֹלָם, גַּם כָּאֵן הֵם
עָשׂוּ שִׁיתְחַזְּקוּ יוֹתֵר, שְׁכַתּוֹב אֲשֶׁר
בְּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. בְּנֵי אָדָם הֵרָאוּ
שֶׁהֵבִיא וְהַשְׁלִיט עַד הָאֲחֵר עַל
הָעוֹלָם, הַצַּד הָרַע. כְּמוֹ שֶׁצַּד
הַקָּדוֹשׁ אֵין שְׁלוֹטוֹנוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה
אֲלָא בְּעִיר וּמַגְדָּל, גַּם כָּאֵן חֲשָׁבוּ
הֵם לְבָנוֹת עִיר וּמַגְדָּל לְהַשְׁלִיט
אֶת הַצַּד הָרַע הַזֶּה בְּעוֹלָם.

וַיֵּרֶד ה' לְרֵאוֹת. נִחַת הַשֵּׁם
הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה לְרֵאוֹת [על] אֶת
מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל הַבְּנֵי שְׁבָנוּ, וְהֵם
הִיּוּ מְדַבְּרִים בְּלִשׁוֹן הַקָּדוֹשׁ לְכָל
אוֹתָם דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת וְהִיּוּ
מַצְלִיחִים. כִּיּוֹן שִׁירְדָה הַקָּדוֹשׁ,
הִתְבַּלְּבוּ כָל הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ.
עֲלִיּוֹנִים יָרְדוּ וְתַחְתּוֹנִים עָלוּ,
וְלֹא הִיּוּ עוֹמְדִים בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
שֶׁהִיּוּ. וְאַחַר כֵּן בְּלִבָּל לְשׁוֹנֵם
בְּשִׁבְעִים לְשׁוֹן וְהִתְפָּזְרוּ לְכָל
צַדֵּי הָעוֹלָם.

מִמְנָה אֶחָד יֵשׁ בְּרַקִּיעַ, וְכוּ
קְיָמִים כָּל [ר"א אותם] מִפְּתַחוֹת שֶׁל
מַעֲשֵׂי הָעוֹלָם, וְהוּא קִיָּם וְנִמְיָן
בְּכָל הַשְּׁעוֹת וְרַגְעֵי הַיּוֹם. וְהֵם
הִיּוּ יוֹדְעִים בְּסוֹד הַחֻכְמָה,
הַגְּנוּזָה שֶׁל הַמְּנָה הַזֶּה, וְהִיּוּ
פּוֹתְחִים וְסוֹגְרִים וּמַצְלִיחִים

בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמֵאֵמֶר פִּיהֶם. כִּיּוֹן [שְׁהַחֲבָלוּ] שֶׁהִתְבַּלְּבוּ הַמֵּאֵמֶר שֶׁלֵּהֶם, הִכַּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמְקוֹם מִתְקַן
מִצָּאוּ בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וְיִמְצָאוּ בְּקַעָה, מְקוֹם מִתְקַן לְזֶה [אותו] הַצַּד הָרַע, שֶׁרָצוּ הֵם לְחַזֵּק וּנְמַנְעוּ. תִּקְוָה [שְׁלוֹ] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד
הַזֶּה תְּלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנִּטְלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּנוּ עִיר וּמַגְדָּל
וְנִתְּנוּ [הַכַּל] כָּלֵם בִּידֵיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְצַאת בְּקַעָה יִמְיָן. נִבְהָלוּ וְנִפְּלוּ בְּקַעָה

וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. כְּמָה דְאַחֲרֵי (ר"א דְאַחֲרָא) אִיהוּ שֵׁם
לְעִילָא, נִתְקִיף לָהּ בִּינּוּנָא לְמַהוּי שֵׁם בְּאַרְעָא. פֶּן
נַפּוּץ. יִדְעָה הִיּוּ יוֹדְעִין דִּיתְבְּדִירוּן מֵעַל אִפִּי אֲרַעָא. וּבְגִין כֵּן
הִיּוּ מְתִיחֲדִין לְמַעֲבַד עֲבִידְתָּא דָּא בְּחֻכְמָה.

סְטָרָא אַחֲרָא אִיהוּ דְכַר וְנוֹקְבָא תִקְפָּא דְזוּהֵמָא דְדִינָא
קְשִׁיָּא. וְכְמָה דְאָדָם חָב (בִּיה) בְּהוּ וְאַתְקִפוּ בְּגִינְיָה עַל
עֲלָמָא. אוֹף הִכִּי אַנּוּן עֲבָדִין דְאַתְתַּקֵּף נִתִּיר. דְכַתִּיב אֲשֶׁר בְּנוּ
בְּנֵי הָאָדָם. בְּנוּי דְאָדָם קְדַמָּא דְאִיתִי וְאַשְׁלִיט סְטָרָא
אַחֲרָא עַל עֲלָמָא סְטָרָא בִישָׂא. כְּמָה דְסְטָרָא דְקְדוּשָׁה לְאוּ
שְׁלֻטְנִיָּה בְּהִיא עֲלָמָא אֲלָא בְּעִיר וּמַגְדָּל. אוֹף הִכִּי חֲשָׁבוּ
אַנּוּן לְמַבְנֵי עִיר וּמַגְדָּל לְמַשְׁלֵט הִיא סְטָרָא בִישָׂא בְּעֲלָמָא:
וַיֵּרֶד יי לְרֵאוֹת. (דף עה ע"א) נִחַת הִיא שְׂמָא דְקְדִישָׁא לְמַחְזִי
(על) עוֹבְדֵיהוֹן דְּבְנֵינָא דְבָנוּ. וְאַנּוּן הִיּוּ מְמַלְלֵן בְּלִשׁוֹן
קָדֵשׁ לְגַבִּי כָּל אַנּוּן דְרָגִין קְדִישִׁין וְהִיּוּ מַצְלִיחִין. כִּיּוֹן
דְנִחַתַּת קְדוּשָׁה אֲתַבְּלְבוּ כָּל אַנּוּן דְרָגִין. עֲלָאִין נִחַתוּ וְתַמְאִין
סְלִיקוּ. וְלֹא הִיּוּ קְיָיִמִין בְּאַרְחַ מִישֵׁר כְּמָה דְהוּוּ. וְלְכַתֵּר
בְּלִבָּל לִישְׁנָהוֹן בְּשִׁבְעִין לִישׁוֹן וְאַתְבְּדִירוּ לְכָל סְטָרֵי עֲלָמָא.

חַד מִמְנָא הוּא בְּרַקִּיעָא וּבִיה קְיָיִמִין כָּל (ר"א ל"ג אַנּוּן)
מִפְּתַחַן דְּעוֹבְדֵי עֲלָמָא. וְאִיהוּ קְיָיִמָא זְמִין בְּשַׁעֲתֵי וְרַגְעֵי
דְיּוֹמָא. וְאַנּוּן הִיּוּ יוֹדְעִין בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא גְנוּזָא דְהִיא מִמְנָא.
וְהִיּוּ פְתַחִי וְסַגְרִי וּמַצְלַחִי בְּעוֹבְדֵיהוֹן בְּמִימְרָא דְפּוֹמְהוֹן.
כִּיּוֹן (דְאַסְתְּבִלוּ) דְאַתְבְּלְבָל מִימְרָא דְלֵהוֹן, כִּלָּא אֲתַמְנַע
מִנְיָהוּ. וְאַתֵּר מִתְקַן אֲשַׁכּוּ בְּהֵהוּא בְּקַעָה. סְטָרָא דְסְטָרִין:

וּמִצָּאוּ בְּקַעָה. אֲתֵר מִתְקַן לְהִיא (ר"א ל"ג הַהוּא) סְטָרָא
בִישָׂא דְבָעוּ אַנּוּן לְאַתְקַפָּא וְאַתְמַנְעוּ. תִּקְפָּא (דִּילִיָּה)
דְהַהוּא סְטָרָא הִיּוּ תְלוּי לְאַתְפָּרַעָא כְּהִיא בְּקַעָה עַד
דְנִטְלָא תְמָן חִילִין וּמִשִּׁירֵין כְּגוֹוֹנָא דְאַנּוּן דְבָנוּ קְרַתָּא

בְּמַעֲשֵׂיהֶם בְּמֵאֵמֶר פִּיהֶם. כִּיּוֹן [שְׁהַחֲבָלוּ] שֶׁהִתְבַּלְּבוּ הַמֵּאֵמֶר שֶׁלֵּהֶם, הִכַּל נִמְנַע מֵהֶם, וּמְקוֹם מִתְקַן
מִצָּאוּ בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה. צַד הַצְּדָדִים.

וְיִמְצָאוּ בְּקַעָה, מְקוֹם מִתְקַן לְזֶה [אותו] הַצַּד הָרַע, שֶׁרָצוּ הֵם לְחַזֵּק וּנְמַנְעוּ. תִּקְוָה [שְׁלוֹ] שֶׁל אוֹתוֹ הַצַּד
הַזֶּה תְּלוּי לְהַפְרַע בְּאוֹתָהּ בְּקַעָה, עַד שֶׁנִּטְלָה מִשֵּׁם צְבָאוֹת וּמַחְנוֹת, כְּמוֹ שֶׁהֵם בְּנוּ עִיר וּמַגְדָּל
וְנִתְּנוּ [הַכַּל] כָּלֵם בִּידֵיהָ. וְנִהְרְגוּ שֵׁם אוֹתָם שֶׁלֹּא רָצוּ לְצַאת בְּקַעָה יִמְיָן. נִבְהָלוּ וְנִפְּלוּ בְּקַעָה

הַיָּמִי"ם, בְּאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּחְלַשׁ
הַפֶּחַ בַּתְּחִלָּה בְּבִקְעָה הַזֹּאת וְעַל
זֶה כְּתוּב (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה
עֲצָמוֹת.

וְהַתְּחִיבָהּ בְּאוֹתוֹ הַצָּלֵם שֶׁהָקִים
נְבוּכַדְנֶצַּר. וְנִשְׁבַּר הַתְּקֵף אַחַר כֵּן
בְּאוֹתָם עֲצָמוֹת וּבְאוֹתוֹ צָלֵם.
שְׂאוֹתָם רְאוּשׁוֹנִים הַתְּקֵימוּ וְקָמוּ
עַל רִגְלֵיהֶם, וְאוֹתוֹ צָלֵם נִשְׁבַּר,
וְאָז יָדְעוּ כָּל עַמֵּי הָעוֹלָם שֶׁאֵין
אֱלֹהִים מִבְּלַעֲדֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
בְּלַבְדּוֹ. וְעוֹד, שֶׁהַתְּקֵדֶשׁ שָׁמוּ עַל
יְדֵי חֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל וְעֲזָרְיָה, וְהַפֶּל
בְּיוֹם אַחַד. וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה כט)
וְהַקְּדִישׁוּ אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו'.

ע"כ סתרי תורה.

וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר
וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה
לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֵיִיא פְתַח, (ישעיה נז)
וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נִגְרַשׁ וְגו'. וְכִי יֵשׁ
יָם נִגְרַשׁ? כֵּן. שֶׁפֶּאֶשֶׁר הַיָּם יוֹצֵא
מִתְקוֹנּוֹ וְהוֹלֵךְ [בלי הכל] בְּלִי רַב
חֻבְלֵל, אֲזַי נִגְרַשׁ וּמִתְגַּרֵּשׁ
מִמְקוֹמוֹ, כְּמִי שֶׁשׁוֹתֶה יַיִן וְלֹא
יֹשֵׁב עַל בְּרִיו וְעוֹלָה וְיִוָּרֵד. מַה
הַטַּעַם? מִשּׁוּם פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא
יִוָּכַל וַיִּגְרָשׁוּ מִימּוֹ רַפְּשׁ וְטִיט.
שְׂמוּצִיאִים מִימּוֹ כָּל אוֹתוֹ הַטִּיט
שֶׁל הַיָּם וְכָל הַטַּנְפָּת לְשִׁפְתוֹ.

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם הִרְשָׁעִים שְׂמוּצִיאִים
מִדְּרָךְ תְּקִינָה וְהוֹלְכִים כְּשִׁתּוּנֵי
יַיִן בְּלִי תְקוּן, שְׂמוּצִיאִים מִדְּרָךְ
יִשְׂרָאֵל לְדְרָךְ עֲקָמָה. מַה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יִוָּכַל, שֶׁהָרִי
עָקוּם דְּרֻכְיָהֶם גָּרַם לָהֶם לְלַכֵּת
בְּלִי תְקוּן וּבְלִי שֶׁקֶט. וְלֹא עוֹד,
אֲלֵא שֶׁכָּל רִגְזָם בְּשַׁעַת שְׂאוֹמְרִים
דְּבוּר מִפִּיהֶם, אוֹתוֹ הַדְּבוּר רַפְּשׁ
וְטִיט, כָּלֵם מוּצִיאִים טַנְפָּת וְגַעַל
מִפִּיהֶם הַחוּצָה עַד שֶׁנִּטְמָאִים
וּמִטְמָאִים אוֹתָם.

בֹּא רְאֵה, וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ
עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם. אֵין
הִבֵּה אֲלֵא לְשׁוֹן הַזְּמָנָה בְּעֵלְמָא.

וּמִגְדָּלָא וְאִתְיַהֲבוּ (בלא) פְּלַהוּ בִּידְהָא. וְאִתְקַטְּלוּ תַּמָּן אַנּוּן
דְּלֹא בְּעוּ לְמִיפְק בְּק"ץ הַיָּמִי"ן. אִתְבְּהִילוּ וְנִפְּלוּ בְּקֶץ
הַיָּמִי"ם. בְּהֵוּא אֲתֵר דְּאִתְחַלַּשׁ תְּקֵפָא בְּקַדְמִיתָא בְּהֵאִי
בְּקַעָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (יחזקאל לו) וְהִיא מְלֵאָה עֲצָמוֹת.

וְאִתְתַּקְּפַת בְּהֵוּא צוּלְמָא דְּאָקִים נְבוּכַדְנֶצַּר. וְאִתְבַּר תְּקֵפָא
לְבַתָּר בְּאַנּוּן גְּרַמִּין וּבְהֵוּא צוּלְמָא. דְּאַנּוּן
קְדַמָּי קְרִימוּ וְקָמוּ עַל רִגְלֵיהוֹן. וְהֵוּא צוּלְמָא אִתְבַּר.
וּבְדִין יָדְעוּ כָּל עַמִּין דְּעֵלְמָא דְּלִית אֱלֹהִים בְּרַדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּלַחֲדוּדֵי. וְתוּ דְּאִתְקַדְּשׁ שְׁמִיהַ עַל יְדֵי דְּחֲנֻנִיָּה מִיִּשְׂרָאֵל
וְעֲזָרְיָה וְכֹלָא בְּחַד יוֹמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה כט) וְהַקְּדִישׁוּ
אֶת קְדוֹשׁ יַעֲקֹב וְגו', (עד כאן סתרי תורה)

וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל וְרֹאשׁוֹ
בַשָּׁמַיִם וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם. רַבִּי חֵיִיא
פְתַח (ישעיה נז) וְהִרְשָׁעִים פִּיָּם נִגְרַשׁ וְגו'. וְכִי
אִית יָם נִגְרַשׁ. אֵין, דְּכַד יִמָּא נִפְקָא מִתְקוּנִיָּה
וְאִזְיֵל (בלא חבלא) בְּלֹא חֻבְלָא, פְּדִין נִגְרַשׁ
וְאִתְתַּרְךְ מֵאִתְרִיָּה, כְּמֵאן דְּרוּי חִמְרָא וְלֹא
יְתִיב עַל בְּרִיָּה וְסֻלְקָא וְנִחְתָּא. מָאִי טַעְמָא
בְּגִין פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יִוָּכַל, וַיִּגְרָשׁוּ מִימּוֹ רַפְּשׁ
וְטִיט. דְּמִפְקוּ מִימּוֹי כָּל הַהוּא טִינָא דִּימָא
וְכָל טַנּוּפָא לְשִׁפּוֹתֵיהַ.

בְּגוּוּנָא דָּא אַנּוּן רִשְׁעִים דְּנִפְקֵי מֵאַרְחָא
דְּתַקְנָא וְאִזְלֵי כְּרוּי חִמְרָא בְּלֹא
תְקוּנָא, דְּנִפְקֵי מֵאוּרַח מִיִּשְׂרָאֵל לְאוּרַח עֲקִים.
מָאִי טַעְמָא, בְּגִין פִּי הַשֶּׁקֶט לֹא יִוָּכַל. דְּהָא
עָקִימוּ דְּאַרְחֵיָּהוּ גְּרִים לֹוֹן לְמַהֲךְ בְּלֹא תְקוּנָא
וּבְלֹא שְׂכִיכוּ. וְלֹא עוֹד אֲלֵא דְּכָל רוּגְזָא
דִּידְהוּ בְּשַׁעַתָּא דְּאִמְרֵי מְלָה מְפוּמִּיָּהוּ הַהוּא
מְלָה רַפְּשׁ וְטִיט פְּלַהוּ מִפְּקֵי טַנּוּפָא וְגִיעוּלָא
מְפוּמִּיָּהוּ לְבַר עַד דְּמִסְתַּאֲבֵי (דף עה ע"א)
וּמִסְאֲבֵי לֹוֹן.

הָא חֲזִי, וַיֹּאמְרוּ הִבֵּה נִבְנֶה לָנוּ עִיר וּמִגְדָּל
וְרֹאשׁוֹ בַשָּׁמַיִם. לִית הִבֵּה אֲלֵא הַזְּמָנָה

בְּעֶלְמָא. נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם.
כְּלָהוּ בְּעִיטָא בִישָׁא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אָתוּ (איהו)
בְּטַפְּשׁוּ דְלָבָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא שְׁטוּת לְקַחוּ
בְּלַבָּם, אֲבָל בְּחֻכְמָה שֶׁל רְשָׁעוֹת
בָּאוּ כְּדֵי לְצַאת מִרְשׁוֹת עֲלִיוֹנָה
לְרְשׁוֹת אַחֲרֵת, וְלַהֲחֲלִיף כְּבוֹדוֹ
לְכַבוֹד זֶר. וּבְכָל יֵשׁ סוּד שֶׁל
חֻכְמָה עֲלִיוֹנָה.

הִבָּה נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. בֹּא
רְאֵה, פֶּשְׁעֵהֲגִיעֵנו לְבַקְעָה הַזֹּאת
שֶׁהִיא רְשׁוֹת זָרָה, וְהַתְּגַלָּה לָהֶם
מְקוֹם שֶׁשִׁלְטוֹן זֶה תְּקוּעַ בְּתוֹךְ
דְּגֵי הַיָּם, אָמְרוּ, הִנֵּה מְקוֹם
לְשִׁבְתָּ וְלִחְזֹק אֶת הַלֵּב לְהַנּוֹת בּוֹ
הַתַּחְתּוֹנִים. מִיָּד הִבָּה נְבִנְה לָנו
עִיר, נִתְקִין בְּמִקּוֹם הַזֶּה עִיר
וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם. מְקוֹם זֶה (נִמְן לִסֵּם)
יִהְיֶה לָנו לִירָאָה, וְלֹא אַחֲרָי, וְנִבְנֶה
לְמָקוֹם זֶה עִיר וּמִגְדָּל. לָמָּה
לָנו לְעֲלוֹת לְמַעְלָה שְׁלֹא
נִוְכַל לְהַנּוֹת מִמֶּנּוּ? הֲרֵי כָּאֵן
מְקוֹם מִתְקַן. וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם,
יִרְאֶה לְעַבְדְּךָ שֵׁם. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגוֹת אַחֲרָיו וְנִתְפָּרַר לְצַדִּיקֵי
הָעוֹלָם.

וַיִּרְדּוּ ה' לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל. זֶה אַחַת מֵעֲשָׂר פְּעֻמִּים
שֶׁיִּרְדֶּה הַשְּׁכִינָה לְאַרְץ. וְכִי מָה
הוּא לְרֵאוֹת, וְלֹא הִיא יוֹדֵעַ
מִקְדָּם לְזֶה? אֵלֹא לְרֵאוֹת
לְהַשְׁגִּיחַ בְּדִין, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת
ה) יִרְאֵה עֲלֵיכֶם וַיִּשְׁפֹּט. אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל - כָּאֵן יֵשׁ
לְהַסְתַּפֵּל, שֶׁהֲרֵי לֹא כְּתוּב לְרֵאוֹת
אֶת בְּנֵי הָאָדָם, אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. לָמָּה? אֵלֹא
בְּשָׂעָה שֶׁמִּשְׁגַּיִחַ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּדִין, בְּהִתְחַלֵּה מִשְׁגַּיִחַ
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמְעֵלָה, וְאַחֲרָי כִּף
בְּדַרְגָּה שְׁלֹמְטָה. בְּהִתְחַלֵּה

בְּעֶלְמָא. נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל וְרֵאשׁוּ בְּשָׁמַיִם.
כְּלָהוּ בְּעִיטָא בִישָׁא אָתוּ לְסַרְבָּא בִּיה
בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. בְּשִׁטוּתָא אָתוּ (איהו)
בְּטַפְּשׁוּ דְלָבָא.

אָמַר רַבִּי אֲבָא שְׁטוּתָא נְסִיבוּ בְּלִבֵּיהוּ. אֲבָל
בְּחֻכְמָה דְרְשִׁיעוּ אָתוּ בְּגִין לְנַפְקָא
מִרְשׁוֹ עֲלָאָה לְרְשׁוֹ אַחֲרָא וְלֹאֲחֻלְפָּא יְקָרִיָּה
לְיְקָרָא נּוֹכְרָאָה. וּבְכָלֹּא אִית רְזָא דְחֻכְמָתָא
עֲלָאָה.

הִבָּה נְבִנְה לָנו עִיר וּמִגְדָּל. תָּא חֲזִי, כִּד מְטו
לְהֵאִי בְקַעָה דְאִיהו רְשׁוֹ נּוֹכְרָאָה
וְאַתְגְּלִי לְהו אָתַר דְשִׁלְטָנוּתָא דָּא תְּקִיעַ בְּגו
נּוֹנִי יִמָּא. אָמְרוּ הָא אָתַר לְמִיתָב וְלֹאֲתַקְפָּא
לָבָא לְאַתְהַנָּאָה בִּיה תַּתְּאִי. מִיָּד הִבָּה נְבִנְה
לָנו עִיר. נִתְקִין בְּאַתַּר דָּא עִיר וּמִגְדָּל.

וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם. אָתַר דָּא (יְהִיב לִזֵּן) יִהְיֶה לָן
לְדַחְלָא וְלֹא אַחֲרָא, וְנִבְנֶה לְאַתַּר דָּא
עִיר וּמִגְדָּל. לָמָּה לָן לְסַלְקָא לְעִילָא דְלָא
נִיכּוּל לְאַתְהַנָּאָה מִנָּה. הָא הָכָא אָתַר מִתְקַנָּא.
וְנַעֲשֶׂה לָנו שֵׁם דְּחֻלָּא לְמַפְלַח תַּמָּן. פֶּן נִפְוִץ
לְדַרְגִין אַחֲרָנִין וְנִתְפָּרַר לְסַטְרֵי עֲלְמָא:

וַיִּרְדּוּ יי לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל דָּא
הוּא חַד מֵאַנּוּן עֲשָׂר זְמַנִּין דְנִנְחַתָּא
שְׁכִינְתָּא לְאַרְעָא. וְכִי מָה הוּא לְרֵאוֹת וְלֹא
הִיא יוֹדֵעַ מִקְדָּמַת דְנָא. אֵלֹא לְרֵאוֹת לְאַשְׁגַּחָא
בְּדִינָא כְּמָה דְאֵתְּ אָמַר, (שְׁמוֹת ה) יִרְאֵה עֲלֵיכֶם
וַיִּשְׁפֹּט. אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל. הָכָא אִית
לְאַסְתַּפְּלָא. דְּהָא לֹא כְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת בְּנֵי
הָאָדָם. אֵלֹא לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.
אִמָּאִי. אֵלֹא בְשַׁעְתָּא דְאַשְׁגַּח קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּדִינָא, בְּקַדְמִיתָא יִשְׁגַּח בְּדַרְגָּא דְלְעִילָא,
וּלְבַתַּר בְּדַרְגָּא דְלְתַתָּא. בְּקַדְמִיתָא בְּעִלְאִי
וּלְבַתַּר בְּתַתָּאִי. וּבְגִין דְּהֵאִי מְלָה מְטָא

בְּעֵלְיוֹנִים, וְאַחַר כֵּן בַּתְּחִילוֹתַי.
וּמִשּׁוּם שֶׁדָּבַר זֶה מְגִיעַ לְמַעַלָּה,
הַהֲשָׁגָה שֶׁל מַעַלָּה הִיְתָה בּוֹ
בַּהֲתַחֲלָה, שְׂכֵתוֹב לְרֵאוֹת אֶת
הָעִיר וְאֶת הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵה זֶה בְּנֵי
הָאָדָם? בְּנֵי אָדָם הִרְאִישׁוֹן שֶׁמֶרַד
בְּרַבּוֹנוֹ וְגֵרָם מוֹת לְעוֹלָם. אֲשֶׁר
בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם - בְּנִין וְדַאי אָמְרוּ
[גֵרָמוֹ] וְרָצוּ לְבָנוֹת לְמַעַלָּה.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח [וְאָמַר], (יִחְזַקְאֵל מוֹ)
כֹּה אָמַר ה' אֱלֹהִים שֶׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִיָּה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר
שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיט
יִפְתַּח וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח.
בְּפִסּוּק זֶה יֵשׁ לְהַסְתַּפֵּל בּוֹ, וְהוּא
סוּד כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר. יִהְיֶה סְגוּר
שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה, לְמַה? (וּבִיּוֹם
הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו'), לְמַה יִתֵּן
סְגוּר כָּל אוֹתָם יָמֵי שֶׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה?]

אֲרָא אֵלָיו יָמֵי הַחֹל שֶׁשְׁעַר זֶה
יִהְיֶה סְגוּר שְׁלֵא לְהַשְׁתַּמֵּשׁ הַחֹל
עִם הַקֹּדֶשׁ. וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח
וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח, שֶׁהָרִי אֵז
שְׁמוּשׁ [שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרִיחַ הוּא] שֶׁל קֹדֶשׁ
בְּקֹדֶשׁ, וְאֵז מֵאִירָה הַלְּבָנָה
לְהַתְּחַבֵּר עִם הַשְּׁמֶשׁ.

בֹּא רְאֵה, שְׁעַר זֶה לֹא נִפְתַּח
בְּאוֹתָם שִׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל, מִשּׁוּם
שֶׁהָרִי בְּאוֹתָם יָמֵי הַחֹל הָעוֹלָם
הַתְּחִילוֹתַי נִזְוָן, וְשׁוֹלְטִים כָּל אוֹתָם
שִׁשֶׁת יָמֵי הַחֹל עַל הָעוֹלָם חוּץ
מֵאֲשֶׁר בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל.

וְאוֹתָם שְׁשׁוֹלְטִים, לֹא שׁוֹלְטִים
בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁעַר
הַזֶּה סְגוּר. אֲבָל בִּיּוֹם הַשְּׁבִיט
וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ, כָּלֵם עוֹבְרִים וְלֹא
שׁוֹלְטִים, מִשּׁוּם שֶׁהַשְּׁעַר הַזֶּה
הוּא פְּתוּחַ, וְהָעוֹלָם הוּא בְּחֻדוֹ
וְנִזְוָן מִשָּׁם, וְלֹא נִתָּן הָעוֹלָם
לְרִשׁוֹת אַחֲרָת.

וְאֵם תֵּאמַר שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁשָּׁה
יָמִים הֵם שׁוֹלְטִים לְבָדֵם - בֹּא
תִּרְאֶה, הַפְּנִיָּה קָדִים, עַד שֶׁלֹּא

לְעִילָא, אֲשַׁחֲוִיתָא דְלְעִילָא הָיָה בִּיהַ
בְּקֹדֶמִיתָא דְכְּתִיב לְרֵאוֹת אֶת הָעִיר וְאֶת
הַמִּגְדָּל.

אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם. מֵאִי בְּנֵי הָאָדָם בְּנוֹי
דְּאָדָם קְדָמָא דְמֶרַד בְּמַרְיָה וְגֵרָם
מוֹתָא לְעֵלְמָא. אֲשֶׁר בָּנוּ בְּנֵי הָאָדָם בְּנִינָא
וְדַאי אָמְרוּ (גֵרָמוֹ) וּבָעוּ לְמַבְנֵי לְעִילָא.

רַבִּי שִׁמְעוֹן פְּתַח (וְאָמַר) (יִחְזַקְאֵל מוֹ) כֹּה אָמַר יי
אֱלֹהִים שֶׁעַר (דף עה ע"ב) הַחֲצָר הַפְּנִימִית
הַפְּנִיָּה קָדִים יִהְיֶה סְגוּר שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה
וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. הַאי
קָרָא אֵית לְאִסְתַּכְלָא בִּיהַ. וְאִיהוּ רְזָא כְּמַה
דְּאִתְמַר. יִהְיֶה סְגוּר שִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה. אִמְאִי
(וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח וְגו'). אִמְאִי יִתֵּן סְגוּר כָּל אֲנָוִן יוֹמִין
דְּשִׁשֶׁת יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה).

אֲרָא אֵלִין יָמֵי חוֹל. דְּתַרְעָא דָּא יִהְיֶה סְגוּר
דְּלֹא לְאִשְׁתַּמְּשָׁא חוֹל בְּקוּדְשָׁא. וּבִיּוֹם
הַשְּׁבִיט יִפְתַּח וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ יִפְתַּח. דְּהָא כְּדִין
שְׁמוּשָׁא (דְּקֹדֶשׁ בְּרִיחַ הוּא) דְּקוּדְשָׁא בְּקוּדְשָׁא.
וּכְדִין אֲתַנְהִיר סִיְהָרָא לְאִתְחַבְּרָא בְּשִׁמְשָׁא.

הָא חֲזִי, תַרְעָא דָּא לֹא אִתְפַּתַּח בְּאֲנָוִן שְׁתָּא
יוֹמֵי דְחוֹל. בְּגִין דְּהָא בְּאֲנָוִן יוֹמֵי דְחוֹל
עֵלְמָא תַתָּאָה אֲתַזֵּן וְשִׁלְטִין כָּל אֲנָוִן שִׁית
יוֹמִין דְּחוֹל עַל עֵלְמָא בַר בְּאַרְעָא דִּישְׂרָאֵל.

וְאֲנָוִן דְּשִׁלְטִי לֹא שִׁלְטִי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא בְּגִין
דְּהַשְּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ סְגוּר. אֲבָל בִּיּוֹם
הַשְּׁבִיט וּבִיּוֹם הַחֲדָשׁ כְּלָהוּ מִתְעַבְּרִין וְלֹא
שִׁלְטִין בְּגִין דְּהַשְּׁעַר הַזֶּה אִיהוּ פְּתוּחַ וְעֵלְמָא
אִיהוּ בְּחֻדוֹ וְאֲתַזֵּן מִתַּמָּן וְלֹא אֲתִיְהִיב
עֵלְמָא לְרִשׁוֹ אַחֲרָא.

וְאִי תִימָא דְכָל אֲנָוִן שִׁית יוֹמִין אֲנָוִן שִׁלְטִין
כְּלַחֲדוּדֵיהוּ. תָּא חֲזִי, הַפְּנִיָּה קָדִים. עַד
לֹא יְקוּמוּן לְשִׁלְטָאָה אִיהוּ אִסְתַּכְלָא תְדִיר

בְּעֶלְמָא. אֲבָל לֹא אֶתְפַּתַּח לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא
מְקוּדָשָׁא בַר בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא וּבְיוֹמָא דְחֻדְשָׁא.
וְכִלְהוּ יוֹמִין כְּלָהוּ אֶתְדַבְּקֵן בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא
וְאַתְזָנוּ מִתַּמָּן. דְּהָא (ר"א ל"ג ב"ר) בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא
כְּלָהוּ תַרְעִין פְּתִיחֵן וְנִיּוּחָא אֲשַׁתְּכַח לְכֹלָא
לְעֵלְאֵי וְתַתְּאֵי. תָּא חֲזִי, וַיֵּרֵד יְיָ לְרֵאוֹת. נִחַת
מְקוּדָשָׁא לְחוּל (וַיֵּרֵד פְּרִישָׁא) לְאַשְׁגַּחָא בְּמָה דְבָנוּ
וְקִיּוּמוֹ קִיּוּמָא לְאַתְעָרָא עַל עֲלֵמָא לְדַחֲלָא
לְהוּן.

רַבִּי יִצְחָק הָוּה יְתִיב קַמֵּיהּ דְרַבִּי שְׁמַעוֹן.
אָמַר לֵיהּ מָה חֲמוֹ אֲלִין דְעַבְדוּ שְׁטוּתָא
דָּא לְמַרְדָּא בֵּיהּ בְּקוּדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְכִלְהוּ
בְעֵיטָא חֲדָא אֶתְקִיּוּמוֹ בְדָא. אָמַר לֵיהּ הָא
אֶתְמַר דְכִתִּיב וַיְהִי בְנִסְעָם מִקְדָּם אֶתְנַטִּילוּ
מֵעִילָא לְתַתָּא. אֶתְנַטִּילוּ מֵאַרְעָא דִישְׂרָאֵל
וְנִחַתוּ לְבַבְל. אָמְרוּ הָא הֵכָא אַתְר לְמַדְבַּק.
וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגו' וַיִּתְדַבֵּק סִיּוּעָא דְלְתַתָּא
בְּאַתְר דָּא. בְּגִין דְכַד דִּינָא אֶתִּי
לְאַשְׁרָאָה בְּעֶלְמָא, הָא אַתְר דָּא לְקַבְלֵיהּ.
וּמַהֲכָא אֶתְהַנִּי עֲלֵמָא וַיִּתְזֵן. דְּהָא לְעִילָא
דְחִיקוּ אִיהוּ לְאַתְזָנָא עֲלֵמָא מַנִּיָּה. וְלֹא עוּד
אֵלָא אֲנִן נִסְק לְרַקִּיעָא וְנִגַּח בֵּיהּ קֶרְבָּא דְלֹא
יַחוּת (בֵּיהּ) טוּפְנָא בְּעֶלְמָא כְּדַבְּקֵי מִיתָא:

וַיֹּאמֶר יְיָ הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה אַחַת לְכֻלָּם.
בְּגִין דְכִלְהוּ כְּחָדָא, בְּיַחוּדָא דְכִלְהוּן
יַעֲבֹדוּן וַיִּצְלַחוּן בְּעוֹבְדֵיהוּ. יִתְבַּדְרוּן דְרַגִּין
כָּל חַד לְסֻטְרֵיהּ. וּבְגִין כֶּף יִתְבַּדְרוּן כָּל הַנִּי
דְלְתַתָּא. מַה כְּתִיב וַיִּפֹּץ יְיָ אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִי תִימָא לִישְׁנָהוּן אֲמַאי אֶתְבַּלְבַּל (אֶתְבַּדְר וּבַלְבַּל
לִין קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא). אֵלָא בְּגִין דְכִלְהוּן מִמְלִין
בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ. הַהוּא לִישְׁנָא קָא עָבִיד לִוּן
סִיּוּעָא. בְּגִין דְבְּעוֹבְדָא וּבְמַלּוּלָא דְפּוּמָא
תְלִיין מְלִין אֲלִין לְאַדְבַּקָא כּוּנָה דְלַבָּא. וּבְדָא

יְקוּמוּ לְשֵׁלֵט, הוּא מִסְתַּכֵּל תְּמִיד
בְּעוֹלָם. אֲבָל לֹא נִפְתַּח לְזוּן
הָעוֹלָם מִן הַקְּדָשׁ פְּרֻט לְיוֹם
הַשַּׁבָּת וְיוֹם הַחֻדֶּשׁ. וְכֹל הַיָּמִים
כְּלָם נְדַבְקִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּת וְנַזְנוּגִים
מִשָּׁם. שְׁהַרִי (א) בְּיוֹם הַשַּׁבָּת כֹּל
הַשְּׁעָרִים פְּתוּחִים, וּמְנוּחָה
נִמְצָאת לְכֹל - לְעֵלְיוֹנִים
וְלְתַתְּחוּנִים. בֵּא רָאָה, וַיֵּרֵד ה'
לְרֵאוֹת, יֵרֵד מִקְדָּשׁ לְחַל (וַיִּשְׁפָּר
בְּרִישׁ) לְהַשְׁגִּיחַ בְּמָה שְׁבָנוּ וְקִיּוּמוֹ
קִיּוּם לְעוֹרֵר עַל הָעוֹלָם לְיִרְאָה
אוֹתָם.

רַבִּי יִצְחָק הָיָה יוֹשֵׁב לְפָנָי רַבִּי
שְׁמַעוֹן. אָמַר לוֹ, מָה רָאוּ אֵלֶּה
שְׁעָשׂוּ שְׁטוּת זוֹ לְמַרְד בְּקוּדוֹשׁ -
בְּרוּךְ-הוּא וְכֻלָּם בְּעֵצָה אַחַת
הִתְקִיּוּמוּ בְזָה? אָמַר לוֹ, הָרִי
נִתְבָּאָר, שְׁפָתוֹב וַיְהִי בְנִסְעָם
מִקְדָּם. הִסְעוּ מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה.
נִסְעוּ מֵאַרְץ יִשְׂרָאֵל וַיֵּרְדוּ לְבַבְל.
אָמְרוּ, הָרִי כָּאן מְקוֹם לְהִדְבֵּק.
וְנַעֲשֶׂה לָנוּ שֵׁם וְגו', וַיִּתְדַבֵּק
הַסִּיּוּעַ שְׁלֹמֹה בְּמְקוֹם הַזֶּה.
מִשׁוּם שְׁכֻשְׁהֵדִין כָּא לְשֵׁרוֹת
בְּעוֹלָם, הָרִי מְקוֹם זֶה כְּנַגְדוֹ,
וּמִכָּאן יִהְיֶה הָעוֹלָם וַיִּזְוֵן. שְׁהַרִי
לְמַעְלָה יֵשׁ דִּחַק לְהִזְוִן אֶת
הָעוֹלָם מִמֶּנּוּ. וְלֹא עוּד, אֵלָא אֲנוּ
נַעֲלָה לְרַקִּיעַ וְנַעֲרַךְ בּוֹ קֶרֶב שְׁלֹא
יֵרֵד (ב) מִבּוֹל בְּעוֹלָם כְּמִקְדָּם.

וַיֹּאמֶר ה' הֵן עִם אֶחָד וְשָׁפָה
אַחַת לְכֻלָּם. מִשׁוּם שְׁכֻלָּם כְּאֶחָד,
בְּיַחוּד, שְׁכֻלָּם יַעֲשׂוּ וַיִּצְלַחוּ
בְּמַעֲשֵׂיהֶם, יִתְבַּדְרוּן הַדְּרָגוֹת כֹּל
אֶחָד לְצַד שְׁלוֹ, וּבְגִלְל זֶה יִתְבַּדְרוּ
כֹּל אֵלֶּה שְׁלֹמֹה. מַה כְּתוּב?
וַיִּפֹּץ ה' אוֹתָם מִשָּׁם.

וְאִם תֹּאמְרוּ, לְמָה הִתְבַּלְבַּלָּה
לְשׁוֹנָם (פֹּר וּבַלְבַּל אוֹתָם הַקְּדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא)?
אֵלָא מִשׁוּם שְׁכֻלָּם מְדַבְּרִים
בְּלִשׁוֹן הַקְּדָשׁ, אוֹתָהּ לְשׁוֹן
עֲשֵׂתָה לָהֶם סִיּוּעַ. מִשׁוּם
שְׁכֻמְעָשָׂה וּבְדַבּוּר הַפֶּה דְבָרִים

הָלָלוּ תְלוּיִים לְהַשִּׁיג כְּפֹנֵת הַלֵּב,
וּבְזֶה עוֹשִׂים סִיּוּעַ לְאוֹתוֹ מְקוֹם
שָׂרְצוּ לְהַקִּים.

וְעַל זֶה הִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שְׁלֹא
יָכְלוּ לְחַזֵּק רְצוֹנָם בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
כִּיּוֹן שֶׁהִתְחַלְּפָה לְשׁוֹנָם, לֹא
הִצְלִיחוּ בְּמַעֲשֵׂהָ, מִשּׁוֹם שֶׁהִצְבֵּא
שֶׁל מַעֲלָה לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מְכִירִים
- רַק אֵת לִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
וּכְשֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם, נִחְלַשׁ
כַּחַם וְנִשְׁבַּר תְּקֻפָּם.

בֵּא רָאָה, שְׁהָרִי דְבוּר [וה]
שְׂאוּמָרִים הִתְחַתְּנוּנִים בְּלִשׁוֹן
הַקִּדְשׁ, כֹּל צְבָאוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹדְעִים
בּוֹ וּמְחַזְקִים בּוֹ, וְלִשׁוֹן אַחֲרֵת
אֵינָם יוֹדְעִים וְלֹא מְכִירִים בּוֹ. וְעַל
זֶה, כִּיּוֹן שֶׁהִתְבַּלְבְּלָה לְשׁוֹנָם שֶׁל
אֱלֹהִים, מִיָּד - וַיִּחְדְּלוּ לְבִנְת הָעִיר,
שְׁהָרִי נִשְׁבַּר כַּחַם וְלֹא יָכְלוּ
לַעֲשׂוֹת דְּבַר בְּרָצוֹן שְׁלֵהֶם.

(דניאל ב) שִׁיְהִיָּה שְׁמוֹ (שֵׁם הָאֱלֹהִים) (שֶׁל
הַקִּבְיָ"ה) מְבַרְךְ מִהַעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
שֶׁהַחֲכָמָה וְהַגְּבוּרָה שְׁלוֹ הִיא.
שְׁהָרִי מִשּׁוֹם [וה] שֶׁהוֹרִיד הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא סוֹדוֹת הַחֲכָמָה לְעוֹלָם,
הִתְקַלְקְלוּ בָּהּ בְּנֵי אָדָם וַרְצוּ
לְהִתְגָּרוֹת בּוֹ.

נָתַן חֲכָמָה עֲלֵינוּהָ לְאָדָם
הַרְאֵנוּ. וּבְאוֹתָהּ חֲכָמָה
שֶׁהִתְגַּלְתָּה לּוֹ, יָדַע דְּרָגוֹת וְנִדְבַק
בִּיצִר הָרַע, עַד שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ
מִעֲיִנוֹת הַחֲכָמָה, וְאַחַר כֵּן שָׁב
לְפָנָי רְבוּנוֹ וְהִתְגַּלּוּ לּוֹ מִהֶם, וְלֹא
כְּמוֹ מְקֻדָּם. אַחַר כֵּן בְּאוֹתוֹ הַסִּפֵּר
שְׁלוֹ יָדַע חֲכָמוֹת. אַחַר כֵּן בָּאוּ
בְּנֵי אָדָם וְהִרְגִּיזוּ לְפָנָיו.

נָתַן חֲכָמָה לְנַח וְעַבְד בָּהּ אֵת
הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְאַחַר כֵּן מֵה
כְּתוּב: וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכַּר
וַיִּתְגַּל, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. נָתַן חֲכָמָה
לְאַבְרָהָם וְעַבְד בָּהּ אֵת הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא, אַחַר כֵּן יָצָא מִמֶּנּוּ
יִשְׁמַעֲאֵל שֶׁהִרְגִּיז לְפָנָי הַקִּדְשׁ
בְּרוּךְ הוּא. וְכֵן יִצְחָק יָצָא מִמֶּנּוּ

עַבְדֵי סִיּוּעָא לְהֵוּא אַתְר דְּבַעֵי לְאַקְמָא.
וְעַל דָּא אַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָהוֹן דְּלֹא יָכִילוּ
לְאַתְתַּקְפָּא רְעוּתָהוֹן בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ.
כִּיּוֹן דְּאַתְחַלְּףָ לִישְׁנָהוֹן לֹא אֶצְלָחוּ בְּעוֹבְדָא
בְּגִין דְּחִילָא דְלַעֲיִלָא לֹא יָדְעֵי וְלֹא
אַשְׁתְּמוּדְעֵי בַר בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ. וְכֵן אַתְבַּלְבַּל
לִישְׁנָא דְלָהוֹן אַתְחַלַּשׁ חִילִיָּהוֹן וְאַתְבַּר
תְּקֻפָּא דְלָהוֹן.

הָא חֲזִי, דְהָא מְלָה (דָּא) דְאַמְרֵי תַתְּאֵי
בְּלִשׁוֹן הַקִּדְשׁ, כֹּלְהוּ חִילֵי שְׁמִיָּא יָדְעֵי
בֵּיה וְאַתְתַּקְפֵי בֵּיה. וְלִישָׁן אַחֲרָא לֹא יָדְעִין
וְלֹא אַשְׁתְּמוּדְעֵי בֵּיה. וְעַל דָּא אֲלִין כִּיּוֹן
דְּאַתְבַּלְבַּל לִישְׁנָא דְלָהוֹן, מִיָּד וַיִּחְדְּלוּ
לְבִנְוֹת הָעִיר. דְהָא אַתְבַּר חִילִיָּהוּ וְלֹא
יָכִילוּ לְמַעַבְד מַדֵּי בְרַעוּתָא דְלָהוֹן.

לְחִוֵי שְׁמִיָּה (דֵּי אֱלֹהִים) (דְּקֻדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא) מְבַרְךְ מִן
עֲלָמָא וְעַד עֲלָמָא, דֵּי חֲכָמְתָּא
וּגְבוּרְתָּא דֵּי לֵיה הִיא. (דניאל ב) דְהָא בְּגִין (דָּא)
דְּאַנְחִית קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רַזִּי דְחֲכָמְתָּא
לְעֲלָמָא, אַתְקַלְקְלוּ בֵּיה בְּנֵי נְשָׂא וּבְעוּ
לְאַתְגָּרָא בֵּיה.

יְהִב חֲכָמְתָּא עֲלָהָ לְאָדָם הַרְאֵנוּ,
וּבְהֵיחִיא חֲכָמָה (דָּף שו"ע) דְאַתְגַּלִּי לֵיה
יָדַע דְרָגִין, וְאַתְדַּבַּק בִּיצִר הָרַע, עַד
דְּאַסְתַּלְקוּ מִגְּוִיָּה מְבוּעֵי דְחֲכָמְתָּא. וְלִבְתַּר
תְּב קָמֵי מְאַרְיָה, וְאַתְגַּלְיִין לֵיה מְגִיָּהוּ וְלֹא
כְּקִדְמִיתָא. לִבְתַּר בְּהֵוּא סִפְרָא דִּילֵיהָ יָדַע
חֲכָמָאן. וְלִבְתַּר אֲתוּ בְּנֵי נְשָׂא וְאַרְגִּיזוּ
קָמֵיהָ.

יְהִב חֲכָמְתָּא לְנַח וּפְלַח בָּהּ לְקִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, לִבְתַּר מֵה כְּתוּב וַיִּשְׁתַּ מִן הַיַּיִן
וַיִּשְׁכַּר וַיִּתְגַּל כְּמָה דְאַתְמָר. יְהִב חֲכָמְתָּא
לְאַבְרָהָם וּפְלַח בָּהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

עשו. יעקב לקח שתי אחיות.
נתן חכמה למשה, מה פתוב
בו? (במדבר יב) בכל ביתי נאמן
הוא. ולא היה כמשה שמש
נאמן בכל הדרגות, ולא סטה
לבו בתשוקת אחד מהם, אלא
עמד באמונה עליונה פראוי.
נתן חכמה עליונה לשלמה
המלך, אחר כך מה פתוב בו?
(משלי א) משלי שלמה, (שם ל)
המשא נאם הגבר לאיתאאל
לאיתאאל ואכל. אמר שלמה,
אתי אל, והחכמה שלו היא.
ואכל - ואני יכול לעשות
רצוני. אחר כך (מלכים א-יח) ויקם
ה' שטן לשלמה וגו'.

בא ראה, משום קצת חכמה
שמצאו אלה מאותה חכמת
הראשונים, התגרו בקדוש-
ברוך-הוא, וכנו מגדל ועשו
כל מה שעשו, עד שהתפזרו
מעל פני הארץ, ולא נשארה
בהם חכמה לעשות דבר. אבל
לעתיד לבא הקדוש ברוך הוא
יעורר חכמה בעולם ויעבדו
אותו בה. זהו שפתוב (יחזקאל לו)
ואת רוחי אתן בקרבכם
ועשיתי. לא פראשונים
שהשחיתו בה את העולם,
אלא - ועשיתי את אשר בחקי
תלכו ומשפטי תשמרו
ועשיתם.

רבי יוסי ורבי חייא היו
הולכים בדרך. אמר לו רבי
יוסי לרבי חייא, נפתח בתורה
ונאמר דבר. פתח רבי יוסי
ואמר, (דברים כג) פי ה' אלהיך
מתהלך בקרב מחנהך להצילך
ולתת איביך לפניך והיה
מחנהך קדוש ולא יראה בך
ערות דבר ושב מאחריך. פי ה'
אלהיך מתהלך? מהלך מיבעי ליה. אלא
צריך להיות! אלא כמו
שנאמר (בראשית א) מתהלך בגן

לבקר נפק מניה ישמעאל דארגזי קמי קדשא
ברוך הוא. וכן יצחק נפק מניה עשו. יעקב
נסב תרין אחתן.

יהב חכמתא למשה מה כתיב ביה (במדבר יב)
בכל ביתי נאמן הוא. ולא הוה כמשה
שמש מהימן בכלהו דרגין ולא סטא לביה
בתיאובתא דחד מנייהו. אלא קאים
במהימנותא עלאה כדקא יאות.

יהב חכמתא עלאה לשלמה מלפא. לבתר
מה כתיב ביה (משלי א) משלי שלמה (משלי ל)
המשא נאם הגבר לאיתאאל לאיתאאל ואכל.
אמר שלמה אתי אל וחקמתא דיליה הוא.
ואוכל ואיכול למעבד רעותי. לבתר (מלכים א יח)
ויקם יי שטן לשלמה וגו'.

תא חזי, בגין זעירו דחקמתא דאשפחו אלין
מההוא חכמה דקדמאי, אתגרו ביה
בקדשא ברוך הוא, ובנו מגדל ועבדו כל מה
דעבדו. עד דאתבדרו מאנפי ארעא ולא
אשתאר בהו חכמה למעבד מידי. אבל לזמנא
דאתי קדשא ברוך הוא יתער חכמתא בעלמא
ויפלחון ליה בה הדא הוא דכתיב, (יחזקאל לו)
ואת רוחי אתן בקרבכם ועשיתי. לאו כקדמאי
דחבילו ביה עלמא. אלא ועשיתי את אשר
בחקי תלכו ואת משפטי תשמרו ועשיתם.

רבי יוסי ורבי חייא הוו אזלי בארחה. אמר
ליה רבי יוסי לרבי חייא נפתח
באורייתא ונימא מלה. פתח רבי יוסי ואמר
(דברים כג) פי יי אלהיך מתהלך בקרב מחנהך
להצילך ולתת איביך לפניך והיה מחנהך
קדוש ולא יראה בך ערות דבר ושב מאחריך.
פי יי אלהיך מתהלך, מהלך מיבעי ליה. אלא
כמה דאת אמר (בראשית א) מתהלך בגן לרוח
היום. ודא הוא אילנא דאכל מניה אדם

וימצאו? אלא מציאה מצאו שם מסודי החכמה מהקדמונים שהתנערה שם מבני המבול, ובה התעסקו לעשות באותו מעשה שעשו לסרב לקדוש-ברוך-הוא, והיו אומרים בפה ועושים מעשה.

ראה מה פתוב, הן עם אחד ושפה אחת לכלם. משום שהם בלב אחד וברצון אחד ומדברים בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ואין מי שימנע מעשיהם. אבל מה מעשה? אבלכל להם הדרגות של מעלה ולשונם שלמטה, ואז נמנע מעשה שלהם. ומה משום שהיו ברצון ולב אחד ומדברים בלשון הקדש פתוב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודין שלמעלה לא יכל לשלט בהם - אנו או החברים שמתעסקים בתורה, ואנו בלב אחד ורצון אחד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי, מפאן שלאותם בעלי המחלקת אין להם קיום. שהרי בכל פעם שהללו בני העולם אלה עם אלה ברצון אחד ולב אחד - אף על גב שמורדים בקדוש-ברוך-הוא, לא שולט בהם הדין שלמעלה. פיון שחלקו, מיד - ויפץ אתם ה' משם וגו'.

אמר רבי חייא, נשמע שהכל בדבור הפה תלוי, שהרי פיון שהתבלבלו, מיד ויפץ ה' אתם משם. אבל לעתיד לבא מה פתוב? (צפניה א) כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם ה' לעבדו שכם אחד, וכתוב (זכריה יד) והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה ה' אחד ושמו אחד. ברוך ה' לעולם אמן ואמן:

מרזי דחכמתא מקדמאי דאתנער תמן מן בני טופנא, ובה אשתדלו למעבד בההיא עבידתא דעבדו לסרבא ביה בקדשא בריף הוא, והווי אמרי בפומא ועבדי (דף עו ע"ב) עבידתא.

חמי מה כתיב הן עם אחד ושפה אחת לכלם. בגין דאנון בלבא חד ורעותא חד וממללי בלשון הקדש. ועתה לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות. ולית מאן דימנע עובדא דלהון. אבל מאי אעביד, אבלכל לון דרגין דלעילא, ולישן דלהון לתתא. וכדין אתמנע עובדא דלהון. ומה בגין דהווי ברעותא ולבא חד וממללי בלשון הקדש פתיב לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות, ודינא דלעילא לא יכיל לשלטאה בהו. אנו או חברייא דמתעסקין באורייתא, ואנו בלבא חד ורעותא חד, על אחת כמה וכמה.

אמר רבי יוסי מפאן לאנון מארי דמחלוקת לית לון קיומא. דהא כל זמנא (ראלין) דבני עלמא אלין עם אלין ברעותא חדא ולבא חד, אף על גב דמרדי ביה בקודשא בריף הוא, לא שלטא בהו דינא דלעילא. פיון דאתפלגו מיד ויפץ יי אותם משם וגו'.

אמר רבי חייא אשתמע דכלא במלה דפומא תלייא. דהא כיון דאתבלבל מיד ויפץ יי אתם משם. אבל בזמנא דאתי מה כתיב, (צפניה א) כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם יי לעבדו שכם אחד וכתיב, (זכריה יד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא והיה יי אחד ושמו אחד. ברוך יי לעולם אמן ואמן:

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

זַהר

לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַח וְאָמַר, (ישעיה מו) שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב, כַּמָּה תִקְיִפִין לְבִייהוּ דְחִיבֵינָא, דְחִמָּאן שְׁבִילֵי וְאַרְחֵי דְאוּרִייתָא וְלֹא מִסְתַּפְּלִין בְּהוּ, וְלְבִייהוּ תִקְיִפִין דְלֹא מְהַדְרִין בְּתִיבְתָא לְגַבֵּי מְרִיהוֹן, וְאַקְרוּן אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה דְמִתְרַחְקֵי מֵאוּרִייתָא.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר דְּמִתְרַחְקֵי מִקְדָּשָׁא בְּרִיף הוּא וְאַנּוּן רְחִיקִין מְנִיָּה, וּבְגִין כֶּף אֲקָרוּן אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה דְלֹא כַּעֲאן לְקַרְבָּא לְגַבֵּי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, כַּגִּין כֶּף אַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה, פִּינּוּ דְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה רְחוּקִים אַנּוּן מִשְׁלוֹם דְלִית לוֹן שְׁלוֹם. דְכְתִיב, (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר יי לְרַשְׁעִים. מָאֵי טַעְמָא כַּגִּין דְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

הָא חֲזַי, אֲבַרְהָם כַּעֲי לְקַרְבָּא לְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא וְאַתְקַרְב. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (תהלים מה) אֶהְבֶּתְ צִדְק וְתִשְׁנֵא רִשְׁע. כַּגִּין דְאַהֲב צִדְק וְשִׁנֵּא רִשְׁע אֶתְקַרְב לְצִדְקָה, וְעַל דָּא כְתִיב, (ישעיה מא) אֲבַרְהָם אוֹהֲבֵי. מָאֵי טַעְמָא אוֹהֲבֵי, כַּגִּין דְכְתִיב אֶהְבֶּתְ צִדְק. רְחִימוּתָא דְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא דְרַחֲמִים (דף עו ע"א) לִיָּה אֲבַרְהָם מְכַל כַּגִּין דְרִיָּה דְהוּוּ אֲבִירֵי לֵב וְאַנּוּן רְחוּקִים מִצְדָּקָה כַּמָּה דְאַתְמַר.

סְתֵרֵי-תוֹרָה

(דף ע"ו ע"ב)

תַּנְאָא בְּתוֹקְפָא דְהֶרְמֵנוּ דְמִלְפָּא, אֲנַצִּיב חַד אֵילְנָא רַבָּא וְתַקִּיף גוּ נְטִיעֵן עֲלֵאִין, נְטִיע אֵילְנָא דָא, בְּתַרִּיסַר תַּחוּמִין

פְּרִשְׁת לָךְ לָךְ

זַהר

לָךְ לָךְ מֵאַרְצֶךָ וְגו'. רַבִּי אֲבָא פִתַח וְאָמַר (ישעיה מו) שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה. שְׁמְעוּ אֵלַי אֲבִירֵי לֵב - כַּמָּה חֲזַקִּים לְבוּתֵיהֶם שֶׁל הַרְשָׁעִים, שְׂרוּאִים אֶת שְׁכִילֵי וְדַרְכֵי הַתּוֹרָה וְלֹא מִסְתַּפְּלִים בָּהֶם, וְלְבוּתֵיהֶם חֲזַקִּים שְׂאִינָם חוֹזְרִים בְּתִשׁוּבָה לְרַבּוֹנָם, וְנִקְרָאִים אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה - שְׁמִתְרַחְקִים מִן הַתּוֹרָה.

רַבִּי חֲזַקְיָה אָמַר, שְׁמִתְרַחְקִים מִן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהֵם רְחוּקִים מִמֶּנּוּ, וּמִשׁוּם כֶּף נִקְרָאוּ אֲבִירֵי לֵב. הֶרְחוּקִים מִצְדָּקָה - שְׂאִינָם רוֹצִים לְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשׁוּם כֶּף הֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה. פִּינּוּ שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, רְחוּקִים הֵם מִשְׁלוֹם, שְׂאִין לָהֶם שְׁלוֹם, שְׁכַתּוּב (ישעיה מח) אֵין שְׁלוֹם אָמַר ה' לְרַשְׁעִים. מָה הַטַּעַם? מִשׁוּם שְׁהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה.

כַּא רָאָה, אֲבַרְהָם רָצָה לְקַרֵּב אֶל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהִתְקַרַּב. זְהוּ שְׁכַתּוּב (תהלים מה) אֶהְבֶּתְ צִדְק וְתִשְׁנֵא רִשְׁע. מִשׁוּם שְׂאֶהֱב צִדְק וְשִׁנֵּא רִשְׁע, הִתְקַרַּב לְצִדְקָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (ישעיה מא) אֲבַרְהָם אוֹהֲבֵי. מָה הַטַּעַם אוֹהֲבֵי? מִשׁוּם שְׁכַתּוּב אֶהְבֶּתְ צִדְק. הַאֲהֲבָה שְׂאֶהֱב אֲבַרְהָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְכַל כַּגִּין דְרוּו, שְׁהִיוּ אֲבִירֵי לֵב, וְהֵם רְחוּקִים מִצְדָּקָה, כְּמוֹ שְׁנַתְּבָר.

סְתֵרֵי תוֹרָה

לְמַדְנֵנוּ בְּתַקִּיף רְצוֹן הַמֶּלֶךְ נְטִיע אֵילָן אֶחָד גְּדוֹל וְחֲזָק בְּתוֹף הַנְּטִיעוֹת הַעֲלִיוֹנוֹת, הַנְּטִיעָה שֶׁל הָאֵילָן הַזֶּה בְּתַרִּיסַר תַּחוּמִים מְסֻבָּת. בְּאַרְבַּעַה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם פְּרוּשָׁה רְגְלוֹ. ת"ק

פּרסאות מסעותיו. כל הרצונות של אותם פרסות בו תלויים. כשזה מתעורר, כלם מתעוררים עמו. אין מי שיוצא מרצונו. אחר כך כלם ברצון אחד עמו. קם מלמעלה, [וירד] יורד במסעותיו לתוך היס. ממנו היס [מתגלה] מתמלא. הוא המקור [של כל] המים הנובעים, תחתיו נחלקים כל מימי בראשית. השקאות הגן תלויים בו.

כר הנשמות של העולמים פורחות ממנו. הנשמות הללו נכנסות לגן לרדת לעולם הזה. כשיוצאת נשמה, היא מתברכת בשבע ברכות להיות אב [ליום ויום] לגוף [ולחיות] בעליה [של הדמות העליונה]. זהו שכתוב ואמר ה' אל אברהם. הרי נשמה עלונה אבא [ליום ויום] לגוף בעליה [של דמות] עליונה.

בשרוצה [הנפש] לרדת לעולם הזה, משביע אותה הקדוש ברוך הוא לשמר את מצוות התורה ולעשות רצונו, ומוסר לה מאה מפתחות של ברכות של כל יום להשלים את הדרךגות העליונות פחשובן ל'ך ל'ך. שהרי כלם נמסרו לה כדי לתקן בהם את הגן ולעבדה ולשמרה. מארצך - זה גן העדן.

[ומולדתך - זה הגוף, שנקרא עין חמים, שהוא תריסר שבטים עליונים. ומבית אביך - זו השכינה. אביך זה הקדוש ברוך הוא, שנאמר (משלי כח) גזול אביו ואמו אביו ואמר אין פשע וגו'. ואין אביו אלא הקדוש ברוך הוא, ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר ארצך - זה הוא העולם הזה.] [ס"א ומולדתך - זה עין חמים. ומבית אביך - תריסר תחומים, שבטים עליונים. אל הארץ אשר ארצך - זהו העולם הזה]. עד כאן סתרי תורה.

רבי יוסי פתח, (תהלים פד) מה ידידות משכנותיך ה' צבאות. ידידות משכנותיך ה' צבאות. כמה יש לבני אדם להסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא, שהרי כל בני האדם לא יודעים ולא מסתפלים על מה עומד העולם ועל מה הם קמים. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה שמים מאש וממים מערבים יחד, ולא היו קופאים, ואחר כך קפאו ועמדו ברוח עליונה,

אסתחר, בארבע סטרין דעלמא פרישא רגליה. ת"ק פרסי מטלנוי, כל רעותין דאנון פרסין ביה תליין, בד אתער האי, בלהו מתערין בהדיה לית מאן דנפיק מרעותיה. לבתר, בלהו ברעותא חדא בהדיה, קם מלעילא (ס"א נחית) אתנחית במטלנוי לגו ימא. מניה ימא (אתגלי) אתמלייא. איהו מקורא (דכל ר"א לכל) מיין דנבעין. תחותיה מתפלגין כל מימיו דבראשית, שקיו דגנתא ביה תליין.

כל נשמתין דעלמא מניה פרחין. נשמתין אליון עאלין בגנתא לנחמא להאי עלמא. נשמתא כד נפקא אתברכא בשבע ברכאן למהוי אבא (ר"א ל"ג לרוחא ורם) לגופא (ולמחיו) בסליקו (דדיוקנא עלאה הוה דכתיב ואמר יי אל אברהם הא נשמתא עלאה אבא (ר"א ל"ג לרוחא ורם) לגופא בסליקו) דדיוקנא עלאה.

כד בעיא (נפשא) לנחמא להאי עלמא, אומי לה קדשא בריך הוא למיטר פקודי אורייתא ולמעפד רעותיה. ומסר לה מאה מפתחאן דברכאן דכל יומא לאשלמא לדרגין עלאין פחושפון ל'ך ל'ך, דהא בלהו אתמסר לה בגין לאתקנא בהו לגנתא ולמפלח לה ולנטרא לה. מארצך דא גנתא דעדן.

[ומולדתך דא גופא דאתקרי אילנא דחיי דאיהו תריסר שבטין עלאין. ומבית אביך דא שכניתא. אביך דא קדשא בריך הוא. שנאמר (משלי כח) גזול אביו ואמו ואמר אין פשע וגו'. ואין אביו אלא קדשא בריך הוא ואין אמו אלא כנסת ישראל. אל הארץ אשר ארצך דא איהו האי עלמא, (נ"א ומולדתך דא אילנא דחיי, ומבית אביך תריסר תחומין שבטין עלאין. אל הארץ אשר ארצך דא איהו האי עלמא), (עד כאן סתרי תורה).

רבי יוסי פתח (תהלים פד) מה ידידות משכנותיך יי צבאות. כמה אית לון לבני נשא לאסתפקלא בפולחנא דקדשא בריך הוא. דהא כל בני נשא לא ידעי ולא מסתפלי על מה קאים עלמא. ואנון על מה קיימין. דכד ברא קדשא בריך הוא עלמא עבד שמיא מאש

כמה יש לבני אדם להסתפל בעבודת הקדוש ברוך הוא, שהרי כל בני האדם לא יודעים ולא מסתפלים על מה עומד העולם ועל מה הם קמים. שכאשר ברא הקדוש ברוך הוא את העולם, עשה שמים מאש וממים מערבים יחד, ולא היו קופאים, ואחר כך קפאו ועמדו ברוח עליונה,

ומשם שתל את העולם לעמד על עמודים, ואותם התומכים לא עומדים אלא ברוח הדין. ובשעה שאותה הרוח עולה, כלם מתרופפים וזעים והעולם רותת. זהו שכתוב (איוב ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. והכל עומד על התורה. שפאשר ישראל משתדלים בתורה, מתקים העולם, ואותם העמודים התומכים קימים במקומם בקיום שלם.

בא ראה, בשעה שמתעורר חצות הלילה והקדוש ברוך הוא נכנס לגן העדן להשתעשע עם הצדיקים, כל האילנות של גן העדן מזמרים ומשפחים לפניו, שכתוב (דברי הימים-א טז) אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'.

והכרוז קורא בחיל ואומר: לכם אומרים קדושים עליונים, מי מכם שנכנסה רוח לאזניו לשמע, ועיניו פקוחות לראות, ולבו פתוח לדעת, בשעה שהרוח של כל הרוחות מרימה את התבשומות הנשמה, ומשם יוצא הקול של הקולות, הצבאות התפזרו לארבעה רוחות העולם.

א. אחד עולה לצד אחד. ב. אחד יורד לאותו הצד. ג. אחד נכנס בין שנים. ד. שנים מתעוררים [מתעוררים] בשלשה. ה. שלשה נכנסים באחד. ו. אחד מוציא גונים. ז. ששה מהם לצד אחד, וששה מהם יורדים לאותו הצד. ח. ששה נכנסים בשנים עשר. ט. שנים עשר מתעוררים בעשרים ושנים. י. ששה כלולים בעשרה. יא. עשרה עומדים באחד.

וממים מתעורבין פחדא ולא הוו גלדי. ולבתר אגלידו וקיימו ברוחא עלאה ומתמן שתיל עלמא, לקיימא על סמכין, ואנון סמכין לא קיימין אלא בההוא רוחא, ובשעתא דההוא רוחא אסתלק פלהו מרפפין וזעין ועלמא ארתת הדא הוא דכתיב, (איוב ט) המרגיז ארץ ממקומה ועמודיה יתפלצון. וכלא קאים על אורייתא, דכד ישראל משתדלי באורייתא מתקיים עלמא ואנון קיימין וסמכין קיימין באורייתא בקיימא שלים.

הא חזי, בשעתא דאתער פלגות ליליא וקודשא בריך הוא עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, פלהו אילנין דבגנתא דעדן מזמרון ומשפחן קמיה. דכתיב, (דברי הימים א טז) אז ירננו עצי היער מלפני יי וגו'.

וכרוזא קרי בחיל ואמר לכוון אמרין קדישין עליונין, מאן מנכון דעייל רוחא באודנוי למשמע, ועינוי פקחין למחמי. ולביה פתוח למנדע, בשעתא דרוחא דכל רוחין ארים בסיימו דנשמתא, ומתמן נפיק קלא דקליא, חילין אתבדר לארבע סטרי עלמא.

א חד סליק לסטר חד. ב חד נחית לההוא סטר. ג חד עייל בין תרין. ד תרין מתערין (מתעוררין) בתלת. ה תלת עיילי בחד. ו חד אפיק גוונין. ז שית מנהון לסטר חד, ושית מנהון נחתי לההוא סטר. ח שית עיילי בתריסר. ט תריסר מתערין בעשרין ותריין. י שית פלילין בעשרה. יא עשרה קאים בחד.

א. פ' כתר עליון הנקרא רחא דכל רוחין כשבא להרים מתיקת הנשמה ממקום הבינה: ב. פירוש הנפש אתרביק ברוח: ג. פ' הרוח יורד למטה להתחבר עם הנפש: ד. פ' הנשמה השוכנת בין רוח לנפש: ה. פ' שאו הרוח והנפש מתעוררין בנשמה: ו. פ' נפש רוח ונשמה כלם נכנסים בבינה או הבינה מוציא ניצוצות: ז. פ' אותן שש ניצוצות הראשונות סוכבות למקום התפארת עולם הבנין שש קצוות ושש ניצוצות יורדות למדת מלכות. ר"ל שבע היכולות ממקום שהן באות: ח. פ' אותן שש שהן בו' ספירות עולם הבנין עולים לשם של י"ב הוויות: ט. פ' אותן י"ב הוויות עולים למקום הבינה מקור כ"ב אותיות: י. פ' הו' ניצוצות שבמלכות ר"ל שבעה היכולות כליל בו' ספירות: יא. פירוש העשר ספירות עומדין בחד נקודה עלאה וכלל המאמר להודיענו מעלת הנשמה ומעלת תורתנו הקדושה:

אוי לאותם שישנים ושנה
בנחיריהם, לא יודעים ולא
מסתכלים איך יקומו בדין
כשהחשובון נמנה, כשנטמא
הגוף, והנשמה משוטטת על פני
האזיר שמאיר ועולה ויורדת,
והשערים לא נפתחים,
ומתגלגלים פאכנים בתוף
הקלע. אוי להם! מי יבקש אותם
שלא יקומו בתענוג הזה? בתוף
המקומות של ענוגי הצדיקים
ונפקד מקומם. ונמסרים בידי
דומה, יורדים ולא עולים.
עליהם פתוב (איוב ז) פלה ענן וילך
כן יורד שאול לא יעלה.

באותה השעה מתעוררת
שלהבת אחת מצד הצפון, ומכה
בארבעה רוחות העולם, ויורדת
ומגיעה לבין פנפי התרנגול,
ומתעוררת בו אותה השלהבת
וקורא. ואין מי שמתעורר, פרט
לאותם צדיקי האמת שעומדים
ומתעוררים בתורה. ואז הקדוש
ברוך הוא וכל אותם הצדיקים
שבתוף גן העדן מקשיבים
לקולם, כמו שנאמר (שיר ח)
היושבת בגנים חברים מקשיבים
לקולך השמיעני.

ויאמר ה' אל אברהם. מה פתוב
למעלה? (בראשית יא) וימת הרן על
פני תרח אביו וגו'. מה אומר
כאן? אלא עד אותו היום לא
היה אדם שמת בחיי אביו פרט
לזה, וכשנזרק אברהם לאש,
נהרג חרן, ומשום זה יצאו משם.
ומי תרג את הרן? אלא כיון שהשליכו את אברהם
לאור כשדים, התגלה עליו הקדוש ברוך הוא
והצילו, והיה חרן אחיו עומד שם.

אמרו הכשדים, בשביל וכותו של חרן נצול. מיד
יצאה שלהבת של אש ושרפה את חרן. והו שכתוב
וימת חרן על פני תרח אביו. ויש שאומרים שאין
שולטת אש בורעו של תרח, אבל נשליך את חרן

לאש, ואם לא יבער, נדע ודאי שאין שולטת האש בורעו. מיד השליכו את חרן לאש (וגשרף) והיה תרח אביו עומד שם. והו שכתוב וימת חרן על פני
תרח אביו.

ווי לאנון דניימי שנתא בחוריהון, לא ידעי
ולא מסתכלאן איך יקומו בדינא
דחושפן אתפקד, (דף ע"ב) פד אסתאב גופא,
ונשמתא שטיא על אנפי דאזירא דטיהרא,
וסלקא ונחתא, ותרעין לא מתפתחן,
מתגלגלן פאכנין בגו קוספיתא. ווי לון מאן
יתבע לון, דלא יקומו בעדונא דא בגו דוכתי
דענוגי דצדיקיא, ואתפקדון דוכתייהו.
ואתמסרון בידא דדומה, נחתי ולא סלקי.
עלייהו כתיב, (איוב ז) פלה ענן וילך כן יורד
שאול לא יעלה.

בההיא שעתא אתער שלהובא חד מסטר
צפון ובטש בארבע סטרי עלמא
ונחית ומטי בין גדפי דתרנגולא ואתער ההוא
שלהובא ביה וקרי, ולית מאן דאתער בר
אנון זכאי קשוט דקיימי ואתערו באורייתא.
וכדין קדשא בריך הוא וכל אנון צדיקיא
דבגו גנתא דעדן צייתי לקליהון. כמה דאת
אמר, (שיר השירים ח) היושבת בגנים חברים
מקשיבים לקולך השמיעני:

ויאמר יי אל אברהם, מה כתיב לעילא (בראשית
יא) וימת חרן על פני תרח אביו וגו'.

מאי איריא הכא, אלא עד ההוא יומא לא
היה בר נש דמית בחיי אבוי בר דא, וכד
אתרמי אברהם לנורא אתקטיל חרן, ובגין דא
נפקו מתמן (מאן קטיל לון לתרו, אלא כיון דרמו אברהם לנורא
דכשראי, אחגלי עליה קדשא בריך הוא ושוכיה, ונתו חרן אחיו קאי תמן.

אמרו כשדאי בגין וכותיה דחרן אשתויב, מיד נפק שלהובא דאשא ואוקריה
לתרו, הדא הוא דכתיב וימת חרן על פני תרח אביו. ואית דאמרי
נרעא דתרח לית אשא שלמא ביה, אבל נרמי לתרו לנורא, ואי לא איתוקד
נדע פודאי דלא שלמא נורא בורעיה, מיד רמי לית לתרו לנורא ואתוקד ותוה
תרח אבוי קאים תמן הדא הוא דכתיב וימת חרן על פני תרח אביו.

ואם לא יבער, נדע ודאי שאין שולטת האש בורעו. מיד השליכו את חרן לאש (וגשרף) והיה תרח אביו עומד שם. והו שכתוב וימת חרן על פני
תרח אביו.

בהואו יומא ידעו כל אומנא ולישנא דלא שיוכיה לאברהם אלא קדשא ברוך הוא דאיהו ויחידאי דעלמא, ונתנו מיתתין בנייהו למשכניה דאברהם ואמרין ליה חמינו לה, דאת רחין בקדשא ברוך הוא דאיהו רבניה דעלמא, אוליה לבננא מאורקד דאת רבע, ועלייהו אמר קרא (תהלים מז) נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם).

תא חזי, מה כתיב ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו'. ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם, אתו מיבעי ליה. דהא כתיב ויקח תרח וגו' מאי ויצאו אתם. אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה נפקו דאנון הו עקרא למיפק מגו אנון חייביא, דכיון דחמא תרח דאברהם בריה אשתזיב מגו נורא, אתהדר למעפד רעותיה דאברהם, ובגין כך ויצאו אתם תרח ולוט.

בא ראה מה כתוב, ויקח תרח את אברהם בנו ואת לוט בן הרן וגו', ויצאו אתם מאור פשדים. ויצאו אתם? אתו היה צריך להיות, שהרי כתוב ויקח תרח וגו'. מה זה ויצאו אתם? אלא תרח ולוט עם אברהם ושרה יצאו, שהם היו העקר לצאת מתוך אותם הרשעים. שפיון שראה תרח שאברהם בנו נצל מתוך האש, חזר לעשות את רצונו של אברהם, ומשום כך ויצאו אתם תרח ולוט.

ובשעתא דנפקו מה כתיב ללכת ארצה כנען. דרעותא דלהון הוה למיהף תמן. מפאן אוליפנא כל מאן דאתער לאתדפאה מסייעין ליה. תא חזי, דהכי הוא דכיון דכתיב ללכת ארצה כנען מיד ויאמר יי אל אברהם לך לך, ועד דאיהו לא אתער בקדמיתא לא כתיב לך לך.

ובשעה שיצאו מה כתוב? ללכת ארצה כנען. שרצונם היה ללכת לשם. מפאן למדנו, כל מי שמתעורר להטהר, מסייעים אותו. בא ראה שכך הוא, שפיון שכתוב ללכת ארצה כנען, מיד - ויאמר ה' אל אברהם לך לך. ועד שהוא התעורר בתחלה, לא כתיב לך לך.

תא חזי, מלה דלעילא לא אתער עד דאתער לתתא בקדמיתא על מה דתשרי ההיא דלעילא, ורזא דמלה, נהורא אוכמא לא אתאחיד בנהורא חנורא עד דאיהי אתערית בקדמיתא, פיון דאיהי אתערית בקדמיתא, מיד נהורא חנורא שרייא עלה.

בא ראה, הדבר שלמעלה לא מתעורר עד שמתעורר למטה בראשונה על מה שישרה עליו אותו שלמעלה. וסוד הדבר - האור השחר אינו נאחז באור הלבן עד שהיא מתעוררת בראשונה. כיון שהיא מתעוררת בראשונה, מיד שורה עליה האור הלבן.

וער דא כתיב (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. בגין דלא יתפסק נהורא חנורא מעלמא לעלמין. וכן (ישעיה סב) המזכירים את יי אל דמי לכם. בגין לאתערא לתתא במה דישרי אתערוותא לכם, כדי לעורר למטה במה שתשרה ההתעוררות שלמעלה.

וער זה כתוב (שם פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל, כדי שלא יפסק האור הלבן מן העולם לעולמים. וכן (ישעיה סב) המזכירים את ה' אל דמי וכן כיון שמעיר אדם התעוררות

[מוֹכֵחַ] בְּרֵאשׁוֹנָה, אִזּוּ מִתְעוֹרְרֵת הַתְּעוֹרְרוֹת שְׁלֹמְעֵלָה. בֵּא רֵאָה, כִּינּוֹן שְׁכֵתוֹב וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים וְגו', מִיָּד - וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר ה' אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, לֵךְ לְךָ - לְעַצְמְךָ, לְתַמְנָן אֶת עַצְמְךָ, וְלַחֲתוּמָן לְתַמְנָן אֶת דְּרָגְתְּךָ. לֵךְ לְךָ - אֵינְךָ אִם כִּדְאִין לְעַמֵּד כְּאֵן בֵּין הַרְשָׁעִים הַלְלוּ. וְסוּד הַדְּבָר - לֵךְ לְךָ, שְׁהָרִי הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא גִתָּן לְאַבְרָהָם רוּחַ שֶׁל חֲכָמָה, וְהָיָה יוֹדֵעַ וּמְצַרֵּף [צְנוּרוֹת] צְדָדִי יִשׁוּב הָעוֹלָם, וְהַסְתַּכַּל בָּהֶם וְשָׁקַל בְּמִשְׁקָל וַיִּדַע אֶת הַפְּחוּת הַמְּמַנִּים עַל צְדָדִי הַיִּשׁוּב.

בְּשִׁהְיָע לְתוֹךְ נִקְדַּת אֲמֻצָּע הַיִּשׁוּב, שָׁקַל בְּמִשְׁקָל וְלֹא הָיָה עוֹלָה בִּידוֹ. הַתְּבוּנָן לְדַעַת אֶת הַכַּח שְׁמַמְנָה עֲלֵיהָ, וְלֹא יָכַל לְהִתְדַבֵּק בְּרֻצוֹנוֹ. שָׁקַל כְּמָה פְּעָמִים, וַרְאָה שְׁהֵנָה מִשָּׁם נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם. הַתְּבוּנָן וְצָרֵף וְשָׁקַל לְדַעַת, וַרְאָה שְׁהֵנָה הַכַּח הַצְּלִינּוֹן שְׁעֲלִיָּה אֵין לוֹ שְׁעוֹר, עֲמַק וְנִסְתָּר, וַאֲיֵנוּ כְּמוֹ הַצְּדָדִים שֶׁל דְּרָגוֹת הַיִּשׁוּב.

הַתְּבוּנָן וְשָׁקַל וַיִּדַע שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁמֵהֲנִקְדָּה הֵיחָא אֲמֻצָּעִיתוֹ שֶׁל הַיִּשׁוּב, מְמַנָּה נִשְׁתַּל כָּל הָעוֹלָם לְכָל צְדָדִיו. כִּף גַּם יָדַע שְׁהָרִי הַכַּח שְׁשׁוֹרָה עֲלֵיהָ, מִשָּׁם יִצְאוּ כָּל שְׂאָר הַפְּחוּת הַמְּמַנִּים עַל כָּל צְדָדִי הָעוֹלָם, וְכֻלָּם אַחֲוָיִם בּוֹ. אִזּוּ (בְּרֵאשִׁית י"א) וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים לְלַכַּת אַרְצָה כְּנַעַן.

עוֹד, הַשְּׂגִיחַ וְשָׁקַל וְצָרֵף לְעַמֵּד עַל בְּרוּר הַדְּבָר שֶׁל אוֹתוֹ הַמְּקוֹם וְלֹא הָיָה יוֹדֵעַ, וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד עֲלֵיהָ לְהַשְׁיֵג. כִּינּוֹן שְׂרָאָה אֶת כַּחוֹ שֶׁל הַמְּקוֹם הַזֶּה וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד עֲלָיו, מִיָּד וַיִּבְאוּ עַד חָרָן וַיִּשְׁבוּ שָׁם.

דְּלַעֲלֵא. וְכֵן כִּינּוֹן דְּאֲתַעֵר בְּרַ נֶשׁ אֲתַעֵרוּתָא בְּקַדְמִיתָא כְּדִין אֲתַעֵר אֲתַעֵרוּתָא דְּלַעֲלֵא. תָּא חֲזִי, כִּינּוֹן דְּכִתִּיב וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים וְגו' מִיָּד וַיֹּאמֶר יי אֶל אַבְרָם וְגו'.

וַיֹּאמֶר יי אֶל אַבְרָם לֵךְ לְךָ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לֵךְ לְךָ, לְגַרְמָךְ לְאַתְקַנָּא גַרְמָךְ, (לְאַתְקַנָּא) לְאַתְקַנָּא דְּרֵגָא דִּילָךְ. לֵךְ לְךָ, לִית אַנְתָּ (כ"א כְּדִיא) לְמִיָּקָם הַכָּא בֵּין חֲיִיבִין אֲלֵינּוּ. וְרֵזָא דְּמִלָּה לֵךְ לְךָ (דף עח ע"א) דִּהָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לִיָּה לְאַבְרָהָם רוּחָא דְּחֲכָמָתָא, וְהוּא יָדַע וּמְצַרֵּף (צְנוּרִי) סְטָרִי דִּיִּישׁוּבִי עַלְמָא, וְאַסְתַּכַּל בְּהוּ וְאַתְקַל בְּתִיקְלָא וַיִּדַע חִילִין דִּי מְמַנָּן עַל סְטָרִי יִישׁוּבָא.

בְּרַ מְטָא לְגוֹ נְקוּדָה דְּאֲמֻצָּעִיתָא דִּיִּישׁוּבָא תְּקִיל בְּתִיקְלָא וְלֹא הָוָה סְלִיק בְּיַדִּיהָ. אֲשַׁגַּח לְמַנְדַּע חִילָא דִּי מְמַנָּא עֲלָהּ וְלֹא יָכִיל לְאַתְדַּבְּקָא בְּרַעוּתִיָּה, תְּקִיל כְּמָה זְמַנִּין וְחָמָא דִּהָא מִתְמַן אֲשַׁתִּיל כָּל עַלְמָא, אֲשַׁגַּח וְצָרֵף וְתַקַּל לְמַנְדַּע וְחָמָא דִּהָא חִילָא עֲלָהּ דְּעֲלָהּ לִית לִיָּה שְׁעוֹרָא עֲמִיק וְסָתִים וְלֹאוּ אִיְהוּ כְּגוֹוִי דְּסְטָרִי דְּרֵגִי דִּישׁוּבָא.

אֲשַׁגַּח וְתַקִּיל וַיִּדַע דִּהָא כְּמָה דְּמַהֲהִיא נְקוּדָה אֲמֻצָּעִיתָא דִּישׁוּבָא מְנִיָּה אֲשַׁתִּיל כָּל עַלְמָא לְכָל סְטָרִי. הָכִי נְמִי יָדַע דִּהָא חִילָא דְּשָׂרִי עֲלָהּ מִתְמַן נִפְקוּ כָּל שְׂאָר חִילִין דְּמְמַנָּן עַל כָּל סְטָרִי עַלְמָא, וְכֻלְהוּ בֵּיהּ אַחֲוָיִן. כְּדִין (בְּרֵאשִׁית י"א) וַיִּצְאוּ אֹתָם מֵאוּר כְּשָׂדִים לְלַכַּת אַרְצָה כְּנַעַן.

עוֹד אֲשַׁגַּח וְתַקִּיל וְצָרֵף לְמִיָּקָם עַל בְּרִירָא דְּמִלָּה דִּהָהוּא אֲתַר וְלֹא הָוָה יָדַע וְלֹא יָכִיל לְמִיָּקָם עֲלָהּ לְאַתְדַּבְּקָא, כִּינּוֹן דְּחָמָא תְּקַפָּא דִּהָאִי אֲתַר וְלֹא יָכִיל לְמִיָּקָם עֲלֵיהּ מִיָּד וַיִּבְאוּ עַד חָרָן וַיִּשְׁבוּ שָׁם.

מה הטעם של אברהם? אלא שהוא היה יודע ומצא את כל אותם השליטים מנהיגי העולם בכל צדדי הישוב, והיה שוקל ומצא את מנהיגי הפוכים והמזלות שלהם מי הם החזקים אלו על אלו. והיה שוקל את כל ישובי העולם [ולא] והיה עולה בידו. פשהגיע למקום הזה ראה את חזק העמקים ולא יכל לעמד בו. פיון שראה הקדוש ברוך הוא את התעוררותו ותשיבותו, מיד התגלה עליו ואמר לו לך לך, לדעת אותך ולתקן עצמך.

מארצה - מאותו הצד של הישוב שהיית נדבק בו. וממולדתך - מאותה החכמה שאתה מתבונן ושוקל את תולדתך והרגע והשעה והזמן שגולדת בו, ובאותו הפוכב ובאותו המזל. ומבית אביך - שלא תשגיח בבית אביך. ואם יש לך שרש להצליח בעולם מבית אביך, משום כך לך לך מהחכמה הזו ומההשגחה הזו בא ראה שפך הוא, שהרי יצאו מאור פשדים והיו בחרן, למה יאמר לו לך לך מארצה וממולדתך? אלא עקר הדבר פמו שנאמר. אל הארץ אשר ארצה. ארצה - מה שלא יכלת לעמד עליו, ולא יכלת לדעת את פח הארץ ההיא שהוא עמק ונסתר.

ואעשה לגוי גדול וגו'. ואעשה - משום שפתוב לך לך. ואברכה - משום שפתוב מארצה. ואגדלה שמך - משום שפתוב ממולדתך. והיה ברכה - משום שפתוב ומבית אביך.

מאי טעמא דאברהם. אלא דאיהו הוה ידע וצריך בכל אנון שלטנין מדברי עלמא בכל סטרי דישובא, והוה תקיל וצריך אנון דשלטין בסטרי דישובא מדברי פכביא ומזליהון, מאן אנון תקיפין אלין על אלין, והוה תקיל כל ישובי דעלמא (ולא) והוה סליק בידוי. פד מטא להאי אתר חמא תקיפו דעמיקין ולא יכיל למיקם ביה. פיון דחמא קדשא בריך הוא אתערותא דיליה ותיאובתא דיליה, מיד אתגלי עליה ואמר ליה לך לך, למנדע לך ולא תקנא גרמך.

מארצה, מההוא סטרא דישובא דהוית מתדבק ביה. וממולדתך, מההוא חכמה דאת משגח ותקיל תולדתא דילך ורגעא ושעתא וזמנא דאתיילידת ביה ובההוא כוכבא ובההוא מזלא. ומבית אביך, דלא תשגח בביתא דאבוך. ואי אית לך שרשא לאצלחא בעלמא מביתא דאבוך, בגין כך לך לך מהחכמה דא ומאשגחותא דא.

תא חזי, דהכי הוא, דהא נפקו מאור פשדים והוה בחרן, אמאי יימא ליה לך לך מארצה וממולדתך. אלא עקרא דמלתא כמה דאתמר. אל הארץ אשר ארצה. ארצה מה דלא יכילת למיקם עליה ולא יכילת למנדע חילא דההיא ארעא דאיהו עמיק וסתים:

ואעשה לגוי גדול וגו' ואעשה, בגין דכתיב לך לך. ואברכה, בגין דכתיב מארצה. ואגדלה שמך, בגין דכתיב וממולדתך. והיה ברכה, בגין דכתיב ומבית אביך.

סתרי תורה

וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל הַאִי בְרַכְתָּא חֲדָא, וְאַבְרָכְךָ תְּרִין, וְאֶגְדְּלָה שְׁמֶךָ תְּלַת, וְהָיָה בְרַכָּה אַרְבַּע. וְאַבְרָכָה מְבַרְכִיךָ חֲמֵשׁ, וּמְקַלְלֶךָ אָאוּר שִׁית. וְנִבְרַכּוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאֲדָמָה הָאֵל שָׁבַע. פִּינּוֹן דְּאֶתְבְּרַכּוּ בְּאֵלִין שָׁבַע בְּרַכָּאן, מַה כְּתִיב וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי לְנַחְתָּא לְהָאִי עֲלָמָא כְּמָה דְּאֶתְפַּקְדָּא.

מִיָּד וַיִּלֶּךְ אֲתוּ לוֹט. דָּא אִיהוּ נַחֵשׁ דְּאֶתְלַטְיָא וְאֶתְלַטְיָא עֲלָמָא בְּגִינְיָה דְּאִיהוּ קָאִים לְפַתְחָא לְאַסְטָאָה לְגוּפָא, וְלֹא תַפְעוּל נִשְׁמַתָּא פּוֹלְחָנָא דְּאֶתְפַּקְדַת עַד דִּיעֲבִרוּן עֲלָה בְּהָאִי עֲלָמָא תְּלַת עֶשֶׂר שָׁנִין, דְּהָא מִתְרִיסַר שָׁנִין וּלְעִילָא נִשְׁמַתָּא אֶתְעַרַת לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא דְּאֶתְפַּקְדַת הָדָא הוּא דְכְתִיב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שָׁבַע וְחֲמֵשׁ תְּרִיסַר אַנּוּן (וּתְרִין עֲלָאִין עֲלִיָּהוּ אַרְבַּע סְרִי אַנּוּן).

וּכְדִין אֶתְחַזִּיאַת נִשְׁמַתָּא בְּהָאִי עֲלָמָא. דְּאִיהִי אֶתְיָא מִחֲמֵשׁ שָׁנִים דְּאַנּוּן ת"ק פְּרַסֵי דְּאִילְנָא דְחַיִי. וְשִׁבְעִים שָׁנָה דָּא אִיהוּ הַהוּא אִילְנָא מִמֶּשׁ דְּאִיהוּ שְׁבִיעָאָה לְדִרְגִין וְשִׁבְעִין שָׁנָה אֶתְקָרִי. פְּדִין נִפְקַת מִהַהוּא זוּהָמָא דְנַחֵשׁ וְעֹאֲלַת בְּפוֹלְחָנָא קְדִישָׁא הָדָא הוּא דְכְתִיב בְּצִאתוֹ מִחֶרֶן (יְמִי ע' שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מִהַהוּא אַרְבַּע סְרִי) מִהַהוּא רוּגְזָא וְתוּקָפָא דְהַהוּא (שָׁטוּ) נַחֵשׁ דְּהָיָה אֶסְטִי לִיָּה עַד הַשְּׁתָּא לְגוּפָא וְשִׁלְטָא עֲלוּי.

בְּאִילְנָא שְׁלִטָּא עֲרָלָה תְּלַת שָׁנִין. בְּכַר נֶשׁ תְּלַת סְרִי שָׁנִין דְּאֶקְרוּן שְׁנֵי עֲרָלָה, פִּינּוֹן דְּאֶעֱבִרוּ עַל גּוּפָא אַנּוּן שָׁנִין וְאֶתְעַבְרַת (ר"א וְאֶתְעַרַת) נִשְׁמַתָּא לְמַפְלַח פּוֹלְחָנָא קְדִישָׁא, פְּקִידַת לְגוּפָא לְרַעוּתָא טְבָא, לְכַפּוּף לְהַהוּא נַחֵשׁ דְּהָא לֹא יְכִיל לְשִׁלְטָאָה כְּמָה דְּהוּי, דְכְתִיב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' (אַבְרָם דָּא י' אֶת שְׂרֵי דָא ה' י' דָּא

סְתָרֵי תוֹרָה
וְאֶעֱשֶׂךָ לְגוֹי גָדוֹל. זֶה בְּרַכָּה אַחַת. וְאַבְרָכְךָ - שְׁתִּים. וְאֶגְדְּלָה שְׁמֶךָ - שְׁלֹשׁ. וְהָיָה בְרַכָּה - אַרְבַּע. וְאַבְרָכָה מְבַרְכִיךָ - חֲמֵשׁ. וּמְקַלְלֶךָ אָאוּר - שֵׁשׁ. וְנִבְרַכּוּ בְךָ כָּל מְשֻׁפְחוֹת הָאֲדָמָה - הֵנָּה שָׁבַע. פִּינּוֹן שֶׁתְּבַרְךָ בְּשָׁבַע הַבְּרָכוֹת הַלְלוּ, מַה כְּתוּב? וַיִּלֶּךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה', לְרֹדֶת לְעוֹלָם הֵנָּה כְּפִי שֶׁהֲצִטָּוָה.

מִיָּד וַיִּלֶּךְ אֲתוּ לוֹט. זֶה הַנַּחֵשׁ שֶׁתְּקַלֵּל וְהַתְּקַלֵּל הָעוֹלָם בְּגִלְלוֹ, שֶׁהוּא עוֹמֵד לְפַתַח לְהַסְטִין לְגוּף, וְלֹא תַפְעַל הַנִּשְׁמָה עֲבוּדָה שֶׁהֲצִטָּוָה עַד שֶׁיַּעֲבִרוּ עֲלֶיהָ בְּעוֹלָם הֵנָּה שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים. שֶׁהִרִי מִשְׁנַיִם עֶשֶׂר שָׁנִים וְמוֹעֵלָה מִתְעוֹרְרַת הַנִּשְׁמָה לְעַבֵּד אֶת הָעֲבוּדָה שֶׁהֲצִטָּוָה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב. וְאַבְרָם בֶּן חֲמֵשׁ שָׁנִים וְשִׁבְעִים שָׁנָה. שָׁבַע וְחֲמֵשׁ הֵם שָׁנִים עֶשֶׂר [וְשְׁנֵי עֲלוּיִים עֲלֶיהֶם - אַרְבַּעַת עֶשֶׂר הֵם].

וְאִזְ נִרְאִית הַנִּשְׁמָה בְּעוֹלָם הֵנָּה, שֶׁהִיא בָּאָה מִחֲמֵשׁ שָׁנִים שֶׁהֵם ת"ק פְּרִסוֹת שֶׁל עֵץ הַחַיִּים. וְשִׁבְעִים שָׁנָה - זֶהוּ אוֹתוֹ אֵילָן מִמֶּשׁ, שֶׁהוּא שְׁבִיעֵי לְדִרְגוֹת וְנִקְרָא שְׁבַעִים שָׁנָה. אִזְ יוֹצֵאת מְאוּתָהּ זִהְמַת הַנַּחֵשׁ, וְנִכְנָסַת לְעֲבוּדָה הַקְּדוּשָׁה. זֶהוּ שְׁכַתּוּב בְּצִאתוֹ מִחֶרֶן [יְמִי שְׁבַעִים שָׁנָה לֹא סְפוּרוֹת חַיִּים מְאוּתָם אַרְבַּע עֶשְׂרֵה] מְאוּתוֹ הִרְגֹז וְהַתְּקַף שֶׁל [הַשָּׁטָן] הַהוּא הַנַּחֵשׁ שֶׁהָיָה מְסִית אוֹתוֹ עַד עַכְשָׁיו אֶת הַגּוּף וְשׁוֹלֵט עֲלוּי.

בְּאֵיִן שׁוֹלֵטַת עֲרָלָה שֶׁלֹּשׁ שָׁנִים. בְּאֶדָם שֶׁלֹּשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנִים שֶׁנִּקְרָאִים שְׁנֵי עֲרָלָה. פִּינּוֹן שֶׁעֲבָרוּ עַל הַגּוּף אוֹתָן הַשָּׁנִים וְהַתְּעַבְרָה [ר"א וְהַתְּעוֹרְרָה] הַנִּשְׁמָה לְעַבֵּד אֶת עֲבוּדַת הַקְּדוּשׁ, הִיא מְצִוָּה אֶת הַגּוּף לְרַצּוֹן טוֹב, לְהַכְנִיעַ אֶת אוֹתוֹ הַנַּחֵשׁ שֶׁהֵנָּה לֹא יְכוּל לְשִׁלֵּט כְּמוֹ שֶׁהָיָה, שְׁכַתּוּב וַיִּקַּח אַבְרָם אֶת שְׂרֵי אִשְׁתּוֹ וְגו' [אַבְרָם ז' י' אֶת שְׂרֵי ז' ה' י' ז' הַנִּשְׁמָה לְנִשְׁמָה, וְהוּא נְכַר. ה' ז' הַנִּשְׁמָה שֶׁל הַנִּקְבָּה]. זֶה הַגּוּף, שֶׁהוּא

לך לך - עה ע"א

אצל הנשמה כמו נקבה אצל הזכר. ואת לוט בן אחיו - זה (יצר הרע) הנחש שלא זו כל כף מן הגוף, משום הדבקות של הגוף לא כל כף זזים (הזמן הוא) ממנו. אבל התעוררות הנשמה תמיד מלקה אותו ומתרה בו ומוכיחה אותו ומכניעה אותו בעל כרחו, ולא יכול לשלט.

ואת כל רכושם אשר רכשו - אלו המעשים הטובים שעושה אדם בעולם הזה בהתעוררות של הנשמה. ואת הנפש אשר עשו בחרן - אותה הנפש שהיתה בראשונה בדבקות בחברות של הערלה ההיא עם הגוף ותקן אותה לאחר מכן, שהרי אחר שלש עשרה שנים ומעלה, כשהנשמה מתעוררת לתקן את הגוף, שניהם מתקנים את אותה הנפש שמשתפת עם חזק הנחש ויתשוקתו הרעה. זהו שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל זה הנשמה מתגברת באותו הנחש לשבר אותו בחזק בשעבוד של תשובה (נ"א בשעבוד של תורה, ומושיך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות כדי שלא יתגבר על הרוח כבראשונה). זהו שכתוב ויעבר.

(ע"כ סתרי תורה).

רבי שמעון אמר, ואעשך לגוי גדול - מצד הימין. ואברכה - מצד השמאל. ואגדלה שמך - מצד האמצע. והיה ברכה - מצד של ארץ ישראל. הנה פאן פסא של ארבעה עמודים שכלם כלולים באברהם. מכאן והלאה ברכות לאחרים שנונים מכאן, שכתוב ואברכה מברכה. ומקללך אאר ונברכו כך כל משפחת האדמה.

רבי אלעזר היה יושב לפני רבי שמעון אביו, והיה עמו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, זה שכתוב לך לך מארצה וממולדתך, פיון שכלם יצאו ללכת, למה לא נאמר לו שכלם

נשמתא לנשמתא והוא זכר. ה' דא נשמתא נוקבא). דא גופא, דאיהו לגבי נשמתא פנוקבא לגבי דכורא. ואת לוט בן אחיו דא (יצר הרע) נחש דלא אעדי כל כף מן גופא, בגין דדבקותא דגופא לא אעדיו כל כף (ומנא ההוא) מניה, אבל אתערוותא דנשמתא אלקי ליה תדיר ואתרי ביה ואוכח ליה וכפיף ליה על פרחיה ולא יכול לשלטאה.

ואת כל רכושם אשר רכשו אלין עובדין טבין דעביד בר נש בהאי עלמא באתערוותא דנשמתא. ואת הנפש אשר עשו בחרן, ההוא נפש דהות בקדמיתא בדבקותא בחברותא דהיא ערלה בהדי גופא ואתקין לה לבתר, דהא לבתר דתליסר שנין וליעלא דנשמתא אתערת לאתקנא לגופא, תרווייהו מתקנין לההיא נפש דמשתתפא בתוקפא דנחש ותאובתיה בישא הדא הוא דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן. ועם כל דא נשמתא אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בתוקפא בשעבודא דתשובה (נ"א בשעבודא דאורייתא, ואמשוד ליה לגבי בתי כנסיות ובתי מדרשות בגין דלא יתגבר על הרוח כדבקרמיתא) הדא הוא דכתיב ויעבור (עד כאן סתרי תורה).

רבי שמעון אמר ואעשך לגוי גדול מסטרא דימינא. ואברכה מסטרא דשמאלא ואגדלה שמך מסטרא דאמצעיתא. והיה ברכה מסטרא דארעא דישראל. הא הכא כרסייא דארבע סמכין דכלהו כלילין ביה באברהם, מכאן ולהלאה ברכאן לאחריני דמתזני מהכא דכתיב ואברכה מברכה (דף עח ע"ב) ומקללך אאר ונברכו כך כל משפחות האדמה.

רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דרבי שמעון אבוי, והווי עמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר ליה רבי אלעזר לרבי שמעון אבוי, האי דכתיב לך לך מארצה

שמעון אביו, והיה עמו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי חזקיה. אמר לו רבי אלעזר לרבי שמעון אביו, זה שכתוב לך לך מארצה וממולדתך, פיון שכלם יצאו ללכת, למה לא נאמר לו שכלם

יִצְאוּ? שְׁהִירֵי אָף עַל גַּב שְׁתַּרְחָה
הִיָּה עוֹבֵד לְעִבּוּדָה זָרָה, פִּיּוֹן
שֶׁהַתְּעוּרָר בְּהַתְּעוּרָרוֹת טוֹבָה
לְצֵאת עִם אֲבֵרָהֶם, וְרֵאִינוּ
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְרַצֶּה
מִתְּשׁוּבַת הַרְשָׁעִים, וְהַתְּחִיל
לְצֵאת, לָמָּה לֹא כְּתוּב לְכוּ לָכֶם?
לָמָּה לְאַבְרָהָם לְבָדוּ לָךְ לָךְ?.

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִם תֹּאמַר
שְׁתַּרְחָה, כְּשִׁיצָא מֵאוּר כְּשָׂדִים, זֶה
הִיָּה כְּדִי לְחֹזֵר בְּתִשׁוּבָה - לֹא
כֵּן! אֲלֵא כְּשִׁיצָא, יִצָּא לְהַנְצִיל,
שְׁפָל בְּנֵי אֲרָצוֹ רָצוּ לְהַרְגֵּ אֹתוֹ.
פִּיּוֹן שָׂאוּ שְׁנֵצֵל אֲבֵרָהֶם, הָיוּ
אוֹמְרִים לְתַרְח: אֵתָּה הוּא שְׁהִיִּית
מְטַעֵה אֹתוֹ בְּפִסְלִים הַלְלוּ.
וּמִתּוֹךְ הַהִפְתָּדָה שְׁלָהֶם יִצָּא
תַּרְח. פִּיּוֹן שֶׁהִגִּיעַ לְחֶרֶן, לֹא יִצָּא
מִשָּׁם אַחַר כֵּן, שְׁכַתוּב וַיִּלְךְ
אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' וַיִּלְךְ
אִתּוֹ לוֹט. וְאֵלּוּ תַרְח לֹא כְּתוּב [ב]

[ב]לָּה אֵלּוּ וַיִּצָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (אֵיבֹב לַח) וַיִּמְנַע
מִרְשָׁעִים אוֹרֶם וַיִּזְרַע רָמָה
תִּשְׁבֵּר. הַפְּסוּק הַזֶּה הַקְּיִמוּהוּ,
אָבֵל וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרֶם - זֶה
נִמְרֹד וּבְנֵי דָוִד שִׁיצָא אֲבֵרָהֶם
מֵהֶם, שְׁהִיָּה אוֹרֶם. וַיִּזְרַע רָמָה
תִּשְׁבֵּר - זֶה נִמְרֹד.

דִּבֶּר אַחַר וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרֶם
- זֶה תַרְח וּבְנֵי בֵיתוֹ. אוֹרֶם - זֶה
אַבְרָהָם. לֹא כְּתוּב הָאוֹר אֲלֵא
אוֹרֶם, שְׁהִיָּה עִמָּהֶם. וַיִּזְרַע רָמָה
תִּשְׁבֵּר - זֶה נִמְרֹד, שְׁהִיָּה מְטַעֵה
אַחֲרָיו אֵת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם,
וּמִשּׁוּם כֵּן כְּתוּב לָךְ לָךְ, כְּדִי
לְהֵאִיר לָךְ וּלְכָל אוֹתָם שִׁיצָאוּ
מִמָּךְ מִכָּאן וְהִלְאָה.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, (שֵׁם לוֹ) וַעֲתָה לֹא
רָאוּ אוֹר בְּהִיר הוּא בְּשָׁחֻקִים
וְרוּחַ עֲבָרָה וּתְטַהֵרֶם. וַעֲתָה לֹא
רָאוּ אוֹר - מִתִּי? בְּשַׁעֲהָ שְׁאָמַר
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְאַבְרָהָם לָךְ
לָךְ מֵאַרְצֶךָ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית

וּמִמּוֹלַדְתְּךָ, פִּיּוֹן דְּכֻלְהוּ נִפְקוּ לְמַהֵךְ, אֲמַאי
לֹא אֶתְמַר לִיָּה דְּכֻלְהוּ יִפְקוּן. דְּהָא אָף עַל גַּב
דְּתַרְח הָוָה פְּלַח לְעִבּוּדָה זָרָה. פִּיּוֹן דְּאֶתְעַר
בְּאַתְעַרוּתָא טַב לְמִיפַק בְּהַדִּיָּה דְאַבְרָהָם,
וְחַמִּינָן דְּקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֶתְרַעֵי בְּתִיבְתָא
דְּחִיִּיבֵינָא וְשָׂרָא לְמִיפַק אֲמַאי לֹא כְּתִיב לְכוּ
לָכֶם, אֲמַאי לְאַבְרָהָם בְּלַחֲדוּי לָךְ לָךְ.

אָמַר לִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי תִימָא דְתַרְח כַּד
נִפַּק מֵאוּר כְּשָׂדִים בְּגִין לְאַהֲדָרָא
בְּתִשׁוּבָה הָוָה, לָאוּ הִכִּי. אֲלֵא כַּד נִפַּק
לְאַשְׁתְּזַבָּא נִפַּק, דְּהוּוּ כְּלָהוּ בְּנֵי אֲרַעִיָּה בְּעֵאן
לְמַקְטִילֵיהּ. פִּיּוֹן דְּחֻזוֹ דְּאַשְׁתְּזִיב אֲבֵרָהֶם הוּוּ
אָמַרִי לִיָּה לְתַרְח, אֲנָתָּה הוּא דְהָוִית מְטַעֵי לָךְ
בְּאַלִּין פְּסִילִין, וּמִגּוֹ דְּחֻלָּא דְלָהוֹן נִפַּק תַּרְח,
פִּיּוֹן דְּמִטָּא לְחֶרֶן לֹא נִפַּק מִתַּמָּן לְבִתְרָה,
דְּכְתִיב וַיִּלְךְ אַבְרָם כְּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יְי וַיִּלְךְ
אִתּוֹ לוֹט, וְאֵלּוּ תַרְח לֹא כְּתִיב (בֵּית וַיִּלְךְ, אֲלֵא וַיִּצָּא).

פְּתַח וְאָמַר (אֵיבֹב לַח) וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרֶם
וַיִּזְרַע רָמָה תִּשְׁבֵּר. הָאִי קָרָא אוֹרֶם וְהָוָה,
אָבֵל וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרֶם, דָּא נִמְרֹד וּבְנֵי
דְרִיָּה דְנִפַּק אֲבֵרָהֶם מִנִּיָּהוּ דְהָוָה אוֹרֶם.
וַיִּזְרַע רָמָה תִּשְׁבֵּר, דָּא נִמְרֹד.

דִּבֶּר אַחַר וַיִּמְנַע מִרְשָׁעִים אוֹרֶם, דָּא תַרְח
וּבְנֵי בֵיתֵיהּ. אוֹרֶם, דָּא אֲבֵרָהֶם. הָאוֹר
לֹא כְּתִיב אֲלֵא אוֹרֶם דְּהָוָה עִמָּהוֹן. וַיִּזְרַע
רָמָה תִּשְׁבֵּר, דָּא נִמְרֹד דְּהָוָה מְטַעֵי אֲבֵרָהֶם
כָּל בְּנֵי עֲלָמָא, וּבְגִין כֵּן כְּתִיב לָךְ לָךְ. בְּגִין
לְאַנְהָרָא לָךְ וּלְכָל אַנּוּן דְּיִפְקוּן מִינָךְ מִכָּאן
וְהִלְאָה.

הוּוּ פְּתַח וְאָמַר, (אֵיבֹב לוֹ) וַעֲתָה לֹא רָאוּ אוֹר
בְּהִיר הוּא בְּשָׁחֻקִים וְרוּחַ עֲבָרָה
וּתְטַהֵרֶם. וַעֲתָה לֹא רָאוּ אוֹר, אִימְתִי, בְּשַׁעֲתָא
דְּאָמַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאַבְרָהָם לָךְ לָךְ

אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא בִּשְׁחָקִים -
שְׂרָצָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַדְבִּיק
אֶת אַבְרָהָם בְּאוֹר הַהוּא שְׁלֹמֶלָה
וּלְהַאֲוִיר שֵׁם. וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרם
- שְׁהִירי אַחַר כֵּן שָׁבוּ בְּתַשׁוּבָה
תָּרוּחַ וְכָל בְּנֵי בֵיתוֹ (נ"א וְכָל בְּנֵי עִירוֹ).
בְּנֵי בֵיתוֹ (נ"א בְּנֵי עִירוֹ), שְׁכָתוּב וְאֵת
הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֹן. תָּרוּחַ,
שְׁכָתוּב וְאֵתָה תְּבוּא אֶל אַבְתִּיךָ
בְּשָׁלוֹם וּגּוֹ'.

וַיִּלְךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' .
אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, בֹּא רְאֵה, שְׁהִירי
לֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר
אֵלָיו ה' , אֲלֵא וַיִּלְךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
לְךָ לְךָ, שְׁהִירי בְּרֵאשׁוֹנָה עָשׂוּ
יֵצִיאָה, שְׁכָתוּב וַיֵּצֵאוּ אֶתֶם מֵאוֹר
כְּשֶׁדִים לְלֶכֶת אֲרָצָה כְּנַעַן. וְעַכְשָׁו
כְּתוּב וַיִּלְךְ, וְלֹא כְּתוּב וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו ה' - שְׁהִבְטִיחַ לוֹ
אֶת כָּל הַהִבְטָחוֹת. וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט
- שֶׁהִתְחַבֵּר עִמּוֹ כְּדֵי לְלַמֵּד
מִמֶּעֲשָׂיו, וְעַם כָּל זֶה לֹא לְמַד כָּל
זֶה. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר, אֲשֶׁרִי
הַצְּדִיקִים שְׁלוֹמֵדִים דְּרַכֵּי הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא כְּדֵי לְלַכֵּת בֵּיהֶם וּלְיָרֵא
מִמֶּנּוּ מֵאוֹתוֹ יוֹם הַדִּין שְׁעֵתִיד
אָדָם לְתַת דִּין וְחֲשׁוֹבֹן לְקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (אֵיב לז) בֵּיד כָּל אָדָם
יַחְתּוּם לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ.
הַפְּסוּק הַזֶּה בְּאֵרוּהוּ. אָכֵל בֹּא
רְאֵה, בַּיּוֹם הַהוּא שְׁנִשְׁלָמִים יָמִי
הָאִישׁ לְצֵאת מִן הָעוֹלָם, הַיּוֹם
הַהוּא שֶׁהַגּוֹף נִשְׁפָּר וְהַנֶּפֶשׁ רוֹצָה
לְהַפְרֵד מִמֶּנּוּ, אִזּוּ נִתְּנָת רְשׁוֹת
לְאָדָם לְרֵאוֹת מַה שֶּׁלֹּא הֵיטָה לוֹ
רְשׁוֹת לְרֵאוֹת בְּזִמְן שֶׁהַגּוֹף שֶׁלֹּט
וְעַמֵּד עַל בְּרִיו.

וְאִזּוּ עוֹמְדִים עָלָיו שְׁלֵשָׁה שְׁלִיחִים
וּמְחַשְׁבִּים זְמִיו וְחֲטָאוֹ וְכָל מַה
שֶׁעָשָׂה בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְהוּא מוֹדֶה
עַל הַכָּל בְּפִיּוֹ, וְאַחַר כֵּן הוּא חוֹתֵם

מֵאֲרָצָךְ וּמִמּוֹלַדְתְּךָ וּמִבֵּית אָבִיךָ. בְּהִיר הוּא
בִּשְׁחָקִים. דְּבַעַא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְאֲדַבְקָא
לִיָּה לְאַבְרָהָם בְּהוּא אוֹר דְּלַעִילָא וּלְאַנְהָרָא
תְּמָן. וְרוּחַ עֲבָרָה וְתַטְהֵרם. דְּהָא לְבַתָּר תְּבוּ
בְּתִיבְתָא תָּרוּחַ וְכָל בְּנֵי בֵיתִיה (נ"א וְכָל בְּנֵי מַאתִיה).
בְּנֵי בֵיתִיה (נ"א בְּנֵי מַאתִיה) דְּכְתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ
אֲשֶׁר עָשׂוּ בַּחֲרֹן. תָּרוּחַ, דְּכְתִיב וְאֵתָה תְּבוּא
אֶל אַבְתִּיךָ בְּשָׁלוֹם וּגּוֹ'.

וַיִּלְךְ אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי. אָמַר רַבִּי
אֲלֵעָזָר תָּא חֲזִי, דְּהָא לֹא פְתִיב וַיֵּצֵא
אַבְרָם כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי. אֲלֵא וַיִּלְךְ. כְּמָה
דְּאֵת אָמַר לְךָ לְךָ, דְּהָא יֵצִיאָה בְּקַדְמִיתָא
עַבְדוֹ דְּכְתִיב וַיֵּצֵאוּ אֶתֶם מֵאוֹר כְּשֶׁדִים לְלֶכֶת
אֲרָצָה כְּנַעַן, וְהַשְׁתָּא כְּתִיב וַיִּלְךְ וְלֹא פְתִיב
וַיֵּצֵא.

כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר אֵלָיו יי, דְּאֲבָטַח לִיָּה בְּכֻלְהוּ
הַבְּטָחוֹת. וַיִּלְךְ אִתּוֹ לוֹט, דְּאֵתְחַבֵּר
עִמִּיה בְּגִין לְמִילַף מַעוּבְדוּי, וְעַם כָּל דָּא לֹא
אוּלִיף פּוּלִי הָאִי. אָמַר רַבִּי אֲלֵעָזָר זְפֵאִין
אַנּוּן צְדִיקָיָא דְאוּלְפִי אֲרַחוּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא בְּגִין לְמִיהָךְ בְּהוּ וּלְדַחֲלָא מְנִיה מַהֵהוּא
יוֹמָא דְדִינָא דְזִמִּין בְּר נֶשׁ לְמִיָּהב דִּינָא
וְחוּשְׁבָנָא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

פָּתַח וְאָמַר, (אֵיב לז) בֵּיד כָּל אָדָם יַחְתּוּם
לְדַעַת כָּל אֲנָשִׁי מַעֲשָׂהוּ הָאִי קְרָא
אוּקְמוּהָ. אָכֵל (דף עט ע"א) תָּא חֲזִי בְּהוּא יוֹמָא
דְּאֲשְׁלִימוֹ יוֹמוֹי דְבַר נֶשׁ לְאַפְקָא מַעֲלָמָא,
הַהוּא יוֹמָא דְגּוּפָא אַתְּבַר וּנְפִשָׁא בְּעִיא
לְאַתְפָּרְשָׁא מְנִיה, כְּדִין אַתְיִיהִיב רֶשׁוּ לְבַר
נֶשׁ לְמַחְמִי מַה דְּלֹא הוּה לִיָּה רֶשׁוּ לְמַחְמִי
בְּזִמְנָא דְגּוּפָא שְׁלֵטָא וְקָאִים עַל בְּרִיָּיה.

וְכַדִּין קְיִימִי עֲלִיָּה תְּלַת שְׁלִיחִין וְחֲשַׁבֵי יוֹמוֹי
וְחוּבּוֹי וְכָל מַה דְּעַבַד בְּהָאִי עֲלָמָא, וְהוּא אוֹדֵי עַל כְּלָא בְּפוּמִיָּה,

עליו בידו. זהו שכתוב ביד כל אדם יחתום. ובידו כלם חתומים לדון אותו [באותו ר"א בוח] העולם על הראשונים ועל האחרונים, על חדשים ועל ישנים, לא נשכח אחד מהם. זהו שכתוב לדעת כל אנשי מעשהו. וכל אותם המעשים שעשה בעולם הזה בגוף ורוח, כף גם נותן חשבון בגוף ורוח בטרם יצא מן העולם בא ראה כמה הרשעים קשי ערף בעולם הזה, כף גם אפלו בשעה שרוצים לצאת מן העולם הזה הם קשי ערף. משום כף אשרי האיש שלומד בעולם הזה את דרכי הקדוש ברוך הוא כדי ללכת בהם. והרשע, אף על פי שמסתכל באלו [נ"א שמשטרל עם] הצדיקים, מקשה ערף ולא רוצה ללמד. ומשום כף יש לצדיק להתזיק בו. ואף על גב שהרשע מקשה ערף הוא, לא יעזב אותו, ויש לו להתזיק בידו ולא יעזב אותו. פי אם יעזב אותו, ילך ויחריב את העולם.

בא ראה מאלישע שדחה את גיחזי. וכן באברהם - כל פעם שלוט היה עמו, לא התחבר עם הרשעים. פיון שנפרד ממנו, מה פתוב? ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן. וכתוב ויאהל עד סדום. מה פתוב אחר כף? ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד.

אמר רבי אבא, זה שאמרת וילך אברהם ולא כתוב ויצא אברהם - זה יפה. אבל בסוף הפסוק מה פתוב? בצאתו מתרן. אמר רבי אלעזר, פתוב מתרן, והיציאה ההיא מארץ מולדתו היתה בראשונה.

ויקח אברהם את שרי אשתו. מה זה ויקח? אלא משך אותה בדברים נעימים, משום שאין רשות לאדם להוציא את אשתו

ולכתר הוא חתים עליה בידיה, הדא הוא דכתיב ביד כל אדם יחתום, ובידיה פלהו חתימין למידן ליה (בשהוא ר"א בשהא) עלמא על קדמאי ועל בתראי על חדתי ועל עתיקי לא אתנשי חד מנייהו, הדא הוא דכתיב לדעת כל אנשי מעשהו. וכל אנון עובדין דעבד בהאי עלמא בגופא ורוחא הכי נמי יהיב חושבנא בגופא ורוחא עד לא יפוק מעלמא. תא חזי, כמה דחייביא אקשי קדל בהאי עלמא הכי נמי אפלו בשעתא דבעי לנפקא מהאי עלמא אקשי קדל. בגין כף זכאה הוא בר נש דילף בהאי עלמא ארחוי דקדשא בריך הוא בגין למיהך בהו. וחיביא אף על גב דאסתכל בהגי (נ"א ראשתרל בחדרי) צדיקייא אקשי קדל ולא בעי למילף. ובגין כף אית ליה לצדיקא למתקף ביה ואף על גב דחייביא אקשי קדל הוא לא ישבוק ליה ואית ליה לאתקפא בידיה ולא ישבוק ליה, דאי ישבוק ליה יהך ויחריב עלמא.

תא חזי, מן אלישע דדחה לגחזי. וכן באברהם כל זמנא דהוה לוט בהדיה לא אתחבר בהדי רשיעיא, פיון דאתפרש מניה מה כתיב ויבחר לו לוט את כל כפר הירדן, וכתוב ויאהל עד סדום. מה כתיב בתריה ואנשי סדום רעים וחטאים ליי מאד.

אמר רבי אבא האי דאמרת וילך אברהם ולא כתיב ויצא אברהם שפיר הוא. אבל סופא דקרא מה פתיב בצאתו מתרן. אמר רבי אלעזר מתרן פתיב וההיא יציאה מארץ מולדתו הות בקדמיתא:

ויקח אברהם את שרי אשתו. מהו ויקח, אלא אמשיך לה במלי מעלייתא, בגין דלית ליה רשו לבר נש לאפקא אתתיה למיהך

ללכת לארץ אחרת ללא רצונה. וכן הוא אומר (במדבר כ) קח את הלויים. ומשום כך ויקח אברהם. משך אותה בדברים והודיע לה את דרכי בני הדור כמה הם רעים. ומשום כך ויקח אברהם את שרי אשתו.

ואת לוט בן אחיו. מה ראה אברהם להדביק עמו את לוט? אלא משום שצפה ברוח הקדש שעתיד לצאת ממנו דוד. ואת הנפש אשר עשו בחרן - אלו הגרים והגרות שתקנו את נפשותם. אברהם מגיר אנשים, ושרה מגירת נשים, ומעלה עליהם כאלו עשו אותם.

אמר רבי אבא, אם כך, כמה בני אדם היו, אם תאמר שכלם הלכו עמו? אמר רבי אלעזר, כן, ומשום שכלם ר"א ומשום כך כלם האנשים שהיו הולכים עמו, כלם נקראו עם אלהי אברהם. והיה עובר בארץ ולא היה פוחד, שכתוב ויעבר אברהם בארץ.

אמר לו רבי אבא, אם היה פתוב והנפש אשר עשו בחרן - הייתי אומר כך. אלא כתוב ואת הנפש את - לרבות את הזכות של כל הנפשות שהיו הולכות עמו. שכל מי שמזכה את האחר, אותה הזכות תלויה בו ולא זזה ממנו. מנין לנו? שכתוב ואת הנפש אשר עשו בחרן. הזכות של אותן הנפשות היתה הולכת עם אברהם.

לך לך. אמר רבי שמעון, מה הטעם שהתגלות הראשונה שהתגלה הקדוש ברוך הוא על אברהם פותחת בלך לך, שהרי עד כאן לא דבר עמו הקדוש ברוך הוא. מה הטעם פתח בלך לך?

לך? אלא זה אמרו שרמו בחשבוננו מאה, שהרי למאה שנים נולד לו בן.

בארעא אחרא בלא רעותא דילה. וכן הוא אומר (במדבר כ) קח את אהרן (במדבר ג) קח את הלויים. ובגין כך ויקח אברהם משיך לה במלין ואודע לה ארחהיון דאנון בני דרא כמה בישין. ובגין כך ויקח אברהם את שרי אשתו. ואת לוט בן אחיו. מה חמא אברהם לדבקה עמיה לוט, אלא בגין דצפה ברוח הקדש דזמין למיפק מניה דוד. ואת הנפש אשר עשו בחרן. אליו גרים וגיורות דאתקינו נפשייהו, אברהם מגייר גוברין ושרה מגיירת נשין ומעלה עליהוון כאלו עבדו להוון.

אמר רבי אבא אי הכי כמה בני נשא הוו, אי תימא דכלהו אזלו עמיה. אמר רבי אלעזר אין. (ובגין פלהו ר"א ובגין כך פלהו) בני נשא דהוו אזלין עמיה פלהו אקרוון (דף עט ע"ב) עם אלהי אברהם. והיה מעבר בארעא ולא הוה דחיל דכתיב ויעבר אברהם בארץ.

אמר ליה רבי אבא אי הוה כתיב והנפש אשר עשו בחרן הוה אמינא הכי, אלא ואת הנפש פתיב, את לאסגאה זכותא דכלהו נפשאן דהוו אזלי עמיה, דכל מאן דמזכה לאחרא ההוא זכותא תליא ביה ולא אעדי מניה, מנלן דכתיב ואת הנפש אשר עשו בחרן, זכותא דאנון נפשן הוה אזיל עמיה דאברהם.

לך לך. אמר רבי שמעון מאי טעמא דגלויה קדמאה דאתגלי קדשא בריך הוא עליה דאברהם פתח בלך לך, דהא עד הכא לא מליל עמיה קדשא בריך הוא, מאי טעמא פתח לך לך. אלא הא קאמרו דרמו בחושבניה מאה דהא למאה שנין אתייליד ליה בר.

לך? אלא זה אמרו שרמו בחשבוננו מאה, שהרי למאה שנים נולד לו בן.

אָבֵר בַּא תְּרַאֶה, כֹּל מַה שֶׁעָשָׂה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַרְץ, הַכֹּל
הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה. מִשׁוּם
שֶׁאַבְרָהָם לֹא הָיָה דְבוּק בְּקְדוּשׁ-
בְּרוּךְ הוּא אִז כְּרֵאוֹי, אָמַר לוֹ לָךְ
לָךְ. וְזֶה רִמּוֹ לְמִקּוּם הַהוּא
שֶׁצָּרִיךְ לְהִתְקַרֵּב עִם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, וְהִיא הַדְּרָגָה
הִרְאֵנוּהָ לְהַכְנִס לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-
הוּא, מִשׁוּם כִּף לָךְ לָךְ.

וּבְהִרְגָה הַזֶּה לֹא יִכּוֹל אַבְרָהָם
לְהִאָחֵז בָּהּ עַד שֶׁיִּכְנַס לְאַרְץ,
שֵׁשׁ יָקֻבֵּל אֶת הַדְּרָגָה הַהִיא.
כְּמוֹ כֵּן כְּתוּב (שְׁמוֹאל ב' ב) וַיִּשְׁאַל
דָּוִד בַּה' לֵאמֹר הֲאֵעֲלֶה בְּאַחַת
מִעֲרֵי יְהוּדָה וַיֹּאמֶר ה' עֲלֵה
וַיֹּאמֶר דָּוִד אָנֹכִי אֵעֲלֶה וַיֹּאמֶר
חֲבֵרוֹנָה. וְכִי כִיּוֹן שָׁמַת שְׂאוּל
וְהַמְּלָכוֹת רְאוּיָה לְדָוִד, לְמַעַן לֹא
קִבֵּל אֶת הַמְּלָכוֹת מִיַּד עַל כֹּל
יִשְׂרָאֵל?.

אָרְאָה הַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל חֻכְמָה,
מִשׁוּם שֶׁדָּוִד אֵינִן לוֹ לְקִבֵּל
מְלָכוֹת אֲלֵא עַד שֶׁיִּתְחַבֵּר עִם
הָאֲבוֹת שֶׁהֵם בְּחֵבְרוֹן, וְאִז יִקְבֵּל
בָּהֶם מְלָכוֹת. וְעַל כֵּן הִתְעַפֵּב שֵׁשׁ
שָׁבַע שָׁנִים, כְּדֵי שֶׁיִּקְבֵּל מְלָכוֹת
כְּרֵאוֹי, וְהַכֹּל בְּסוּד הַחֻכְמָה וְכֵדֵי
שֶׁיִּתְקַן אֶת מְלָכוֹתוֹ. כְּמוֹ כֵּן
אַבְרָהָם לֹא נִכְנַס לְבְרִיתוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַד שֶׁנִּכְנַס
לְאַרְץ.

רְאֵה מַה כְּתוּב, וַיַּעֲבֵר אַבְרָם
בְּאַרְץ. וַיַּעֲבֵר? וַיֵּלֶךְ הֲיָה צְרִיף
לְהִיּוֹת! אֲלֵא כָּאֵן הוּא רִמּוֹ שֶׁשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ שֶׁנִּחְתַּם בּוֹ הָעוֹלָם
בְּשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֻקוֹת
שֶׁכָּלֵן בְּשֵׁם הַזֶּה. כְּתוּב כָּאֵן
וַיַּעֲבֵר, וְכְתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת לד) וַיַּעֲבֵר
ה' עַל פְּנֵי וַיִּקְרָא.

בְּסִפְרוֹ שֶׁל רַבִּי יִיסָא הִזְקֵן כְּתוּב,
וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְץ, וְכְתוּב שֵׁם
(שם לא) אֲנִי אַעֲבִיר כֹּל טוֹבִי. וְהוּא
רִמּוֹ לְקַדְשֵׁת הָאָרֶץ שֶׁבָּאָה

אָבֵר תָּא חֲזִי, כֹּל מַה דְּעָבִיד קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא בְּאַרְעָא כִּלְא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ,
בְּגִין דְאַבְרָהָם לֹא הָוָה דְבִיק בֵּיה בְּקְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא כְּדִין כְּדָקָא חֲזִי, אָמַר לִיה לָךְ לָךְ,
וְדָא רִמּוֹ לְהַהוּא אֲתֵר דְבַעֲי לְאַתְקַרְבָּא בְּהִדְיָה
דְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, וְאִיהוּ דְרָגָא קְדָמָאָה
לְאַעֲלָא לְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, בְּגִין כִּף לָךְ לָךְ.

וְהִיא דְרָגָא לֹא יִכִּיל אַבְרָהָם לְאַתְאַחַדָּא בֵּיה
עַד דִּיעֲוֹל לְאַרְעָא דְתַמָּן יִקְבֵּל לִיה

לְהַהוּא דְרָגָא, כְּגִוּוֹנָא דָּא כְּתִיב, (שְׁמוֹאל ב' ב)
וַיִּשְׁאַל דָּוִד בֵּינִי לְאִמְרֵי הֲאֵעֲלֶה בְּאַחַת עֲרֵי
יְהוּדָה וַיֹּאמֶר יי עֲלֵה וַיֹּאמֶר אָנֹכִי אֵעֲלֶה
וַיֹּאמֶר חֲבֵרוֹנָה. וְכִי כִיּוֹן דְמִית שְׂאוּל
וּמְלָכוֹתָא אֲתַחֲזִי לְדָוִד אֲמַאי לֹא קִבִּיל
מְלָכוֹתָא מִיַּד עַל כֹּל יִשְׂרָאֵל.

אָרְאָה כִּלְא רְזָא דְחֻכְמָתָא אִיהוּ, בְּגִין דְדָוִד
לִית לִיה לְקִבֵּל מְלָכוֹתָא אֲלֵא עַד

דִּיתְחַבֵּר בְּאַבְהָן דְאַנּוּן בְּחֵבְרוֹן וְכְדִין בְּהוּ
יִקְבֵּל מְלָכוֹתָא. וְעַל דָּא אֲתַעֲפֵב תַּמָּן שָׁבַע
שָׁנִין בְּגִין דִּיקְבֵּל מְלָכוֹתָא כְּדָקָא יְאוּת וְכִלְא
כְּרֵזָא דְחֻכְמָתָא וּבְגִין דִּיתְקַן מְלָכוֹתֵיהּ.
כְּגִוּוֹנָא דָּא אַבְרָהָם לֹא עָאֵל בְּקִיּוּמָא דְקְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא עַד דְעָאֵל לְאַרְעָא.

חֲמִי מַה כְּתִיב וַיַּעֲבֵר אַבְרָם בְּאַרְץ. וַיַּעֲבֵר
וַיֵּלֶךְ מִיבַעֲי לִיה, אֲלֵא הָכָא הוּא רִמּוֹ

שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַתְחַתִּים בֵּיה עֲלָמָא בְּשִׁבְעִין
וּתְרִין אֲתוּוֹן גְּלִיפֵן דְכִלְהוּ בְּשְׁמָא דָּא. כְּתִיב
הָכָא וַיַּעֲבֵר וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת לד) וַיַּעֲבֵר יי עַל
פְּנֵי וַיִּקְרָא:

בְּסִפְרָא דְרַבִּי יִיסָא סָבָא כְּתִיב הָכָא וַיַּעֲבֵר
אַבְרָם בְּאַרְץ וְכְתִיב הָתָם (שְׁמוֹת לג) אֲנִי
אַעֲבִיר כֹּל טוֹבִי. וְהוּא רִמּוֹ לְקְדוּשָׁה דְאַרְעָא
דְאַתִּי מֵאַתֵּר עֲלָאָה כְּדָקָא חֲזִי. עַד מְקוּם

ממקום עליון פראוי. עד מקום שכם עד אלון מורה, מצד זה ור"א ל"ג שלמטה] לצד זה פראוי. והפנעני אז בארץ, הרי נתבאר שעד כעת שולט הנחש הרע שהתקלל והביא קללות על העולם, שפתיב (בראשית ט) ארור פנען עבד עבדים יהיה לאחיו, וכתוב (בראשית ו) ארור אתה מפל הבהמה וגו'. ושם התקרב אברהם לקדוש-ברוך הוא. מה כתוב? וירא ה' אל אברהם. פאן התגלה לו מה שלא היה יודע אותו הפח העמק ששולט על הארץ. ומשום כך וירא, מה שהיה מכסה ממנו.

ואז ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו. ויבן שם מזבח לה', מה זה הנראה אליו? אלא פאן התגלתה לו אותה הדרגה ששולטת על הארץ, ונכנס בה והתקיים בה.

ויעתק משם ההרה. משם ידע הר ה' וכל הדרגות הנטועות במקום הזה. ויט אהלה, כתוב בה"א. פרוש פרישה וקבל מלכות שמים בכל הדרגות שאחוזות בו, ואז ידע שהקדוש ברוך הוא שולט על הכל, ואז בנה מזבח. ושני מזבחות היו, משום שכאן התגלה לו שהרי הקדוש ברוך הוא שולט על הכל, וידע החכמה העליונה מה שלא היה יודע מלפני כן. ובנה שני מזבחות - אחד לדרגה הגלוייה, ואחד לדרגה הנסתרת.

בא ראה שפך היה פראשונה. פתיב ויבן שם מזבח לה' הנראה אליו וגו', ואחר כך פתיב ויבן שם מזבח לה' סתם, ולא כתוב הנראה אליו, והכל הוא סוד של חכמה. ואז התעטר אברהם מדרגה לדרגה עד שעלה לדרגתו. זהו שכתוב ויסע אברהם הלוף ונסוע הנגבה. זה הדרום, שהוא חלקו של אברהם, הלוף

שכם עד אלון מורה. מסטרא דא (ר"א ל"ג דלתתא). לסטרא דא כדקא חזי. והפנעני אז בארץ. הא אתמר דעד פדין שלטא חוץא בישא דאתלטיא ואייתי לווטין על עלמא דכתיב, (בראשית ט) ארור פנען עבד עבדים יהיה לאחיו וכתוב, (בראשית ו) ארור אתה מפל הבהמה וגו'. ותמן אתקריב אברהם לגבי קדשא בריף הוא. מה כתוב וירא יי אל אברהם הכא אתגלי ליה מה דלא הוה ידע ההוא חילא עמיקא דשלטא על ארעא. ובגין כך וירא מה (דף 9 א"ו) דהוה מתפסי מניה.

וכדין ויבן שם מזבח ליי הנראה אליו, פיון דאמר ליי מהו הנראה אליו. אלא הכא אתגלי ליה ההוא דרגא דשלטא על ארעא ועאל ביה ואתקיים ביה:

ויעתק משם ההרה. מתמן ידע הר יי וכלהו דרגין דנטיעין בהאי אתר. ויט אהלה בה"א כתיב. פריש פרישו וקביל מלכו שמיא בכלהו דרגין דאחינדן ביה. וכדין ידע דקודשא בריף הוא שליט על פלא. וכדין בנה מזבח. ותרין מדבחן הוו, בגין דהכא אתגלי ליה דהא קדשא בריף הוא שליט על פלא וידע חכמה עלאה, מה דלא הוה ידע מקדמת דנא. ובנה תרין מדבחן חד לדרגא דאתגליא וחד לדרגא דאתפסיא.

הא חזי, דהכי הוה בקדמיתא כתיב ויבן שם מזבח ליי הנראה אליו וגו'. ולבתר פתיב ויבן שם מזבח ליי סתם ולא כתיב הנראה אליו. וכלא רזא דחכמתא איהו. וכדין אתעטר אברהם מדרגא לדרגא עד דסליק לדרגיה דהא הוא דכתיב ויסע אברהם הלוף ונסוע הנגבה. דא דרום דהוא חולקיה דאברהם. הלוף ונסוע דרגא בתר דרגא עד

וְנִסּוּעַ דְרָגָה אַחַר דְרָגָה עַד
שְׁעֵלָה לְדָרוֹם וְשֵׁם נִקְשַׁר פְּרָאוּי,
וְעֵלָה לְדְרָגָתוֹ שֶׁל הַדָּרוֹם. פִּיּוֹן
שְׂאֲבָרָהּ הַתַּעֲטוּר בְּדְרָגָתוֹ בְּאַרְץ
הַקְדוּשָׁה וְנִכְנַס [בְּאַרְץ] לְדְרָגָה
הַקְדוּשָׁה, אִז מַה פְּתוּב? וַיְהִי
רַעַב בְּאַרְץ, שְׁלֵא הָיוּ יוֹדְעִים
יְדִיעָה לְהִתְקַרֵּב אֶל הַקְדוּשׁ בְּרוּף
הוּא.

וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ, שְׁעַד פְּעֵת לֹא
הָיָה הַכַּח שְׁעַל הָאָרֶץ נוֹתֵן חֶזֶק
וּמְזוּן עַל הָאָרֶץ, מִשּׁוּם שְׁטָרֵם
הַתְּקַדְּשָׁה [ב"א תַּקְדֵּי] וְלֹא עֲמֻדָה
בְּקִיּוּם. פִּיּוֹן שְׂאֲבָרָהּ רָאָה אֶת
אוֹתוֹ הַכַּח הַמְּמַנָּה עַל הָאָרֶץ, לֹא
נָתַן חֶזֶק וְכַח קְדוּשׁ פְּרָאוּי, אִז
וַיֵּרֶד אֲבָרִים מִצְרִים לְגוּר שָׁם.
מִנֵּיִן יָדַע אֲבָרָהֶם? שְׁפִתוּב
לְזַרְעֵךְ נִתְּתִי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. אִז
יָדַע אֲבָרָהֶם שֶׁהִנֵּה הָאָרֶץ לֹא
נִתְּקַנָּה בְּתַקוּן קְדוּשׁ, אֲלֵא
בְּדְרָגוֹת [דְּעוֹת] קְדוּשׁוֹת שִׁיִּצְאוּ
מִמֶּנּוּ. וְאִז יָדַע אֲבָרָהֶם אֶת סוּד
הַחֲכֻמָּה, שֶׁהָאָרֶץ לֹא תִתְּקַן
בְּקְדוּשָׁה, אֲלֵא כְּפִי שְׂאֲמַרְנוּ.

סְתָרֵי תוֹרָה

הַקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רוּמּוֹ חֲכֻמָּה
עֲלִיוֹנָה בְּאֲבָרָהֶם וּבִיִּצְחָק.
אֲבָרָהֶם זֶה הַנְּשֻׁמָּה לְנִשְׁמָה וְהִיא
[ס"א אָב וְרָם], וְהַנְּשֻׁמָּה הַזֶּה הִיא
שְׂרָה. לוֹט זֶה הוּא הַנְּחָ"שׁ וְכַת
זוּגוֹ שֶׁל הַסְּמַא"ל הַהוּא. רִו"ח
הַקְדוּשָׁה זֶה יִצְחָק. נְפִ"שׁ
הַקְדוּשָׁה זֶה רִבְקָה. יִצְ"ר הִרְעֵז זֶה
רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל זֶה אָמַר שְׁלֹמֹה
בְּחֲכֻמָּתוֹ [קְהֵלֵת a] מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי
הָאָדָם הַעֹלָה הִיא וְגו'. נְפִשׁ
הַבְּהֵמִית זֶה הַנְּפִשׁ מִצַּד הַיִּצָּר
הִרְעֵז.

וְעַל זֶה אָמְרוּ [שְׁהַחֵוּ] שֶׁהַנְּשֻׁמָּה
לְנִשְׁמָה הַזֶּה מְעוֹרְרַת אֶת הָאִישׁ
בְּיִרְאָה וּבְחֲכֻמָּה. הַנְּשֻׁמָּה
וְעַל זֶה אָמְרוּ [אֵיבֹב כַּח] וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲכֻמָּה וְגו'.
הַנְּשֻׁמָּה מְעוֹרְרַת בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁנוֹקְרַת בִּינָה וְנִקְרַאת שְׁרָה. וְרוּ"חַ הוּא הַקּוּ"ל, וְנִקְרַאת דַּעַת,

דְּסָלִיק לְדָרוֹם וְתַמָּן אֲתַקְשַׁר פְּדָקָא יְאוּת
וְסָלִיק לְדְרָגִיָּה דְדָרוֹם. פִּיּוֹן דְּאֲתַעֲטוּר אֲבָרָהֶם
בְּדְרָגוּי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא וְעָאֵל [בְּאַרְעָא] בְּדְרָגָא
קְדִישָׁא, פְּדִין מַה כְּתִיב וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ. דְּלֹא
הוּוּ יוֹדְעֵי יְדִיעָה לְקַרְבָּא לְגַבֵּי דְקְדוּשָׁא בְּרִיף
הוּא :

וַיְהִי רַעַב בְּאַרְץ, דְּעַד פְּעֵן לֹא הוּוּ חֵילָא
דְּעַל אַרְעָא יְהִיב תְּקַפָּא וּמְזוּנָא עַל
אַרְעָא, בְּגִין דְּעַד לֹא אֲתַקְדִּישַׁת [ב"א אֲתַתְּקַנַּת] וְלֹא
קִיּוּמָא בְּקִיּוּמָא. פִּיּוֹן דְּחֻמָּא אֲבָרָהֶם דְּהָא
הִהוּא חֵילָא דְמְמַנָּא עַל אַרְעָא לֹא יְהִיב
תְּקַפָּא וְחֵילָא קְדִישָׁא פְּדִקְחִזִי, פְּדִין וַיֵּרֶד
אֲבָרִים מִצְרִימָה לְגוּר שָׁם. מִנָּא יָדַע אֲבָרָהֶם,
דְּכְתִיב לְזַרְעֵךְ נִתְּתִי אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת. פְּדִין
יָדַע אֲבָרָהֶם דְּהָא אַרְעָא לֹא אֲתַתְּקַנָּא בְּתַקוּנָא
קְדִישָׁא אֲלֵא בְּדְרָגִין [דְּעוֹ] קְדִישִׁין דִּיפְקוּן
מִנֵּיהּ, וּכְדִין יָדַע אֲבָרָהֶם רְזָא דְחֲכֻמָּתָא
דְאַרְעָא לֹא תִתְּקַן בְּקְדוּשָׁה אֲלֵא כְּדָאֲמַרְן :

סְתָרֵי תוֹרָה

קְדוּשָׁא בְּרִיף הוּא רְמִיז חֲכֻמָּתָא עֲלָאָה בְּאֲבָרָהֶם וּבִיִּצְחָק,
אֲבָרָהֶם דָּא נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא וְאִיהִי [ס"א אָב וְרָם],
נִשְׁמָ"ה דָּא הִיא שְׂרָה. לוֹט דָּא הוּא נַח"שׁ וְכַת זוּגִיָּה דְהַהוּא
סְמַאֵל. רִו"חַ קְדִישָׁא דָּא יִצְחָק. נְפִ"שׁ קְדִישָׁא דָּא רִבְקָה.
יִצְ"ר הִרְעֵז דָּא רוּחַ הַבְּהֵמָה, וְעַל דָּא אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֲכֻמָּתִיהּ
[קְהֵלֵת a] מִי יוֹדַע רוּחַ בְּנֵי הָאָדָם הַעֹלָה הִיא וְגו'. נְפִשׁ
הַבְּהֵמִית דָּא נְפִשׁ מִסְטָרָא דִיִּצָּר הִרְעֵז.

וְעַל דָּא אָמְרוּ [ב"א דְהַהוּא] דְאִיהִי נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא אֲתַעֲרָא
לְגַבְרָא בְּיִרְאָה וּבְחֲכֻמָּתָא, נִשְׁמָתָא אֲתַעֲרָא לְאִינִישׁ
בְּבִינָה, הִדָּא הוּא דְכְתִיב, [אֵיבֹב כַּח] וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲכֻמָּה וְגו'.
נִשְׁמָ"תָא אֲתַעֲרָא בְּתִשְׁבּוּבָה דְאֲתַקְרִי בִינָה

מְעוֹרְרַת אֶת הָאִישׁ בְּבִינָה. זֶהוּ שְׁפִתוּב [אֵיבֹב כַּח] וַיֹּאמֶר לְאָדָם הֵן יִרְאֵת ה' הִיא חֲכֻמָּה וְגו'.
הַנְּשֻׁמָּה מְעוֹרְרַת בְּתִשְׁבּוּבָה שְׁנוֹקְרַת בִּינָה וְנִקְרַאת שְׁרָה. וְרוּ"חַ הוּא הַקּוּ"ל, וְנִקְרַאת דַּעַת,

ומעוררים את האיש שקולו עולה בתורה, ונקרא תורה שבכתב, והנפש השכלית מתעוררים ממנה מעשים טובים.

ובדגמה הזו ברא את הגוף מארבעה יסודות - אש ורוח ועפר ומים, כמו שהיא נשמה לנשמה, נשמה ורוח ונפש. מים זה זכר, וזהו המים המתוקים של קדושה. ויש מים המאזרים שהם יצר הרע. יש אש קדושה נקבה, ויש אש נכריה, אש זרה. ועל זה כתוב ואל יבא בכל עת אל הקדש, שהיא נקבה מיצר הרע. רוח קדושה היא זכר. יש רוח טמאה, זה יצר הרע, שנאמר (ישעיה יד) כי משרש נחש יצא צפע. יש עפר קדוש ויש עפר טמא.

ועל זה, הנשמה שהיא תשובה, מתגברת באותו הנחש לשבר אותו בשעבוד של תשובה, ומושך אותו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואותם ארבעת היסודות מתפשטים לכ"ב אותיות, אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ.

ויעבר אכרם בארץ עד מקום שכם - זה בית הכנסת, מקום דיור השכינה שם, כמו שנאמר (בראשית מח) ואנ"ל נתתי לך ש'כ"ם אחד. זו שכינה שראויה לו, הואיל ונקרא צדיק, שהרי הצדק אין דיורה אלא עם צדיק, וזהו עד מקום שכם. עד אלון מורה - אלו בתי מדרשות שלומדים ומורים שם תורה בפרים.

והכנעני אז בארץ - אז נמתק ונתקן יצר הרע בגוף בעל פרחו. ששמות רבים יש לו, ומשום כך (חור) נזכר בשמות רבים. אז בארץ, ודאי, ונכנע בזה, משום שאז הגוף בזמן שלא בטל ממנו אותו הנחש כל כך, משום דבקות הגוף אז הכנעני אז בארץ. למה נקרא כנעני? שמסובב את הגוף לדינים רעים.

והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי כדי לזכות בה, אחר כך יוצאת מן העולם הזה. אם זוכה -

ואקרי שר"ה. ורו"ח הוא הקו"ל ואתקרי דעת ואתקרי לאיניש די סליק קליה באורייתא, ואתקרי תורה שבכתב, ונפש השכלית אתער מניה עובדין טבין.

ובדוגמא דא ברא גופא מארבע יסודות אש ורוח ועפר ומים כגוונא דהוא נשמתא לנשמתא נשמה ורוח ונפש.

מים דא דכר ודא הוא מים מתיקי דקדושה, ואית מים המאזרים דאנון יצר הרע. אית אשא קדישא נוקבא ואית אשא נוכראה אש זרה, ועל דא כתיב ואל יבא בכל עת אל הקדש, דאיהי נוקבתא מן יצר הרע. רוח קדישא איהו דכר. אית רוח מסאבא דא יצר הרע שנאמר (ישעיה יד) כי משרש נחש יצא צפע. אית עפר קדישא ואית עפר מסאבא.

ועל דא נשמתא דאיהי תשובה אתקיפת ביה בההוא נחש לתברא ליה בשעבודא דתשובה ואמשיף ליה לבתי כנסיות ולבתי מדרשות, ואנון ארבע יסודי מתפשטין לעשרין ותרין אתוון אחה"ע בומ"ף גיכ"ק דטלנ"ת זסשר"ץ. (עד כאן גליון):

ויעבר אכרם בארץ עד מקום שכם. דא בי כנישתא אתר דדיורא דשכינתא תמן כמא דאת אמר, (בראשית מח) ואנ"ל נתתי לך ש'כ"ם אחד, דא שכינתא דאתחזי ליה הואיל ואתקרי צדיק, דהא צדק לאו דיורה אלא בהדי צדיק, ודא הוא עד מקום שכם. עד אלון מורה אלו בתי מדרשות דאלפין ומורים תמן תורה בפרים.

והכנעני אז בארץ. כדן אתפסם ואתתקן יצר הרע בגופא בעל פרחיה. דסגיאין שמקן אית ליה, ובגיני כך (אתתדר) אדפר בשמקן סגיאין. אז בארץ ודאי ואתכפא בהאי, בגין דכדין איהו גופא בזמנא דלא אתעבר מניה ההוא נחש כל כך, בגין דבקותא דגופא כדין הכנעני אז בארץ, אמאי אקרי כנעני, דאסחר גופא לדינין בישין.

ונשמתא קיימא בהאי עלמא פדקא יאות בגין למזכי בה, ששמות רבים יש לו, ומשום כך (חור) נזכר בשמות רבים. אז בארץ, ודאי, ונכנע בזה, משום שאז הגוף בזמן שלא בטל ממנו אותו הנחש כל כך, משום דבקות הגוף אז הכנעני אז בארץ. למה נקרא כנעני? שמסובב את הגוף לדינים רעים. והנשמה עומדת בעולם הזה כראוי כדי לזכות בה, אחר כך יוצאת מן העולם הזה. אם זוכה -

עולה למקומה שמשם יצאה, שכתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה. וכתוב עד המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בתחלה. אהלה"ה בה"א.

ובעתה היא עומדת בין לעלות למעלה ובין לרדת למטה, [שכתוב] בין בית אל ובין העי. אם זוכה - עולה אל מקום המזבח אשר עשה שם וגו'. מי עשה ואיזה מזבח? אלא אשר עשה שם זה הקדוש ברוך הוא, שעשה שם את המזבח הזה ותקן אותו על שמים עשרה אבנים למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי.

והמזבח הזה עשה שם בראשונה כאשר נברא העולם העליון, [עליון] הטמיר של כל העולמות, ומיכאל הפהן הגדול עומד ומקריב עליו קרבנות של נשמות. ביון שעולה לשם נשמה מה כתוב? ויקרא שם אברם בשם ה'. הנשמה קוראת שם ונצרת בצרור החיים.

וכך זה אם צדיק בעולם הזה לתקן הגוף פראוי ולהקניע [ולאסוף] החזק של אותו המקלל. עד שנפרד ממנו מה כתוב? ויהי ריב בין רעי מקנה אברם ובין רעי מקנה לוט [וה יצר הרע], שבכל יום יום בעולם הזה הם מסייעים ומנהיגים את הנשמה, והם מסייעים ומנהיגים את היצר הרע, הם מקטרגים בקטרוג אלו עם אלו, וכל האיברים של הגוף בצער ביניהם, בין הנשמה לאותו הנפש שגלחמים בקרב בכל יום.

מה כתוב? ויאמר אברם אל לוט. הנשמה חוזרת ליצר הרע ואומרת לו, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רועיך, הצדדים שלי והצדדים שלך, פי אנשים אחים אנחנו. יצר הטוב ויצר הרע קרובים זה עם זה. זה לימין וזה לשמאל.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיאינ תייבנא אנון

לבתר פד נפקת מהאי עלמא אי זכאת סלקא לאתרה דנפקת מתמן דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם בראשונה וכתוב אל המקום אשר היה שם אהלה בתחלה. אהלה בתחלה. אהלה"ה בה"א.

והשפתא איהי קנימא בין לסלקא לעילא ובין לנחתא לתתא. (דכתיב) בין בית אל ובין העי. אי זכאת סלקא אל מקום המזבח, אשר עשה שם וגו'. מאן עשה ומאן מזבח. אלא אשר עשה שם, דא קדשא בריך הוא. דאיהו עבד תמן האי מזבח ואתקין לה על תריסר אבנין למספר שבטי בני יעקב אשר היה דבר ה' אליו לאמר ישראל יהיה שמך ודאי. ומזבח דא עשה שם בראשונה פד אתברי עלמא עלאה (עלאה) טמירא לכל עלמין, ומיכאל"ל פהנא רבא קאים ומקריב עלה קרבנין דנשמתין, ביון (דף 9 ע"ב) דנשמתא סלקא תמן מה כתיב ויקרא שם אברם בשם ה'. נשמתא קארי תמן ואצירא בצרורא דחיי.

וכל דא, אי זכאה בהאי עלמא לאתקנא גופא כדקא יאות ולאפפיא (ולאספיא) תקפא דההוא לטייא, עד דאתפרשא מניה מה כתיב, ויהי ריב בין רועי מקנה אברם ובין רועי מקנה לוט (דא יצר הרע), דבכל יומא ויומא בהאי עלמא, אנון סיען ומנהיגין דנשמתא, ואנון סיען ומנהיגין דיצר הרע, אנון בקטרוגא מקטרגין אליון באליון, וכל שייפין דגופא בצערא ביניהו בין נשמתא וההוא נחש דקא מגיחין קרבא בכל יומא.

מה כתיב ויאמר אברם אל לוט. נשמתא אהדרא לגבי יצר הרע ואמר ליה, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רועי ובין רועיך, סטרין דילי וסטרין דילך. פי אנשים אחים אנחנו, יצר טוב ויצר הרע קריבין דא בדא, דא לימינא ודא לשמאלא.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. סגיאינ תייבנא אנון

מה כתוב? ויאמר אברם אל לוט. הנשמה חוזרת ליצר הרע ואומרת לו, אל נא תהי מריבה ביני ובינך ובין רעי ובין רועיך, הצדדים שלי והצדדים שלך, פי אנשים אחים אנחנו. יצר הטוב ויצר הרע קרובים זה עם זה. זה לימין וזה לשמאל.

הלא כל הארץ לפניך הפרד נא מעלי. רבים הרשעים בעולם, לך ושוטט אחריהם והפרד מעמי.

אם השמאל ואימנה וגו'.
 ומוכיח אותו ומציק לו בכמה
 קרבות שעושה עמו בכל יום, עד
 שכתוב ויפרדו איש מעל אחיו.
 ב"ן שנפרדים זה מזה מה
 כתוב? אכרם ישב בארץ כנען.
 מתישבת הנשמה עם אותם
 הצדיקים בשוב טוב בשלום.
 ולוט ישב בערי הכפר. אותו
 המקלל המקטרג הולך לקטרג
 ולהתחבר במקום שהרשעים
 שם, שכתוב ויאהל עד סדם. מה
 כתוב אחריו? ואנשי סדם רעים
 וחטאים לה' מאד. שם שרוי
 ושם דיורו ביניהם להתחבר
 עמם להסיט אותם ולאבד
 אותם. [ואברהם במעשים טובים, בתשובה,
 ובתורה] (חסר) [במעשים רעים].

[כיון שנשאת הנשמה בלי מקטרג ונחר הגוף
 מאותה התורה, מיד הקדוש ברוך הוא משרה את
 דיורו עמו ויורש נחלה עליונה ותחתונה, וש לו
 נחת בין הצדיקים. ומקלל שהוא בין אותם
 הרשעים חוטאים עמו, עד שאין פדות לחטאיםם].
 [מה כתוב? וישמע אכרם. זו הנשמה שנשארה
 בטהר הגוף. כי נשבה אחיו - זה יצר הרע שנשבה
 בין אותם הרשעים בחטאים רבים. וירק את חניכיו
 ולידי ביתו - אלו הם הצדיקים שעוסקים בתורה,
 שהם האכרים של הגוף הוריים ללכת עמו. שמנה
 עשר ושלוש מאות - אלו רמ"ח איברי הגוף, ושבעים
 של סוד הנשמה שיוצאת משם]. בכל מן דרז
 ללכת לשם לאותם הרשעים
 להשיב אותם [מחטאים] מחטאיהם.
 מה כתוב? וירדה עד דן. וירדה
 אחריהם ומדיע להם את דין
 העולם שהוא וענש הגיהנם, ולא
 נותן שנה לעינו ביום ובלילה עד
 שמוכיח אותם את אותם
 הרשעים, ומשיב אותם בתשובה
 לקדוש-ברוך-הוא. מה כתוב?
 וישב את כל הרקש. השיב אותם
 בתשובה שלמה פראוי.

בעלמא, זיל ושוט אבתריהו ואתפרש מעמי. אם השמאל
 ואימנה וגו'. ואוכח ליה ואעיק ליה בכמה קרבין דעביד
 בהדיה בכל יומא, עד דכתיב ויפרדו איש מעל אחיו.

ב"ן דמתפרשין דא מן דא מה פתיב, אכרם ישב בארץ
 כנען. אתישבת נשמתא באנון צדיקנא בישובא טב
 בשלם. ולוט ישב בערי הכפר, ההוא לטיא מקטרגא אזיל
 לקטרגא ולאסתברא באתר דחייבנא מפן דכתיב ויאהל עד
 סדום. מה כתיב בתריה ואנשי סדם רעים וחטאים לני
 מאד. מפן שריא ושוי דיוריה ביניהו לאסתברא בהו
 לאסטאגא לון ולאוכדא לון. [ואברהם בעובדו מבי בתשובה
 באורייתא] (חסר) [כ"א בעובדו בישו].

[כיון דאשתארת נשמתא בלא מקטרגא ואתרכי גופא מההוא זוטא, מיד
 קדשא ברוך הוא אשרי דיוריה בתריה וירית אחסנתא עלאה ותתאה, ואית
 ליה ניהא בין צדיקנא, וסהא למנא בין אנון רשיעניא חטאן בהדיה, עד דלא
 הוה פורקנא לחוביהו].

[מה כתיב וישמע אכרם כי נשבה אחיו. וישמע אכרם דא נשמתא
 דאשתארת ברכיו כגופא. כי נשבה אחיו, דא יצר הרע הנשבה בין אנון
 חייבנא בחובין סניאין. וירק את חניכיו ולידי ביתו, אלו אנון צדיקניא דלעאן
 באורייתא באנון שויפי דגופא וריון למיהד בהדיה שמנה עשר ושלוש מאות,
 אלו רמ"ח שויפין דגופא, ושבעין דרוזא דנשמתא דנפקא מתמן]. בכללא
 אזדרו למיהד מפן לגבי אנון חייבנא לאתבא לון [מחובין]
 מחוביהון.

מה כתיב וירדה עד דן. רדיף אבתריהו ואודע לון דינא
 דההוא עלמא ועונשא דגיהנם, ולא יחייב דמיכו לעיניה
 ביממא ובלייליא עד דאוכח לון לאנון חייבין ואתיב לון
 בתויבתא לגבי קדשא ברוך הוא. מה כתיב וישב את כל
 הרכוש, אתיב לון בתויבתא שלימא כדקא יאות.

וגם את לוט אחיו וגו'. אפלו לההוא יצר הרע אתקיה
 בהדיה עד דאכפנייה בעל פרחיה (ולא) ואמתיק ליה
 כדקא חזי. כלא אתיב בתויבתא שלימא כדקא יאות, בגין
 דלא אשתכף יממא ולייליא עד דאוכח לון וירדה לון על
 ההוא חובא דחאבו עד דתאבו בתויבתא שלימא כדקחזי.

וגם את לוט אחיו וגו' - אפלו את אותו יצר הרע מחזיק וממתיק אותו פראוי. והכל משיב בתשובה שלמה פראוי, מפנין שלא ישקט יומם ולילה, עד שמוכיח אותם ורודף אותם על אותו החטא שחטאו עד ששבים בתשובה שלמה פראוי.

חזרנו לדברים הראשונים של הפרשה. כתוב (שיר ג) מצאוני השמרים הסבכים בעיר וגו'.

[שנינו, כדגמה שרמו באברהם ויצחק וישרה ורבקה ית"ה, כדגמה הזו רמוז בסמוך הנה (רות א) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים. אלימלך"ו זו הנשמה הנשמה. נעמי" זו הנשמה. ולמה נקראת נעמי? משום (תהלים ז) ויהי נעם ה' אלהינו. מחלון זו רוח הקדש. ולמה נקרא מחלון? שמחל לו הקדוש ברוך הוא. רות זו הנפש הקדושה. ולמה נקראת רות? על שם תו"ר. כליון זו רוח הבחנה, ועל זה אמר שלמה עליו השלום (קהלת ג) רוח הבחנה. זה יצ"ר הרע. ערפ"ה זו נפש השמאל, בת זוגו של הנצ"ר הרע. ולמה נקראת ערפ"ה? משום כי עם קשה ערף הוא.

אם זכה אדם - עולה הנשמה העליונה, ואם לא - מסתלקים אותם דוברי הנשמה והרות, ונשארת הנשמה העליונה והנפש השכלית. מה כתוב? (רות א) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה שבה בנתי וגו'. ותאמר רות אל תפגעי בי וגו'. ונרפ"ה שבה לעמה ולאלהיה.

שנינו. עשה הקדוש ברוך הוא ירושלים של מעלה כמו ירושלים של מטה, בחומות ומגדלים ופתחים פתוחים, ואותן החומות ששם יש עליהם שומרים ששומרים את השערים של אותן החומות, שכתוב, (ישעיה סב) על חומתיך ירושלים הפקדתי שמרים וגו'. ומיכאל כהן גדול עליון מכלם, שומר פתחים של אלו החומות.

הנשמה [שנקראת נעמי], כשיצאת מן העולם הזה, אם זוכה - נכנסת לגן העדן של הארץ שנטע הקדוש ברוך הוא לרוחות הצדיקים כמו אותו גן עדן שלמעלה, ושם כל הצדיקים של העולם.

ובשנשמה יוצאת מן העולם הזה, נכנסת למערת המכפלה ששם הוא פתח גן העדן. פוגשת באדם הראשון ובאותם האבות ששם. אם היא זוכה - שמחים בה ופותחים לה פתחים ונכנסת, ואם לא - דוחים אותה החוצה [ומה היא אומרת כשדוחים אותה החוצה? (שיר ג) מצאוני השמרים וגו'. והולכת. אחר שהולכת

אהרנא למילי קדמאי דפרשתא. כתיב (שיר השירים ג) מצאוני השומרים הסובכים בעיר וגו'. (תנן ברוגמת דרמיו באברהם ויצחק וישרה ורבקה ית"ה, כדגומא דא רמיו ביהאי קרא (רות א) ושם האיש אלימלך ושם אשתו נעמי ושם שני בניו מחלון וכליון אפרתים. אלימלך"ו דא נשמתא לנשמתא.

נעמי" דא נשמה, ואמאי אתקרי נעמי, משום (תהלים ז) ויהי נעם יי אלהינו. מחלון דא רוחא קדישא, ולמה אתקרי מחלון דמחל ליה קדשא ברוך הוא. רות"ו דא נפש קדישא, ולמה אתקרי רות"ו על שם תו"ר. כליון דא רוח"א דבעיר"א, ועל דא אמר שלמה עליו השלום (קהלת ג) רוח הבחנה דא יצ"ר הרע. ערפ"ה דא נשמה דשמאלא בת זוגיה של יצ"ר הרע. ולמה אתקרי ערפ"ה משום כי עם קשה ערף הוא.

אי זכה בר נש סלקא נשמתא עלאה, ואי לאו מסתלקי אנון דוברי נשמתא ורוחא ואשתאר נשמתא עלאה ונפש השכלית, מה כתיב, (רות א) ותצא מן המקום אשר היתה שמה ושתי כלותיה עמה ותאמר נעמי לכלותיה שבה בנתי וגו'. ותאמר רות אל תפגעי בי וגו'. ונרפ"ה שבה לעמה ולאלהיה).

תנן עבד קדשא ברוך הוא ירושלים לעילא כגוונא דירושלים דלתתא, בשורין ומגדלין ופתחין פתיחין, ואנון חומות דתמן אית עליהו נטרין (דף ע"א) דנטרי תרעי דאנון חומות דכתיב, (ישעיה סב) על חומתיך ירושלים הפקדתי שומרים וגו'. ומיכאל כהנא רבא עלאה מפלהו נטרי תרעי דאנון חומות.

נשמ"ה (דאתקרי נעמי) כד נפקת מהאי עלמא, אי זכאת עאלת בגנתא דעדן דארעא דנטע קדשא ברוך הוא לרוחיהון דצדיקניא כגוונא דההוא גנתא דעדן דלעילא. ותמן כל צדיקניא דעלמא.

וכד נשמתא נפקת מהאי עלמא, עאלת במערותא דכפלתא דתמן איהי פתחא דגן עדן. פגעת באדם הראשון ובאנון אבהו דתמן, אי זכאת איהי, הדאן בה ופתחין לה פתחין ועאלת. ואי לא דחין לה לבר. (ומה היא אומרת כד דחין לה לבר (שיר השירים ג) מצאוני השומרים וגו' אולת. לבתר דאולת תמן מקמי דאתיא לעלמא דא ויהיבת נר על רישיה שנאמר (איוב כט) כהלו נרו עלי ראשי כל מאן דחזון לה מודעועין ואמרי היאת נעמי.

ובשנשמה יוצאת מן העולם הזה, נכנסת למערת המכפלה ששם הוא פתח גן העדן. פוגשת באדם הראשון ובאותם האבות ששם. אם היא זוכה - שמחים בה ופותחים לה פתחים ונכנסת, ואם לא - דוחים אותה החוצה [ומה היא אומרת כשדוחים אותה החוצה? (שיר ג) מצאוני השמרים וגו'. והולכת. אחר שהולכת

לך לך - פא ע"א

שם מלפני שבאה לעולם הנה נהנו נר על ראשו, שנאמר (איוב כט) כהלו נרו עלי ראשי, כל מי שרואים אותה מודענעים ואומרים הוואת נעמי? היא משיבה ואומרת, (רות א) אל תקראנה לי נעמי קראני, לי כרא וגו'. אני מלאה הלכותי - באותו מקום, וריקם השכני ה' - כל תורה וכלי מעשים טובים, שהכניס אותי לגוף רע. למה תקראנה לי נעמי וה' ענה בי). ואם זוכה, נכנסת לגן עדן. פיון שנכנסת, יושבת שם בגן

[מיווננת עם אלימלך, זה מחלו, שזה הרוח מודונו עם רוח, שזה הנפש השכלית] והתלבשו [ר"א ומתלבשת] שם בלבוש של הדמות של העולם הזה ושם מתעדנת. סתר הסתרים נמסר לחכמי הלב. [ארבע] שלש דרגות הן שאחוזות זו בזו, ואלו הן נפש [נשמה לנשמה, הנשמה העליונה שנקראת יו"ד] רו"ח ונשמה. [נפ"ש] הנפש היא הפח שהגוף נכנה ממנו. שפאשר האדם מתעורר בעולם הזה להזדווג עם נקבתו, כל איבריו מסכימים [ג"א מתכנסים] ונתקנים להנות [לנשמה] שם, ואותה הנפש והרצון שלו מסכים עם אותו המעשה [ממש], ומושף את אותה הנפש ומכניס אותה שם באותו הזרע ששופף. ומתוך רצון והמשכת הנפש שמושף לשם, נמשך פח אחר לשם מאותן הדרגות שנקראות אישי"ם, והפל נכנס במשיכת הזרע ההוא ונכנה ממנו הגוף. וזהו הפח הראשון הפחתון של אותם [ארבע] שלש.

ומשום שזאת [נשמה לנשמה] הנפש נקרכת בדבקות והיסוד של הגוף, הקרבן שנקרב לכפר על הנשמה נתן חלק לאותם הדרגות של אישי"ם [שנקראו רוח נפש השכלית], משום שמשיכת החלק של אותה

[נשמה] הנפש באה מהם. והינו שכתוב את קרבני לחמי לאשי [מהו לחמי לאשי? שנותן מוון לאשי, והו שפע מאור שהם נהנים מוון השכינה], משום שהוואא כפרת הנפש נוטלים חלקם. וכשמת אדם בעולם הזה, אותה הנפש לא וזה מן הקבר לעולמים, ובכח הזה יודעים המתים ומספרים זה עם זה. הרוח היא שמקימת את הנפש בעולם הזה, והיא משיכת התעוררות הנקבה לזכר כשהם

אתיבת היא ואמרה (רות א) אל תקראנה לי נעמי קראני לי כרא וגו'. אני מלאה הלכותי כהווא אתר וריקם השכני וי בלא תורה וכלא מעשים טובים דאעיל לי בנופא בישא למה תקראנה לי נעמי ווי ענה בי). ואי זכאת עיילת לגנתא דעדן, פיון דעעילת לתבא תמן בגנתא (אודוונת באלימלך דא מחלו דרא רוח אודוונ ברות דרא נפש השכלית) ואתלבשו (ר"א ואתלבשת) תמן בלבושא דדיוקנא דהאי עלמא ואתעדנת תמן.

סתרא דסתרין לחכימי לבא אתמסר. (ארבע) תלת דרגין אנון דאחידן דא ברא, ואלין אנון נפש (נשמתא לנשמתא נשמתא עלאה דאתקרי יו"ד) רו"ח ונשמה. (נפ"ש) נפש איהו חילא דגופא אתבני מניה. דכד בר נש אתער בהאי עלמא לאזדווגא בנוקביה פל שייפי מסתפמי (ג"א מתפנשי) ומתתקני לאתהנאה [לנשמה] תמן, והווא נפש ורעותא דיליה אסתפם ביה בהווא עובדא (ממש) ומשיף ליה להווא נפש ואעיל ליה תמן בהווא זרעא דאושיד.

ומגו רעותא ומשיכו דנפשא דמשיף תמן, אתמשף חילא אוחרא תמן מאנון דרגין דאתקרון אישי"ם, ועאל כלא במשיכו דהווא זרעא, ואתבני מניה גופא. ודא איהו חילא קדמאה תתאה דאנון (ארבע) תלת.

ובגין דהאי (נשמתא לנשמתא) נפש אקריב בדבקותא ויסודא דגופא, קרבנא דאתקריב לכפרא על נשמתא אתיהיבת חולקא לאנון דרגין דאישי"ם (דאתקרון רוח נפש השכלית) בגין דמשיכו דחולקא דהווא (נשמה) נפש אתי מנייהו. והינו דכתיב את קרבני לחמי לאשי (מהו לחמי לאשי דהיב מוונא לאשי ודא הווא שפע מאור דאנון מתהנו מוון השכינה) בגין דהווא כפרה דנפש נוטלי חולקיהו. וכד מית בר נש בהאי עלמא, ההיא נפש לא אתעדי מן קברא לעלמין, ובחילא דא דעי מתניא ומשתעו דא עם דא.

רוח איהו דמקיים לנפש בהאי עלמא. ואיהו משיכו [נשמה] הנפש באה מהם. והינו שכתוב את קרבני לחמי לאשי [מהו לחמי לאשי? שנותן מוון לאשי, והו שפע מאור שהם נהנים מוון השכינה], משום שהוואא כפרת הנפש נוטלים חלקם. וכשמת אדם בעולם הזה, אותה הנפש לא וזה מן הקבר לעולמים, ובכח הזה יודעים המתים ומספרים זה עם זה. הרוח היא שמקימת את הנפש בעולם הזה, והיא משיכת התעוררות הנקבה לזכר כשהם

דאתערותא דנוקבא לגבי דכורא כד אנון בתיאובתא חדא. וקדין אתערת לגבי דכורא בתיאובתא דילה, להאי רוח כגוונא דנוקבא לגבי דלתתא אשדאית זרעא בתיאובתא לגבי דכורא. וסתרא דא (כד אשדאית שפע בתיאובתא לגבי נוקבא והכא רוא) קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

והאי רוח'ת (ונפ"ש ונשמ"ה ונשמ"ת"א לנשמ"ת כד) נפקא מהאי עלמא ואתפרשת מנפש (אתפרשו י"ה אסתלק לנתתא דעדן בשמאי עלאה ומתלבש בדיוקנא עלאה מרקמא ככל גוויני) עאל לגנתא דעדן דבהאי עלמא (תהאח), ואתלבש תמן גו אוריא דגנתא כמה דמתלבשי מלאכי עלאי כד נחתין להאי עלמא. בגין דאנון מההוא רוח'ת הו' דכתוב, (תהלים קד) עושה מלאכיו רוחות וגו'.

אוף הכי רוחא מתלבש בגן עדן דארעא בדיוקנא דהאי עלמא ותמן אתעדנת בכל עדונין, בגן עדן דא אית ציורין ודיוקנין דהאי עלמא. ואית ציורין ודיוקנין דעלמא עלאה, ותמן כל אנון צדיקניא אזלין ומתעדנין תמן, ובריש ירחי ושפתי אנון בעאן לסלקא לעילא. (דיוקנא דא מרו"ח וא"ש דבהאי עלמא ודיוקנא דא אתעדנו בכל עדונין ובכל זמנ' ורח' ושפתי" אסתלקו רוח'ת ונפ"ש ומתפשטי מהאי גופא ומתלבשי בדיוקנא עלאה כגון עדן דלעילא מרקמא ככל גוויני. באן אתר הוא י"ה בלבושא דיליה ואודונו כהדא ירו"ה ואנון נהנין מאור השכינה)

ובמציעות גנתא אית עמודא חדא מרקמא בכל גוויני. וההוא רוח'ת כד בעא לסלקא, אתפשט תמן מההוא לבושא (ונפשא אשתארת תמן בגופא) ועאל גו ההוא עמודא (וסלקת) וסליק לעילא גו ההוא אתר דנפקת מגיה, פדכתוב והרוח תשוב וגו'.

ונטיל לה מיכאל כהנא רבא ומקריב לה קרבן בוסמין קמי קדשא בריף הוא, (ואתת) ויתבא תמן ומתעדנא כההוא צורא דחיי (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך

(והנפש נשארת שם בגוף) ונכנסת לתוף אותו העמוד (ועולה) ועולה למעלה לתוף אותו המקום שיצאה ממנו, כפכתוב והרוח תשוב וגו'.

ונטיל אותה מיכאל הפהן הגדול, ומקריב אותה קרבן בשמים לפני הקדוש ברוף הוא, (ובאה) ויושבת שם, ומתעדנת באותו צור החיים, (ישעיה סד) שיעין לא ראתה אלהים זולתך וגו'. אחר

בתשווקה אחת. ואז מתעוררת לזכר בתשווקתה לרוח הזו כמו שהנקבה כלפי מטה שופכת זרע בתשווקה אל הזכר. והסתור הזה (כשנשפך שפע בתשווקה לנקבה, וכאן סוד) (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה.

והרו"ח הזו (ונפ"ש ונשמ"ה ונשמ"ת"א לנשמ"ת כד) נפקא מהאי באשר, כשיוצאת מן העולם הזה ונפרדת מן הנפש (נפרדים י"ה מסתלק לנן עדן בשמים העליונים, ומתלבש בדמות עליונה מרקמת מכל הגונים) נכנס לגן העדן שבעולם הזה (המתהוות), ומתלבש שם בתוף האויר של הגן כמו שמתלבשים המלאכים העליונים פשיורדים לעולם הזה, משום שהם מאותה הרוח היו, שכתוב (תהלים קד) עשה מלאכיו רוחות וגו'.

אף כף הרוח מתלבשת בגן העדן של הארץ בדמות העולם הזה, ושם מתעדנת בכל העדונים. בגן העדן הזה יש ציורים ודמיות של העולם הזה, ויש ציורים ודמיות של העולם העליון, ושם כל אותם הצדיקים הולכים ומתעדנים שם. ובראשי חדשים ושבתות הם רוצים לעלות למעלה (הדמות הו' מרו"ח וא"ש של העולם הזה, ובדמות הו' מתעדנים בכל העדונים, ובכל המועדי"ם והחדשי"ם והשבתות"ם מסתלקים הרו"ח והנפ"ש ומתפשטים מהגוף הזה ומתלבשים בדמות עליונה כגון העדן שלמעלה מרקם בכל הגונים. באיזה מקום הוא י"ה? בלבוש, ומודונים יחר ירו"ה, הם נהנים מאור השכינה).

ובאמצע הגן יש עמוד אחד מרקם בכל הגונים, וכשאותה הרוח פאשר רוצה לעלות, מתפשטת שם מהלבוש ההוא

למעלה לעולה למעלה לתוף אותו המקום שיצאה

ממנו, כפכתוב והרוח תשוב וגו'.

כף יורדת לתוך הגן של הארץ ומתעצנת בכל העדוניה, ומתלבשת בלבוש ההוא [ומדוונת עם נפשו], ויושבת שם בעטור של אחד פי שנים מפמה שהיתה בראשונה. [וזו בחל. ועולה לשיבות של גן העדן ומתעסקת בתורה, ובכל ראשי חדשים ומועדים ושבתות יורדת להודיע עם הנפש].

הנשמה היא פח עליון על כל אלו, והיא מפח הזכר, הסוד של עץ החיים. וזו עולה למעלה מיד, וכל אלו [איתן] שלש הדרגות נקשרות יחד זה עם זה. וכשנפרדות, כלן עולות ושבות לאותו מקום שיצאו ממנו.

בשהרוח הזו יוצאת מן העולם הזה ונכנסת למערה ששם אדם והאבות, הם נותנים לה פנקס סימן, ונכנסת לגן העדן. קרובה לשם, ומוצאת הפרובים אותה להט החרב המתהפכת. אם זוכה - רואים פנקס הסימן, ופותחים לה פתח ונכנסת. ואם לא - דוחים אותה החוצה.

ויושבת שם. כל אותו הזמן שיושבת, מתלבשת שם בדמות של העולם הזה. ובראשי חדשים ושבתות כשרוצה לעלות, הצדיקים שבגן עדן נותנים לה פנקס סימן ועולה בעמוד ההוא, ופוגשת את אותם שומרי חומות ירושלים. אם זוכה - פותחים לה פתח ונכנסת, ואם לא - נוטלים ממנה אותו הפנקס ודוחים אותה החוצה. היא שבה לגן ואומרת, (שיר ג) מצאוני השמרים הסבכים בעיר וגו', נשאו את רידי מעלי. זהו פנקס הסימן שנוטלו ממנו [ממנה].

שומרי החומות, אלו אותם

וגו'. לבתר (דף פא ע"ב) נחתא לגו גנתא דארעא ומתענדא בכל עדוניה, ואתלבשת בההוא לבושא (ואדוונת בנפש רידיה) ויתבא תמן בעטורא על חד תרין מפמה דהות בקדמימא. (ודא הוא בחול ואסתלקא בשיבות דגן עדן ומתעסקא באורייתא ובכל רישי ירחי וזמני ושפתי נחתא אדוונת בנפש).

נשמה היא חילא עלאה על כל אליו, ואיהי מחילא דדכוורא ורזא דאילנא דחיי. ודא סלקא לעילא מיד. וכל הני (ר"א אנון) תלת דרגין מתקשרין פחדא דא בדא. וכד מתפרשן פלהו סלקין ותבין לההוא אתר דנפקו מניה.

כד האי רוחא נפקת מהאי עלמא ועאלת בגו מערתא דאדם ואבהן תמן. אנון יהבין לה פנקס סימנא ועאלת לגבי גנתא דעדן, קרובת תמן ואשפכת פרובים וההוא להט החרב המתהפכת. אי זכאת חמאן פנקס סימנא ופתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא דחין לה לבר.

ויתבא תמן, כל ההוא זמנא דיתבא מתלבשא תמן בדיוקנא דהאי עלמא. ובריש ירחי ושפתי כד בעאת לסלקא, צדיקניא דבגנתא דעדן יהבין לה פנקס סימנא, וסלקת בההוא עמודא ופגעת באנון נטרי חומות ירושלים, אי זכאה פתחין לה פתחא ועאלת. ואי לא נטלין מינה ההוא פנקס ודחין לה לבר. תבת לגנתא ואמרה (שיר השירים ג) מצאוני השומרים הסבכים בעיר וגו' נשאו את רידי מעלי, דא איהו פנקס סימנא דנטלי מניה (ר"א מינה).

שומרי החומות אליו אנון נטרי חומות ירושלים. (כדונקא דא נשמתא לנשמתא אתפשט מההוא לבושא דלעילא ומסתלק לעילא לעילא ואתחני מאור השכינה. ונשמה (ס"א ונפשא) אשתארת בנופא ובכל רישי ירחי וזמני ושפתי נחתא נשמה לנשמה ומדוונת בנפש דאשתארת בנופא ומדוונת בנשמה ודיוקנא דגנתא דעדן דלעילא הוה מן רוח ועפר ההוא דאשתמודע לגבי עילא ורוח וקורא הוא ובלבושא דא מתלבש י"ה לבושא דגנתא דעדן דלתתא הוא אש ומים שנאמר שמים. עד הכא רוחא דשמאלא הוירדת למטה אולת לדורא דיליה ונפש דיליה אשתארא בנופא דארעא דתיב, (איוב יד) אך בשרו עליו וכאב וגו'. ועל דא אמרו דמתא

שומרי חומות ירושלים. (כדונקא הו, הנשמה לנשמה מתפשטת מאותו הלבוש שלמעלה ומסתלקת למעלה למעלה ונחנית מאור השכינה. והנשמה (הנפש) נשארת בגוף, ובכל ראשי החדשים והמועדים והשבתות יורדת נשמה לנשמה ומדוונת עם הנשמה שנשארה בגוף ומדוונת עם הנשמה, ומדמות של גן העדן שלמעלה חיתה מן הרוח והעפר שנקר לגבי מעלה, בסוד חשוב הוא, ובלבוש זה מתלבש י"ה לבוש של גן עדן

יִרְדֵּי בַעֲלָמָא דְרַתֵּי מִקְרָא דְצִדְרִיקוּיָא וּמַעֲלָמָא תַתְּמָה וּמִשְׁתַּעֲוִין דָּא עִם דָּא (עד כאן סתרי תורה):

זהר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה לְגֹור שָׁם. מֵאֵי טַעְמָא לְמִצְרַיִם. אֲלֵא בְּגִין דְשָׁקִיל לְגֹן יִי. דְכִתִּיב כְּגֹן יִי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. דְתַמְנָן שָׁקִיל וְנַחֲתִית חַד נִהְרָא דְאִיהוּ לְיִמִּינָא דְכִתִּיב, (בראשית ב) שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוּבָב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הִזְהִב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן דִּידַע וְעָאֵל בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא. בְּעָא לְמַנְדַּע כָּל אַנּוּן דְרִגְיִן דְאֵתְאַחֲדָן לְתַתָּא. וּמִצְרַיִם הָוָה נָטִיל מִיִּמִּינָא (ד"א לְיִמִּינָא) וּבְגִין כְּףֵי נַחַת לְמִצְרַיִם. וְתָא חֲזִי, כַּפְנָא לָא אֲשַׁתְּכַח בְּאַרְעָא אֲלֵא כַּד מִסְתַּלְקֵי רַחֲמֵי מִן דִּינָא:

וַיְהִי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרִימָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב, בְּאֲשֶׁר קָרַב מִיבְעֵי לֵיהּ. מֵאֵי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב, אֲלֵא כְּדִכְתִּיב, (שמות יד) וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב דְאִיהוּ אֶקְרִיב לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל לְתִיּוּבְתָא. אוּף הָכָא הִקְרִיב, דְאֶקְרִיב גְּרַמִּיהַ לְקַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּדָקָא יְאוּת. לְבָא מִצְרִימָה לְאֲשַׁגְחָא בְּאַנּוּן דְרִגְיִן וְלֵאֲתַרְחַקָא מִנִּייהוּ וְלֵאֲתַרְחַקָא מְעוּבְדֵי מִצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה תָא חֲזִי, כִּיּוֹן (ס"א בְּגִין) דְנַחַת אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵא רְשׁוּ, אֲשַׁתְּעַבְדוּ בְנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאָה שָׁנִין, דִּהָא כְּתִיב וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה. וְלֵא כְּתִיב רַד מִצְרַיִם, וְאַצְטַעַר כָּל הַהוּא לִילֵיָא בְּגִינָה דְשָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שָׂרָה אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יִדְעַתִּי כִּי אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה אָתָּה. וְכִי עַד הָהִיא שַׁעֲתָא לָא הָוָה יָדַע אַבְרָהָם דְאִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה הוּת. אֲלֵא הָא אוּקְמוּהָ דְעַד הָהִיא

שְׁלִמְתָּהּ, הוּא אִשׁ וּמִיָּם, שְׁנֵאמַר שְׁמִיָּם. עַד כֵּאֵן הָרוּחַ שֶׁל הַשְּׂמַאל הַיּוֹרֶדֶת לְמַטָּה, יוֹרֶדֶת לְדִרְגָתָהּ, וְנִפְשָׁה נִשְׁאַרֶת בְּנוֹף שֶׁל הָאָרֶץ, שְׁכָתוּב (איוב יד) אֲדָּ כִּשְׂרוֹ עֲלוּי וְכָאֵב וְגו'. וְעַל זֶה אָמְרוּ הַשְּׂמַתִּים יוֹדְעִים בְּעוֹלָם הָכָא מַכְבֹּד הַצִּדִּיקִים וּמַהְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן וּמִסְפָּרִים זֶה עִם זֶה. עַד כֵּאֵן סַתְרֵי תוֹרָה. זֶהר

וַיֵּרֶד אַבְרָם מִצְרִימָה לְגֹור שָׁם. מָה הַטַּעַם לְמִצְרַיִם? אֲלֵא מִשּׁוּם שְׁשָׁקִיל לְגֹן ה', שְׁכָתוּב כְּגֹן ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. שְׁשָׁם שָׁקִיל וַיֵּרֶד נִהָר אֶחָד שֶׁהוּא לְיִמִּין, שְׁכָתוּב (בראשית ב) שָׁם הָאֶחָד פִּישׁוֹן הוּא הַסּוּבָב אֶת כָּל אֶרֶץ הַחֲוִילָה אֲשֶׁר שָׁם הִזְהִב. וְאַבְרָהָם פִּיּוֹן שְׁיָדַע וְנִכְנַס בְּאַמּוּנָה הַשְּׁלֵמָה, רְצָה לְדַעַת כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת שְׁנֵאנְאֲחוּזוּ לְמַטָּה. וּמִצְרַיִם הָיָה נוֹסַע מִיִּמִּין (ד"א לְיִמִּין), וּמִשּׁוּם כְּףֵי יָרֵד לְמִצְרַיִם. וּבָא וּרְאָה, הָרַעַב לֹא נִמְצָא בְּאֶרֶץ אֲלֵא בְּאֲשֶׁר מִסְתַּלְקִים רַחֲמִים מִן הַדִּין.

וַיְהִי בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבָא מִצְרִימָה. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב? בְּאֲשֶׁר קָרַב הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! מָה זֶה בְּאֲשֶׁר הִקְרִיב? אֲלֵא בְּכָתוּב (שמות יד) וּפְרַעֲהַ הִקְרִיב, שֶׁהוּא קָרַב אֶת יִשְׂרָאֵל לְתַשׁוּבָה. אִיף כֵּאֵן הִקְרִיב, שֶׁהִקְרִיב אֶת עַצְמוֹ לְקַדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא כְּרְאוּי. לְבָא מִצְרִימָה, לְהַתְּבַוֵּן בְּאוֹתָן הַדְּרָגוֹת וְלְהַתְּרַחַק מֵהֵן וְלְהַתְּרַחַק מִמִּצְרַיִם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בָּא רְאָה, כִּיּוֹן (ס"א מִשּׁוּם) שְׁיָרַד אַבְרָהָם לְמִצְרַיִם בְּלֵי רְשׁוּת, הִשְׁתַּעַבְדוּ בְנוֵי בְּמִצְרַיִם אַרְבַּע מָאוֹת שָׁנָה, שְׁהָרִי כְּתוּב וַיֵּרֶד אַבְרָהָם מִצְרִימָה, וְלֹא כְּתוּב רַד מִצְרַיִם, וְהַצְטַעַר כָּל הַלֵּילָה הַהוּא בְּשָׁכִיל שָׂרָה.

וַיֹּאמֶר אֵל שְׂרִי אֲשֶׁתּוֹ הִנֵּה נָא יִדְעַתִּי כִּי אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה אָתָּה. וְכִי עַד הָהִיא שַׁעֲתָא לָא הָוָה יָדַע אַבְרָהָם שֶׁהִיְתָה אִשָּׁה יִפֶּת מְרָאָה? אֲלֵא זֶה פְּרִשׁוּתָהּ, שְׁעַד הַשְּׁעָה הַהִיא לֹא הִסְתַּכַּל בְּדַמּוֹת שָׂרָה מִרַב הַצְּנִיעוּת שֶׁהִיְתָה

ביניהם. וכשקרב למצרים, היא התגלגלה וראה אותה.

דבר אחר, במה ידע? אלא על ידי טרח הדרך אדם מתבזה, והיא עמדה ביפיה ולא השתנתה. דבר אחר הנה נא ידעתי, שראה עמה את השכינה, ומשום כך בטח אברהם ואמר אחתי את. וזה הדבר עולה לשני גונים - אחד כמשמעו, ואחד כפתוב (משלי ז) אמר לחכמה אחתי את, וכתוב (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך - כלפי שכינה אמר, בעבורך ייטיב לי הקדוש ברוך הוא. וחייתה נפשי בגלגלך, משום שבזה יתעלה אדם ויזכה להתעלות לדרך החיים.

אמרי נא אחתי וגו'. רבי ייסא אמר, יודע היה אברהם שכל המצרים שטופים הם בזמה, וכיון שכל זה ידע, למה לא פחד על אשתו שלא חזר מן הדרך ולא יכנס לשם? אלא משום שראה עמה שכינה.

השלמה מההשמטות (סימן יד)

ויהי כבוא אברהם מצרימה (שם יב). כבואם היה צריך (לכתב)! ושרה היכן היתה? אלא אברהם הכניסה לתבה וסגר עליה. פיון שהגיע למצרים, אמרו לו: שלם מכם. אמר: אני אתן מכם. אמרו לו: פלים אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של פלים. אמרו לו: בגדי משי משובח אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של בגדי משי משובח. אמרו לו: מרגליות אתה טוען. אמר להם: אתן מכם של מרגליות. אמרו לו: אי אפשר אלא לפתח את התבה ונראה מה

טעין אמר אנא יהיב דמטפסא. אמרו ליה מרגלאן את טעין, אמר להו אנא יהיב מכם דמרגלאן, אמרו ליה אי אפשר, אלא למפתח תיבותא ונחזי מה בגווה. פיון דפתחו תיבותא אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא

שעתא לא אסתפל בדיוקנא דשרה בסגיאות צניעותא דהות ביניהון, וכד קריב למצרים אתגלייא איהי וחמא בה.

דבר אחר במה ידע, אלא על ידא דטורח אורחא בר נש מתבזה והיא קיימא בשפירו דילה ולא אשתני. דבר אחר הנה נא ידעתי דחמא עמה שכינתא. ובגין כך אתרחץ אברהם ואמר אחתי היא. ומלה דא אסתלק לתרי גוונים. חד כמשמעו. וחד כדכתיב, (משלי ז) אמור לחכמה אחתי את. וכתיב אמרי נא אחתי את. וכתיב, (דברים ה) ואת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך, כלפי שכינה אמר בעבורך ייטב לי קדשא בריך הוא. וחייתה נפשי בגלגלך. בגין דכדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לארחא דחיי.

אמרי נא אחתי וגו'. רבי ייסא אמר ידע הוה אברהם דכלהו מצראי שטיפין אנון בזמה, וכיון דכל האי (דף פב ע"א) ידע אמאי לא דחיל על אתתיה דלא אהדר מארחא ולא ייעול לתמן. אלא בגין דחמא שכינתא עמה:

השלמה מההשמטות (סימן יד)

ויהי כבוא אברהם מצרימה, כבואם מפעי ליה ושרה היכן היתה. אלא אברהם אעלה בתיבותא וסגר עליה פיון דמטא למצרים אמרו ליה הב מכם אמר אנא יהיב מכם. אמרו ליה מאנין את טעין אמר אנא יהיב דמאנין אמרו ליה מטפסא את

טעין אמר אנא יהיב דמטפסא. אמרו ליה מרגלאן את טעין, אמר להו אנא יהיב מכם דמרגלאן, אמרו ליה אי אפשר, אלא למפתח תיבותא ונחזי מה בגווה. פיון דפתחו תיבותא אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא

בתוכה. כִּינן שִׁפְתָחוּ אֶת הַתְּבָה,
הַאִירָה אֶרֶץ מִצְרַיִם מֵהָאוֹר
שֶׁלָּהּ, זֶהוּ שִׁפְתוּב (שם) וַיִּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה וְגוֹמֵר. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וַיְהִי כְּבוֹאֵם מִצְרַיִמָּה
הָיָה לוֹ לומר! אֲלֵא בַתְּבָה וְכוּ':
ע"כ מֵהַהִשְׁמָטוֹת.

וַיְהִי כְּבוֹא אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ
הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הוּא
מְאֹד. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הַכְּנִיס
אוֹתָהּ בַּתְּבָה, וּפְתָחוּ אוֹתָהּ
לְקַחַת מִמֶּנָּה מְכֹס. כִּינן שִׁנְפַתַח,
הָיָה אוֹר פְּאוֹר הַשָּׁמֶשׁ. זֶהוּ
שִׁפְתוּב כִּי יָפָה הוּא מְאֹד. מַה זֶה
מְאֹד? אֲלֵא שֶׁרְאוּ בַּתְּבָה דְמוֹת
[נ"א אור] אַחֲרָת. הוֹצִיאוּ אוֹתָהּ
וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה. זֶהוּ
שִׁפְתוּב וַיִּרְאוּ אֶתְהָ שְׂרִי פְרַעֲה.
כִּינן שִׁפְתוּב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה, מַה זֶה וַיִּרְאוּ אֶתְהָ שְׂרִי
פְרַעֲה? אֲלֵא שֶׁהוֹצִיאוּ אוֹתָהּ
וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ כְּבַתְּחִלָּה, וְאָז
וַיְהִלְלוּ אֶתְהָ אֶל פְּרַעֲה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אוֹי לְאוֹתָם
רְשָׁעֵי הָעוֹלָם שֶׁלֹּא יוֹדְעִים וְלֹא
מִשְׁגִּיחִים בְּמַעֲשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וְהֵם לֹא מִסְתַּכְּלִים [בכל]
שֶׁכֵּל מַה שֵּׁיִשׁ בְּעוֹלָם הוּא מֵעַם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שֶׁהוּא יוֹדֵעַ
בַּתְּחִלָּה מַה שֵּׁיְהִי בַסּוּף,
שִׁפְתוּב (ישעיה מו) מְגִיד מְרֵאשִׁית
אַחֲרִית. וְהוּא צוֹפֵה וְעוֹשֶׂה
מַעֲשִׂים בְּרֵאשׁוֹנָה כְּדִי לְהַעֲלוֹתָם
לְאַחַר יָמִים.

בֹּא רֵאָה, אֲלֵמְלֵא שְׁנִטְלָה שְׂרִי
לְפְרַעֲה, הוּא לֹא הָיָה מְלָקָה.
וְהַחֲלָקָה הַזֹּאת גְּרָמָה הַלְקָאָה
לְאַחַר מִפְּנֵי שִׁילְקוֹ מִצְרַיִם
בְּנִגְעִים גְּדוֹלִים. כְּתוּב פֶּאֶן נִגְעִים
גְּדוֹלִים, וְכְתוּב שֵׁם (דברים ו) וַיִּתֵּן ה'
אוֹתָת וּמִפְתִּים גְּדוֹלִים וְרַעִים
בְּמִצְרַיִם. מַה לְהֵלֵךְ עֶשֶׂר מִכּוֹת -
אֶף פֶּאֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמוֹ שֶׁעֲשֶׂה

דִּילָה הָדָא הוּא דְכְתִיב (שם) וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה וְגו' אָמַר רַבִּי יְהוּדָה וַיְהִי כְּבוֹאֵם
מִצְרַיִמָּה, הָיָה לִיָּה לְמִימָר אֲלֵא בַתְּיָבָה וְכוּ':

(עד כאן מֵהַהִשְׁמָטוֹת)

וַיְהִי כְּבֹא אֲבָרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת
הָאִשָּׁה כִּי יָפָה הִיא מְאֹד. אָמַר רַבִּי
יְהוּדָה בַּתְּיָבָה אָעִיל לָהּ, וּפְתָחוּ לָהּ לְמִיִּסַּב
מִנָּה קוֹסְטוֹנָא. כִּינן דְּאַתְּפַתַח הָיָה נְהוּרָא
כְּנֵהוּרָא דְשִׁמְשָׁא הָדָא הוּא דְכְתִיב כִּי יָפָה
הוּא מְאֹד. מְאִי מְאֹד, אֲלֵא דְחִמּוֹ בַּתְּיָבָה
דְּיוֹקְנָא (כ"א נְהוּרָא) אַחֲרָא. אֲפִיקוּ לָהּ וְחִמּוֹ לָהּ
כְּמִלְקָדְמִין הָדָא הוּא דְכְתִיב וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרִי
פְרַעֲה. כִּינן דְכְתִיב וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת הָאִשָּׁה
מְאִי וַיִּרְאוּ אוֹתָהּ שְׂרִי פְרַעֲה, אֲלֵא דְאַפִּיקוּ
לָהּ וְחִמּוֹ לָהּ כְּמִלְקָדְמִין וְכַדִּין וַיְהִלְלוּ אוֹתָהּ
אֶל פְּרַעֲה וְגו'.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק. וְוִי לְאַנּוּן חִיִּיבָא דְעֵלְמָא
דְּלֹא יִדְעִין וְלֹא מִשְׁגִּיחִין בְּעַבְדֵי דְתִיָּה
דְּקִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְאַנּוּן לֹא מִסְתַּכְּלִי (בבבא)
דְּכָל מַה דְּהוּי בְּעֵלְמָא מֵעַם קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
אִיהוּ, דְּאִיהוּ יָדַע בְּקִדְמִיתָא מַה דְּלִהוּי
בְּסוּפָא דְכְתִיב, (ישעיה מו) מְגִיד מְרֵאשִׁית
אַחֲרִית. וְאִיהוּ אֲסַתְכִי וְעַבִּיד עַבְדִּין
בְּקִדְמִיתָא בְּגִין לְסַלְקָא לֹון לְבַתֵּר יוֹמִין.

הָא חֲזִי, אֲלֵמְלֵא דְאַנְסִיבַת שְׂרִי לְגַבִּי פְרַעֲה,
לֹא אֲלֵקִי הוּא, וְאַלְקָאוֹתָא דָּא גְרִים
אַלְקָאוֹתָא לְבַתֵּר כִּין דִּילְקוֹן מִצְרַיִם בְּנִגְעִים
גְּדוֹלִים, פְּתִיב הָכָא נִגְעִים גְּדוֹלִים וְכְתִיב
הָתָם (דברים ו) וַיִּתֵּן יְיָ אֶתְהָ וּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים
וְרַעִים בְּמִצְרַיִם. מַה לְהֵלֵךְ עֶשֶׂר מִכּוֹת אֶף
פֶּאֶן עֶשֶׂר מִכּוֹת. כְּמָה דְעַבִּיד קִדְשָׁא בְרִיךְ
הוּא נְסִין וְגַבְוֵרָן לְיִשְׂרָאֵל לִילְיָא, אוֹף הָכָא

הקדוש ברוך הוא נסים וגבורות
לישראל בלילה - אף כאן עשה
הקדוש ברוך הוא לשרה נסים
וגבורות בלילה.

רבי יוסי פתח ואמר, (תהלים א)
ואתה ה' מגן בעדי ומרים
ראשי. אמר דוד, אף על גב שכל
בני העולם נבואו לערוך עמי קרב
- ואתה ה' מגן בעדי. בא ראה,
פתוב מגן בעדי. אמר דוד
לקדוש-ברוך-הוא: רבנו של
עולם, מפני מה לא עושים בי
חתימה של ברכה כמו שחותמים
ברכה באברהם, שפתוב אנכי
מגן לך, ואומרים מגן אברהם?
אמר הקדוש ברוך הוא לדוד:
אברהם כבר בנתתו וצרפתיו,
ועומד לפני בקיום שלם. אמר לו
דוד: אם כן, (שם כו) בחנני ה'
ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון
שעשה אותו הדבר של פת שבע,
נזכר דוד לפניו על מה שאמר.
אמר (שם ז') בחנת לבי פקדת לילה
צרפתני כל תמצא ומתי כל יעבר
פי.

אמר, אני אמרתי בחנני ה'
ונסני, ואתה בחנת לבי. אני
אמרתי צרפה כליותי, ואתה
צרפתני כל תמצא, לא מצאת
אותי כראוי. ומתי כל יעבר פי -
מי יתן והדבר הזה שחשבתני,
שלא יעבר את פי. ועם כל זה
חותמים בו הברכה, שאנו
אומרים מגן דוד. ומשום כן
אמר דוד, ואתה ה' מגן בעדי
מכודי ומרים ראשי. (תה) ודאי
דרגה זו הפכוד שלי שאני
מתעטר בו.

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו
אתו. בא ראה, הקדוש ברוך הוא
מגן לצדיקים שלא ישלטו בהם
בני אדם, והקדוש ברוך הוא הגן
על אברהם שלא ישלטו בו ובאשתו.

עבד לה קדשא בריך הוא לשרה נסין
וגבוראן ליליא.

רבי יוסי פתח ואמר (תהלים א)
ואתה יי מגן
בעדי מכודי ומרים ראשי. אמר דוד אף
על גב דכל בני עלמא ייתון לאגחא בי קרבא,
ואתה יי מגן בעדי. תא חזי, פתיב מגן בעדי.
אמר דוד לקדשא בריך הוא, רבנו של עולם
מפני מה לא עבדי בי חתימה דברכה כמה
דחתימי ברכה באברהם דכתיב אנכי מגן לך.
ואמרי מגן אברהם.

אמר ליה קדשא בריך הוא לדוד, אברהם
כבר בנתתו וצרפתיו וקאים קמאי
בקיומא שלים. אמר ליה דוד אי הכי (תהלים כו)
בחנני יי ונסני צרפה כליותי ולבי. כיון דעבד
ההיא מלה דבת שבע אדפר דוד קמיה על
מה דאמר. אמר (תהלים ז') בחנת לבי פקדת
לילה צרפתני כל תמצא זמותי כל יעבר פי.

אמר אנה אמינא בחנני יי ונסני ואנת בחנת
לבי. אנה אמינא צרפה כליותי ואת
צרפתני כל תמצא לא אשפחת לי כדקא
יאות. זמותי כל יעבר פי. מאן יתן והאי מלה
דחשבת דלא יעבר לי פומאי, ועם כל דא
חתמין ביה ברכה דקאמרן מגן דוד, ובגין כן
אמר דוד ואתה יי מגן בעדי, מכודי ומרים
ראשי. (ד"א ל"ג ויהא) ודאי דרגא דא יקרא דילי
דאנא מתעטרנא ביה:

ויצו עליו פרעה אנשים וישלחו אותו. תא
חזי, קדשא בריך הוא איהו מגן
לצדיקיא דלא ישלטון בהו בני נשא,
וקדשא בריך הוא אגין על אברהם דלא
ישלטון ביה ובאתתיה.

בא ראה, השכינה לא זזה משרה כל הלילה ההוא. בא פרעה לקרב אליה - בא המלאך והלקה אותו. כל פעם שאמרה שרה הלקה - היתה מלקה. ואברהם היה מחזיק ברבוננו, שהרי על שרה לא יכלו לשלט עליה. זהו שכתוב (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח. וכאן הנסיון שלא הרהר אחר הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, בא ראה שמשום כף לא צנה הקדוש ברוך הוא לרדת למצרים, אלא הוא עצמו מעצמו ירד, כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם שאמר לו כן, ואחר כך הצטער על אשתו.

רבי יצחק פתח ואמר, (תהלים צב) צדיק פתמך יפרח כארז בלבנון ישגה. צדיק פתמך יפרח, מפני מה הקיש צדיק לתמר? מה תמר בינו שגוזרים אותו לא עולה עד זמן רב - אף כף צדיק, בינו שאבד מן העולם, לא עולה אחר פתחיו עד זמן רב. כארז בלבנון ישגה - אף כף גם.

בתמר יפרח - מה תמר לא עולה אלא זכר ונקבה, אף כף הצדיק לא עולה אלא זכר ונקבה. הזכר צדיק והנקבה צדיקת, כמו שאברהם ושרה. כארז בלבנון ישגה - מה הארז בלבנון עליון על הפל והפל יושבים תחתיו - אף כף הצדיק הוא עליון על הפל והפל יושבים תחתיו. והעולם אינו עומד אלא על צדיק אחד, שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ועליו העולם עומד, ובגללו נסמך, ועליו נשתל.

רבי יהודה אמר, והרי שנינו שעל שבועה עמודים העולם עומד, ככתוב (שם ט) חצבה עמודיה שבועה. אמר לו רבי יוסי, כף הוא ודאי, אבל [כאן] כל

תא חזי, שכינתא לא אתעדי מנה דשרה כל ההוא ליליא, אתא פרעה למקרב בהדה, אתא מלאך ואלקי ליה, כל אימת דאמרה שרה אלקי הוא ואברהם הוה מתקיף במאריה דהא שרה לא יכלין לשלטאה עליה הדא הוא דכתיב, (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח, והכא נסיונא הוא דלא הרהר אבתריה דקודשא בריה דהוא.

אמר רבי יצחק תא חזי, דבגין כף לא פקיד קדשא בריה דהוא לנחתא למצרים אלא הוא עצמו מגרמיה נחת, בגין דלא יהא פתחון פה לבני עלמא דאמר ליה כן ולבתר אצטער על אתתיה.

רבי יצחק פתח ואמר (תהלים צב) צדיק פתמך יפרח כארז בלבנון ישגה. צדיק פתמך יפרח. מפני מה אקיש צדיק לתמר. מה תמר בינו דגוזרין ליה לא סליק עד זמן סגיא, אוף הכי צדיק בינו דאתאביד מעלמא לא סליק אחר תחותיו עד זמן סגיא. כארז בלבנון ישגא אוף הכי נמי.

בתמר יפרח מה תמר לא סליק אלא דכר ונוקבא. אוף הכי צדיק לא סליק אלא דכר ונוקבא, דכר צדיק ונוקבא צדיקת, כגוונא דאברהם ושרה. כארז בלבנון ישגא מה ארז בלבנון עלאה על כלא וכלא יתבי תחותיו, אוף הכי צדיק הוא עלאה על כלא וכלא יתבי תחותיו. ועלמא לא קיימא אלא על צדיק חד דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם. ועליה קאים עלמא, ובגיניה אסתמיה, ועליה אשתיל.

רבי יהודה אמר והא תנינן דעל שבועה סמכין עלמא קיימא דכתיב, (משלי ט) חצבה עמודיה שבועה. אמר ליה רבי יוסי

הַאֲחֵרִים בְּשִׁבְעֵי הֵם עוֹמְדִים,
שְׁהוּא סִמְךָ שֶׁל הָעוֹלָם, וְהוּא
צָדִיק, וְזֶה מִשְׁקָה [את העולם] וּמְרוּה
אֶת הָעוֹלָם [מן הכל] וְזֶן לִפְלִי, וְעָלִיו
כְּתוּב (ישעיה ג) אִמְרוּ צָדִיק כִּי טוֹב
כִּי פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ, וְכְתוּב
(תהלים קמה) טוֹב ה' לִפְלִי וְרַחֲמָיו
עַל כָּל מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב
(בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן
לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. זֶה הוּא
הָעַמּוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו
וְהוּא מִשְׁקָה לְגֵן [העדר], וְהַגֶּן
נִשְׁקָה מִמֶּנּוּ, וּמִמֶּנּוּ עוֹשֶׂה פְרוֹת.
וְכָל הַפְּרוֹת פּוֹרְחִים בְּעוֹלָם וְהֵם
הַקְּיֹמִים שֶׁל הָעוֹלָם, הַקְּיֹמִים שֶׁל
הַתּוֹרָה. וּמִי הֵם? נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשּׁוּם כִּף
בְּכָל לֵילָה וְלֵילָה נִשְׁמוֹת
הַצְּדִיקִים עוֹלוֹת.

וּבְשִׁנְחֻלְךָ הַלֵּילָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בָּא לְגֵן הָעֵדֶן לְהַשְׁתַּעֲשַׁע
בָּהֶם. בְּמִי? אָמַר רַבִּי יוֹסִי,
בְּכֻלָּם. בֵּין אוֹתָם שְׁמִדוֹרָם
בְּעוֹלָם הַהוּא, וּבֵין אוֹתָם
שְׁיוֹשְׁבֵים בְּמִדוֹרָם בְּעוֹלָם הַזֶּה,
בְּכֻלָּם מִשְׁתַּעֲשַׁע הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא בְּחֻצוֹת הַלֵּילָה.

בֵּא רֵאָה, הָעוֹלָם שֶׁלְמַעְלָה צָרִיף
אֶת הַתְּעוֹרְרוֹתָיו שֶׁל הָעוֹלָם
הַתַּחְתּוֹן. וּכְשֶׁנִּשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים
יוֹצְאוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה וְעוֹלוֹת
לְמַעְלָה, פֶּלֶן מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּאוֹר
שֶׁלְמַעְלָה בְּדַמּוֹת נִכְבְּדָה, וּבָהֶם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּעֲשַׁע
וְתֵאָב לָהֶם, שֶׁהֵם פְּרִי מַעֲשָׂיו,
וְעַל זֶה נִקְרָאוּ יִשְׂרָאֵל שְׁיֵשׁ לָהֶם
נִשְׁמוֹת קְדוֹשׁוֹת בְּנִים לְקְדוֹשׁ-
בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים יד)
בְּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. בְּנִים
וְדַאי, פְּרִי מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִיסָא, אֶפְלוּ אוֹתָם
שֶׁבְּעוֹלָם הַזֶּה [של הארץ]. אֵיךְ?

הַכִּי הוּא וְדַאי, אָבֵל (הקמא) פְּלָהוּ אֲחֵרֵינִן
בְּשִׁבְעֵאָה (דף פב ע"ב) קִיִּימֵי דַאיְהוּ סְמִכָא
דְּעֻלְמָא, וְאִיהוּ צָדִיק וְדַא אֲשֶׁקִי (לעלמא) וְרוּי
עֻלְמָא (ס"א מן פלמא) וְזֶן כְּלָא. וְעָלִיָּה כְּתוּב (ישעיה ג)
אִמְרוּ צָדִיק כִּי טוֹב כִּי פָרִי מַעֲלִיָּהֶם יֵאָכְלוּ.
וְכְתוּב, (תהלים קמה) טוֹב יי לִפְלִי וְרַחֲמָיו עַל כָּל
מַעֲשָׂיו.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָא כְּתוּב, (בראשית ב) וְנָהָר
יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. דַּא הוּא
סְמִכָא דְּעֻלְמָא קָאִים עָלֵיהּ, וְאִיהוּ אֲשֶׁקִי
לְגַנְתָא (דערב) וְגַנְתָא אֲשֶׁתְּקִי מַגִּיָּה וּמַגִּיָּה עֲבִידָא
פִּירִין. וְכִלְהוּ פִּירִין פְּרָחִין בְּעֻלְמָא וְאֲנוּן
קִיּוּמָא דְּעֻלְמָא קִיּוּמָא דְּאוּרִיָּתָא, וּמֵאֵן
נִינְהוּ, נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵיָא דְּאֲנוּן פְּרִי עוֹבְדוּי
דְּקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא. וּבְגִין כִּף בְּכָל לֵילָא
וְלֵילָא נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵיָא סְלִקֵן.

וְכַד אַתְּפִלַּג לֵילָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא אֲתִי
לְגַנְתָא דְּעֵדֶן לְאֲשְׁתַּעֲשַׁע בָּהוּ. בְּמֵאֵן.
אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּכִלְהוּ, בֵּין אֲנוּן דְּמְדוּרֵיהוּן
בְּהוּא עֻלְמָא, בֵּין אֲנוּן דִּיתְבִי בְּמְדוּרֵיהוּן
בְּהֵאִי עֻלְמָא, בְּכִלְהוּ מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא בְּפִלְגוֹת לֵילָא.

הָא חֲזִי, עֻלְמָא דְּלַעֲיִלָא אֲצֻטְרִיף
לְאַתְעֵרוּתָא דְּעֻלְמָא תַתָּא, וְכַד
נִשְׁמַתְהוּן דְּצְדִיקֵיָא נְפִקֵי מֵהֵאִי עֻלְמָא וְסִלְקֵי
לַעֲיִלָא כִּלְהוּ מִתְּלַבְּשֵׁי בְּנְהוּרָא דְּלַעֲיִלָא
בְּדִיוּקְנָא יָקָר, וּבְהוּ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
מִשְׁתַּעֲשַׁע וְתֵאִיב לוֹן דְּאִינְהוּ פְּרִי עוֹבְדוּי,
וְעַל דַּא אֲקָרוּן יִשְׂרָאֵל דַּאִית לוֹן נִשְׁמַתִּין
קְדִישִׁין בְּנִין לְקְדָשָׁא בְּרִיף הוּא, כְּמָה דַּאֲתָ
אָמַר (דברים יד) בְּנִים אַתֶּם לַיְי אֱלֹהֵיכֶם, בְּנִים
וְדַאי אֵיבָא דְּעוֹבְדוּי.

אָמַר רַבִּי יִיסָא וְאֶפְלוּ אֲנוּן דְּבְּהֵאִי עֻלְמָא

אמר לו, משום שבחצות הלילה כל אותם צדיקי אמת, כלם מתעוררים לקרא בתורה ולשמע את תשבחות התורה. והרי נתבאר שהקדוש ברוך הוא וכל אותם הצדיקים שבתוך גן העדן כלם מקשיבים לקולם, וחוט של חסד נמשך עליהם ביום, שפתיב (תהלים מב) יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי.

ועל כן התשבחות שעולות בלילה לפניו, זו תשבחת שלמה. בא ראה, בשעה שישראל היו סגורים בבתיהם כשהרג הקדוש ברוך הוא בכוכרי מצרים, היו אומרים הלל ותשבחות לפניו. בא ראה שדוד המלך היה קם בחצות הלילה, שאם תאמר שהיה יושב או שוכב במטתו והיה אומר שירות ותשבחות - לא, אלא כמו שפתיב (שם קיט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה להתעסק בשירות ותשבחות של התורה. ומשום כך דוד המלך חי לעולמים, ואפלו בימי מלך המשיח הוא מלך. שהרי שינוי מלך המשיח, אם מן החיים הוא - דוד שמו, ואם מן המתים הוא - דוד שמו. והוא היה מתעורר בבקר בטרם יבא, שפתיב (שם נז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

בא ראה, כל אותו הלילה ששרה היתה אצל פרעה, באו המלאכים העליונים לומר לקדוש ברוך הוא בשירות ותשבחות. אמר להם הקדוש ברוך הוא: פלכם לכו ועשו מכות גדולות במצרים, סימן למי שאני עתיד לעשות אחר כך. זה מה שפתיב וינגע ה' את פרעה נגעים גדלים וגו'

בא ראה מה פתוב, ויקרא פרעה

(דארא), היאך. אמר ליה בגין די בפלגות ליליא כל אנון זפאי קשוט פלהו מתערי למקרי באורייתא ולמשמע תשבחן דאורייתא, והא אתמר דקדשא בריך הוא וכל אנון צדיקיא דבגו גנתא דעדן פלהו צייתין לקליהון, וחוטא דחסד אתמשך עלייהו ביממא דכתיב, (תהלים מב) יומם יצוה יי חסדו ובלילה שירה עמי.

ועל דא תשבחן דסלקין בלייליא קמיה דא תושבחה שלים. תא חזי, בשעתא דישראל הוו סגירין בבתייהון פד קטל קדשא בריך הוא בכוריהון דמצראי, הוו אמרי הלילא ותשבחן קמיה.

תא חזי, דדוד מלכא הוה קם בפלגות ליליא, דאי תימא דהוה יתיב או שכיב בערסיה והוה אמר שירין ותושבחן, לא, אלא כמה דכתיב (תהלים קיט) חצות לילה אקום להודות לך. אקום ודאי בעמידה לאתעסקא בשירין ותושבחן דאורייתא. ובגין כך דוד מלכא חי לעלמין, ואפילו ביומי מלכא משיחא איהו מלכא. דהא תנן מלכא משיחא אי מן חייא הוא דוד שמיא ואי מן מתיא הוא דוד שמיא, ואיהו הוה אתער בצפרא עד לא ייתי דכתיב, (תהלים נז) עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר.

תא חזי, כל ההוא ליליא דשרה הות לגביה דפרעה אתו מלאכי עלאי לזמרא ליה לקדשא בריך הוא בשירין ותושבחן, אמר להו קדשא בריך הוא כלכו זילו ועבידו מכתשין רברבין במצרים, רשימו למאן דאנא זמין למעבד לבתר, (דא) מה כתיב וינגע יי את פרעה נגעים גדולים וגו'.

תא חזי, מה כתיב ויקרא פרעה לאברם וגו'.

לְאָבְרָם וְגו'. מִיָּנִין הִיָּה יוֹדֵעַ, שְׁהָרִי לֹא כְּתוּב כִּי אֵין מִמֶּנּוּ שְׁנֵי אֲבָרִים, שְׁכָתוּב וְעָתָה הַשֵּׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְכֵן לֹא אָמַר לוֹ דְּבַר?

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, הָרִי כְּתוּב עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. שְׁכָתוּב הָרִי אֲבָרִים לֹא: עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. שְׁהָרִי לֹא הִיָּה מְדַבֵּר עִמּוֹ כְּמוֹ שְׁמַדְבֵּר עִם אֲבָרִים, אֲלֵא בְּדַבְרֵי זֶה נִתְבָּאֵר וְלֹא יוֹתֵר: הַמְּכָה הַזֶּה הִיא עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. וְלֹא הִיָּה מְדַבֵּר [וְ] עִמּוֹ. אִז [וְ] יָדַע שֶׁזֶה אֲשֶׁתוֹ שֶׁל אֲבָרִים הִיא. מִיָּד - וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאֲבָרִים וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים, לְמָה? כְּדֵי שֶׁלֹּא יִקְרַב אָדָם לָהֶם לְהִרְעֵ לָהֶם. וַיִּשְׁלַחוּ אֹתוֹ, לְוַיָּה עֲשׂוֹ לוֹ בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כִּי אֵתָה עֲתִיד לַעֲשׂוֹת לְבָנָיו, אֵתָה תִּלְוָה אוֹתָם מֵאֶרֶץ, שְׁכָתוּב (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם, שְׁלֹוֹה אוֹתָם מִכָּל אֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, כִּי כִּי לְמָה הַזְּדִמְנָן לְאֲבָרִים וּלְמָה הַצְּטָרְךָ? אֲלֵא כְּדֵי לְגַדֵּל אֶת שְׁמֵם שֶׁל אֲבָרִים וְשִׁירָה בְּעוֹלָם, שְׁאִפְלוּ בְּמִצְרַיִם שֶׁהֵם מְכַשְׁפֵי הָעוֹלָם, וְלֹא יִכּוֹל הִיָּה אָדָם לְהַנְצִיל מֵהֶם, הַתְּגַדֵּל אֲבָרִים וְהַתְּעַלָּה לְמַעְלָה. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיַּעַל אֲבָרִים מִמִּצְרַיִם. לְאִיָּה מְקוֹם? הַנְּגַבָּה

[וְ] הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ? אֲלֵא לְהוֹדִיעַ שֶׁלֹּא גָלוּ מִכִּנּוּן דְּבַר מֵאוֹתָן מִתְּנוּת שְׁתַּנּוּ לוֹ בְּשִׁבְלֵי שְׁרָה שְׁתַּהֲרִי לְמִלְךָ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאָה, הַכֵּל הוּא סוֹד שֶׁל חֻכְמָה, וְרִמּוֹז כִּי בְּחֻכְמָה וְהַדְּרָגוֹת שְׁלֵמָטָה שְׁאֲבָרִים יֵרֵד לְעַמְקָם וַיֵּדַע אוֹתָם, וְלֹא נִדְּבַק בָּהֶם, וְשָׁב לְפָנָי

רְבוּנוֹ, וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כִּי אָדָם שְׁכָפֵשֶׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא הַתְּפַתָּה בְּנִחְשׁ וְגִרְם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֹחַ, שְׁכָפֵשֶׁר יֵרֵד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא מֵהַ כְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר

מִנְּפֵי הָיָה יוֹדֵעַ, דִּהָא לֹא כְּתוּב הִכָּא כְּמָה דְּאֲתָמַר בְּאֲבָרִים לְךָ דְּכְתוּב וְעָתָה הַשֵּׁב אֶשֶׁת הָאִישׁ כִּי נָבִיא הוּא וְגו', וְהִכָּא לֹא אָמַר לִיָּה מִדִּי.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק הָא כְּתוּב עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. דִּהָכִי הוּוּ אָמַר לִיָּה, עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים. דִּהָא לֹא הוּוּ מְמַלִּיל עִמִּיהָ כְּמָה דְּמְמַלִּיל בְּאֲבָרִים, אֲלֵא בְּמִלָּה דָּא אֲתָמַר וְלֹא יוֹתֵר, מְכַתְּשָׁא דָּא עַל דְּבַר שְׁרֵי אֲבָרִים אִיָּה, וְלֹא הוּוּ מְלִיל (דָּא) עִמִּיהָ, כְּדִין יוֹדֵעַ (הוּוּ) דִּהָא אֲתַתִּיהָ דְּאֲבָרִים אִיָּה, מִיָּד וַיִּקְרָא פְּרָעָה לְאֲבָרִים וַיֹּאמֶר וְגו'.

וַיֵּצֵא עָלָיו פְּרָעָה אֲנָשִׁים. לְמָה כְּגִין דְּלֹא יִקְרַב בַּר נֶשׁ בְּהוּ לְאֲבָאשָׁא לוֹן. וַיִּשְׁלַחוּ אוֹתוֹ, לְוַיָּה עֲבָדוֹ לִיָּה בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא הָכִי אֲנִי זְמִין לְמַעַבְדַּ לְבָנוֹי אֵת תּוֹזִיף לוֹן מֵאֶרֶץ דְּכְתוּב, (שְׁמוֹת יג) וַיְהִי בְשִׁלַּח פְּרָעָה אֶת הָעָם דְּאוֹזִיף לוֹן מִכָּל אֶרֶץ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא כָּל כִּי לְמָה אֲזַדְמֵן לִיָּה לְאֲבָרִים וּלְמֵאִי אִיִּצְטָרְךָ, אֲלֵא כְּגִין לְגַדֵּל שְׁמִיהָ דְּאֲבָרִים וְשִׁירָה בְּעוֹלָם, (דְּגַר טג ע"א) דְּאִפְלוּ בְּמִצְרַיִם דְּאֲנוּן חֲרָשֵׁי עוֹלָם וְלֹא הוּוּ יִכּוֹל בַּר נֶשׁ לְאֲשְׁתִּיב מִנִּיָּהוּ. אֲתַגַּדֵּל אֲבָרִים וְאֲסַתְּלִיק לְעִילָא הָדָא הוּא דְּכְתוּב וַיַּעַל אֲבָרִים מִמִּצְרַיִם, לְאֵן אֲתַר הַנְּגַבָּה. (וְכֵן הוּא וְאֲשֶׁתוֹ וְכָל אֲשֶׁר לוֹ, אֲלֵא לְאוֹדֵעַ דְּלֹא גָלוּ מִכִּנּוּן מֵאֲנוּן מִתְּנוּ דְּחִבּוּ לִיָּה כְּדִיל שְׁרָה דְּתַתָּא לְמַלְכָּא)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, כִּי לֹא רָזָא דְּחֻכְמָתָא אִיָּהוּ, וְקָא רִמּוֹז הִכָּא בְּחֻכְמָתָא וְדִרְגִין דְּלִתְתָּא דְּקָא נְחִית אֲבָרִים לְעוֹמְקֵי דְּלְהוֹן וַיֵּדַע לוֹן, וְלֹא אֲתַדְּבַק בְּהוּ, וְתַב לְקָמֵי מְרִיָּה. וְלֹא אֲתַפְתָּא בְּהוּ כְּאָדָם

וְלֹא הִתְפַּתָּה בָּהֶם כִּי אָדָם שְׁכָפֵשֶׁר הִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא הַתְּפַתָּה בְּנִחְשׁ וְגִרְם מוֹת לְעוֹלָם. וְלֹא הִתְפַּתָּה כְּמוֹ נֹחַ, שְׁכָפֵשֶׁר יֵרֵד וְהִגִּיעַ לְדִרְגָּה הִיא מֵהַ כְּתוּב? (בְּרַאשִׁית ט) וַיִּשְׁתֶּן מִן הַיַּיִן וַיִּשְׁכָּר

ויתגל בתוך אהלה. אהלה
כתוב בה"א.

אבל באברהם מה כתוב?
ויעל אברהם ממצרים. שעלה
ולא ירד, ושב למקומו לדרגה
עליונה שנדבק בה
כבראשונה. והמעשה הזה
היה כדי להראות החכמה
שהתקיים בקיום שלם כראוי
לו ולא התפתה, ועמד בקיום
ושב למקומו. הנגבה - זה
הדרום, הדרגה העליונה
שנאחז בה כבראשונה,
שכתוב הלוח ונסוע הנגבה.
אף כאן הנגבה - מקום
שנדבק בו בראשונה.

בא ראה סוד הדרך, אם אברהם
לא ירד למצרים ולא יצטרף
שם בראשונה, לא יהיה חלק
גורלו בקדוש-ברוך-הוא. כמו
זה לבניו, פשרצה הקדוש
ברוך הוא לעשות לו (ד"א להם)
עם אחד, עם שלם, ולקרובם
אליו, אם לא ירדו בראשונה
למצרים ולא ינדככו שם, לא
היו העם היחידים שלו. כמו כן
אם לא נתנה הארץ הקדושה
לכנען בראשונה וישלט בה,
לא היתה הארץ חלקו וגורלו
של הקדוש ברוך הוא, והכל
סוד אחד.

רבי שמעון היה הולך בדרך,
והיה עמו רבי אלעזר בנו,
ורבי אבא ורבי יהודה. בעודם
הולכים, אמר רבי שמעון,
תמהני איך בני העולם לא
משגיחים לדעת דברי תורה
ועל מה עומדים. פתח ואמר,
(ישעיה כו) נפשי אויתך בלילה
אף רוחי בקרבי אשתרך.
הפסוק הזה בארוהו ובארנו
אותו.

אבל בא ראה, נפש האדם,
כשהוא עולה למטתו, יוצאת

דכד מטא לההוא דרגא אתפתא בנחש וגרים
מותא לעלמא. ולא אתפתא כנח דכד נחת
ומטא לההוא דרגא מה כתיב, (בראשית ט) וישת מן
היין וישכר ויתגל בתוך אהלה. אהלה כתיב
בה"א.

אבל באברהם מה כתיב ויעל אברהם ממצרים.
דסליק ולא נחית, ותב לאתריה לדרגא
עלאה דאתדבק ביה בקדמיתא. ועובדא דא
הוה, בגין לאחזאה חכמתא דאתקיים בקיומא
שלים כדקא חזי ליה ולא אתפתא וקם בקיומא
ותב לאתריה. הנגבה, דא דרום דרגא עלאה
דאתאחיד ביה בקדמיתא דכתיב הלוח ונסוע
הנגבה. אוף הכא הנגבה, אתר דאתדבק ביה
בקדמיתא.

תא חזי, רזא דמלה, אי אברהם לא ייחות
למצרים ולא יצטרף תמן בקדמיתא. לא
יהא חולק עדביה בקדשא בריך הוא. פגוונא
דא לבנוי כד בעא קדשא בריך הוא למעבד
ליה (ד"א לז) עמא חדא עמא שלים ולקרבא לון
לגביה, אי לא נחתו בקדמיתא למצרים ולא
יצטרפון תמן, לא הוו עמא יחידא דיליה.
פגוונא דא אי לא אתייהיבת ארעא קדישא
לכנען בקדמיתא וישלוט בה לא הות ארעא
חולקיה ועדביה דקדשא בריך הוא. וכלא רזא
חדא.

רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה
רבי אלעזר בריה ורבי אבא ורבי יהודה.
עד דהוו אזלי, אמר רבי שמעון תוהנא היך
בני עלמא לא משגיחין למנדע מלי דאורייתא
ועל מה קיימי. פתח ואמר, (ישעיה כו) נפשי
אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשתרך, האי
קרא אוקמוה ואוקימנא ליה.

אבל תא חזי, נפשא דבר נש, כד סליק

ממנו ועולה למעלה. ואם תאמר שפלגן עולות - אין כל אחד ואחד רואה את פני המלך, אלא הנפש עולה ולא נשאר בה עם הגוף, רק רשם (נשימה) של המדה של חיות הלב.

והנפש הולכת ורוצה לעלות. וכמה דרגות לדרגות לעלות, היא משוטטת ופוגשת בקלפות של אורות הטמאה. אם היא טהורה, שלא נטמאה ביום, עולה למעלה. ואם לא טהורה, נטמאת ביניהם ונדבקות בהם ולא עולה יותר. ושם מודיעים לה דברים, ונדבקות מאותם דברים של זמן קרוב. ולפעמים שצוחקים עליה ומודיעים לה דברים כוזבים. ואז הולכת כמו זה כל הלילה עד שיתעורר האיש, ושבה למקומה. אשרי הצדיקים שהקדוש ברוך הוא מגלה להם סודותיו בחלום כדי שישמרו מן הדין. אוי לאותם רשעי העולם שטמאים עצמם ונפשם.

בא ראה, אותם שלא נטמאו, כשעולים למטתם, הנפש עולה ונכנסת בין כל אותן הדרגות בראשונה, ועולה ולא נדבקות בהן. אחר כך הולכת ומשוטטת ועולה כפי דרכה.

אותה הנפש שזוכה לעלות, נראית לפני סכר פני הימים, ונדבקות ברצון להראות בתשוקה עליונה לראות בנעם המלך ולבקר בהיכלו. וזה הוא האיש שיש לו חלק תמיד בעולם הבא. וזו היא הנפש שהכסוף שלה כשעולה בקדוש-ברוך-הוא (תמיד) ולא נדבקות במינים הללו אורות האחרים, והיא הולכת אחר מין קדוש במקום (אחר מקום) שיוצאת משם. ומשום כך כתוב

לְעַרְסִיָּה, נִפְקַת מִנִּיה וְסִלְקָא לְעִילָא. וְאִי תִימָא דְכֻלְהוּ סִלְקָאן. לְאוּ כָּל חַד וְחַד חָמִי אִפִּי מִלְכָּא, אֲלָא נִפְשָׁא סִלְקָא וְלֹא אִשְׁתָּאֵר בְּהָ בַּהֲדִי גּוּפָא בַר חַד רְשִׁימוּ (ג' שנים) דְּקִיסְטָא דְחִיּוּתָא דְלִבָּא.

וְנִפְשָׁא אֲזֵלָא וּבַעֲיָא לְסִלְקָא. וְכַמְּה דְרַגִּין לְדְרַגִּין לְסִלְקָא, שְׁטָאֵת וְהִיא אֲתַעְרַעַת בְּהַנִּי קוּמְרִין טְהִירִין דְּמִסְאֲבוּתָא. אִי הִיא דְכִיֵּאת דְלֹא אִסְתָּאֲבַת בִּימְמָא סִלְקָא לְעִילָא. וְאִי לְאוּ דְכִיֵּאת, אִסְתָּאֲבַת בִּינִיֵּיהּ וְאֲתַדְבַּקַת בְּהוּ וְלֹא סִלְקָא יִתִּיר. וְתַמָּן מוֹדְעֵי לָהּ מַלְיָן וְאִיהוּ אֲתַדְבַּקַת מֵאֲנוּן מַלְיָן דְּזַמָּן קָרִיב. וְלִזְמָנִין דְּחִיֵּיכִין בְּהָ וּמוֹדְעִין לָהּ מַלְיָן פְּדִיבִין. וְכַדִּין אֲזֵלָא כְּהִיא גְּוֹנָא כָּל לֵילִיא עַד דִּיתַעַר בַּר נֶשׁ וְתֵאֲבַת לְאַתְרָהּ. וְכַאֲיִן אֲנוּן צַדִּיקָיָא דְגָלִי לֹון קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא רְזִין דִּילִיָּהּ בְּחֻלְמָא בְּגִין דִּיִּסְתַּמְרוּן מִן דִּינָא. וְוִי לְאֲנוּן חֲיִיבֵי עֲלָמָא דְּמִסְאֲבִין גְּרַמִּיֵּיהּ וְנִפְשִׁיֵּיהּ.

תָּא חֲזִי, אֲנוּן דְלֹא אִסְתָּאֲבוּ, פַּד סִלְקֵי בְּעַרְסִיֵּיהּ, נִפְשָׁא סִלְקָא וְעֵאלַת בֵּין כָּל הַנִּי דְרַגִּין בְּקַדְמִיתָא וְסִלְקָא וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בְּהוּ. וּלְבַתֵּר אֲזֵלָא וְשְׁטָאֵת וְסִלְקָא כְּפּוּם אֹרְחָהּ.

תְּהִיא נִפְשָׁא דְזָכַת לְסִלְקָא אֲתַחֲזִיאַת קַמִּיהּ דְּסַכְרֵי אִפִּי יוֹמִין וְאֲתַדְבַּקַת בְּרַעוּתָא לְאַתַּחֲזָאָה בְּתִיאֻבְתָּא עֲלָאָה לְמַחְמֵי בְּנוּעֵם מִלְכָּא וְלִבְקָרָא בְּהִיכְלִיָּהּ. וְדָא הוּא בַר נֶשׁ דְּאִית לִיָּהּ חוּלְקָא תְּדִיר בְּעֲלָמָא דְאַתִּי.

וְדָא הִיא נִפְשָׁא דְכְּסִיפָא דִילָהּ פַּד סִלְקָא בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (תְּדִיר), וְלֹא אֲתַדְבַּקַת בְּהַנִּי זִינִין טְהִירִין אַחֲרָנִין, וְהִיא אֲזֵלַת בְּתֵר

נפשי אויתך בלילה, כְּדִי לְרַדְף
אחֲרֶיךָ וְלֹא לְהַתְּפֹתוֹת אַחַר מִין
אֲחֵר נְכָרִי.

בֹּא רֵא, נִפְשִׁי - זֶה הַנֶּפֶשׁ
שְׁשׁוֹלְטֵת בְּלִילָה לְרַדְף אַחַר
הַדְּרָגָה שְׁלֵה. הַרוּחַ בַּיּוֹם,
שְׁפָתוֹב נִפְשִׁי אוֹיְתְךָ בְּלִילָה, זֶה
הַנֶּפֶשׁ שְׁשׁוֹלְטֵת בְּלִילָה. אֶף
רוּחִי בְּקִרְבִי אֲשַׁחֲרֶךָ - זֶה הַרוּחַ
שְׁשׁוֹלְטֵת בַּיּוֹם.

וְאִם תֹּאמַר שְׁשִׁפִי דְרָגוֹת הֵן
בְּפִרְוֵד - לֹא כֹף, שְׁהָרִי הֵן דְּרָגָה
אֲחַת, וְהֵן שְׁפִימִים בְּחִבּוּר אֲחָד,
וְאֲחַת עֲלִיוְנָה שְׁשׁוֹלְטֵת עֲלֵיהֶן
וְנִדְבָקֵת בָּהֶן וְהֵן בָּהּ (וְנִקְרָאִים)
וְנִקְרָאֵת נִשְׁמָה. וְכָל הַדְּרָגוֹת
עוֹלוֹת בְּסוּד הַחֲכָמָה.
שְׁשִׁמְסִתְכִלִּים עַל אֵלוֹ
הַדְּרָגוֹת, יִסְתַּפֵּל הָאָדָם בְּחֲכָמָה
הַעֲלִיוְנָה, וְהַנִּשְׁמָה הַזֶּה נִכְנָסֵת
בָּהֶם וְנִדְבָקִים בָּהּ. וְכִשְׁזָה
שׁוֹלֵט, אִזּוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ נִקְרָא
קְדוּשׁ, שְׁלֵם מִן הַכֹּל. רְצוֹן אֲחָד
לְקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא.

הַנֶּפֶשׁ הִיא הַתְּעוֹרְרוֹת
תְּחִתּוֹנָה, וְזֶה סְמוּכָה בְּגוּף וְזִנָּה
אוֹתוֹ, וְהַגּוּף אוֹחִז בָּהּ וְהִיא
אֲחוּזָה בְּגוּף. אַחַר כֵּף נִתְקַנֵּת
וְנַעֲשִׂית כִּסָּא לְהַשְׁרוֹת עֲלֶיהָ
רוּחַ בְּהַתְּעוֹרְרוֹת הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת
שְׁנֵאֲחִזֵת בְּגוּף, כְּפָתוֹב (יִשְׁעִיה לֵב)
עַד יַעֲרָה עֲלִינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְאַחַר שְׁמִתְקַנִּים אֶת שְׁנֵיהֶם,
עֲתִידִים לְקַבֵּל נִשְׁמָה, שְׁהָרִי
הַרוּחַ נַעֲשִׂית כִּסָּא לְנִשְׁמָה
לְהַשְׁרוֹת עֲלֶיהָ, וְהַנִּשְׁמָה הַזֶּה
הִיא נִסְתַּרֵת עֲלִיוְנָה עַל הַכֹּל
טְמוּנָת כֹּל הַטְּמוּנִים. נִמְצָא
שֵׁישׁ [לָהּ] כִּסָּא לְכִסָּא, וְכִסָּא
לְעֲלִיוֹן עֲלֵיהֶם. וְכִשְׁתִּסְתַּפֵּל
בְּדְרָגוֹת, תִּמְצָא סוּד הַחֲכָמָה
בְּדָבָר הַזֶּה, וְהַכֹּל הִיא חֲכָמָה
לְהַדְבִּיק בְּגוֹן הַזֶּה דְּבָרִים
נִסְתָּרִים.

זִנָּא קְדִישָׁא בְּאַתְרָא (ר"א בְּתַר אַתְרָא) דְּנִפְקֵת מִתַּמָּן.
וּבְגִין כֵּף כְּתִיב נִפְשִׁי אוֹיְתִיךָ בְּלִילָה. בְּגִין
לְמַרְדֵּף בְּתַרְךָ וְלֹא לְאַתְּפֹתָא בְּתַר זִנָּא אַחֲרָא
נוֹכְרָאָה.

הָא חֲזִי, נִפְשִׁי דָא נִפְשׁ דְּאִיהִי שְׁלֵטָא בְּלִילָה
וְלְמַרְדֵּף בְּתַר דְּרָגָא. רוּחַ בַּיּוֹם, דְּכְתִיב
נִפְשִׁי אוֹיְתִיךָ (דף פג ע"ב) בְּלִילָה, דָּא נִפְשׁ דְּאִיהִי
שְׁלֵטָא בְּלִילָה. אֶף רוּחִי בְּקִרְבִי אֲשַׁחֲרֶךָ. דָּא
רוּחַ דְּאִיהוּ שְׁלֵטָא בַּיּוֹמָא.

וְאִי תִימָא דְתַרִּין דְּרָגִין אֲנוּן בְּפִרְוֵדָא, לְאוּ
הַכִּי, דְּהָא דְרָגָא חַד אֲנוּן, וְאֲנוּן תַּרִּין
בְּחִבּוּרָא חַד. וְחַד עֲלָאָה דְשְׁלֵטָא עֲלֵיהִי
וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ וְאֲנוּן בִּיהּ (וְאִקְרוּי) וְאַתְקַרִּיאַת
נִשְׁמָה, וְכִלְהוּ דְרָגִין סִלְקָאן בְּרִזָּא דְחֲכָמָתָא,
דְּכַד מִסְתַּפְּלֵן אֲלִין דְּרָגִין יִסְתַּפֵּל בַּר נִשׁ
בְּחֲכָמָה עֲלָאָה, וְהָאִי נִשְׁמָה עֵייל בָּהּ
וּמִתְדַבֵּק בָּהּ, וְכַד הָאִי שְׁלֵטָא כְּדִין הַהוּא בַּר
נִשׁ אִקְרִי קְדוּשׁ שְׁלִים מְכֻלָּא. רַעוּתָא חֲדָא
לְגַבִּי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא.

נִפְשׁ אִיהוּ אֲתַעְרוּתָא תַתָּאָה וְדָא סְמִיכָא
בְּגוּפָא וְזִנָּת לִיהּ, וְגוּפָא אֲחִיד בָּהּ וְהִיא
אֲתַאֲחַדַת בְּגוּפָא. לְבַתַּר אֲתַתְקַנֵּת וְאַתְעַבִּידַת
כְּרִסְיָא לְאַשְׁרָאָה עֲלָהּ רוּחַ בְּאַתְעַרוּתָא דְהָאִי
נִפְשׁ דְּאַתְאֲחִידַת בְּגוּפָא, כְּמָה דְכְתִיב, (יִשְׁעִיה לֵב)
עַד יַעֲרָה עֲלִינוּ רוּחַ מִמָּרוֹם.

לְבַתַּר דְּמִתְקַנִּי תְרוּוִייהוּ, זְמִינִין לְקַבֵּלָא
נִשְׁמָה. דְּהָא רוּחַ אֲתַעַבִּיד כְּרִסְיָא
לְגַבִּי נִשְׁמָה לְאַשְׁרָאָה עֲלֵיהּ, וְהָאִי נִשְׁמָה אִיהִי
סְתִימָא עֲלָאָה עַל כִּסָּא טְמוּרָא דְכָל טְמוּרִין.
אֲשַׁתְּכַח דְּאִית (לָהּ) כְּרִסְיָא לְכְרִסְיָא וְכְרִסְיָא
לְגַבִּי עֲלָאָה עֲלֵיהִי. וְכַד תִּסְתַּפֵּל בְּדְרָגִין תִּשְׁכַּח
רְזָא דְחֲכָמָתָא בְּהָאִי מְלָה. וְכִלְאָ הוּא חֲכָמָתָא
לְאַתְדַּבְּקָא בְּהָאִי גּוּוֹנָא מְלִין סְתִימִין.

בא ראה, הנפש היא התעוררות תחתונה שנדבקת בגוף, כמו האור של המאור, שהאור התחתון שהוא שחר, נדבק בפתילה ולא נפרד ממנה ולא נתקן אלא בה. וכשנתקן בפתילה, נעשה כסא לאור העליון הלכן ששורה על אותו האור השחר.

אחר כך כששניהם נתקנים, נעשה אותו אור לכן כסא לאור הנסתר שאינו נראה ואינו נודע מה שורה על אותו האור הלכן, ואז האור שלם. וכך האדם שהוא שלם בכל, ואז נקרא קדוש, כמו שנאמר (תהלים טו) לקדושים אשר בארץ המה וגו'. כמו כן בסוד עליון.

בא ראה, בשעה שאברהם נכנס לארץ, נראה לו הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר לה' הנראה אליו, וקבל שם נפש ובנה מזבח לדרגה ההיא. אחר כך הלך ונסוע הנגבה, שקבל רוח. אחר כך עלה שעה להתדבק תוף הנשמה, אז ויבן שם מזבח לה', סתם. זו היא הנשמה שהיא נסתרת כל הנסתרים.

אחר כך ידע שצריך להצרף ולהתעטר בדרגות, מיד - וירד אברם מצרימה, ונצל משם, ולא התפתה תוף אותם האורות, ונצרף ושב למקומו. פיון שירד ונצרף, מיד - ויעל אברם ממצרים. עלה ודאי ושב למקומו ונדבק באמונה העליונה, שכתוב הנגבה.

מבאן והלאה ידע אברהם החכמה העליונה ונדבק בקדוש-ברוך-הוא, ונעשה הימין של העולם. אז, ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב. כבד מאד - בצד המזרח. במקנה - בצד

תא חזי, נפש איהי אתערוותא תתאה דאתדבקא ביה בגופא. כגוונא דנהורא דבוצינא. דנהורא תתאה דאיהי אוכמא אתדבקת בפתילה ולא אתפרש מנה ולא אתתקנת אלא בה. וכד אתתקנת בפתילה אתעבדת כרסייא לנהורא עלאה תוורא דשרייא על ההוא נהורא אוכמא.

לבתר פד מתתקן תרווייהו אתעבדת ההוא נהורא תוורא כרסייא לנהורא סתימא דלא אתחזי ולא אתיידע מה דשרא על ההוא נהורא תוורא. וכדין נהורא שלים. וכך הוא בר נש דאיהו שלים בכלא. וכדין אקרי קדוש, כמה דאת אמר, (תהלים טו) לקדושים אשר בארץ המה וגו'. כגוונא דא ברזא עלאה.

תא חזי, בשעתא דעאל אברהם לארעא, אתחזי ליה קדשא בריך הוא כמה דאתמר דכתיב ליי הנראה אליו, וקביל תמן נפש ובנה מזבח לההוא דרגא. לבתר הלוך ונסוע הנגבה דקביל רוח. לבתר (ע) דסליק לאתדבקא גו נשמה כדין ויבן שם מזבח ליי סתם, דא היא נשמה דאיהי סתימא דכל סתימין.

לבתר ידע דבעי לאצטרפא ולא תעטר א בדרגין, מיד וירד אברם מצרימה, ואשתזיב מתמן. ולא אתפתא גו אנון טהירין, ואתצריך ותב לאתריה. פיון דנחת ואתצריך, מיד ויעל אברם ממצרים, סליק ודאי ותב לאתריה ואתדבק במהימנותא עלאה דכתיב הנגבה.

מבאן והלאה ידע אברהם חכמתא עלאה ואתדבק בקדשא בריך הוא ואתעביד

ימינא דעלמא. פדין ואברם כבד מאד במקנה בכסף ובזהב. כבד מאד

המַעֲרֵב. בַּכֶּסֶף - מַצֵּד הַדְּרוֹם.
בַּזָּהָב - מַצֵּד הַצָּפוֹן.

בָּאוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי אַבָּא וְכָל
הַחֲבֵרִים וּנְשָׁקוּ אֶת יָדוֹ. בְּכֹה רַבֵּי
אַבָּא וְאָמַר, וַיִּי, כְּשֶׁתִּסְתַּלַּק מִן
הָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אוֹר
הַתּוֹרָה? אֲשֶׁרֵי חֲלָקָם שֶׁל
הַחֲבֵרִים שְׁשׁוּמְעִים דְּבַרֵי תוֹרָה
הִלְלוּ מִפִּיד.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה מַה
כְּתוּב. וַיִּלֶּךְ לְמַסְעָיו, לִפְקֹד אֶת
מְקוֹמוֹ וַיְדַרְגֵתוֹ. לְמַסְעָיו - לְמַסְעוֹ
כְּתוּב, מִי הַמַּסְעוֹ? זֶה הַדְּרָגָה
הַרְאֵשׁוֹנָה שְׁרָאוּיָה לוֹ בְּרֵאשׁוֹנָה.
כְּתוּב כֵּן מַסְעוֹ, וְכְתוּב שֶׁם
(מלכים-א 1) אַבְּן שְׁלֹמֹה מִסַּע נִבְנָה.
וְהָרִי בְּאַרְנוֹ אַבְּן שְׁלֹמֹה וְדָאֵי.
מִסַּע, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאֵר.

וַיִּלֶּךְ לְמַסְעָיו, כָּל אוֹתָן הַדְּרָגוֹת,
דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה, כְּמוֹ שֶׁנִּבְאָמַר.
מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל, לְתַקֵּן אֶת
מְקוֹמוֹ וּלְחַבְרָם בִּיחוד שְׁלֹם,
שֶׁהָרִי מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל נִמְצָא
סוּד הַחֲכֵמָה כְּרָאוּי.

אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֶׁם אֶהְלָה
בַּתְּחִלָּה, אֶהְלָה בְּה"א. מִי
אֶהְלָה? זֶה בֵּית אֵל. אַבְּן שְׁלֹמֹה,
כְּמוֹ שֶׁאֲמַרְנוּ. עוֹד רֵשֶׁם וְאָמַר,
אֵל מְקוֹם הַמְּזַבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֶׁם
בְּרֵאשׁוֹנָה, שֶׁכְּתוּב לֵה' הַנִּרְאָה
אֵלָיו. וְאֵז וַיִּקְרָא שֶׁם אֲבָרָם בְּשֵׁם
ה', אֵז נִדְבַק בְּאַמוֹנָה הַשְּׁלֵמָה.

בֵּא רְאֵה, בְּרֵאשׁוֹנָה עָלָה מִמֶּטֶה
לְמַעְלָה, שֶׁכְּתוּב וַיִּרְא ה' אֵל
אֲבָרָם, וְכְתוּב לֵה' הַנִּרְאָה אֵלָיו,
וְזוֹ הַדְּרָגָה הַרְאֵשׁוֹנָה כְּמוֹ
שֶׁאֲמַרְנוּ אַבְּן שְׁלֹמֹה [מִסַּע נִבְנָה, וְכְתוּב
לְמַסְעָיו], וְאַחַר כֵּן הֵלֹךְ וְנִסְוַע
הַנְּגִבָה, דְּרָגָה אַחַר דְּרָגָה, עַד
שֶׁהִתְעַטֵּר בְּדְרוֹם, חֲלָקוֹ וְגוֹרְלוֹ.
אַחַר כֵּן סָתַם הַדְּבָר כְּשֶׁעָלָה
וְאָמַר לֵה' סָתַם, זֶה הָעוֹלָם

בַּכֶּסֶף מַסְטָרָא דְּדְרוֹם. בַּזָּהָב מַסְטָרָא דְּצָפוֹן.
אָתוּ רַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּי אַבָּא וְכֻלְהוּ חֲבֵרֵי
וּנְשָׁקוּ יָדוֹ. בְּכֹה רַבֵּי אַבָּא וְאָמַר ווֵי ווֵי
כַּד תִּסְתַּלַּק מִן עֲלָמָא מָאן יִנְהִיר נְהוּרָא
דְּאוּרֵייתָא. זַפְאָה חוּלְקֵהוֹן דְּחֲבֵרֵייתָא דְּשְׁמַעִין
מְלִין דְּאוּרֵייתָא אֵלִין מְפוּמָּךְ.

אָמַר רַבֵּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיִּלֶּךְ
לְמַסְעָיו, לְמַפְקֹד אֶתְרֵיהּ וְדַרְגוּי.
לְמַסְעָיו לְמַסְעוֹ כְּתִיב, מָאן מַסְעוֹ. דָּא דְרָגָא
קְדָמָא דְּאֶתְחֲזִי לֵיהּ בְּקַדְמֵיתָא, כְּתִיב הֲכָא
מַסְעוֹ וְכְתִיב הָתָם (מלכים א 1) אַבְּן שְׁלֹמֹה מִסַּע
נִבְנָה. וְהָא אוּקִימָנָא אַבְּן שְׁלֹמֹה וְדָאֵי. מִסַּע
כְּמָה דְּאֶתְמַר.

וַיִּלֶּךְ לְמַסְעָיו. כָּל אֲנוּן דְּרָגִין דְּרָגָא בְּתַר
דְּרָגָא כְּמָה דְּאֶתְמַר. מִנְּגִב (דף פד ע"א) וְעַד
בֵּית אֵל לְאֶתְקֵנָא אֶתְרֵיהּ וּלְחַבְרָא לֹוֹן בִּיחודָא
שְׁלִים. דְּהָא מִנְּגִב וְעַד בֵּית אֵל אֲשֶׁתְּכַח רְזָא
דְּחֲכֵמְתָא כְּדָקָא יָאוּת.

אֵל הַמְּקוֹם אֲשֶׁר הָיָה שֶׁם אֶהְלָה בַּתְּחִלָּה,
אֶהְלָה בְּה"א, מָאן אֶהְלָה, דָּא בֵּית אֵל.
אַבְּן שְׁלֹמֹה כְּדָאֲמַרְן. תּוֹ רֵשִׁים וְאָמַר אֵל
מְקוֹם הַמְּזַבַּח אֲשֶׁר עָשָׂה שֶׁם בְּרֵאשׁוֹנָה
דְּכְתִיב לֵי הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְכַדִּין וַיִּקְרָא שֶׁם
אֲבָרָם בְּשֵׁם יי. כַּדִּין אֶתְדְּבַק בְּמַהִימְנוּתָא
שְׁלִימְתָא.

תָּא חֲזִי, בְּקַדְמֵיתָא סְלִיק מִתְתָּא לְעֵילָא
דְּכְתִיב וַיִּרְא יי אֵל אֲבָרָם. וְכְתִיב לֵי
הַנִּרְאָה אֵלָיו. וְדָא הוּא דְרָגָא קְדָמָא
כְּדָאֲמַרְן אַבְּן שְׁלֹמֹה (מִסַּע נִבְנָה וְכְתִיב לְמַסְעָיו). וּלְבַתַּר
הֵלֹךְ וְנִסְוַע הַנְּגִבָה. דְּרָגָא בְּתַר דְּרָגָא עַד
דְּאֶתְעַטֵּר בְּדְרוֹם חוּלְקֵיהּ וְעַדְבֵּיהּ. לְבַתַּר

סָתַם מְלָה כַּד סְלִיק וְאָמַר לֵי סָתַם, דָּא עֲלָמָא עֲלָאָה. וּמִתְמַן נָטִיל

העליון, ומשם נסע בדרגות וירד ממעלה למטה, והכל נדבק במקומו פראוי.

וכאן כשתסתכל בדרגות, תמצא את סוד החכמה העליונה. מה פתוב? וילך למסעיו מנגב. מצד הימין, ראשית העולם העליון הנסתר העמק למעלה עד אין סוף. וירד דרגה אחר דרגה [עד] מנגב ועד בית אל, ממעלה למטה.

וכתוב ויקרא שם אברם בשם ה'. נדבק היחוד במקומו פראוי, שפתוב אל מקום המזבח אשר עשה שם פראשנה. מה זה אשר עשה שם? שהעלה אותה ממטה למעלה, ועכשו ירד בדרגות ממעלה למטה כדי שלא תזוז מאותן הדרגות העליונות והם לא יזוזו ממנה, ויתיחד הכל ביחוד אחד פראוי.

אז התעטר אברהם והיה לחלק גורלו של הקדוש ברוך הוא ודאי. אשריהם הצדיקים שמתעטרים בקדוש ברוך הוא והוא מתעטר בהם. אשריהם בעולם הזה ואשריהם בעולם הבא. עליהם פתוב (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ, וכתוב (משלי ד) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

הלכו. פשהגיעו לשדה אחד ישבו. פתח רבי שמעון ואמר, (תהלים כה) פנה אלי וחנוני הזה יש להסתכל בו, והרי בארנו אותו בכמה מקומות. אבל בפסוק הזה דברים נסתרים יש בו. פנה אלי - וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני? אלא בעבור דרגתו שהיא מתעטר בה הוא אמר. (שם) פנה עזר לעבדך - תנה עזר זה העז העליון, כפתוב (שמואל א-ב) ויתן עז למלכו. מאן מלכו? זה

בדרגין ונחית מעילא לתתא ואתדבק כלא באתריה כדקא יאות.

והבא פד תסתכל בדרגין תשפח רזא דחכמתא עלאה. מה כתיב וילך למסעיו מנגב. מסטרא דימינא שירותא דעלמא עלאה סתימא עמיקא לעילא עד אין סוף, ונחית דרגא בתר דרגא (עד) מנגב ועד בית אל מעילא לתתא.

וכתיב ויקרא שם אברם בשם יי אדבק יחודא באתריה כדקא יאות דכתיב אל מקום המזבח אשר עשה שם פראשונה. מאי אשר עשה שם, דסליק לה מתתא לעילא. והשתא נחית בדרגין מעילא לתתא, בגין דהיא לא תעדי מאנון דרגין עלאין, ואנון לא יעדון מנה, ויתיחד כלא ביחודא חדא כדקא יאות.

בדין אתעטר אברהם והיה חולק עדביה דקודשא בריה הוא ודאי. זכאין אנון צדיקייא דמתעטרי ביה בקדשא בריה הוא והוא מתעטר בהון. זכאין אנון בעלמא דין וזכאין אנון בעלמא דאתי. עלייהו כתיב, (ישעיה ס) ועמך כלם צדיקים לעולם ירשו ארץ. וכתוב, (משלי ד) וארח צדיקים כאור נוגה הולך ואור עד נכון היום.

אזלו, פד מטו בחד פי חקל יתבו. פתח רבי שמעון ואמר (תהלים כה) פנה אלי וחנוני וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ביה, והא אוקימנא ליה בכמה אתר. אבל בהאי קרא מלין סתימין אית ביה. פנה אלי. וכי דוד אמר פנה אלי וחנוני. אלא בגין דרגא דיליה דאיהו אתעטר ביה קאמר. תנה עזר לעבדך, תנה עזר דא עז עלאה כדכתיב, (שמואל א ב) ויתן עז למלכו. מאן מלכו דא מלך סתם מלכא

מְשִׁיחָא. אוף הָכָא לְעִבְדֵּךְ דָּא מְלַפָּא מְשִׁיחָא
כְּדִאֲמַרְן מְלֹךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אֲמִתְךָ, וְכִי לֹא הָוּה בְּרִיָּה דִישִׁי
אִיהוּ עַד דְּאִיהוּ אָמַר בְּשָׂמָא
דְּאִמִּיה וְלֹא בְשָׂמָא דְאַבּוּי. אֶלֶּא הָא אוֹקִימָנָא
דְּכַד יִיתִי בַר נֶשׁ לְקַבְּל מְלָה עֲלָאָה לְאַדְפְּרָא,
בְּעֵי לְמַהֲרֵךְ בְּמְלָה דְּאִיהוּ וְדָאִי. וְעַל דָּא אַדְפְּרָא
לְאִמִּיה וְלֹא לְאַבּוּי. וְתוּ הָא תְּנִינָן (ד"א ל"ג דהא)
דְּדָא מְלֹךְ בְּדִקְאֲמַרְן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב וַיְהִי רִיב
בֵּין רַעֲי מְקַנְהַ אַבְרָם, רַב כְּתִיב חֲסֵר
יּוֹד, דְּבַעַא לּוֹט לְמַהֲדַר לְפּוֹלְחָנָא נּוֹכְרָאָה
דְּפִלְחִי יְתָבִי אַרְעָא, וְסוֹפִיָּה דִקְרָא אוֹכַח
דְּכְתִיב וְהַכְּנַעֲנִי וְהַפְּרִיזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְרָץ.
וּמִנְלָן דְּלוֹט אַהֲדַר לְסַרְחָנִיָּה לְפּוֹלְחָנָא
נּוֹכְרָאָה, דְּכְתִיב וַיִּסַּע לּוֹט מִקְדָּם. מָאִי
מִקְדָּם, מִקְדָּמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם. כְּתִיב הָכָא וַיִּסַּע
לּוֹט מִקְדָּם וּכְתִיב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם מַה
לְהֵלֵן נְטִילוּ מִקְדָּמוֹנוּ שְׁל עוֹלָם אוֹף הָכָא כֵּן.
בֵּינָן דִּידַע אַבְרָהָם דְּלוֹט לְהָכִי נְטִי לְבִיָּה.
מִיָּד וַיֹּאמֶר אַבְרָם אֶל לּוֹט וְגו' הִפְרַד נָא
מֵעָלִי. לִית אַנְתָּ פְדָאִי לְאַתְחַבְּרָא בְּהִדָּאִי.
כְּדִין אַתְפְּרַשׁ אַבְרָהָם מִנִּיָּה וְלֹא בַעַא לְמִיָּהָךְ
וְלְאַתְחַבְּרָא עִמִּיָּה, דְּכָל מָאן דִּיתְחַבֵּר לְחַיִּיבָא
סוֹפִיָּה לְמִיָּהָךְ אַבְתְּרִיָּה וְלְאַתְעַנְשׁ (דף 99 ע"ב)
בְּגִינִיָּה.

מְנַלָּן מִיְהוֹשֻׁפֵּט דְאַתְחַבֵּר עִם אַחָאב
וְאַלְמָלֵא זְכוּ דְאַבְהֵן אַתְעַנְשׁ תַּמָּן
דְּכְתִיב, (דברי הימים ב' יח) וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וּכְדִין
אַשְׁתְּזִיב דְּכְתִיב וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ. וְעַל
דָּא לֹא בַעַא אַבְרָם לְמִיָּהָךְ בְּהִדָּיָה דְּלוֹט. וְעַם
כָּל דָּא לֹא בַעַא לּוֹט לְמַהֲדַר מְסוּרְחָנִיָּה אֶלֶּא
וַיִּבְחַר לוֹ לּוֹט אֶת כָּל כְּפַר הַיִּרְדֵּן. וַיִּסַּע לּוֹט

מְלֹךְ סְתָם, מְלֹךְ הַמְּשִׁיחִי. אָף כָּאן
לְעִבְדֵּךְ זֶה מְלֹךְ הַמְּשִׁיחִי, כְּמוֹ
שְׁאֲמַרְנוּ מְלֹךְ סְתָם.

וְהוֹשִׁיעָה לְבִן אֲמִתְךָ - וְכִי לֹא
הָיָה בֶן יְשִׁי הוּא, עַד שְׁאָמַר בְּשֵׁם
שֶׁל אָמוּ וְלֹא בְשֵׁם שֶׁל אָבִיו?
אֶלֶּא הִנֵּה הַקְּמָנוּ, שְׁפַאֲשֵׁר יָבֵא
אָדָם לְקַבֵּל דְּבַר עֲלִיּוֹן לְהַזְכִּיר,
צְרִיךְ לְלַכֵּת בְּדַבְרֵךְ שֶׁהוּא וְדָאִי,
וְעַל כֵּן הַזְכִּיר אֶת אָמוּ וְלֹא אֶת
אָבִיו. וְעוֹד, הִנֵּה שְׁנֵינּוּ (שְׁרָי) שְׁנֵיהֶם
מְלֹךְ כְּפִי שְׁאֲמַרְנוּ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בֵּא רְאֵה מַה
כְּתוּב. וַיְהִי רִיב בֵּין רַעֲי מְקַנְהַ
אַבְרָם, רַב כְּתוּב חֲסֵר יוֹד.
שְׂרָצָה לּוֹט לְחַזֵּר לְעִבְדוּתָה הַזֵּה
שְׁעוֹבְדִים יוֹשְׁבֵי הָאָרֶץ, וְסוֹף
הַכְּתוּב מוֹכִיחַ, שְׁכַתוּב וְהַכְּנַעֲנִי
וְהַפְּרִיזִי אֲזִי יוֹשֵׁב בְּאַרְרָץ. וּמִנְיָן לָנוּ
שְׁלוֹט חֲזֵר לְסוּרוֹ הָרַע לְעִבְדוּתָה
זֵה? שְׁכַתוּב וַיִּסַּע לּוֹט מִקְדָּם.
מַהוּ מִקְדָּם? מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם.
כְּתוּב כָּאן וַיִּסַּע לּוֹט מִקְדָּם,
וְכַתוּב וַיְהִי בְּנִסְעָם מִקְדָּם. מַה
לְהֵלֵן נְסִיעָה מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל עוֹלָם
- אָף כָּאן כֵּן.

בֵּינָן שְׂרָצָה אַבְרָהָם שְׁלַכְךָ נְטָה
לְבוֹ שֶׁל לּוֹט, מִיָּד - וַיֹּאמֶר אַבְרָם
אֶל לּוֹט וְגו' הִפְרַד נָא מֵעָלִי.
אִינְךָ פְדָאִי לְהַתְחַבֵּר עִמִּי. אֲזִי
נִפְרַד מִמֶּנּוּ אַבְרָהָם וְלֹא רָצָה
לְלַכֵּת וְלְהַתְחַבֵּר עִמּוֹ, שְׁכָל מִי
שְׁמַתְחַבֵּר לְרָשָׁע, סוֹפוֹ לְלַכֵּת
אַחֲרָיו וְלְהַעֲנִשׁ בְּגִלְלוֹ.

מִנְיָן לָנוּ? מִיְהוֹשֻׁפֵּט שֶׁהַתְחַבֵּר
עִם אַחָאב, וְאַלְמָלֵא זְכוּת אָבוֹת
נַעֲנָשׁ שָׁם, שְׁכַתוּב (דברי הימים ב' יח)
וַיִּזְעַק יְהוֹשֻׁפֵּט. וְאֲזִי נִצַּל, שְׁכַתוּב
וַיִּסִּיתֶם אֱלֹהִים מִמֶּנּוּ, וְעַל כֵּן לֹא
רָצָה אַבְרָם לְלַכֵּת עִם לּוֹט. וְעַם
כָּל זֶה לֹא רָצָה לּוֹט לְחַזֵּר מְסוּרוֹ
הָרַע, אֶלֶּא וַיִּבְחַר לוֹ לּוֹט אֶת כָּל
כְּפַר הַיִּרְדֵּן וַיִּסַּע לּוֹט מִקְדָּם. נְסַע
מִקְדָּמוֹנוּ שֶׁל הָעוֹלָם, וְלֹא רָצָה

מקדם אתנטייל מן קדמאה דעלמא ולא בעא לאתדבקא במהימנותא שלימתא כאברהם. אברם ישב בארץ פנען. לאתדבקא באתרא דמהימנותא ולמנדע חכמתא לאתדבקא במאריה. ולוט ישב בערי הכפר ויאהל עד סדום. עם אנון חייבין דעלמא דנפקו מגו מהימנותא דכתיב ואנשי סדום רעים וחטאים ליי מאד. כל חד אתפרש לארחה פדקא יאות. בגין כך זפאין אנון חברייתא דמשדלי באורייתא ימא וליליא, וחברותא דלהון פקודשא בריך הוא. ועלייהו כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי אלהיכם חיים כלכם היום:

ויי אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. רבי אבא פתח (יונה א) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני יי וגו'. ווי למאן דאסתתר מקמי קדשא בריך הוא דכתיב ביה (ירמיה כג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם יי והוא אתי למערק מקמיה.

אליא כתיב, (שיר השירים ב) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי דא כנסת ישראל. בחגוי הסלע דא ירושלים דאיהי סלקא על כל עלמא. מה סלע איהי עלאה ותקיפא על פלא אוף ירושלים איהי עלאה ותקיפא על פלא. בסתר המדרגה דא (בית המקדש) אתר דאקרי בית קדש הקדשים לבא דכל עלמא.

ובגין כך פתיב בסתר המדרגה בגין דתמן הות שכינתא מסתתרא כאתתא דאיהי צנועה לבעלה ולא נפקא מביתא לבר. כמה דאת אמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה ברפתי ביתך וגו'. כך כנסת ישראל לא שרייא לבר מאתרהא בסתירו דדרגא אלא

לדבק באמונה השלמה כמו אברהם.

אברם ישב בארץ פנען, להדבק במקום האמונה ולדעת החכמה להדבק ברבונו. ולוט ישב בערי הכפר ויאהל עד סדום, עם אותם הרשעים של העולם שיצאו מתוך האמונה, שכתוב ואנשי סדום רעים וחטאים לה מאד. כל אחד נפרד לדרפו פראוי. משום כך אשריהם החברים שמשפדלים בתורה יומם ולילה, והחברות שלהם עם הקדוש ברוך הוא, ועליהם כתוב (דברים ד) ואתם הדבקים ביה אלהיכם חיים כלכם היום.

וה אמר אל אברם אחרי הפרד לוט מעמו וגו'. רבי אבא פתח, (יונה א) ויקם יונה לברוח תרשישה מלפני ה' וגו'. אוי למי שמסתתר מלפני הקדוש ברוך הוא, שכתוב בו (ירמיה כג) הלא את השמים ואת הארץ אני מלא נאם ה', והוא בא לברוח מלפניו?!

אליא כתוב (שיר א) יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי - זו כנסת ישראל. בחגוי הסלע - זו ירושלים שהיא עולה על כל העולם. מה הסלע הוא עליון וחזק על הכל, אף ירושלים היא עליונה וחזקה על הכל. בסתר המדרגה - זה [בית המקדש] המקום שנקרא בית קדשי הקדשים, הלב של כל העולם.

ומשום כך כתוב בסתר המדרגה, משום ששם היתה השכינה נסתרת, כמו אשה שהיא צנועה לבעלה ואין יוצאת מביתה החוצה, כמו שנאמר (תהלים קכח) אשתך כגפן פוריה ברפתי ביתך וגו'. כך כנסת ישראל אינה שורה מחוץ למקומה בסתר המדרגה אלא בזמן של הגלות שהיא בתוך הגלות. ומשום

שְׁהִיא בְּגִלוּת, לְשָׂאֵר הַעֲמִים יִשׁ
טוֹבָה וְשִׁלּוּהַ יוֹתֵר.

בֵּא רְאֵה, בְּזִמְנֵי שִׁישְׂרָאֵל שׁוֹרִים
בְּאַרְצָה הַקְּדוּשָׁה, הַכֹּל הִיָּה מִתְקַן
כְּרְאוּי, וְהַפְסָא שְׁלָם עֲלֵיהֶם,
וְעוֹשִׂים אֶת הָעֲבוּדָה, וּבֹקֵעַ
הָאוּרִים שֶׁל הָעוֹלָם. וְאוֹתָהּ
הָעֲבוּדָה עוֹלָה לְמַעְלָה בְּמִקְוָמָה,
מִשׁוּם שֶׁהָאַרְצָה לֹא הִתְפַּקְנָה
לְעֲבוּדָה אֲלָא לְיִשְׂרָאֵל לְבָדֶם.
וּמִשׁוּם כִּף שְׂאֵר הַעֲמִים עוֹבְדֵי
עֲכוּוֹת הֵיוּ מִתְרַחֲקִים, שְׁלֹא הֵיוּ
שׁוֹלְטִים בָּהּ כְּמוֹ עֲכָשׁוּ, מִשׁוּם
שֶׁלֹּא נִזְוְנוּ אֲלָא מִהִתְמַצִּית.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרֵי רְאוּנוּ כְּמָה
מְלָכִים הֵיוּ שֶׁשְׁלְטוּ בְּזִמְנֵי שְׁבִית
הַמְּקַדָּשׁ קִים עַל הָעוֹלָם - בֵּא
רְאֵה, בְּבֵית רְאוּנוּ, כְּשֶׁשְׁטַרְם
טְמָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת הָאַרְצָה, לֹא הֵיוּ
שׁוֹלְטִים שְׂאֵר הַעֲמִים עוֹבְדֵי
עֲכוּוֹת, אֲלָא נִזְוְנוּ מִן הִתְמַצִּית,
וּבָהּ הֵיוּ שׁוֹלְטִים וְלֹא כָּל כֶּף.
כִּיּוֹן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְטְמָאוּ אֶת
הָאַרְצָה, אָז כְּבִיכּוֹל דְּחֹו אֶת
הַשְּׂכִינָה מִמְּקוֹמָהּ, וְהִתְקַרְבָּה
לְמִקּוֹם הָאֲחֵר, וְאָז שְׁלְטוּ שְׂאֵר
הַעֲמִים וְנִתְּנָה לָהֶם הַרְשׁוּת
לְשִׁלְט.

בֵּא רְאֵה, עַל אֲרָץ יִשְׂרָאֵל לֹא
שׁוֹלְט מִמְּנָה אֲחֵר פְּרִט לְקַדוּשׁ-
בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוּ. וּבְשַׁעָה
שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל וְהֵיוּ מְקַטְרִים
לְעֲבוּדָה הַזֵּרָה שְׁבִתוֹף הָאַרְצָה,
כְּבִיכּוֹל נִדְחָתָה הַשְּׂכִינָה
מִמְּקוֹמָהּ, וּמוֹשְׁכִים וּמְקַטְרִים
לְקַשֵּׁר עֲבוּדָה זָרָה לְתוֹף
הַשְּׂכִינָה, וְאָז נִתְּנָה לָהֶם
הַשְּׁלִיטָה, מִשׁוּם שֶׁקִּטְרַת הִיא
קִשֵּׁר לְהִתְקַשֵּׁר, וְאָז שְׁלְטוּ שְׂאֵר
הַעֲמִים וּבְטָלוּ נְבִיאִים, וְכָל אוֹתָן
הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת לֹא שְׁלְטוּ
בְּאַרְצָה.

וְרֵא הִסִּירוּ אֶת שְׁלִיטַת שְׂאֵר
הַעֲמִים, מִשׁוּם שֶׁהֵם מְשֻׁכּוּ אֶת

בְּזִמְנָא דְּגִלוּתָא דְּאִיהוּ בְּגוּ גְּלוּתָא, וּבְגִין
דְּאִיהִי בְּגִלוּתָא, שְׂאֵר עֲמִין אִית לוֹן טִיבוּ
וְשִׁלּוּהַ יִתִּיר.

הָא חֲזִי, בְּזִמְנָא דְּיִשְׂרָאֵל שְׁרִיין עַל אֲרַעָא
קְדִישָׁא כְּלָא הוּוּ מִתְתַּקֵּן כְּדָקָא יְאוּת,
וּכְרִסְיָא שְׁלִים עֲלֵיהוּ, וְעֲבָדֵי פּוֹלְחָנָא וּבִקְעַ
אוּרִין דְּעֲלָמָא וְסִלִּיק הֵוּוּא פּוֹלְחָנָא לְעִילָא
לְאַתְרֵיהּ, בְּגִין דְּאַרְעָא לֹא אִתְתַּקְנָת לְפּוֹלְחָנָא
אֲלָא לְיִשְׂרָאֵל בְּלַחֲוֵדֵיהוּ. וּבְגִין כֶּף שְׂאֵר
עֲמִין עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת הוּוּ
מִתְרַחֲקֵי דְלֹא הוּוּ שְׁלְטִין בָּהּ פְּדֵה־שְׁתָּא בְּגִין
דְלֹא אִתְזְוְנוּ אֲלָא מִתְמַצִּית.

וְאִי תִימָא הָא חֲמִינֵן כְּמָה מְלָכִין הוּוּ
דְּשִׁלְטִין בְּזִמְנָא דְּבֵית הַמְּקַדָּשׁ קִים עַל
עֲלָמָא. תָּא חֲזִי, בְּבֵית רְאוּנוּ עַד לֹא סְאִיבוּ
יִשְׂרָאֵל אֲרַעָא, לֹא הוּוּ שְׁלְטִין שְׂאֵר עֲמִין
עוֹבְדֵי עֲבוּדַת כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת אֲלָא אִתְזְוְנוּ
מִתְמַצִּית וּבָהּ הוּוּ שְׁלְטִין וְלֹאוּ כָּל כֶּף. כִּיּוֹן
דְּחִבוּ יִשְׂרָאֵל וְסְאִיבוּ אֲרַעָא כְּדִין כְּבִיכּוֹל דְּחֹו
לָהּ לְשְׂכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וְאַתְקַרְבַת לְדוּכְתָּא
אַחְרָא, וּכְדִין שְׁלְטִין שְׂאֵר עֲמִין וְאַתִּיְהִיב
לוֹן רִשׁוּ לְשִׁלְטָאָה.

הָא חֲזִי, אֲרַעָא דְּיִשְׂרָאֵל לֹא שְׁלִיט עֲלָהּ
מִמְּנָא אַחְרָא בְּרִיךְ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּלַחֲוֵדוּי. וּבְשַׁעָתָא דְּחֵאבוּ יִשְׂרָאֵל וְהוּוּ
מְקַטְרִין לְטַעוּן אַחְרַנִּין בְּגוּ אֲרַעָא, כְּבִיכּוֹל
אַדְחִיָּא שְׂכִינְתָּא מֵאַתְרָהּ וּמְשֻׁכֵי וּמְקַטְרֵי
לְאַתְקַשְׂרָא טַעוּן אַחְרָן גּוּ שְׂכִינְתָּא, וּכְדִין
אַתִּיְהִיב לוֹן שְׁלְטָנוּתָא, בְּגִין דְּקִטְרַת קִטְרָא
הוּא לְאַתְקַטְרָא. וּכְדִין שְׁלְטוּ שְׂאֵר עֲמִין,
וּבְטָלוּ נְבִיאִים, וְכָל אֲנוּן דְּרַגִּין עֲלָאִין לֹא
שְׁלְטוּ בְּאַרְעָא.

וְרֵא אַעֲדִיו שְׁלְטָנוּתָא דְּשְׂאֵר עֲמִין בְּגִין

השכינה אליהם. ועל זה הגה בבית שני לא סרה השליטה משאר העמים, וכל שכן בגלות השכינה בשאר העמים, המקום ששם שולטים שאר הממנים. ומשום כך פלם יונקים מן השכינה שנקרכת אליהם.

ועל זה, בזמן שישראל היו שרויים על הארץ ועובדים את עבודת הקדוש ברוך הוא, השכינה היתה צנועה ביניהם, ולא יצאה מתוך ביתה החוצה בגלוי. ומשום כך, כל אותם הנביאים שהיו באותו הזמן, לא נטלו נבואה אלא במקומה, כפי שאמרנו. ומשום כך יונה היה בורח מחוץ לארץ הקדש, כדי שלא תתגלה עליו הנבואה, ולא ילך בשליחות של הקדוש ברוך הוא.

ואם תאמר, הרי ראינו שהתגלתה השכינה בכבל, שהיא בחוץ - הגה פרשנו שכתוב (יחזקאל א) היה היה, שהיה מה שלא היה מלפני כן מיום שנבנה בית המקדש, והנבואה היתה היתה לשעתה. וכתוב על נהר פכר, הננהר שפכר היה מן היום שנבנה העולם, והשכינה תמיד התגלתה עליו, שכתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו' [שם האחד וגו'], וזה הוא אחד מהם.

ושם נגלתה השכינה לפי שעה שהצטרכו אותה ישראל לפי צערם, אבל בזמן אחר לא התגלתה. ומשום כך יונה, כדי שלא תשרה עליו השכינה ולא תתגלה עליו, הלך מארץ הקדש וברח. וזהו שכתוב (יונה א) מלפני ה'. וכתוב פי ידעו האנשים פי מלפני ה' הוא ברוך

דאנון משכו לשכינתא לגבייהו. ועל דא בבית שני הא שולטנותא משאר עמין לא אעדיו וכל שכן בגלותא השכינתא בשאר עמין אתר דשאר ממנן שלטין ובגין כך פלהו ינקין מן שכינתא דאתקריבת גביהו.

ועל (דף פה ע"א) דא בזמנא דישראל הוה שראן על ארעא ופלחי פולחנא דקדשא בריך הוא, שכינתא הות צנועה בינייהו ולא נפקת מגו ביתא לבר באתגלייא. ובגין כך פל אנון נביאים דהוה בההוא זמנא לא נטלו נבואה אלא באתרה פדקאמרן. ובגין כך יונה הוה ערק לבר מארעא קדישא, דלא יתגלי עליה נבואה ולא יהי בשליחותא דקדשא בריך הוא.

ואי תימא הא חמינן דאתגלייא שכינתא בכבל דאיהו לבר. הא אוקימנא דכתיב, (יחזקאל א) היה היה, דהוה מה דלא הוה מן קדמת דנא מיומא דאתבני בי מקדשא, וההיא נבואה לשעתא הות וכתוב על נהר פכר, נהר דכבר הוה מיומא דאתברי עלמא, ושכינתא אתגלייא תדיר עליה דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד וגו'. (שם האחד וגו') ודא איהו חד מינייהו.

ותמן אתגלייא שכינתא לפום שעתא דאצטריכו לה ישראל לפום צערייהו. אבל בזמנא אחרא לא אתגלייא. ובגין כך יונה בגין דלא תשרי עלוי שכינתא ולא תתגלי עליה, אזל מארעא קדישא וערק. הדא הוא דכתיב (יונה א) מלפני יי. וכתוב פי ידעו האנשים פי מלפני יי הוא בורח.

הא חזי, כמה דשכינתא לא אתגליא אלא באתרא דאתחזי לה, אוף הכי לא

בא ראה, כמו שהשכינה לא מתגלה אלא במקום הראוי לה, אף כך לא ראוייה ולא מתגלה אלא

בְּאֵדָם שְׂרָאוּי לָהּ. שְׁהָרִי מִיּוֹם שְׁעָלָה עַל רְצוֹנוֹ שֶׁל לׁוֹט לְהַתְּהַפֵּךְ לְסוּרוֹ הָרַע, הַסְּתַלְקָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ מֵאַבְרָהָם. וּכְשֶׁהִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ לׁוֹט, מִיַּד שְׂרָא שְׂרָתָה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ בְּמִקוּמָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וְה' אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לׁוֹט מֵעֲמוֹ וְגו'.

בֹּא רֵאֵה, כִּיּוֹן שְׂרָאָה אַבְרָהָם שְׁלׁוֹט הִיָּה שָׁב לְסוּרוֹ הָרַע, הִיָּה פּוֹחֵד אַבְרָהָם. אָמַר, אוּלַי חֵס וְשְׁלוֹם מִשׁוֹם הַחֲבֵרוֹת עִם זֶה אֲבֻדְתִּי בְּגַלְלוֹ אֶת הַחֶלֶק הַקְּדוֹשׁ שְׁעֵטֶר אוֹתִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּיּוֹן שְׁנִפְרַד מִמֶּנּוּ, אָמַר לוֹ, שֵׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

כִּמוֹ מַה זֶה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם? שְׁנִדְבַקְתָּ בּוֹ בַּתְּחִלָּה וְהַתְּעַטַּרְתָּ בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה. צְפִנָּה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְיָמָה - אֵלּוּ הֵם מִסְעֵיו שֶׁהָיוּ בַּתְּחִלָּה, שְׁפָתוֹב וַיִּלָּךְ לְמִסְעָיו. וְכַתוּב הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה - אֵלּוּ הַדְּרָגוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שֶׁהַתְּעַטֵּר בְּאַמוּנָה הַשְּׁלֵמָה בַּתְּחִלָּה.

וְאִזּוֹ הַתְּבַשֵּׁר שֶׁלֹּא תִזוֹז מִמֶּנּוּ וּמִבְּנָיו לְעוֹלָמִים, שְׁפָתוֹב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר רֹאֶה. מַה זֶה אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה? זֶה הַדְּרָגָה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהַתְּגַלְתָּה לוֹ, כִּמוֹ שְׁנֵאמַר לָהּ הַנְּרָאָה אֵלָיו. וּמִשׁוֹם כֶּף אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה, מִשׁוֹם שֶׁהַדְּרָגָה הָרֵאשׁוֹנָה הִזּוּ נִכְלַלְתָּ מִכָּל הַדְּרָגוֹת וְכִלְיָן נִרְאוֹת בָּהּ. וּמִשׁוֹם כֶּף כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר נִקְלַע לְבֵית אַכְסִנְיָה בְּלוֹד, וְהָיָה עִמּוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה. קָם בְּלִילָה לְעִסֵּק בַּתּוֹרָה. קָם רַבִּי חֲזַקְיָה אֵלָיו. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר, הַחֲבָרִים נִמְצְאוּם בְּאַרְמוֹן צַר.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר, (שִׁיר ב) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'.

אֲתַחֲזִי וְלֹא אֲתַגְלִיָּא אֶלָּא בְּכַר נֶשׁ דְּאֲתַחֲזִי לָהּ. דִּהָא מִן יוֹמָא דְסָלִיק עַל רַעוּתִיהָ דְלׁוֹט לְאֲתַהֲפֹכָא בְּסַרְחַנְיָה, אֶסְתַּלְּקַת רוּחָא קְדִישָׁא מֵאַבְרָהָם. וְכַד אֶסְתַּלַּק לׁוֹט מִנִּיהָ, מִיַּד שְׂרָא רוּחַ קְדִישָׁא בְּדוּכְתִיָּה הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיִּי אָמַר אֶל אַבְרָם אַחֲרֵי הַפֶּרֶד לׁוֹט מֵעֲמוֹ וְגו'.

הָא חֲזִי, כִּיּוֹן דְּחָמָא אַבְרָהָם דְלׁוֹט הוּא תָּב לְסַרְחַנְיָה, הוּא דְחִיל אַבְרָהָם. אָמַר דִּילְמָא חֵס וְשְׁלוֹם בְּגִין חֲבֵרוֹתָא דָּדָא אַבִּידְנָא בְּגִינְיָה חוּלְקָא קְדִישָׁא דְאַעֲטַר לִי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. כִּיּוֹן דְּאֲתַפְּרֵשׁ מִנִּיהָ אָמַר לִיהָ שֵׁא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם.

כֹּמֵי מִן הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אַתָּה שָׁם דְּאֲתַדְבַּקְתָּ בֵּיהּ בְּקִדְמִיתָא וְאֲתַעֲטַרְתָּ בְּהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא. צְפִנָּה וְנִגְבָּה וְקִדְמָה וְיָמָה. אֵלִין אֲנוּן מִסְעֵיו דִּהוּוּ בְּקִדְמִיתָא דְכְּתִיב וַיִּלָּךְ לְמִסְעָיו. וְכַתִּיב הַלּוֹךְ וְנִסּוּעַ הַנִּגְבָּה. אֵלִין דְּרַגִּין עֲלֵאִין דְּאֲתַעֲטַר בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא בְּקִדְמִיתָא.

וְכַדִּין אֲתַבְשֵׁר דְלֹא יַעֲדִי מִנִּיהָ וּמִן בְּנוֵי לְעֵלְמִין דְכְּתִיב כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה. מֵאִי אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה. דָּא דְרַגָּא קְדִמָּאָה דְּאֲתַגְלִיָּא לִיהָ כְּמָה דְאַתָּה אָמַר לִי הַנְּרָאָה אֵלָיו. וּבְגִין כֶּף אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה בְּגִין דְּדְרַגָּא דָּא קְדִמָּאָה אֲתַפְּלִיל מִפְּלֵהוּ דְרַגִּין וְכִלְהוּ אֲתַחֲזוֹן בֵּיהּ, וּבְגִין כֶּף כִּי אֶת כָּל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אַתָּה רֹאֶה וְגו'.

רַבִּי אֶלְעָזָר אַעֲרַע בְּבֵי אוּשְׁפִיזָא בְּלוֹד, וְהוּא עִמֵּיהָ רַבִּי חֲזַקְיָה. קָם בְּלִילָה לְמַלְעֵי בְּאוּרִייתָא, קָם רַבִּי חֲזַקְיָה גְבִיָּה. אָמַר לִיהָ רַבִּי אֶלְעָזָר בְּקִיסְטָרָא דְקוּסְטָא חֲבָרִיָּא שְׁכִיחִי.

פְּתַח רַבִּי אֶלְעָזָר וְאָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) כְּתַפּוּחַ

בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגו'. כְּתוּבָה, דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּאִיהוּ חֲמִיד וּמִתְעַטֵּר בְּגוּנוּי מִפְּל שְׂאֵר אֵילָנִין דְּלֹא אֵית דְּדָמֵי לֵיהּ. רְשִׁים אִיהוּ מִפְּלָא, רְשִׁים הוּא דְלִית אַחְרָא כּוּתִיָּה. בְּגִינֵי כֶּן בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי. בְּצִלוֹ וְלֹא בְּצִלָּא אַחְרָא. בְּצִלוֹ וְלֹא בְּצִלָּא דְשְׂאֵר מִמֶּנָּן. חֲמִדְתִּי, אֵימְתִי, מִן יוּמָא דְהוּא אַבְרָהָם בְּעִלְמָא דְאִיהוּ חֲמִיד וְרַחִים לֵיהּ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּאַהֲבָה כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיה מא) אַבְרָהָם אוּהֲבִי. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי, דָּא הוּא יִצְחָק דְאִיהוּ אֵיבָא קִדְשָׁא.

דְּבַר אַחַר בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁכַּתִּי, דָּא יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי, דָּא יוֹסֵף הַצַּדִּיק דְעֵבֶד פִּירִין קִדְשִׁין בְּעִלְמָא. וְעַל דָּא כְּתִיב (בראשית לו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. דְּכָל אַנוּן תוֹלְדוֹת דִּיעֲקֹב (יוֹסֵף דְּאִיהוּ דְעֵבֶד תוֹלְדוֹת) (נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק קוּימִי, דְעֵבֶד תוֹלְדוֹת כְּעִין כְּלָחוּ) (ר"א ל"ג שְׁכָמִים), וּבְגִין כֶּן אַקְרוּן יִשְׂרָאֵל עַל שְׂמָא דְאַפְרִים דְכְּתִיב, (ירמיה לא) הֲבֵן יַקִּיר לִי אַפְרִים וְגו'.

דְּבַר אַחַר כְּתוּבָה בְּעֵצֵי הַיַּעַר. דָּא אַבְרָהָם. דְּדָמֵי לֵיהּ לְתַפּוּחַ דְסָלִיק רִיחִין (ד' ט' פה ע"ב) וְאִתְרְשִׁים בְּמַהִימְנוּתָא שְׁלִימְתָא עַל כָּל בְּנֵי דְרִיָּה, וְאִתְרְשִׁים חַד לְעֵילָא, וְאִתְרְשִׁים חַד לְתַתָּא דְכְּתִיב (יחזקאל ל"ג כ"ד) אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם. מְאִי טַעְמָא הוּא אֶחָד. דְּלֹא הוּא אַחְרָא בְּעִלְמָא דִּי סָלִיק לְמַהִימְנוּתָא דְקִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בַר אִיהוּ. אָמַר לֵיהּ רַבִּי חֲזַקְיָה וְהָא כְּתִיב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן. אָמַר לֵיהּ עַד כְּעַן אַנוּן לֹא הוּוּ בְּדַרְגִּין עֲלָאִין דְאִתְעַטֵּר בְּהוּ אַבְרָהָם.

לְבַתָּר אָמַר לֵיהּ תוּ שְׁמַעְנָא דְלֹא אַקְרִי אַבְרָהָם אֶחָד עַד דְאִסְתַּלַּק בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב. פִּינּוּן דְאִסְתַּלַּק בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב (כ"א ו'הא)

- זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהוּא נִחְמָד וּמִתְעַטֵּר בְּגוּנוּי מִכָּל שְׂאֵר הָאֵילָנוֹת שְׂאִין מִי שְׁדוּמָה לוֹ. רְשִׁים הוּא מִן הַכֹּל, רְשִׁים הוּא שְׂאִין אַחַר כְּמוֹתוֹ. מִשּׁוּם כֶּן בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי. בְּצִלוֹ וְלֹא בְּצִלָּא שֶׁל אַחַר. בְּצִלוֹ וְלֹא בְּצִלָּא שֶׁל שְׂאֵר הַמִּמֵּינִים. חֲמִדְתִּי - מִתִּי? מִן הַיּוֹם שֶׁהָיָה אַבְרָהָם בְּעוֹלָם, שְׁהוּא נִחְמָד וְאֵהֵב אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאַהֲבָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מא) אַבְרָהָם אֲהֲבִי. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי - זֶה הוּא יִצְחָק, שְׁהוּא פְרִי קְדוֹשׁ. דְּבַר אַחַר בְּצִלוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁכַּתִּי - זֶה יַעֲקֹב. וּפְרִיּוֹ מִתּוּק לְחֻפֵּי - זֶה יוֹסֵף הַצַּדִּיק שֶׁעָשָׂה פְרוֹת קְדוֹשִׁים בְּעוֹלָם, וְעַל זֶה כְּתוּב (בראשית לו) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף. שְׁכָל אוֹתָם הַתּוֹלְדוֹת שֶׁל יַעֲקֹב [יוֹסֵף שְׁהוּא שְׁעוּשָׂה תוֹלְדוֹת] [נ"א בְּיוֹסֵף הַצַּדִּיק הֵם עוֹמְרִים, שְׁעוּשָׂה תוֹלְדוֹת כְּעִין כְּלָם] [ר"א שְׁכָמִים], וּמִשּׁוּם כֶּן נִקְרָא יִשְׂרָאֵל עַל שֵׁם אַפְרִים, שְׁכָתוּב (ירמיה לא) הֲבֵן יַקִּיר לִי אַפְרִים וְגו'.

דְּבַר אַחַר כְּתוּבָה בְּעֵצֵי הַיַּעַר - זֶה אַבְרָהָם, שְׁדוּמָה לְתַפּוּחַ שְׁמַעְלָה רִיחִין, וְנִצְטִיץ בְּאַמוּנָה שְׁלָמָה עַל כָּל בְּנֵי דוֹרוֹ, וְנִרְשֵׁם אֶחָד לְמַעְלָה וְנִרְשֵׁם אֶחָד לְמַטָּה, שְׁכָתוּב אֶחָד הָיָה אַבְרָהָם. מַה הַטַּעַם הָיָה אֶחָד? שְׁלֹא הָיָה אַחַר בְּעוֹלָם שְׁעֵלָה לְאַמוּנַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא פְרִיט לוֹ. אָמַר לוֹ רַבִּי חֲזַקְיָה, וְהָרִי כְּתוּב וְאֵת הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר עָשׂוּ בַחֲרֹן? אָמַר לוֹ, עַד כְּעַתָּה הֵם לֹא הָיוּ בְּדַרְגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁהִתְעַטֵּר בָּהֶם אַבְרָהָם.

אַחַר כֶּן אָמַר לוֹ, עוֹד שְׁמַעְתִּי, שְׁלֹא נִקְרָא אַבְרָהָם אֶחָד עַד שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב. פִּינּוּן שֶׁהִתְעַלָּה בִּיצְחָק וַיַּעֲקֹב וְהָיוּ שְׁלִשְׁתָּם אַבּוֹת הָעוֹלָם, אֲזַי נִקְרָא

וְהוּוּ כְלָהוּ תְלַתְהוּן אַבְהוּן

אברהם אָחַד. וְאָז הוּא תַפּוּחַ
בְּעוֹלָם, מֵצִין מִכָּל בְּנֵי הָעוֹלָם.
אָמַר לוֹ, יִפֶּה אֲמַרְתָּ.

דְּבַר אַחַר, כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר -
זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כֵּן דּוּדֵי - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בְּצִלוֹ - זֶה
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. חֲמֵדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי
- בַּיּוֹם שֶׁנִּגְלָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַל הַר סִינַי וְקָבְלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה
וְאָמְרוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע (שְׁמוֹת כד).

וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי - אֱלוֹ דְבָרֵי
הַתּוֹרָה שֶׁכְּתוּב בָּהֶם (תְּהִלִּים ט)
וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ וְנִפְתַּח צוּפִים. דְּבַר
אַחַר וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי - אֱלוֹ
נְשָׁמוֹת הַצַּדִּיקִים שֶׁכָּלֵן פְּרִי
מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְעוֹמְדוֹת עִמּוֹ לְמַעְלָה.

בֵּא רָאָה, כָּל נְשָׁמוֹת הָעוֹלָם שֶׁהֵן
פְּרִי מַעֲשָׂיו שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא,
כָּלֵן אֲחַד בְּסוּד אֲחַד. וַיִּכְשִׁיבֵנּוּ
לְעוֹלָם, כָּלֵן נִפְרְדוֹת בְּגוּנִים זָכַר
וְנִקְבָּה, וְהֵן זָכַר וְנִקְבָּה מְחַבְּרוֹת
יַחַד.

וּבֵא וַיֵּרָא, תְּשׁוּקַת הַנִּקְבָּה לְזָכַר
עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ, וְתְשׁוּקַת הַזָּכַר לְנִקְבָּה
עוֹשֶׂה נֶפֶשׁ. וְהִרְצוֹן שֶׁל תְּשׁוּקַת
הַזָּכַר לְנִקְבָּה וְהַתְּדַבְּקוּתוֹ בָּהּ
מוֹצִיאָהּ נֶפֶשׁ, וְכוֹלֵל תְּשׁוּקַת
[תְּשׁוּקָתוֹ] הַנִּקְבָּה וְנוֹטֵל אוֹתָהּ.
וְנִכְלָלַת הַתְּשׁוּקָה הַתְּחַתּוּנָה
בַּתְּשׁוּקָה שֶׁלְמַעְלָה, וְנַעֲשִׂית רְצוֹן
אֲחַד בְּלֵי פְרוּד.

וְאִז [נוטיל] כּוֹלֵל הַכָּל נִקְבָּה,
וּמְתַעַבְּרַת מִן הַזָּכַר, וְהַתְּשׁוּקוֹת
שֶׁל שְׁנֵיהֶם נִדְבָּקוֹת יַחַד, וְעַל כֵּן
הַכָּל כְּלוּל זֶה עִם זֶה. וַיִּכְשֶׁהֱנֶשְׁמוֹת
יּוֹצְאוֹת, הֵן יּוֹצְאוֹת יַחַד זָכַר
וְנִקְבָּה. אַחַר כֵּן, כִּינּוֹן שְׁיֻרְדוֹת,
נִפְרְדוֹת זוֹ לְצַד זֶה וְזוֹ לְצַד זֶה,
וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְזוּנֵג אוֹתָן

וְנִקְבָּא
כְּחֵדָא, וְעַל דָּא כְּלָא כְּלִיל דָּא כְּדָא. וְכַד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין דְּכַר וְנִקְבָּא
כְּחֵדָא נִפְקִין. לְבַתֵּר כִּינּוֹן דְּנִחְתִּי מִתְּפָרְשֵׁן דָּא לְסַטְרָא דָּא וְדָא לְסַטְרָא

דְּעֵלְמָא כְּדִין אֲקָרִי אֲבִרְהָם אֲחַד. וַיְכַדִּין הוּא
תַפּוּחַ בְּעֵלְמָא רְשִׁים מִכָּל בְּנֵי עֵלְמָא. אָמַר
לִיה שְׁפִיר קָא אֲמַרְתָּ.

דְּבַר אַחַר כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. כֵּן דּוּדֵי דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּצִלוֹ דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. חֲמֵדְתִּי
וַיִּשְׁבַּתִּי, בַּיּוֹמָא דְּאֵתְגַלִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
עַל טוֹרָא דְּסִינַי וְקָבְלוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא
וְאָמְרוּ (שְׁמוֹת כד) נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע.

וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי. אֱלִין מְלִין דְּאוֹרֵייתָא
דְּכְתִיב בָּהוּ (תְּהִלִּים ט) וּמְתוּקִים מִדְּבַשׁ
וְנִפְתַּח צוּפִים. דְּבַר אַחַר וּפְרִיזוּ מִתּוֹק לְחֵפִי,
אֱלִין נִשְׁמַתְהוֹן דְּצַדִּיקָא דְּכָלְהוּ אֵיבָא
דְּעוֹבְדוּי דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְקִימֵי עֲמִיה
לְעִילָא.

תָּא חֲזִי, כָּל נִשְׁמַתִּין דְּעֵלְמָא דְּאֲנוּן אֵיבָא
דְּעוֹבְדוּי דְּקְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּלָהוּ חַד
בְּרִזָּא חַד, וְכַד נִחְתִּי לְעֵלְמָא כְּלָהוּ מִתְּפָרְשִׁין
בְּגוּוֹנִין דְּכַר וְנִקְבָּא, וְאֲנוּן דְּכַר וְנִקְבָּא
מְחַבְּרִין כְּחֵדָא.

וְתָא חֲזִי, תִּיאוּבְתָא דְּנִקְבָּא לְגַבֵּי דְּכוּרָא
עֶבֶד נֶפֶשׁ. וְתִיאוּבְתָא דְּדְכוּרָא לְגַבֵּי
נִקְבָּא עֶבֶד נֶפֶשׁ. וְרַעוּתָא דְּתִיאוּבְתָא
דְּדְכוּרָא לְגַבֵּי נִקְבָּא וְאֵתְדַבְּקוּתָא דִּילִיָּה בָּהּ,
אֲפִיק נֶפֶשׁ. וְכְלִיל תִּיאוּבְתָא (נ"א תִּיאוּבְתִיָּה)
דְּנִקְבָּא וְנוֹטֵל לָהּ. וְאֵתְפְּלִיל תִּיאוּבְתָא
תְּתָאָה בְּתִיאוּבְתָא דְּלְעִילָא וְאֵתְעֶבְדוּ רַעוּתָא
חֵדָא כְּלָא פִּירוּדָא.

וְכַדִּין (נְטִיל) כְּלִיל כְּלָא נִקְבָּא וְאֵתְעַבְּרַת מִן
דְּכוּרָא וְתִיאוּבְתִין דְּתִירוּוִיָּהוּ מִתְּדַבְּקֵן
כְּחֵדָא, וְעַל דָּא כְּלָא כְּלִיל דָּא כְּדָא. וְכַד נִשְׁמַתִּין נִפְקִין דְּכַר וְנִקְבָּא
כְּחֵדָא נִפְקִין. לְבַתֵּר כִּינּוֹן דְּנִחְתִּי מִתְּפָרְשֵׁן דָּא לְסַטְרָא דָּא וְדָא לְסַטְרָא

וביראה ובדבקות גדולה וכו', ושוב אודיעכם כי היום יום ראשון
הייתי במערת הצדיקים וכו' ורבי שמעון בן יוחאי ורבי אלעזר ושם
למדתי הזהר.

(נעם הלבבות, רבי אהרן ראטה זצ"ל, מאמר למוד התורה סעיף יא)

לימוד היומי - ל תשרי

טז) מצוה וחובה על כל אחד ואחד ללמוד פנימיות התורה

והנה עץ החיים הוא בחינת פנימיות התורה, וכמו שאמר
ברעיא מהימנא דפרשת נשא: ובגין דעתידין ישראל למטעם
מאילנא דחיי, דאיהו האי ספר הזהר כו'. ובאגרת הקדש בבאור
מאמר הנזכר לעיל בסופו, למיטעם מאילנא דחיי שהיא פנימיות
התורה והמצוה כו'.

והענין הוא, דהנה תורה שבכתב נקרא עץ החיים, לפי שלא
נתלבשה בלבושים גשמיים כל כך (להיותה מבחינת זעיר אנפין)
ונרגש בה האור האלקי כו' כנזכר לעיל פרק י"א, וכל שכן בפנימיות
התורה שלא נתלבשה בלבושים גשמיים, שהרי היא מדברת
מענינים ורחניים בסדר ההשתלשלות ובעניני אלקות ובכלל, וגם
השכל וההשגה בזה הרי הוא השגה רוחנית ונרגש בה האור האלקי,
וכל ענינה הוא לידע את השם ולבוא לידי אהבה ויראה, וכמו שכתב
השל"ה במסכת שבועות שלו (דף קפג:): בענין למוד התורה לשמה,
וזה לשונו: ודברי תורה שהם מעניני חקירות וידיעות והשגות
ילמדם בשביל שידע שמו יתברך ויגדלתו ומסתרי מצוותיו ואז
יתלהב לבבו ליראה אותו ולאהבה אותו, וזהו ששים בברכת אהבה
רבה והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצוותיך ויחד לבבנו לאהבה
וליראה את שמך, עד כאן לשונו.

ובפרט בתורת הבעל שם טוב זכרונו לברכה אשר הנחילונו
אבותינו רבותינו הקדושים נשמתם עין זכרון לברכה, המגלים
ומבארים גדלת ורוממות השם וכל עניני אלקות המביאים לידי
אהבה ויראה ומלמדנו לדעת את השם ואיך לעבדו יתברך באהבה

ויראה כדבעי והדרכים המביאים לזה, וכמו שכתב באגרת הקדש בקונטרס אחרון דבור המתחיל להבין מה שכתב בפרי עץ חיים וזה לשונו אלא שידיעת המציאות מההשתלשלות היא גם כן מצוה רבה ונשגבה ואדרבה עולה על כלנה כמו שנאמר וידעת היום כו' דע את אלקי אביך כו' ומביאה ללב שלם כו' שהוא העקר כו' עד כאן לשונו וכו'.

יז) מתר ומצוה לגלות זאת החכמה – חובת מצוה וחובת חובה הוא ללמד פנימיות התורה והיא מצוה רבה ונשא

ולכן פנימיות התורה היא בחינת עץ החיים שהיא גלוי אלקות והיא המביאה ללב שלם הינו לאהבה ויראה שהוא העקר בכל עסק התורה והמצוות כו' ומשום זה נתגלה עקר פנימיות התורה בדורות האחרונים דוקא וכמו שכתב באגרת הקדש סימן כ"ו הנזכר לעיל בשם האר"י זכרוננו לברכה דדוקא בדורות אלו האחרונים מתר ומצוה לגלות זאת החכמה כי דורות הראשונים לא היו צריכים לזה כי היו צדיקים גמורים ומצד עצם מעלת נשמתם שהיו ממדרגות גבוהות הנה בהם אהבה ויראה אמיתית ולמדו תורה לשמה ולא הנה נצרך להם גלוי פנימיות התורה וכבוד אלקים הסתר דבר וכו' אבל בדורות האחרונים שאינם נשמות גבוהות כל כך ונתמעטו הלבבות כו' לזאת מצוה לגלות כו' ודור אחר דור מכרח יותר ענין התגלות פנימיות התורה לידע את השם ושיהיה בחינת אהבה ויראה כו' כי מפני רידת מדרגת הנשמות וההתגשמות ביותר ורבוי ההעלמות וההסתרים כו' גם תופשי תורה לא היו יודעים את השם וממילא לא הנה אהבה ויראה באמת כי אהבה ויראה תלוי בידיעה והשגות אלקות דוקא כי איך יאהב מה שלא ידע וכמו כן ביראה וכו' ולזאת בחסד השם עלינו גלה לנו את ספר הזהר אשר נתעלם אחר פטירת הרבי שמעון בן יוחאי עליו השלום להתגלה בדורות האחרונים וכמו שאמר בתקוני הזהר וכמה בני נשא יתפרנסו לתתא מהאי חבירא דילך בדרא בתראה בסוף יומיא כו'.

❖ לימוד היומי - א חשון ❖

ודור אחר דור גלה לנו בחסדו יתברך אור פנימיות תורתו על ידי עבדיו הנאמנים כו', ולכן מצוה וחובה על כל אחד ואחד ללמד פנימיות התורה ואם היות כי עקר ענין הלמוד הוא בהלכות אסור והתר טמאה וטהרה וכו' כדי לברר ברורים וכמו שכתב באגרת הקדש סימן כ"ו הנזכר לעיל ובדבור המתחיל להבין מה שכתב בפרי עץ חיים דצריך להרבות בלמוד כל התרי"ג וקיימן בפעל ממש במחשבה דבור ומעשה שהן בריאה יצירה עשיה לברר ברורין אשר שם כו', מפל מקום חובת מצוה וחובת חובה הוא ללמד גם כן פנימיות התורה כמו שכתב באגרת הקדש שם שהיא מצוה רבה ונשא ואדרבה עולה על כלנה כו'.

(יח) מי שאינו לומד פנימיות התורה הרי הוא מתחייב
בנפשו

ומי שאינו לומד פנימיות התורה הרי הוא מתחייב בנפשו כי גם בעסק התורה יפל הנופל כו' כנזכר לעיל בארץ ולא זו בלבד שלא יברר ברורים אדרבה כו' וכמו שאמר מי שאינו רוצה בלמוד הזה כי אם בלמוד הנגלה לבד הרי הוא מתדבק באתר דמותא כו' וכמו שכתב בזהר דווחי שהובא לעיל שרק בה ועל ידה יזכה לאור החיים כי היא היא בחינת עץ החיים ועל ידה יבוא לידי אהבה ויראה וחי בהם בעסק תורתו לברר ברורים לעלות נפשו ומקור נפשו וליחדן ביחודו יתברך כו' וזהו גם כן מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה וכלן פת במלח כו' במלח דוקא שהיא פנימיות התורה כנזכר לעיל פרק ד': קצור, יסביר אשר עץ החיים הוא פנימיות התורה שלא נתלבשה בלבושים גשמיים וענינה לידע את השם ולבוא לאהבה ויראה, בעקר נתגלה בדורות האחרונים שיצדה מדרגות הנשמות ונתרבו ההעלמות, מי שאינה למדה מתחייב בנפשו וכל שכן הממאן בלמוד זה.

(קוינטרס עץ החיים פרק יג)

(ט) בלא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה הַתּוֹרָה יִבְשָׁה בְּלִי אור וְחַיּוֹת
כו' בִּי הַחַיּוֹת הַיָּא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה

וְהִנֵּה לְבַד מֵה שְׁנֵת־בְּרַר לְעִיל פֶּרֶק יג בְּהִכְרַח לַמּוֹד פְּנִימִיּוֹת
הַתּוֹרָה לְפִי שֶׁהִיא הַיָּא הַמְּבִיאָה לִידֵי אֶהְבָּה וְיִרְאָה הִנֵּה יֵשׁ בְּזֶה
עוֹד דְּבַר מֵה שְׁמוּעִילָה לְלַמּוֹד הַנִּגְלָה כִּי פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה הַיָּא
כְּנִשְׁמָה לְחִיצוֹנִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכִמוֹ שְׁאָמַר בְּזֶהר פְּרָשֶׁת בְּרֵאשִׁית (דף כו)
עַל פְּסוּק וּמִשָּׁם יִפְרֹד וְהִנֵּה לְאַרְבָּעָה רֵאשִׁים אֲלֵיךְ אֲנוֹן אַרְבָּעָה
דְּנִכְנְסוּ לַפְּרָדָס. חַד עָאֵל בְּפִישׁוֹן דְּאִיהוּ פִי שׁוֹנָה הַלְכוֹת. תְּנַיִנָּא
עָאֵל בְּגִיחוֹן כו' וְדָא וְדָא אִיהוּ רְמוֹז כו' תְּלִיתָאָה עָאֵל בְּחֻדְקָא לְחַד
קַל וְדָא לִישְׁנָא חֲדִידָא קְלָא לְדַרְשָׁא. רְבִיעָאָה עָאֵל בְּפִרְ"ת דְּאִיהוּ
מוֹחָא כו' בְּן זֹמָא וּבֶן עֲזָאִי דְּעָאֵלוּ בְּקִלְפִין דְּאִוְרִייתָא הוּוּ לְקָאן
בְּהוֹן. רַבִּי עֲקִיבָא (פְּקוּדֵי רַנְד). דְּעָאֵל בְּמוֹחָא אֲתָמַר בִּיה דְּעָאֵל בְּשָׁלֵם
וְנִפְק בְּשָׁלֵם.

(וּפְרוּשׁ הַמְּקַדָּשׁ מְלַךְ בְּקִלְפִין דְּאִוְרִיתָא בְּפִשְׁטֵי הַתּוֹרָה שֶׁהֵן
הַלְכוֹת וְדַרְשׁוֹת רַבִּי עֲקִיבָא עָאֵל בְּמוֹחָא הֵם סוּדוֹת הַתּוֹרָה וְיִוְבֵן כו'
יַעֲזִין שָׁם) וְעִין שָׁם בְּזֶהר כָּל הַמְּאָמַר וְעוֹד שָׁם (דף כז:) סִיּוּם הַמְּאָמַר
הַנִּזְכָּר לְעִיל וַיֵּמָה שְׁאָמַר עַל פְּסוּק וַיִּקַּח הִנֵּה אֱלֻקִּים אֶת הָאָדָם כו'.

— ❦ לימוד היומי - ב חשוון ❦ —

(כ) בלא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה אִז הַתּוֹרָה הַיָּא יִבְשָׁה בְּלִי אור
וְחַיּוֹת כו' וְהַחַיּוֹת הַיָּא פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה

וּבְמִקְדָּשׁ מְלַךְ מֵה שְׁאָמַר עַל זֶה וְהִינֵנו דְּחִיצוֹנִיּוֹת הַתּוֹרָה תּוֹרָה
הַנִּגְלִית הַיָּא בְּחִינַת לְבוּשֵׁי הַתּוֹרָה וְהַנִּשְׁמָה בָּהֶם הַיָּא בְּחִינַת
פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכִמוֹ שֶׁהַנִּשְׁמָה מְחִיָּה אֶת הַגּוֹף כְּמוֹ כֵּן פְּנִימִיּוֹת
הַתּוֹרָה מְחִיָּה אֶת חִיצוֹנִיּוֹת הַתּוֹרָה וְכִשְׁלוּמֵד פְּנִימִיּוֹת הַתּוֹרָה
אִז יֵשׁ לוֹ חַיּוֹת בְּלַמּוֹד הַתּוֹרָה הַנִּגְלִית וְחֵי בָּהֶם, וּמִמִּילָא
הַלְמוּד כְּאֲשֶׁר הוּא בְּחַיּוֹת, הִרִי הוּא מִתְאַיִם אֶל הַפְּנוּנָה
הָאֲמִתִּית בְּלַמּוּדוֹ כו' מֵה שְׁאִין כֵּן כְּשֶׁאִינוּ לוֹמַד פְּנִימִיּוֹת
הַתּוֹרָה הִרִי לַמּוֹד הַתּוֹרָה הַנִּגְלִית שְׁלוֹ, הַיָּא כְּגוֹף בְּלָא נִשְׁמָה

והרי הוא כגוף מת בלי שום חיות וממילא גם פונת הלמוד אינו כדבעי כו'.

וזהו גם כן מה שאמרו בתקוני זהר תקון ל' תנינא כתיב ורוח אלקים מרחפת מאי ורוח כו' עד דאלין אנון דעבדי לאורייתא יבשה ולא בעאן לאשתדלא בחכמה בקבלה כו' יעין שם **דבלא פנימיות התורה אז התורה היא יבשה בלי אור וחיות כו' והחיות היא פנימיות התורה** וכו' וזהו ענין ודרך חיים דקאי על פנימיות התורה שהוא בחינת עץ החיים וכאשר יש בחינת דרך חיים אז ממשיך על ידו בחינת נר מצוה ותורה אור כו' שנתבאר לעיל פרק ב' שעל ידי תורה ומצוות ממשיך גלוי אור אין סוף והינו כשיש דרך חיים בחינת פנימיות התורה ואז וחי בהם בעסק התורה והמצוה שלו כו' קצור, יוסיף אשר פנימיות התורה היא כנשמה לחיצוניות התורה הגוף ונותנת בה חיים כשיש דרך חיים פנימיות התורה ממשיך על ידו נר מצוה ותורה אור.

(קונטרס עץ חיים שם פרק טו)

כא) כאשר עוסק בפנימיות התורה ומתחבר עץ הדעת בעץ החיים, אז נעשה לו למוד הנגלה בחינת סמא דחיי

והנה על פי כל הדברים הנאמרים לעיל תדעו ותבינו נחיצות והכרחיות עסק פנימיות התורה ואשר היא עקר חיינו ואם כי בזמן ביום צריכים לעסק יותר בתורה הנגלית בכדי לברר ברורין וכו' אבל זה גופא שיהיה עסק התורה רצוי ומכון אל אמתית הפונה הוא על ידי עסק התורה הפנימיות ובה דוקא יחיה בלמוד התורה הנגלית ובלעדה אין למוד הנגלה רצוי ומכון כלל כי חס ושלום יפל הנופל ממנה שנעשה יש ודבר ויורד ונופל חס ושלום ומתדבק באילנא דמותא רחמנא ליצלן כי אם **כאשר עוסק בפנימיות התורה ומתחבר עץ הדעת בעץ החיים וכו' אז נעשה לו למוד הנגלה בחינת סמא דחיי כו'.**

(קונטרס עץ החיים שם פרק כא)

כב) אֲשֶׁרֵי לוֹ מַה טוֹב חֶלְקוֹ וַיְמַה נְעִים גּוֹרְלוֹ אֶהוּב לְמַעַלָּה וְנַחֲמָד לְמַטָּה

אוי לי אם איעצך על הפרישה ולגרם רפיון חשול ומניעה מחכמה זו שהיא בלי ספק נשמת התורה ושרש האמונה בחכמה ודעת ותבונה ובלי ספק דזכה לה ונרית לה הוא מבני עליה אשרי לו מה טוב חלקו ומה נעים גורלו אהוב למעלה ונחמד למטה וכו'.

(חנות יאיר סימן רי)

— לימוד היומי - ג חשוון —

כג) עצה נפלאה בכל מיני צער חס ושלום וירידה וקטנות המחין וטמטום הלב... לומר זהר ותקונים – אנשים פשוטים זכו על ידי זה לענינים גבוהים

וזה עצה נפלאה בכל מיני צער חס ושלום וירידה וקטנות המחין וטמטום הלב ללמד בדברים קלים כמו עין יעקב מדרש או לומר זהר ותקונים וגם ללמד גמרא פשוט גם כי לא מובן אצלו כלום וזה עצה גדולה ונפלאה להתעלות מפל מיני ירידה וקטנות ולא כדעת השוטים שאומרים שאין ללמד בשעה שלבו בל עמו וידוע כמה מעשיות מאנשים פשוטים שזכו על ידי זה לענינים גבוהים.

(נעם הלבבות מאמר למוד התורה)

כד) ואנן בלמודנו אותן לא ימצא בדעתנו דבר מובן זולת קריאת המלות

ואין ראיה ממאמרי זהר וספר יצירה ורעיא מהימנא שקבלו מפי סבא דסבין ואלהיו ומקדישין עליונים וכן הנך ינוקי דבזהר רוח השם היה בם ומלתו על לשונם וגם האלקי האר"י וגוריו שקבלו ממנו פה אל פה מפי עליונים וצאו הדברים ואנן בלמודנו אותן לא ימצא בדעתנו דבר מובן זולת קריאת המלות מה שאין פן אלו האחרונים המבקשים לבאר דברי הזהר החתומים והנעלמים ולפעמים הם כסותרים זה את זה.

(חנות יאיר סימן רי)

כה) כל המונע וחושף עצמו מלמוד הקבלה הוא נדחה ממחצת צדיקים ומפסיד עולמו ואינו זוכה לראות באור פני מלך חיים יתברך

אף על פי שרבים וכן שלמים ממקבילים האחרונים התעוררו במאד לבות בני אדם על למוד הקבלה והוכיחנו מדברי הזהר ותקוננים ולא עוד אלא שכתבו כל המונע וחושף עצמו מלמוד הקבלה הוא נדחה ממחצת צדיקים ומפסיד עולמו ואינו זוכה לראות באור פני מלך חיים יתברך.

(חנות יאיר סימן רי)

כו) אשרי אדם שילמד התקוננים באלו הימים כל תקון של אותו היום דבר יום ביומו ולא יעבר

ואשרי אדם שילמד התקוננים באלו הימים כל תקון של אותו היום דבר יום ביומו ולא יעבר, כי לכל דבר יש שרש וטעם וכונה. לכן טוב שלא יקדם ולא יאחר, וכן היה מנהגו הטוב של עטרת ראשנו מורנו הרב המפלא קדוש מר הפרד"ס זכותו יגן עלינו אמן ואפלו בזמן שהיה לו על הצבור היה פונה מכל הענינים ולמד חובת היום, גם טוב לבעל תשובה שילמד חמשת דפים בכל יום מהזהר הקדוש כמו שכתב בספר שם הגדולים חלק ב' מערכה ב' אות ב'.

(רבינו חיים פאלאג'י, מועד לכל חי)

❖ לימוד היומי - ד חשון ❖

כז) על ידי חכמת האמת דרבי שמעון בן יוחאי יהיה תקון ההוד באמת שהוא הגאלה שלמה ואור חדש על ציון יאיר במהרה בימינו

יש לרמוז עוד בזה כי נודע אלה החמישי הוא בחינת הוד על פן לא נתגלה להראשונים כל כך חכמת הקבלה בסוד כל היום דנה פנודע בכל הספרים עד שבזמן האר"י זכרנו לברכה שהיה באלף

הששי מימיו והלאה הנה התחלת זמן הגאולה של בעתה על כן נתגלה חכמת האר"י זכרונו לברכה בפרוש דברי הזהר הקדוש אמנם רבי שמעון בן יוחאי הנה בסוף אלף הרביעי קדם אלף החמישי ותלמידו רבי אבא שכתב ספר הזהר שהוא רב נפטר בשנת ג' לאלף החמישי כמבאר בסדר הדורות **כי הקדים השם יתברך כמו רפואה למכה** טרם תחלת האלף החמישי (שהוא הוד) נכתב ספר הזהר שנקרא מדרש יהיה אור, והאור הזה נאצל מהוד מעטה כפיכול והנה קדם התחלת אלף החמישי בבחינת הקדים רפואה וכו' כנזכר לעיל עד שנתגלה פרושו בזמן האר"י זכרונו לברכה ביותר שאת ועז של תורה העמידנו בקרן אורה ועל ידי חכמת האמת דרבי שמעון בן יוחאי יהיה תקון ההוד באמת שהוא הגאולה שלמה ואור חדש על ציון יאיר במהרה בימינו וזהו יש לומר שרמז בזמור בר יוחאי שם קנית הודך והדרך הינו הוד וגם הדר כנזכר לעיל.

(שער יששכר מאמר גל עיני אות ב')

כח) רבי שמעון בן יוחאי גלה הנסתרות בספר הזהר דבהאי חבורא יתפרנסין בדרא בתרא גמ גם בן אור המאיר ובא לכל העולם

בזמור בר יוחאי נעשה אדם נאמר בעבורך: שמעתי מקדשת אדוני אבי זקני מורי ורבי הגאון הקדוש מפה זכותו יגן עלינו בסעדת ל"ג בעמר כי לכאורה היכן נאמר שנעשה אדם קאי על רבי שמעון בן יוחאי דוקא, אך הנה דרשו רבותינו זכרונו לברכה נעשה אדם נאמר בזכות נעשה ונשמע והיינו בשביל שקבלו ישראל את התורה על ידי משה רבינו, וידוע כי רבי שמעון בן יוחאי היה נשמת משה רבינו עליו השלום, ומה שנתגלה על ידי משה רבינו עליו השלום התורה בכל פרטיה בנגלות ונסתרות אך הנסתרות גלה משה רבינו עליו השלום רק לאהרן ובניו ויהושע ועוד ליחידי סגלה מתלמידיו והנגלות לנו ולבנינו ממש רבינו עליו השלום שקבל בסיני, אבל **רבי שמעון בן יוחאי גלה הנסתרות בספר הזהר**

דְּבֵהֲאֵי חֲבוּרָא יִתְפַּרְנְסִין בְּדָרָא בְּתַרְאָה גַּם כֵּן אֹר הַמַּאִיר וּבֵא לְכָל הָעוֹלָם, וְהוּא לְפִי זֶה רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי תַּכְלִית וּגְמַר הַנֶּרְצָה מִמַּשֶּׁה רַבִּינוּ עֲלֵיו הַשְּׁלוֹם, עַל כֵּן שְׁפִיר יִתְכַּן מַה שְׁאֲמָרוּ נַעֲשֵׂה אָדָם נֶאֱמַר בְּעִבּוּרָךְ כִּי הַנַּעֲשֵׂה אָדָם בְּשִׁבִיל נַעֲשֵׂה וְנִשְׁמַע וְהָיָה אִזּוֹ מִטְרַת הַתַּכְלִית לְגִלּוּי הַנִּסְתָּרוֹת בְּאַחֲרִית הַיָּמִים עַל יְדֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי עַל כֵּן שְׁפִיר נַעֲשֵׂה אָדָם נֶאֱמַר בְּעִבּוּרָךְ.

(שער יששכר מאמר גל עיני אות ג')

כט) גַּם אִישׁ פְּשׁוּט שְׁלֹא קָדַשׁ אֶת עֲצָמוֹ בַּמַּעֲלוֹת הָרְאוּיִים לְלִמּוּד הַקְּבֵלָה מִפֶּל מְקוֹם יְקָרָב אֶל הַחֲכֵמָה הַהוּא בְּפֶרֶט בְּסוּף יוֹמֵי־אֵילִין, שְׁבֻזָּה תְּלִיָּא הַתְּקַרְבוֹת הַגְּאֵלָה

עוֹד בְּזִמְרַת הַנְּזָכָר אֲשֶׁרֵי הָעַם לּוֹמְדֵיךָ וְאֲשֶׁרֵי הָעוֹמְדִים עַל סוּדְךָ: לְכַאוּרָה קָשָׁה דְּכִינּוֹן שֶׁהֵמָּה לּוֹמְדֵיךָ לּוֹמְדֵי הַזֹּהַר הַקְּדוֹשׁ וְחֲכָמַת הָאֵמֶת אֵיךְ קָרְאוּם בְּלִשׁוֹן הָעַם שֶׁהוּא מְדַרְגָּה פְּחוּתָה כְּנֹדַע בְּדַרְשׁוֹת רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבָרְכָה וְרַשׁ"י עַל הַתּוֹרָה כְּמָה פְּעָמִים, אַךְ מִזֶּה הוּא רְאִיָּה כְּשִׁיטַת הַמְּקַבְּלִים רַבּוֹתֵינוּ וּבְפֶרֶט בְּסִפְרֵי סוּר מֵרַע וַעֲשֵׂה טוֹב כְּמוֹ שֶׁהָאֵרִיךְ לְבֵאֵר שֵׁם, שְׁגַם אִישׁ הַפְּשׁוּט שְׁלֹא קָדַשׁ אֶת עֲצָמוֹ כָּל כֵּךְ בַּמַּעֲלוֹת הָרְאוּיִים לְלִמּוּד הַקְּבֵלָה מִפֶּל מְקוֹם יְקָרָב אֶל הַחֲכֵמָה הַהוּא בְּפֶרֶט בְּסוּף יוֹמֵי־אֵילִין שְׁבֻזָּה תְּלִיָּא הַתְּקַרְבוֹת הַגְּאֵלָה בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ עַל כֵּן כָּתַב בְּזֶה בְּלִשׁוֹן 'אֲשֶׁרֵי הָעַם' שֶׁהוּא בְּבַחֲנֵינָת הָעַם בְּמַדְרָגָה פְּחוּתָה וְאֵף עַל פִּי כֵּן יִתְקַרַב לְהֵיוֹת לּוֹמְדֵיךָ (וַיַּעֲזָרְהוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְהֵיוֹת בְּבַחֲנֵינָת) אֲשֶׁרֵי הָעַם הָעוֹמְדִים עַל סוּדְךָ (לְהַשִּׁיג וּלְהַצְלִיחַ) כֵּן יְהִי רְצוֹן בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ אָמֵן.

(שער יששכר מאמר גל עיני אות טוב)

— ❧ לימוד היומי - ה חשוון ❧ —

אך אם מוציא בשפתיו אף על פי שאינו מבין אפלו פרוש המלות מפני שהוא עם הארץ הרי זה מקיים מצוות ולמדדתם, ולפיכך כל עם הארץ מברך ברפת התורה בשחר לפני הפסוקים וכן כשעולה

לספר תורה. במה דברים אמורים בתורה שבכתב אבל בתורה
 שבעל פה אם אינו מבין הפרוש אינו נחשב למוד כָּלֵל וְאֵף עַל פִּי כֹן
 יֵשׁ לְאָדָם לְעֵסֶק בְּכָל הַתּוֹרָה גַם בַּדְּבָרִים שֶׁלֹּא יוּכַל לְהַבִּין
 וְלַעֲתִיד לְבוֹא (זהר וַשֵּׁב דף קפה) ? יִזְכֶּה לְהַבִּין וְלַהֲשִׁיג כָּל הַתּוֹרָה
 שְׁעֵסֶק בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְלֹא הַשִּׁיגָה מְקַצֵּר דַּעְתּוֹ.

(שֶׁלֶחַן עֲרוּךְ הַרֵב הַלְכוֹת תַּלְמוּד תּוֹרָה פָּרָק ב' הַלְכָה יב ויג)

**ל) סגולה לטמטום הלב – לטהר את עצמו במקוה וללמוד
 ספר הזהר פי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום
 החשך**

להבין ענין טמטום הלב וטמטום המוח שטמטום הלב היא
 שנעשה לב האבן וכו', ועצה היעוצה לזה לטהר את עצמו במקוה
 וללמוד ספר הזהר פי זהר הוא מלשון הארה שמאיר במקום
 החשך וכו'.

(אמרי קדש סטרעליסק אות י"ט)

**לא) הבעל שם טוב זכרונו לברכה: באמירת הזהר, אחד
 המכון ואחד שאינו מכון ובלבד שירבה**

ממורי (רבי הלל מפאריטש) אמר הבעל שם טוב זכרונו לברכה
 בשלשה דברים הפלל הפך ממה שאמרו אחד המרבה ואחד
 הממעט ובלבד שיכון לבו לשמים אלא אחד המכון ואחד שאינו
 מכון ובלבד שירבה. הראשון, אמירת הזהר מסגל לנשמה וכו'.

(מגדל עז עמוד תכ"ד)

לב) תקוני זהר דף אחד בשביל תקון נשמה

וכל אחד שקבל ממני עבודת השם יראה לעסק בתקון נפשי
 ולאחר אריכות ימי ושנותי ללמוד בעדי כל יום פֶּרֶק מִשְׁנִיּוֹת וְלוֹמַר
 קֶצֶת תְּקוּנֵי זֶהַר בְּשִׁבְלֵי טוֹבַת נַפְשִׁי לְכָל הַפְּחוֹת דָּף אֶחָד
 וְלַלְמֹד קֶצֶת אֶגְדָּה וְזֶה בְּכָל יוֹם מִי"ב חֲדָשׁ הָרִאשׁוֹנִים וְכִכָּה כָּל
 יְמֵיהֶם וּבָזָה יִשְׁאַרוּ בְּהַתְקַשְּׁרוֹת לְעוֹלָם.